

คู่ดวงนิภาพาร จรห้องพระเวหา
บำรุงประชาต สักรากปโยเทอญ

ขยขยขย รัง

ธนาภณ ๑๔๗๔

หนังสือขายที่ “ไทยเขมร”

	เล่มละ	ค่าส่ง
สุกหนทาง ปกแข็ง	๒,๐๐ บาท	๔๐ สตางค์
สุกหนทาง ปกอ่อน	๑,๕๐ บาท	๒๐ สตางค์
วิมานพระลาย ปกแข็ง	๒,๘๐ บาท	๔๐ สตางค์
โคลงกลอนของครูเทพ เล่ม ๑ ปกแข็ง	๔,๐๐ บาท	๔๐ สตางค์
โคลงกลอนของครูเทพ เล่ม ๑ ปกอ่อน	๒,๐๐ บาท	๒๐ สตางค์
เรื่องต่าง ๆ ของเชกสเปียร์ ปกอ่อน	๑,๐๐ บาท	๒๐ สตางค์
ความเรียงเรื่องต่าง ๆ ของครูเทพ	๒,๐๐ บาท	๒๐ สตางค์
ถ้าส่งขอในนามของสมาชิก “ไทยเขมร” ไม่คิดค่าส่ง		
โปรดส่งเงินพร้อมกับค่าส่ง		

๐ ๐ ๐

สำนักงาน “ไทยเขมร” ได้เปิดแผนกขายหนังสือขึ้นอีก
 แผนกหนึ่ง ถ้าท่านผู้ใดที่เป็นเจ้าของหนังสือ ประสงค์จะฝาก
 หนังสือขาย หรือจะให้ เป็นเอเจนต์ส่งหนังสือทั่วพระราชอาณา-
 จักร เชิญไปหรือมีจดหมายไปตกลงที่สำนักงาน “ไทยเขมร”
 หน้าวัดราชบพิธ ถนนเพ็ญนคร จังหวัดพระนคร

(ปีที่ ๘ เล่ม ๘ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔)

คำถวายพระพร	คณะไทยเขมร	หน้าพิเศษ
มาสานุสสรณ์		” ”
วิสัยโลก	สารทูล	” ๑๐๒๑
นักสืบหรือทนายความ	นายจำ	” ๑๐๒๕
พลตรักรัก	ผู้เขว้	” ๑๐๓๔
สารเขมร		” ๑๐๕๐
ชีวิตที่ล่วงไปแล้ว	ว. สารคาม	” ๑๐๕๑
เสือเฒ่าจำศีล	นิดา—เพ็ชร	” ๑๐๕๔
จับโป๊ล้ออ่อน	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป	” ๑๐๖๓
ความขุ่นยากในแมนจูเรีย	เทพสุคนธ์	” ๑๑๑๗
บทนำบางเรื่อง		” ๑๑๒๑
ความดำเนียรของโลก	ไทยเขมร	” ๑๑๓๑
อันตวาทิ	หลวงสรสารกิจ	” ๑๑๓๖
ประกาศ, พระราชกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติ		๑๒๕—๑๖๔

คำถวายพระพร

ในงานเฉลิมพระชนมพรรษา

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี

พุทธศักราช ๒๔๙๔

ฉบับ ๑๖

เปลี่ยนแปลง

ศรีฐานสุสานต์

สมภพพระแม่เมืองสยาม

๑

ยอดมิ่งขวัญศรียาม

ไทยเขมรประณาม

ธิดีพระบาทบัวทอง

๑

สรวนไชยไทรรัตนเรืองรอง

เทพาทังผอง

ช่วยเสริมเพ็ญคุ้มครององค์

๑

พระเจริญเนิ่นนานดำรง

พระชนม์ยืนยง

ขจรยลน่านินทร์

๑

เจริญศรีสุทนต์ผดพรรณ

เลิศลักษณ์เลอวิชัย

โลมโลกแหล่งหล้าสาธุการ

๑

นิราสพระโรครุมราญ

ไชยโชคบันดาล

พระสุขสบสรวรพัสสดี

๑

บำรุงศุภันท์ทวีชัย

แพ้วพ่ายหน้าหยั

เรณูบุษิตชนม

๑

พระพลเพ็ญภาพอดคม ไตศีลัทธสม
สัมฤทธิ์สฤณคัพขเณทร์ ๑

ร่วมเฉลิมเสริมราชบารเณทร์ ร่วมรัฐบัคเถวณทร์
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราณ ๑

สมบุรณฟูณภิญโญพาร สมภพสมภาร
พระหน่ออกอษตรีย์ฉัตรชัย ๑

สนององค์ทรงถวัลย์วุฑฒิวย ปกเกล้าชาวไทย
เทอดเดชเทศสยามจำรูญ ๑

โอมอิทธิสัทธิพจน์พากย์ทุล ขอผลไพบูลย์
ดลแด่พระแม่เจ้าเจริญเทอญ ๑

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คณะไทยเขมม

ภาษาหุสสรณ์

เบญจธรรมศิริ

กรตฤปริชม (ภตฺตฺบิย)

- ๑ รักฉวสันตทกมละข้อ ฤตฤกษะชว
ขำเรอทิวาแลระชน ย่นวาคินราไกล

กรตฤวคฺสณ (ภตฺตฺวณฺณ)

- ๑ หมั่นแสวงวิจิระประณีต วรรณวิชันใจ
แม้ชอขบถังกรดะไหน อนุวัตรบ่ชกขวาง

กรตฤจณณ (ภตฺตฺจณฺ)

- ๑ จิตภักกิกปรีชมนะเทียง ยมเธิษณมิจักทาง
ถึงแม้ระทุกขทัมมะนง ก็ยมีจะนอกใจ

กรตฤศฺรณ (ภตฺตฺศฺรณ)

- ๑ ภรรทอาวาทะมนะมุ้ง ฌปะระโยชนาใจ
เชอพงยค่านวระนัย และประพฤคินโลมพลัน

กรตฤคฺคณฺเฑหฺม (ภตฺตฺคฺคณฺเฑหฺ)

- ๑ คุณไตฉลวศุภะอุกม กนิยมนุณนันท์
หาช้องประกาศะคุณะสรวิ— พระวิเศษณสามี
๑ อันเบญจธรรมะศิริเศรวิ— ฐะวิสิฐะโคภี
สำหรับประภักภะนั ฤตฤคินาภณ ๑

จาก อุตตรกถา ในเรื่อง พระนล คำหลวง

พระวาทนพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิสัยโลก

ปรัชญาเชิงคติ

วิสัยโลก

คุณหลงอายุราว ๔๐ ปี เป็นคนเก่งเรียน ชอบสนุก กว้างขวางในหมู่เพื่อนฝูง นิสัยของ คุณหลง ต้อง กบ ขาฟเจ้า เป็น ส่วน มาก เพราะฉะนั้น เรา จึงเป็นเพื่อนสนิทกับ คุณ เกษ เทียวเทรทวียกัน กันนอนด้วยกัน ซึ่งกว่านั้น เราเคยกระเฝ้าด้วยกันเอง ๆ เมื่อได้รัชราชการมานานปี คุณหลง ก็ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นขุนสัญญาบัตร

บรรดาศักดิ์มิได้ทำให้ คุณหลง ผิดกับ คุณหลงอย่างใด คุณหลงคงเป็นมนุษย์ธรรมดาหนึ่ง คงเป็นสหายของข้าพเจ้าอยู่ดังเดิม ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างมิตร์โดยสม่ำเสมอของคุณหลง ทำให้ข้าพเจ้าชอบนำใจคุณหลง ชอบอวยยศ ความไม่ถือตัว ชอบความมั่งคั่งของเขา มิตรภาพระหว่างข้าพเจ้ากับคุณหลง ก็แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นคงทนมาจนกาลบัดนี้

คุณหลงมีภรรยาคนหนึ่งชื่อ พิศวง แม่ผัวพรตจะท่าแกง รับประทานอาหาร และอายุถึง ๓๐ กว่าปี มีบุตรถึง ๓ คนแล้วก็ตามหล่อนยังคงจะหมั่นช่วยนำเงินอยู่ แม่พิศวงเป็นคนคล่องแคล่ว การบ้านการเรือนก็ไม่เลว

รู้จักแก่ตัว หูตาและหัวเข่าแก่เพราะทั้งนั้นแหละ แม่พิศวงจึงเป็นสตรีที่ควรเรียกว่างามช้า ทำเอาคุณหลงต้องยอมทวนเป็นเกลี้ยง ให้เจ้าหล่อนโขกสับได้เสมอ ๆ

คุณหลงเป็นคนชอบอยู่เหี่ยวเฉาเรื้อรัง รักลูก และชอบชุลลอกอยู่กับกองหนังสือ ส่วนพิศวงชอบแต่งตัว ชอบเที่ยว ในสมัยที่ยังเกิดญาติมิตรขึ้นชุกชุม เมื่อเริ่มใช้พระ

ราชบัญญัติการพระนั้นพระบิใหม่ เจ้าหล่อนชอบชุลลอกอยู่กับวงไฟ แม่คุณหลงจะไม่ชอบเล่นไฟให้ห้ามแม่พิศวงไม่ให้เล่นไฟไม่ได้ คุยเกี่ยวกับอะไรไปเรื่อยเกลียดสนุกสนาน แต่ไม่สามารถระทรงห้ามมิให้พระนางโยเซเฟน เล่น สุนัข ได้ ฉะนั้น

อันว่านักเลงเล่นการพระนั้น ตามปกติ ย่อมมีอยู่ ๓ จำพวก คือ จำพวกขี้เกียจพระนั้นเป็นอาชัพ ๑ จำพวกเล่นเพื่อสนุกแต่เล่นเป็นนัย ๑ จำพวกเล่นเพื่อสนุกแต่เล่นนานทีครั้ง ๑ จำพวกที่ ๑ ได้แก่พวก ๑๘ มงกุฏ จำพวกที่ ๒ ได้แก่แม่พิศวง คุณหลง และข้าพเจ้าเป็นจำพวกที่ ๓ ขาไฟกับแม่พิศวง

สารทล

อินวิ

ร่วมวงด้วยเป็นบุคคลประเภทที่ ๑ คือพวก
นักเลงหากินทางเล่นไพ่ แม่พิศวงมีความรู้
อ่อนกว่าพวกนั้นทั้งในวิชาเล่น เชิงไฟ ไหวพริบ
ตลอดจนวิธีที่จะทำให้ไฟไค้คง ช้อง ดลก
หรือลมทวนกังววย คงจะไม่เป็นที่น่าสนใจ
ว่าเงินเดือนของคุณหลง จะไม่ถูกเฉลี่ย ไปเป็น
เหือบพวก ๑๘ มงกุฎเสียทั้ง ๓ ใน ๔ ก่อ
เดือน หรือกว่านั้น

เนื่องจากความหายนะของ มาส แม่พิศวง
ก็บรรยายมานั่นเอง ข้าพเจ้าผู้เป็นสหายของ
คุณหลง จึงต้องได้ วิชาความรู้จากพระเทือน—
ความทุกข์ร้อนจากความสนุกของแม่พิศวงไม่
เว้นแต่ละเดือน ทว่าคุณหลงกับข้าพเจ้ากระเขา
เกือบกันนั้น คงถึงตอนนั้นแปรเป็น กระเขา
คุณหลง คือกระเขาคคุณหลง แต่กระเขาคข้าพเจ้า
คือกระเขาคคุณหลงไปเสียแล้ว เงินเดือนของ
คุณหลงกลายเป็นเงินไม่ถึงเดือน วิชชกเขาค
อุปสรรคในเมื่อการเงินของแม่พิศวงหรือคุณ-
หลงขาดแคลน ก็คือขมเงินข้าพเจ้าเป็นข้อ
แรก ถ้าเผอิญข้าพเจ้าขามือ หนาที่ผู้ค้า
ประกันในสัญญาขมเงินก็ตกเป็นภาระ ข้าพเจ้า
เป็นขึ้นทั้งสอง

เมื่อ ๕ เดือนก่อนนี้ ได้ทราบว่าแม่พิศวง
แพ้ไฟเป็นจำนวนมากและข้อย ๆ ข้าพเจ้า

รวม ทั้ง เพื่อนฝูง คุณหลง หลายคน จึงได้ช่วย
กันคิด อ่าน ถำราย การพะเนิน ไฟ ของแม่พิศวง
หลายอบายหลายวิธี แต่ไม่เป็นผลสักเลยแม้
แต่น้อย วิธีหลอกล่อที่ข้าพเจ้าเอาออกใช้
คือ ข้าพเจ้าไปการเล่นไฟของแม่พิศวง ด้วย
ตนเอง พยายามทุกอย่างที่จะเรียนรู้และ
ชี้แจงให้แม่พิศวงทราบว่า เจ้าหล่อนเป็น หุม
สนาม เงินข้าพเจ้าไม่ได้ เลิกเล่นเสียดีกว่า

พอวิธีการของข้าพเจ้าชยจะมีผลเป็นเงา ๆ
ขึ้นบ้าง ก็เผอิญมีข้าพเจ้าเล่นร่วมวงกัยแม่
พิศวงคนหนึ่ง เขาเป็นชายหนุ่ม อายุราว
๒๕ ปี รูปร่างสูงระหง ผิวเนื้อขาว ทำทาง
เฉลียวฉลาดและคิระ กล้องแกล้ง อยู่ ไม่น้อย
การแต่งกายของหนุ่มผู้นี้ เขาแต่งกางเกงแพร
สวมเสื้อแพรทั้งเสื้อชั้นในและชั้นนอก ใส่
คิขุหน่มน้า คาคเข็มขัดนาก ใส่แหวน
เพชรทั้งมือขวาและมือซ้าย แขนงสร้อยคอ
ร้อยพระกรนากเงินทอง ๓ กอ และ
พระเครื่องซึ่งก็เหมือนทำก้วยชิน เลี่ยมทองกำ
ก้วยองค์ ๑ นามวิ คือนามของชายหนุ่ม
หนาใหม่ผู้นี้ เขาเล่นไฟเก่ง การรวักก็ ทั้ง
กัก ทำไฟกัก รวักเร็วองไว้นาคู ถ้านักเลง
ไฟก้วยกันใดเห็น อินหารักกริช เขาคงไม่ชม
ความว่องไวของอินหารักยิ่งไปกว่านายวิ ทำให้

พ. ศ. ๒๔๗๔

วิสัยโลก

อย่างนั้น ๆ

แม่พิศวง^๑ คำน^๒ เคยกับ^๓ นายวิ^๔ รว^๕ เร็ว^๖ รว^๗
จิกรณ^๘ เพียง^๙ โป้^{๑๐} แรก^{๑๑} ลง^{๑๒} เอย^{๑๓} คัง^{๑๔} คณ^{๑๕} แก^{๑๖}
ลูก^{๑๗} ไม่^{๑๘} ใหม่^{๑๙} พิศวง^{๒๐} ก็^{๒๑} สนิท^{๒๒} สนม^{๒๓} กับ^{๒๔} วิ^{๒๕} รว^{๒๖} กับ^{๒๗}
รู้จัก^{๒๘} กัน^{๒๙} มา^{๓๐} คัง^{๓๑} เกอน^{๓๒} ข้า^{๓๓} เจ้า^{๓๔} ไม่^{๓๕} พอ^{๓๖} ใจ^{๓๗} ใน^{๓๘} ความ^{๓๙}
ประ^{๔๐} พฤ^{๔๑} ติ^{๔๒} ชะ^{๔๓} น^{๔๔}คน^{๔๕} แม^{๔๖} คณ^{๔๗} ทั้ง^{๔๘} สอง^{๔๙} จะ^{๕๐} แส^{๕๑} กัง^{๕๒} ติ^{๕๓} รยา^{๕๔}
สง^{๕๕}ย^{๕๖} เสง^{๕๗}ย^{๕๘} มี^{๕๙} กั^{๖๐} ตาม^{๖๑} แต่^{๖๒} คั^{๖๓}ว^{๖๔} วั^{๖๕} ติ^{๖๖} รยา^{๖๗} สง^{๖๘}ย^{๖๙} เสง^{๗๐}ย^{๗๑}
แก^{๗๒}ม^{๗๓} เอย^{๗๔}ย^{๗๕} อย^{๗๖} ประ^{๗๗} กอ^{๗๘} ย^{๗๙}กับ^{๘๐} คั^{๘๑}ว^{๘๒} วั^{๘๓} ติ^{๘๔} รยา^{๘๕} ทั้ง^{๘๖} สอง^{๘๗}
ชะ^{๘๘}ม^{๘๙}ย^{๙๐} คุ^{๙๑}ก^{๙๒}กัน^{๙๓} อย^{๙๔} ่าง^{๙๕} หวาน^{๙๖} ไข^{๙๗}ม^{๙๘} เป็น^{๙๙} เหตุ^{๑๐๐} ให้^{๑๐๑} ข้า^{๑๐๒} เจ้า^{๑๐๓}
คิด^{๑๐๔} ว่า^{๑๐๕} เจ้า^{๑๐๖} วิ^{๑๐๗} กั^{๑๐๘} ลัง^{๑๐๙} พยา^{๑๑๐} ยาม^{๑๑๑} จะ^{๑๑๒} ช้อ^{๑๑๓} ขวาน^{๑๑๔} ทอ^{๑๑๕}
ก^{๑๑๖} ฐ^{๑๑๗}ิน^{๑๑๘} และ^{๑๑๙} พิศ^{๑๒๐}วง^{๑๒๑} กั^{๑๒๒} ลัง^{๑๒๓} ติ^{๑๒๔} บ^{๑๒๕} มี^{๑๒๖} ก^{๑๒๗} เพื่อ^{๑๒๘} เชื้อ^{๑๒๙} คุ^{๑๓๐} คุ^{๑๓๑}
เส^{๑๓๒}ย^{๑๓๓} ของ^{๑๓๔} เจ้า^{๑๓๕} หล่^{๑๓๖}อน^{๑๓๗} ของ^{๑๓๘} มาร^{๑๓๙} คา^{๑๔๐} เก^{๑๔๑}ก^{๑๔๒} ไท^{๑๔๓}ย^{๑๔๔} ท^{๑๔๕}น^{๑๔๖}า^{๑๔๗}
สม^{๑๔๘}เพ^{๑๔๙}ช^{๑๕๐} ๓^{๑๕๑} คน^{๑๕๒} ของ^{๑๕๓} ท่าน^{๑๕๔} ช^{๑๕๕}น^{๑๕๖} คือ^{๑๕๗} คุ^{๑๕๘}ณ^{๑๕๙} หล่^{๑๖๐}ง^{๑๖๑} เพ^{๑๖๒}อน^{๑๖๓}
ข้า^{๑๖๔}เจ้า^{๑๖๕}

การ^{๑๖๖}ร^{๑๖๗}น^{๑๖๘}เร^{๑๖๙}ง^{๑๗๐}ระ^{๑๗๑}หว^{๑๗๒}าง^{๑๗๓}ญ^{๑๗๔}า^{๑๗๕}ติ^{๑๗๖}มิ^{๑๗๗}ค^{๑๗๘}ร^{๑๗๙}น^{๑๘๐} เป็น^{๑๘๑}มี^{๑๘๒}ค^{๑๘๓}ร^{๑๘๔}
แ^{๑๘๕}ละ^{๑๘๖}ญ^{๑๘๗}า^{๑๘๘}ติ^{๑๘๙}ก^{๑๙๐}ัน^{๑๙๑}ไ^{๑๙๒}ก^{๑๙๓}ง^{๑๙๔}ย^{๑๙๕}ท^{๑๙๖}ส^{๑๙๗}ก^{๑๙๘}ร^{๑๙๙}ิง^{๒๐๐} ๆ^{๒๐๑} ค^{๒๐๒}ว^{๒๐๓}ย^{๒๐๔} เพ^{๒๐๕}ระ^{๒๐๖}
อะ^{๒๐๗}ไร^{๒๐๘} ? เพ^{๒๐๙}ระ^{๒๑๐}การ^{๒๑๑}ม^{๒๑๒}เ^{๒๑๓}ก^{๒๑๔}ไ^{๒๑๕}ห^{๒๑๖}เ^{๒๑๗}ย^{๒๑๘}เพ^{๒๑๙}อ^{๒๒๐}ณ^{๒๒๑}เ^{๒๒๒}ก^{๒๒๓}ัน^{๒๒๔}
ใน^{๒๒๕}เชิง^{๒๒๖}พระ^{๒๒๗}น^{๒๒๘} อก^{๒๒๙}ไ^{๒๓๐}เช^{๒๓๑}น^{๒๓๒} ช^{๒๓๓}ว^{๒๓๔}ย^{๒๓๕}เจ^{๒๓๖}อ^{๒๓๗}จ^{๒๓๘}าน^{๒๓๙}ล^{๒๔๐}ก^{๒๔๑}ไม่^{๒๔๒} ช^{๒๔๓}ว^{๒๔๔}ย^{๒๔๕}
ร^{๒๔๖}ีย^{๒๔๗}ไ^{๒๔๘} ร^{๒๔๙}ีย^{๒๕๐}ห^{๒๕๑}ัก^{๒๕๒}เจ^{๒๕๓}น^{๒๕๔}ค^{๒๕๕}ำ^{๒๕๖}ช^{๒๕๗}อง^{๒๕๘} ค^{๒๕๙}ำ^{๒๖๐}ด^{๒๖๑}ก^{๒๖๒} ค^{๒๖๓}ำ^{๒๖๔}ค^{๒๖๕}ว^{๒๖๖}เ^{๒๖๗}็ง^{๒๖๘}
เป็น^{๒๖๙}ค^{๒๗๐}น^{๒๗๑} ท^{๒๗๒}ส^{๒๗๓}น^{๒๗๔}ท^{๒๗๕}ย^{๒๗๖}ก^{๒๗๗}ว^{๒๗๘}ำ^{๒๗๙}น^{๒๘๐}เ^{๒๘๑}ม^{๒๘๒}เ^{๒๘๓}ย^{๒๘๔}ม^{๒๘๕}เ^{๒๘๖}ย^{๒๘๗}พิ^{๒๘๘}ศ^{๒๘๙}วง^{๒๙๐}แ^{๒๙๑}ละ^{๒๙๒}
น^{๒๙๓}าย^{๒๙๔}วิ^{๒๙๕} เขา^{๒๙๖}เขา^{๒๙๗}ห^{๒๙๘}ัน^{๒๙๙}ให้^{๓๐๐}เจ้า^{๓๐๑}หล่^{๓๐๒}อน^{๓๐๓}ถ^{๓๐๔}ือ^{๓๐๕}ไฟ^{๓๐๖} ย^{๓๐๗}ิง^{๓๐๘}
ก^{๓๐๙}ว^{๓๑๐}ำ^{๓๑๑}น^{๓๑๒}อ^{๓๑๓}ีก^{๓๑๔} วั^{๓๑๕}น^{๓๑๖}ไ^{๓๑๗}ค^{๓๑๘}ก^{๓๑๙}เ^{๓๒๐}ย^{๓๒๑}พิ^{๓๒๒}ศ^{๓๒๓}วง^{๓๒๔}ไม่^{๓๒๕}มี^{๓๒๖}ท^{๓๒๗}น^{๓๒๘}จะ^{๓๒๙}เ^{๓๓๐}ล^{๓๓๑}เ^{๓๓๒}ย^{๓๓๓} เขา^{๓๓๔}
เ^{๓๓๕}า^{๓๓๖}อ^{๓๓๗}น^{๓๓๘}น^{๓๓๙}า^{๓๔๐}ภ^{๓๔๑}า^{๓๔๒}พ^{๓๔๓}เ^{๓๔๔}า^{๓๔๕}ช^{๓๔๖}ว^{๓๔๗}ย^{๓๔๘}เ^{๓๔๙}ล^{๓๕๐}เ^{๓๕๑}ล^{๓๕๒}เ^{๓๕๓}ล^{๓๕๔}เ^{๓๕๕}ล^{๓๕๖}เ^{๓๕๗}ล^{๓๕๘}เ^{๓๕๙}ล^{๓๖๐}เ^{๓๖๑}ล^{๓๖๒}เ^{๓๖๓}ล^{๓๖๔}เ^{๓๖๕}ล^{๓๖๖}เ^{๓๖๗}ล^{๓๖๘}เ^{๓๖๙}ล^{๓๗๐}
เ^{๓๗๑}ล^{๓๗๒}เ^{๓๗๓}ล^{๓๗๔}เ^{๓๗๕}ล^{๓๗๖}เ^{๓๗๗}ล^{๓๗๘}เ^{๓๗๙}ล^{๓๘๐}เ^{๓๘๑}ล^{๓๘๒}เ^{๓๘๓}ล^{๓๘๔}เ^{๓๘๕}ล^{๓๘๖}เ^{๓๘๗}ล^{๓๘๘}เ^{๓๘๙}ล^{๓๙๐}
เจ้า^{๓๙๑}หล่^{๓๙๒}อน^{๓๙๓}ค^{๓๙๔}ว^{๓๙๕}ย^{๓๙๖}ความ^{๓๙๗}เ^{๓๙๘}ก^{๓๙๙}เ^{๔๐๐}ม^{๔๐๑} ใจ^{๔๐๒} เป็น^{๔๐๓}จ^{๔๐๔}ำ^{๔๐๕}น^{๔๐๖} คุ^{๔๐๗}ว^{๔๐๘}ว^{๔๐๙}ละ^{๔๑๐}

๑๐ บาท ๒๐ บาท ถึง ๓๐—๔๐ บาท หรือ
กว่า^{๔๑๑}นั้น^{๔๑๒}ก็^{๔๑๓}เคย^{๔๑๔}มี^{๔๑๕}
เก^{๔๑๖}เ^{๔๑๗}น^{๔๑๘}ท^{๔๑๙}น^{๔๒๐}ง^{๔๒๑} ต่อ^{๔๒๒}มา^{๔๒๓} พิศ^{๔๒๔}วง^{๔๒๕} ค^{๔๒๖}ำน^{๔๒๗} เคย^{๔๒๘}กับ^{๔๒๙} วิ^{๔๓๐} รว^{๔๓๑}
ค^{๔๓๒}ณ^{๔๓๓}รู้จัก^{๔๓๔}กัน^{๔๓๕}มา^{๔๓๖}แ^{๔๓๗}ย^{๔๓๘}มี^{๔๓๙} เจ้า^{๔๔๐}หล่^{๔๔๑}อน^{๔๔๒}เคย^{๔๔๓}เจ^{๔๔๔}ียน^{๔๔๕}ห^{๔๔๖}มา^{๔๔๗}ก^{๔๔๘}
ให้^{๔๔๙}วิ^{๔๕๐} ร^{๔๕๑}ว^{๔๕๒}ท^{๔๕๓}รู้^{๔๕๔}ให้^{๔๕๕}ส^{๔๕๖}ย^{๔๕๗} และ^{๔๕๘}ใช้^{๔๕๙}มา^{๔๖๐}เช^{๔๖๑}ก^{๔๖๒}ห^{๔๖๓}น^{๔๖๔}า^{๔๖๕}น^{๔๖๖}
เก^{๔๖๗}ย^{๔๖๘}ว^{๔๖๙}กัน^{๔๗๐} น^{๔๗๑}ย^{๔๗๒}น^{๔๗๓}ค^{๔๗๔}า^{๔๗๕}ของ^{๔๗๖}พ^{๔๗๗}ว^{๔๗๘}ก^{๔๗๙}า^{๔๘๐}ไฟ^{๔๘๑}ทุ^{๔๘๒}ก^{๔๘๓} ๆ^{๔๘๔} ก^{๔๘๕}ว^{๔๘๖}
ม^{๔๘๗}อง^{๔๘๘}ช^{๔๘๙}า^{๔๙๐}ย^{๔๙๑}ท^{๔๙๒}อ^{๔๙๓}ญ^{๔๙๔}ี^{๔๙๕}ก^{๔๙๖}ัน^{๔๙๗}ย^{๔๙๘}าง^{๔๙๙}สง^{๕๐๐}ย^{๕๐๑} ใน^{๕๐๒}ไม่^{๕๐๓}ช^{๕๐๔}ำ^{๕๐๕}ว^{๕๐๖}ความ^{๕๐๗}
สง^{๕๐๘}ย^{๕๐๙}เ^{๕๑๐}ล^{๕๑๑}ำ^{๕๑๒}น^{๕๑๓}ท^{๕๑๔}ว^{๕๑๕}ช^{๕๑๖}น^{๕๑๗} เ^{๕๑๘}ล^{๕๑๙}เ^{๕๒๐}น^{๕๒๑}า^{๕๒๒}ก^{๕๒๓}า^{๕๒๔}ค^{๕๒๕}า^{๕๒๖}ม^{๕๒๗}า^{๕๒๘}ส^{๕๒๙}ุ^{๕๓๐}ย^{๕๓๑}ำ^{๕๓๒}ก^{๕๓๓}
เ^{๕๓๔}ก^{๕๓๕}ิ^{๕๓๖}การ^{๕๓๗}ระ^{๕๓๘}ช^{๕๓๙}ิ^{๕๔๐}ย^{๕๔๑}ะ^{๕๔๒}ช^{๕๔๓}า^{๕๔๔}ย^{๕๔๕}ก^{๕๔๖}ัน^{๕๔๗}ช^{๕๔๘}น^{๕๔๙} ใน^{๕๕๐}ค^{๕๕๑}อน^{๕๕๒}เ^{๕๕๓}อง^{๕๕๔} มี^{๕๕๕}
เส^{๕๕๖}ย^{๕๕๗}ท^{๕๕๘}น^{๕๕๙}า^{๕๖๐}ห^{๕๖๑}ว^{๕๖๒}ำ^{๕๖๓} พิศ^{๕๖๔}วง^{๕๖๕} กับ^{๕๖๖} วิ^{๕๖๗} ร^{๕๖๘}ัก^{๕๖๙}กัน^{๕๗๐} ร^{๕๗๑}ำ^{๕๗๒}ย^{๕๗๓}ก^{๕๗๔}ว^{๕๗๕}ำ^{๕๗๖}น^{๕๗๗}
เ^{๕๗๘}า^{๕๗๙}ว^{๕๘๐}ำ^{๕๘๑}พิ^{๕๘๒}ศ^{๕๘๓}วง^{๕๘๔}น^{๕๘๕}อ^{๕๘๖}ก^{๕๘๗}ใน^{๕๘๘}ค^{๕๘๙}ุ^{๕๙๐}ณ^{๕๙๑}หล่^{๕๙๒}ง^{๕๙๓}—พิ^{๕๙๔}ศ^{๕๙๕}วง^{๕๙๖} ค^{๕๙๗}ณ^{๕๙๘}ย^{๕๙๙}ู้^{๖๐๐} !
ข้า^{๖๐๑}เจ้า^{๖๐๒}เส^{๖๐๓}ง^{๖๐๔}ย^{๖๐๕}ไ^{๖๐๖}ไว^{๖๐๗} ไม่^{๖๐๘}อยู่^{๖๐๙} คร^{๖๑๐}้ง^{๖๑๑} แ^{๖๑๒}ล^{๖๑๓}ว^{๖๑๔}คร^{๖๑๕}้ง^{๖๑๖}
เ^{๖๑๗}ล^{๖๑๘}ำ^{๖๑๙}ะ^{๖๒๐}เ^{๖๒๑}ย^{๖๒๒}ำ^{๖๒๓}ก^{๖๒๔}ย^{๖๒๕}อ^{๖๒๖}ก^{๖๒๗}ค^{๖๒๘}ุ^{๖๒๙}ณ^{๖๓๐}หล่^{๖๓๑}ง^{๖๓๒}ส^{๖๓๓}ถ^{๖๓๔}า^{๖๓๕}ย^{๖๓๖}ร^{๖๓๗}ัก^{๖๓๘}ให้^{๖๓๙}รู้^{๖๔๐}ความ^{๖๔๑}
ร^{๖๔๒}ิง^{๖๔๓} ร^{๖๔๔}ู้^{๖๔๕}ช^{๖๔๖}ำ^{๖๔๗}ว^{๖๔๘}ท^{๖๔๙}ำ^{๖๕๐}ช^{๖๕๑}ว^{๖๕๒}ำ^{๖๕๓}น^{๖๕๔}า^{๖๕๕}น^{๖๕๖}ท^{๖๕๗}า^{๖๕๘}ม^{๖๕๙}เ^{๖๖๐}ย^{๖๖๑}แ^{๖๖๒} ! แต่^{๖๖๓}
ข้า^{๖๖๔}พ^{๖๖๕}เ^{๖๖๖}า^{๖๖๗}ม^{๖๖๘}เ^{๖๖๙}ล^{๖๗๐}เ^{๖๗๑}ล^{๖๗๒}เ^{๖๗๓}น^{๖๗๔}ไ^{๖๗๕}ค^{๖๗๖}เ^{๖๗๗}า^{๖๗๘}จะ^{๖๗๙}ไ^{๖๘๐}ว^{๖๘๑}ำ^{๖๘๒}ย^{๖๘๓} และ^{๖๘๔} ป^{๖๘๕}ร^{๖๘๖}ัก^{๖๘๗}
ป^{๖๘๘}ร^{๖๘๙}ำ^{๖๙๐}แม่^{๖๙๑}พิ^{๖๙๒}ศ^{๖๙๓}วง^{๖๙๔}ด^{๖๙๕}ง^{๖๙๖}เ^{๖๙๗}ย^{๖๙๘}เ^{๖๙๙}น^{๗๐๐}นี้^{๗๐๑} เพ^{๗๐๒}ระ^{๗๐๓}ข้า^{๗๐๔}พ^{๗๐๕}เจ้า^{๗๐๖}เ^{๗๐๗}ย^{๗๐๘}
ไม่^{๗๐๙}ไ^{๗๑๐}เ^{๗๑๑}ก^{๗๑๒}ว^{๗๑๓}เ^{๗๑๔}ย^{๗๑๕}น^{๗๑๖}ย^{๗๑๗}น^{๗๑๘}ค^{๗๑๙}า^{๗๒๐}ของ^{๗๒๑}ข้า^{๗๒๒}พ^{๗๒๓}เจ้า^{๗๒๔}เ^{๗๒๕}อง^{๗๒๖} “ส^{๗๒๗}ิ^{๗๒๘}ย^{๗๒๙}ำ^{๗๓๐}
ว^{๗๓๑}ำ^{๗๓๒}ไม่^{๗๓๓}เ^{๗๓๔}ำ^{๗๓๕}ค^{๗๓๖}า^{๗๓๗}เ^{๗๓๘}ก^{๗๓๙}เ^{๗๔๐}น^{๗๔๑}” ส^{๗๔๒}ถ^{๗๔๓}า^{๗๔๔}ย^{๗๔๕}ิ^{๗๔๖}ช^{๗๔๗}อ^{๗๔๘}น^{๗๔๙}ท^{๗๕๐}ำ^{๗๕๑}ให้^{๗๕๒}ข้า^{๗๕๓}พ^{๗๕๔}เจ้า^{๗๕๕}
สง^{๗๕๖}ย^{๗๕๗}ำ^{๗๕๘}ก^{๗๕๙}ไ^{๗๖๐}ไว^{๗๖๑} ไ^{๗๖๒}ค^{๗๖๓}ี^{๗๖๔} ช^{๗๖๕}ือ^{๗๖๖}ม^{๗๖๗}ุ^{๗๖๘}ง^{๗๖๙}ห^{๗๗๐}า^{๗๗๑}ย^{๗๗๒}ำ^{๗๗๓}ค^{๗๗๔}ุ^{๗๗๕}ณ^{๗๗๖}ี^{๗๗๗}ส^{๗๗๘}ก^{๗๗๙}ค^{๗๘๐}ือ^{๗๘๑}
ข้า^{๗๘๒}พ^{๗๘๓}เจ้า^{๗๘๔}ค^{๗๘๕}อง^{๗๘๖}การ^{๗๘๗}ะ^{๗๘๘}เ^{๗๘๙}ก^{๗๙๐}เ^{๗๙๑}น^{๗๙๒}ค^{๗๙๓}ว^{๗๙๔}ย^{๗๙๕}ค^{๗๙๖}า^{๗๙๗}น^{๗๙๘}เ^{๗๙๙}อง^{๘๐๐} ข้า^{๘๐๑}พ^{๘๐๒}เจ้า^{๘๐๓}
เ^{๘๐๔}อง^{๘๐๕} เพ^{๘๐๖}ระ^{๘๐๗}ค^{๘๐๘}ณ^{๘๐๙}น^{๘๑๐}เ^{๘๑๑}ง^{๘๑๒}จ^{๘๑๓}ึง^{๘๑๔}ค^{๘๑๕}ง^{๘๑๖}ห^{๘๑๗}ำ^{๘๑๘}น^{๘๑๙}า^{๘๒๐}ะ^{๘๒๑}ใช้^{๘๒๒}ความ^{๘๒๓}
พ^{๘๒๔}ยา^{๘๒๕}ม^{๘๒๖}า^{๘๒๗}ม^{๘๒๘}ทุก^{๘๒๙}ส^{๘๓๐}ถ^{๘๓๑}า^{๘๓๒}น^{๘๓๓}เ^{๘๓๔}น^{๘๓๕}ย^{๘๓๖}ำ^{๘๓๗}น^{๘๓๘}เ^{๘๓๙}ย^{๘๔๐}ค^{๘๔๑}ำ^{๘๔๒}ไป^{๘๔๓}ป^{๘๔๔}ระ^{๘๔๕}ส^{๘๔๖}พ^{๘๔๗}า^{๘๔๘}พ^{๘๔๙}
ท^{๘๕๐}ข้า^{๘๕๑}พ^{๘๕๒}เจ้า^{๘๕๓}ค^{๘๕๔}อง^{๘๕๕}การ^{๘๕๖}ะ^{๘๕๗}เ^{๘๕๘}ก^{๘๕๙}เ^{๘๖๐}น^{๘๖๑}ค^{๘๖๒}ว^{๘๖๓}ย^{๘๖๔}ค^{๘๖๕}า^{๘๖๖}
ร^{๘๖๗}ว^{๘๖๘}ก^{๘๖๙}ล^{๘๗๐}าง^{๘๗๑}เก^{๘๗๒}เ^{๘๗๓}น^{๘๗๔} มี^{๘๗๕}ณ^{๘๗๖}า^{๘๗๗}ย^{๘๗๘}น^{๘๗๙} พ. ศ. ๒๔๗๔

คารทล

ชินว

เวลาประมาณ ๑๗ น. เศษ ขณะที่เขาพา
กำลังนักรบประมาณห้าร้อยคนเข้าไปในสวน
พิศวงนั้นมองชมพู่แก่ ส้มเสี้ยวเขียวกัน เกว
ผ่านหน้าร้านนั้นมา กลิ่นหอมของผลไม้
ยอวรสั่งกลิ่นมาในอากาศ กลิ่นชมนกเขิน
กลิ่นเสกข์ กลิ่นรัก เย็นฉ่ำแห่งความสด
ของเจ้าหล่อน และความหอมของดอก
เขาพาผลึกกลิ่นที่ ร่มเงาไม้ไปทั่ว ๆ
พิศวงหยก เขาพาหยก พิศวงเขียวขาว
เขาพาเขียวขาว ๒ เลี้ยว ๓ เลี้ยว ในที่สุด
เจ้าหล่อนไปหยุดยืน ทนหา หองแถว ปลอกไหม
แถวหนึ่ง พิศวง มองซ้ายแลขวากว้างความ
ระทึกขวัญ เมื่อเห็นปลอกคนก็ทรงเข้าไป
เกาะประตูห้อง ๆ หนึ่ง ประตูเปิดออกโดยไม่มี
เห็นคนผู้ใด พิศวงก้าวเท้าเข้าไป ประตูก็
ทันท!

“สียปากว่าไม่เท่าเห็น” ร้องเตือน
เขาพาอยู่ในใจ ใจเขาพาเต้นอยู่ทุกที
ระลึกถึงภาพภายในห้องแถวห้องนั้น เขาพา
เชื่อว่าเขาพาจะไ้เห็น ถ้าสามารถเข้าไป
ในห้องว่างข้างห้องนั้นได้

ความทกลังใจเร็วเท่าความคิด เขาพา
เดินเข้าไป หลังห้อง ยืนฝ่าสังกะสีกัน
หลังครัวเข้าไปโดยรวกเร็ว ออกเขาพา

ร้อนผ่าวขึ้นในความสำราญขึ้นกัน ครั้น
เหลียวไปทางประตูที่เขาห้อง ก็แทบตก
อาลัย เพราะประตูไม้กลอน เมื่อไ้กลองข้าง
ขวา ๆ ก็รู้ ไ้ว่าไ้แต่กลอนล่าง กลอนบน
หาไ้ไ้ไม่ เขาพาจึงประคองออกโดยแรง
พยายามเอามือ ลอดเข้าไปเกี่ยว ๆ จะเอม
ลอดกลอนได้ แต่ความกว้างของประตูไม่
อำนวย ก็เก้หลังระชักมือไม่ออกจึงต้องระงับ
วอน ไ้ความคึกอย่างหนึ่งว่า ถ้าหาเชือก
คล้องกลอนประตูแล้ว ค่อย ๆ ดึง ขึ้นมาก็คง
เปิดประตูได้ ความเห็นมาครวญคิดว่า
จะมีเชือกที่เครื่องแต่งกายส่วนไหนบ้าง ก็มอง
เห็นผลสำเร็จในขณะนั้นเอง เขาพาแกะเชือก
ผูกของเท้าค่อย ๆ หย่อนลงไป ถึงกลอนประตู
เปิดออกไ้สัมผัสประค

พอเข้าในห้อง เขาพาบังขึ้นไปขึ้นบน
ไ้ยินคนพูดกันเสียงแผ่ว ๆ อยู่ข้างห้อง ใจ
เขาพาเต้นอยู่ฝ่าย ๆ มือไม่ไ้เงาขาสันเขินชัก
ไปหมด รู้สึกในขณะนั้นเสมือนว่าเขาพา
กำลังยืนอ้ายผู้รายย่องเขา อารามกัน
เต็มตระขนมาลุกอยู่ที่คอหอย ขยิบระไ้เลีย

ไ้ไ้ ไ้ เขาพาสะกดไ้หนึ่งไ้ ลอนไ้ยาว
เขา ๆ พลงทรวหาห้องที่ระแอมมองภาพใน
ห้องนั้น

พ.ศ. ๒๔๗๔

วิสัยโลก

“ผมรักคุณนายทั้งแคว้นแรกพบ” เสียง
ผู้ชายเอ่ยขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าจำได้แม่นยำว่าเป็น
เสียงเจ้ารวี—เจ้านกเลง ๑๘ มงกุฎ!

ได้ยินเสียงหัวเราะที่ ๆ ของพิศวง แต่
ไม่มีคำทอขวากอะไร

เสียงหายใจยาวลึกเข้าสัมผัสถึงเสียงเนื้อ
“พิท! พท!! อูย!” ดังถึขึ้น หัวใจข้าพเจ้า
เต้นแรงจนตามเสียงนั้น

ห้องแถวบนท้องปลูกใหม่ มีผู้เช่าอยู่
ห้องเดียวคือห้องเจ้ารวี ออกระเคาะระหว่ายที่
ช่องคามฝาไม่มีเสียงสักซ่อเคียว เพราะริม
กะกาน กั้นฝาห้องเหลื่อมทับกัน อย่างสนิท
โชด! โชคยังอำนวยทางข้าพเจ้า ผู้ปลูก
สร้างสระเพราะไม่เอาไม้ที่คอกทอยตามเสาออก
เสีย ข้าพเจ้าอาจไถขึ้นไปตามเสานั้นอย่าง
ง่ายดาย

เสียงซุบซิบพุดกันยังได้ยินอยู่ ข้าพเจ้าน
ขึ้นไปยังเสาค่อยๆ ยกตัวขึ้นทีละขั้นๆ เพื่อชะ
งัดศีรษะมองดู ผมข้าพเจ้าพนชายผ้าขึ้นไปแล้ว
หน้าผาก पनिไป คิวเลยไป หนึ่งตาผ่านไป โอ!
ท่านผู้เฒ่าที่รัก ข้าพเจ้าเห็น รวีชายสามานย์
เคล้าเคลียกับพิศวงหญิงกาสี พิศวงเปล่ง

เสียงออกวางไวข้างตัว สวมแคเสื้อคอ นุ่ง
ม่วงชมพูเล่นเกมี เจ้าหล่อนนอนอยู่บนเสื่อ
รับทิว ร่มท่อนอนซึ่งอยู่ใกล้พิณ รวี นุ่งใส่สร้ง

ใหม่เก่า ๆ นุ่งอยู่ข้างเจ้าหล่อน รวี นุ่งซีก
สมาอยู่เคียงข้างซ้าย เจ้าหันหน้าไปทาง

ศีรษะหล่อน หันหลังมาทางข้าพเจ้า หน้า
พิศวงยังทว รวี ไร่ เพราะฉะนั้น จึงเป็นโชด
อย่างยิ่ง ที่เจ้าทั้งสองไม่สามารถจะเห็น
ข้าพเจ้าได้

เขาพุดกันเบา ๆ ซึ่งข้าพเจ้า ไม่สนใจเท่า
กับท่าทางของเขา รวี เอามือซ้ายกระพริบเอว
พิศวงไว้ ปากพุดพลา—และในยักนั้นเอง โอ!
เขาไม่มี ศีรษะต่ำลง ๆ จนถึง แก้ม เจ้าหล่อน
หน้าคอดหน้าสัมผัสกัน เขาเริ่มพิดเจ้าหล่อน
แก้มซ้าย แก้มขวา คาง คอด หน้าอก จากสูง
มาต่ำต่ำ แล้วย้ายทวนรอยขึ้นไปสู่แก้มทั้ง ๒
หน้าอก

หัวใจข้าพเจ้าเริ่มจะระเบิด เพราะเห็น
ความอับอายอยู่ท่าทา คอดแห่งผาก มือซ้ายขอย
ผาดะซัยเข้า ๆ ข้าพเจ้าได้เห็นกยตาแล้ว รวี
กับพิศวงอยู่ด้วยกันสองต่อสอง กอดกัน รุบ
กัน เคล้าเคลียกัน และต่อจากนั้นจะมีอะไร

ศาลาทูล

ฉันท

ควรสงสัยอีก ข้าพเจ้าทนอยู่ไม่ไหว ค่อย ๆ ผู้เกี่ยว

กลืนหายใจย่นคิ้วลงจากผา เข่งเท้าลง
มาข้างล่าง แม้มีประตูลงบันไดออกสู่ เมื่อ
เห็นว่าปลอกคนกรวยสาวเท้าตรงไปบ้านคุณหลง
สหายรักทันที

ขณะที่เฝ้ามาตามทาง ข้าพเจ้าจึงใจอย่าง
เด็กเคยว่า จะต้องเล่า ความ อปมงคล ที่ ได้
เห็นมาให้คุณหลงฟังจนสิ้นเชิง ครั้นมาถึง
บ้านพบคุณหลงกำลังพยกระดานเป็นรูปเรือ รูป
หมวก และรูปกบกรักให้ลูกเล่นอยู่ ความ
ตั้งใจของข้าพเจ้าชักกร่นเร้นขึ้นมาทันที

ถ้าคุณหลงเชื่อถ้อยคำข้าพเจ้า คุณหลง
จะต้องอย่าร้างกับพิศวง และทวารกาคำ ๆ
๓ คนเล่า? อนาคตของเด็กเหล่านั้นจะเป็น
อย่างไร? อนิจจา!

ถ้าคุณหลงไม่เชื่อ ถ้อยคำ ข้าพเจ้า ๆ ะมี
เหตุผลอะไรที่จะนำออกอ้างถึง นอกจากจะอ้าง
เอาบันทึบทักของข้าพเจ้าเป็นพยาน

เมื่อ เปรียบเทียบ ทางใด ทางเสียโดย รอย
รอยแล้ว ท่านผู้อ่านจะมีความเห็นอย่างไร
ก็ตาม ข้าพเจ้าก็สิ้นใจอย่างเด็กชกหัวไม่มี
อีกอีกว่า ข้าพเจ้าจะรู้ความ ลับ เรืองนี้ แต่

ในวันนั้นข้าพเจ้าอยู่สันตนาภกับคุณหลง จน
เกือบเวลา ๑๕ น. พิศวงกลับมาถึงบ้าน
เจ้าหล่อนตรงไปยุบยุตรคนเล็ก แล้วหันมา ทัก
ทายกับข้าพเจ้าเช่นปกติ

ด้วยสัมผัสสิ่ง ทำทาง และความอ่อน
โยนที่เจ้าหล่อนแสดงต่อข้าพเจ้า คอสามี คอ
ยุตรของเจ้าหล่อน ข้าพเจ้าแทบจะนึกว่าภาพ
ที่ข้าพเจ้าเห็นเมื่อຍាយวันนั้นเป็นความฝัน อนิจจา!
คุณหลง ข้างหลังสมชื่อ อนิจจา! แม้พิศวง
นำพิศวงนี้กระไรเจ็บแสบคุณ โอ! แม้พิศวง
เอ๋ย! ใจของของหล่อนเป็นอย่างไรรึไปหนอ?

วันคืน ล่วงไป ๆ คุณหลง และ แม่พิศวง
คงอยู่ ด้วย กัน ฉัน สามี ภรรยา ที่รัก ทั้งหลาย
คุณหลง ยังคงซุกอยู่กับบ้านและกอง หนังสือ
พิศวงซุกอยู่กับวงไฟและวี

เช้าวันหนึ่ง ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๔
ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังยืนสูดอากาศ เวลา เช้าอยู่
ที่สนามหญ้าหน้าบ้าน คุณหลงก็กระแจะกระว่า
เข้ามาหา หน้าตาเขาโคกสลักระทกระทย
คล้ายคนนอนอนไม่มีแรง

“มาทำไมแค่เช้าเทียว?” ข้าพเจ้าเอ๋ย

พ.ศ. ๒๔๗๔

วิสัยโลก

ทักษิณ พลังร้องคุกหลังอย่างสงสัย

ไหลอยู่ไม่ขาดสาย ผ่าเซ็กหน้า ๒-๓ นิ้ว

“ท่านขุน! ท่านขุน!” คุณหลงเรียก
ข้าพเจ้า “แม่พิศวง ตายเสียแล้ว!”

โซกไปด้วยน้ำตา เมื่อแรกกลับหมกและ
จักแวงเอาศพลง โลง คุณหลง คุกเข่าลง

“คุณพระช่วย! ใครตาย? ใครเป็น
อะไร? ท่านขุน!”

ข้างศพร้องไห้ โสใหญ่ พลังรำพันถึงความ
รักต่าง ๆ นานา

“พิศวง!” คุณหลงเรียกชื่อภรรยาได้
คำเกี้ยว น้ำตาไหลเยิ้มลงอาบหน้า

“แม่พิศวงของพี่! แม่คุ้มทุกชั่วยาก!
เมื่อคืนนอนหัวคาน้อง ก็ยัง ยิ้มหัว ก็อยู่ แต่

“ท่านขุนต้องไปช่วยแม่ด้วย” คุณหลง
ซังกะตายพูดต่อ

ตอนใกล้สว่าง ฮือ! ฮือ! น้องจากพี่ไปเสีย
แล้ว ฮือ! ฮือ! ฮือ!”

ข้าพเจ้าไม่ได้อธิบายว่าอะไร ตรงนั้น
ลวดยเลื่อนอกได้ เกิดตาม คุณหลงไป

ญาติมิตรสนิทของคุณหลง และผู้ตาย ซึ่ง
ยังอยู่ในที่นั้น ต่างรู้สึกคนคนสงสารคุณหลง

ข้าพเจ้าได้ความรู้มาตามทางว่า พิศวง
เป็นลมแน่นหน้าอกถึงแก่กรรมโดยที่จับแน่นเมื่อ
เวลา ๓ น.

แม่พิศวง ผู้ตายสิ้น และเกิดกำพร้าทั้งสาม
สำหรับข้าพเจ้าเอง รู้สึกว่า ละระ วิสัย โลก
ลากหนิงโดยที่คลงแล้วโดยข้าพเจ้าเป็นผู้กำกับ

วันที่ ๒๓ สิงหาคม วันทองวัน ข้าพเจ้า
ช่วยคุณหลงตกเตียงบ้าน เกรียบมรณแชกหรือ
ท่ามารคน้ำศพในตอนบ่าย

การเสก
วิพระเอก ของเรา สายสุญ ไปจาก วงไฟ

เวลา ๑๖ น. ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย
รวมทั้งพ่อค้าคหบดีก็มาร่วมด้วย ต่าง
ห้อยกันมาทักคนสองคน ยังเห็นผู้ที่เคารพ
นยถอและเพื่อนฝูงมาขึ้น ความโศกเศร้า
ของคุณหลงรักทิวเช่นเย็นล้ากับ น้ำตาคุณหลง

เมื่อได้ข่าวครั้งหลังที่สุดนั้น เขาถูกจำคุก ๑๖
๖ เดือน ในความผิดฐานชุกตักเข้าใกล้
เครื่องทองของคหบดีท่านผู้หนึ่ง
คุณหลงได้เลื่อนตำแหน่ง ย้ายไป รัยราช-
การทางหัวเมืองฝ่ายเหนือ พอไปถึงไม่มากนัก
น้อยก็ส่งข่าวมายังข้าพเจ้าว่า เขาได้เลื่อนขึ้น

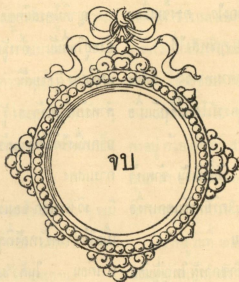

การทูล

ชั้นวี

เงิน^๑เก็อนสำหรับตำแหน่งใหม่ ๒๕ บาท เวลา คุณหลวง จะได้รับความสุขจากภรรยาสาว
 น^๒คุณนาของ^๓คุณหลวง ซึ่ง เป็น คหบดีผู้มั่งคั่งใน ชาวลำปาง แต่ข้าพเจ้าไม่อาจพยากรณ์ได้ว่า
 รัช^๔ทวิกลำปาง ได้จัดการ มั่นยุครสาวของ^๕เพื่อน ภรรยาในอนาคตของคุณหลวง ะก็ จะเร็ว กว่า
 สนิทของท่านให้^๖คุณหลวง กำหนดจะทำการ หรือเหมือนแม่พิศวง จนกว่าเจ้าหล่อนผู้^๗นั้น
 สมรสในราวเดือนพฤษภาคมคคหน้า ะทั้ง ประวั^๘การ ไร่ ไร่ โลก วินิจชัย เมื่อ
 ข้าพเจ้าเชื่อ^๙มั่น ว่า ชี^{๑๐}หน้า^{๑๑}คุณหลวง ะ เป็น เจ้าหล่อนเกิดทางกลัยบ้านเดิม—ปรโลก !

การทูล

๑ เราเกิดมา ไม่ชรา นาวีกก เป็นท้าวทก ทั้งชาติ ขนาดทนอ
 ครันกายแก่ ภายหลัง ชัยนทอ เฒ่า^๑ง่อน^๒ห่อ^๓ อยู่ทุกเมื่อ ก็เชย^๔เชย ๑
 พระศรี นพนธ

นักสืบ หรือ หนายความ

โดย นายขำ

ตอนสอง ได้ขังคืน

ความตอนนั้น— มีบริษัทโก่งบริษัทหนึ่ง
ใช้ขยายประกาศหนังสือพิมพ์ว่า มีกตหมาย
กระษัตริย์ตกหายที่ถนนราชดำเนิน ใครหาได้
จะให้เงิน ๒๐๐๐ บาท นางสาวมณี ได้เคียว
ไปพบกตหมายนั้น แต่มีชายคนหนึ่งเกยขึ้น
ไปเสียก่อน นางสาวมณี ตกลงแลกกตหมาย
กระษัตริย์ กวียอาภรณ์ อันมีค่า ภายหลังปรา-
กฏว่า ถูกหลอกหลวง จึงไปหา นายแสง หนาย
ความ โดยความช่วยเหลือ ของนายแสง
นางสาวมณี ใ้รับเงิน ๒๐๐๐ บาทจากผู้ร้าย

๑ ๑ ๑

นายแสงกับนางสาวมณี ได้กลับมายังรถ
เขาได้บอกให้คนขับๆ ไปถนนบ้านหม้อ แล
ร้านขายอาภรณ์ อันมีค่า ระหว่างเคียวทาง
สีหน้าของเขาเคร่งขรึม ไม่ได้พูดจาปราศรัย
กับนางสาวมณีเลย

พอรถหยุดที่ร้าน ขายเครื่อง เพชร พลอย
ชายหนุ่มได้ รัยลงจาก รถ ทร้งไป ซื่อ แหวง

หนึ่ง แล้วเขาได้รัยกลับมายังรถ สั่งให้คน
ขับรถย้ายหน้าตรงไปถนนราชดำเนิน

การกระทำ ของเขา ทำให้ นางสาวมณี
รู้สึกประหลาดใจมาก หญิงสาวมองผู้ชาย
หนุ่มด้วยความสนเท่ห์ แล้วถามว่า “คุณชื่อ
แหวง เพ็ชร มาทำอะไร?”

ชายหนุ่มหันหน้ามายิ้ม พลางกล่าวว่า
“อย่าให้ผมอธิบายเวลานี้เลยครับ ทั้งผม
ผมทำขึ้นสำหรับคุณนาย โปรดสะกดใจไว้
ก่อนเถอะ แล้วผมจะเล่าให้ฟังอย่างละเอียด
ทางที่ที่คุณนายบอกผมก็ดีกว่าว่า ที่ๆ คุณนาย
แลกกตหมายกับคนร้ายนั้น อยู่ที่ไหน”

เวลานี้ รถ ได้ มา ถึง ถนน ราชดำเนิน แล้ว
หญิงสาวได้ ซื่อ ให้ ชายหนุ่ม คนๆ นั้น รัยแลก
ของๆ หล่อนนั้น ชายหนุ่มได้บอกให้คน
ขับรถจอด ที่งานั้น ในระยะทาง ๓ เส้นแล้ว

เขาได้ลงจากรถ พลางกำชับให้นางสาว
มณี รออยู่จนกว่าเขาจะกลับ แล้วเขาก็เคียว

นายข้า

ขึ้น

ทรงไปยังที่หมายอย่างช้า ๆ สายตาของเขา
เหลือบซ้ายแลขวาตลอดทาง

นายแสงเริ่ดไปไม่ไกลเท่าใดก็ไ้แลเห็น
รถหมายจะขึ้นขึ้นวางอยู่บนถนน ชายหนุ่ม
รู้สึกนึกเป็นอันมากที่คนร้ายยังไม่ทราบระแ
ระคายว่ารถของมันเป็นแล้ว ห่างจากจก-
หมายนั้น ประมาณ ๓ ศอก มีชายหนุ่มผู้
หนึ่ง ยืนอยู่ เก้าหน้าและท่าทางของชายหนุ่ม
ผู้นั้น แสดงว่าไม่น่าจะเชื่อถือนัก เขาเชื่อโดย
ปราศจากความสงสัยว่า ชายหนุ่มผู้นั้น คือ
คนร้าย คนเดียวกับที่ หลอก ลวง เอา ของ ๆ
นางสาวมณี และเวลานั้นเขายาวงกัยกักไว้
โดยประชิดอีก

ขณะที่ชายหนุ่มเริ่ดเข้าไปใกล้จกหมายนั้น
เขาได้ แลถึง ร้อง เสียง กัง ขึ้น เพื่ ประสงค์ให้
ผู้ร้ายได้ยินว่า “ลากของเราแล้ว ๒๐๐๐ บาท
อยู่ในเงื้อมมือเราแล้ว” พลางก็มลังระเกีย
จกหมาย

โดยความว่องไว ผู้ร้ายที่ยืนอยู่ข้างหน้า
ได้ก็มลังเกียจกหมายจะขึ้นขึ้นเสียก่อน นาย
แสงเริ่ดมองจกหมายนั้นด้วยอาการอันแสดงว่า
เสียกาย พลางพูดว่า “เสียกายจริง ลาก
ของเราแล้วยังหลอกมือไปไ้”

เมื่อ คนร้าย ได้ ยืน เหน่น จึงเริ่ด ทรง ไปหา

เบ้กหมวกแล้ว พลางพูดว่า “ขอโทษ คุณ
ต้องการจกหมายจะขึ้นขึ้นหรือครับ?”

วาระนี้ นายแสงเริ่ดแลเห็นอาการปฏิกิริยา
ท่าทางของมน้อยอย่างชัดเจน รู้สึกชมเชยอยู่
ในใจว่า มันเล่นละครสนิทมาก อย่างนั้น
มีน้ำเล้า หลึงสาว จึงไ้หลงเชื่อน้อยอย่าง
ง่ายกาย

“ครับคุณแล้ว ผมต้องการ” นายแสง
พูดทำท่าเสียกาย “ผมทราบราคาของ
จกหมายนั้นแล้ว มีค่าถึง ๒๐๐๐ บาท แต่เมื่อ
คุณเก็บไ้ ก็เป็นลาภของคุณ”

“แต่ไม่มีประโยชน์สำหรับผม ครับ”
คนร้ายพูดทำหน้าสลด “ผมไม่สามารถนำไป
คืนเจ้าของไ้ เพราะ—”

“เพราะอะไร?” ชายหนุ่มพูดทำท่า
ทางเอาใจใส่ยิ่งขึ้น “ก็เงินลาภอยู่ในเงื้อม
มือคุณแล้วไม่ใช่หรือ จะมีเหตุคึกคักอะไร
อีกเล่า?”

“เพราะ—ผม” คนร้ายพูดน้ำเสียงแล้ว
เขา “เพราะผมไม่สามารถนำไปคืนให้ เจ้า
ของไ้ เจ้าหน้าทักถึงต้องการตัวผมอยู่ ถ้า
คุณกรุณาผม จะเป็นพระคุณมาก”

“ผมจะกรุณาคุณไ้อย่างไร” นายแสงพูด
“คือ เมื่อคุณทราบไ้แล้ว ว่า ผมไม่

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักสืบทนายความ

สามารถ ให้นำไปคืนเจ้าของ เพื่อยื่นเงินตัวคน
เองได้แล้ว คุณจะกรุณานำไปแทนผมจะได้
ไหมครับ” คนร้ายวิ่งวอน

“คุณจะให้ ค่า เหนื่อย ผม สัก เท่า ไ้ ?”
นายแสง ถาม

“๕๐๐ บาท คดลงไหมครับ” คนร้าย
พุก้วยอาการขมขื่น โดยนึกว่า คนมัน
มขัยแล้ว

“น้อยนัก” นายแสง พก
“อ้าว ผมให้คุณ ๑๐๐๐ บาท พอไหม
ครับ” คุณก็ยอมแบ่งกันคนละครึ่ง”

“๑๐๐๐ บาท เท่านั้นหรือ” นายแสง
พุก้วยเสียงปรกติก “ผมคิดว่า ผมควรได้สัก
๑๕๐๐ บาท”

“นี่คุณจะให้ ผม ๕๐๐ บาท เท่านั้น หรือ
กันน้อยนักครับ” คนร้ายพุกทำท่าทางตลก
ทรวง

“นั่นแหละ คุณคิดก็ให้” นายแสง
พุกขึ้น “คุณก็รู้ ก็อยู่แล้วว่า เจตนาขมขื่น
นั้น ไม่มีความสำคัญ ทางที่ดี คุณควรทก
ลงกับผมเสีย คิดก็ให้คนละครึ่ง เงิน ๕๐๐
บาท ไม่น้อยเลย”

“เอาเถอะครับ เมื่อคุณกรุณาให้ผมเพียง
๕๐๐ บาท ผมก็ยินดี” คนร้ายพุก ขณะเมื่อ

เห็นจะเกลี้ยให้ราคาขึ้นไปอีกไม่ได้แล้ว “แต่
คุณมีเงินกี่บาทหรือครับ”

“ผมไม่มีเงินกี่บาท” นายแสง พก
“แต่ถ้าคุณไว้ใจผม ผมได้เงินแล้วจะนำมา
แย่งให้”

คนร้าย ชิงหน้าของ นายแสง อยู่สักครู่
หนึ่งแล้วกล่าวว่า “ขอโทษเถอะครับ อย่าว่า
อย่างนั้น อย่างเลย ผมกับคุณพึ่งเคยพบปะ
กันวันเนี่ยคนครั้งแรก ผมจะไว้ใจคุณอย่าง
ไรได้ อีกประการหนึ่ง คุณก็รู้ ก็อยู่แล้วว่า
ผมเป็นคนที่เขาฝากกำลังต้องการตัวอยู่ ถ้า

หากเขามายพบผมแล้ว ผมคงจะรบกวนคุณอยู่
ทนไม่ได้ต่อไป ทางที่ดีคุณควรให้อะไรผมไว้
เป็นประกันบ้าง”

“คุณต้องการหลักประกันหรือ” นาย
แสง ถาม “ผมก็พออยู่ไม่มีอะไรก็ตามเสีย
ก้วย” เขาพุกทำท่าทางตลกทรวงอยู่สักครู่
หนึ่ง แล้วเหล่ตบสายตาคิดทมิฬน้อยชายแล้วกล่าว
ว่า “มีแค่แหวนนิ้วเดียว”

“แหวนนิ้วเดียว” คนร้ายพุก้วยความ
ยินดีอย่างยิ่ง

“แต่ราคามันถึง ๑๐๐๐ บาทน่ะคุณ” ชาย
หนุ่มพุก “ส่วนกำไรของคุณ ๕๐๐ บาทเท่านั้น
มีมากไปหรือ?”

นายข้า

ขึ้น

“ถูกแล้วครับ ผมเองก็รู้สึกลำบากใน
อย่างที่สุด ไม่รู้จะทำอย่างไร” คนร้าย
พูดแล้วหยุดยั้งสักครู่หนึ่งแล้วกล่าวว่า “อ้อ !
ผมมันได้แล้ว ผมมันของรูปพระผมห้อย ๕๐๐
บาท ถ้าคุณให้แหวนผม ผมให้ทองคำ ๕๐๐
บาท”

นายแสง ยิ้มด้วยความมึนงงแล้วกล่าวว่า
“อ้าว ถ้าเช่นนั้น ถัดจากนี้แล้ว แต่ของรูปพระ
ของคุณราคาถึง ๕๐๐ บาทเนอะ ?”
“นั่นครับ” คนร้ายพูดพลางหยิบของ
รูปพระจากกระเป๋ามาส่งให้แล้วพูดว่า “ไหน
ละ แหวนของคุณ ?”

ชายหนุ่ม ถอดแหวน ออกจากนิ้ว พลางส่ง
ให้แล้วพูดว่า “แหวนเพชรวงนี้แหละ
แต่ไหนแต่ไร ผมเชื่อคุณ เมื่อผมได้เงินมา
แล้ว ผม จะนำมัน คุณ คอย ผม ให้
นะครับ”

แล้วเขาก็หันหลังกลับ ปล่อยให้คนร้าย
ยืนอยู่ด้วยความพอใจ โดยนึกว่าคนมึน
อย่างเต็มที่แล้ว

นายแสง ได้เก็บมาขึ้นรถ ด้วยหน้าตา
ยิ้มแย้มใส เขาส่งอาหารค่ำอันมีค่าให้แก่
สาวมณี ซึ่งทำให้ หล่อน รู้สึกประหลาดใจมาก
ในการที่ ชายหนุ่ม นำของจากคนร้ายคืนมาได้

อย่างไม่นึกไม่ฝัน หล่อนจึงถามขึ้นว่า “ของ
ที่คุณเอาคืนมาได้เอายังไรคะ ?”

“ผมเอาแหวนไปแลกมาครับ” นาย
แสงพูดด้วยความจริง
“แหวน เพชร ที่คุณ ขอมา เมื่อ ๕๐๐
บาท ?” หญิงสาวถาม

“ถูกแล้วครับ แหวนที่ผมขอมาเมื่อ
แต่ไม่ใช่แหวนเพชร มันเป็นแหวนเพทาย
เท่านั้น คนร้ายเขามัน มัน ไม่ฉลาดพอถึงกับ
จะรู้จักเพชรแท้หรือเพชรเทียมหรือครับ”

“ก็ฉัน ไม่รู้ จะขอ คุณ ๕๐๐ บาท
นางสาวมณี พูดขึ้นในที่สุด “คุณมีความ
กรุณาใจฉันมากเหลือเกิน บอกฉัน ว่าฉัน
จะแทนคุณ ๕๐๐ บาทได้อย่างไร”

“ผมไม่ต้องการตอบแทนหรือครับ แต่
เมื่อคุณนายกรุณาผม” เขาพูดพลางมอง
ไปยังหน้าของหญิงสาว แล้วยิ้มพลางพูด
ต่อไปว่า “คุณนายสามารถจะทดแทนผมได้
อย่างก็” แต่ทว่า โทนสีหน้าของเขาสลดลง
เพราะเขาได้ เห็น แหวน มันของ หล่อน ซึ่ง
คล้ายกับแหวน วงที่เก็บไว้ ไม่ได้ เขาออก แลก
กับคนร้าย”

“ก็ฉันจะทดแทนได้อย่างไรคะ” หญิง
สาวถาม “บอกมาซิคะ ที่ฉันยินดีกับคุณอย่าง”

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักสืบทนายความ

คำพูดของหล่อนทำให้เขา^๕คันคันมาก นาย หนุม^๕รีบตอบว่า “ผมไม่ต้องการอะไรหรอก
แสดง มอญ^๕หล่อนกลัวความเสียใจ การที่^๕ได้ คว้า^๕ ที่ผมตั้งใจจะขอ^๕จริงก็ คือ คุณ^๕นัก ญาติ
รู้^๕จักมักคุ้นกับ^๕นางสาวมณี^๕ ครั้น^๕ทำให้^๕เขาได้ หรือสหาย^๕คุณ^๕นัก ถ้า^๕มีทางให้^๕ผม^๕สย^๕สวน^๕ได้
เห็น^๕รูปร่างและ^๕คุณสมบัติ^๕อัน^๕งาม^๕ของ^๕หล่อน แล้ว^๕โปรด^๕ให้^๕ผม^๕ทกลง^๕สย^๕สวน^๕คุณ^๕นัก.”
ทำให้^๕เขา^๕รู้^๕สึก^๕มีความ^๕รัก^๕อย่าง^๕ยิ่ง แต่เมื่อ^๕นางสาวมณี^๕รีบ^๕คว้า^๕ความ^๕เต็ม^๕ใจ^๕ ทัน^๕ใด
ปรากฏ^๕ภายหลัง^๕ว่า^๕หล่อน^๕มี^๕เจ้า^๕ของ^๕เสีย^๕แล้ว^๕กัน รด^๕ก็^๕มา^๕หุยก^๕ที่^๕สำนักงาน^๕ ชาย^๕หนุม^๕ได้^๕ก้าว
ทำให้^๕เขา^๕รู้^๕สึก^๕สลด^๕ใจ^๕จน^๕พูด^๕ไม่^๕ออก ลง^๕จาก^๕รถ^๕ พลง^๕สั่ง^๕คน^๕ขับ^๕ให้^๕ไป^๕ส่ง^๕หล่อน
“อ้าว^๕ ทำไม^๕ไม่^๕บอก^๕ดิฉัน^๕เล่า^๕คะ?” หญิง^๕ที่^๕บ้าน^๕ เขามอง^๕ดู^๕ร่าง^๕ของ^๕นางสาวมณี^๕ที่^๕ค่อย^๕ๆ
สาว^๕เทือน^๕ชน เคลื่อน^๕ไป^๕ที่^๕ละ^๕นอ^๕ย^๕ๆ^๕จน^๕สุด^๕สาย^๕ตา^๕ พลง^๕นัก
คำ^๕พูด^๕ของ^๕หล่อน^๕ทำให้^๕เขา^๕ได้^๕สติ ชาย^๕ว่า^๕ “ไม่^๕ใช่^๕ว่า^๕สนา^๕ของ^๕เรา^๕”

จบตอนสองเพียงเท่านี้

๑ อัน^๕แต่^๕ที่^๕กล^๕คน^๕ขอ^๕ทาน^๕ ป่าน^๕เกลียว^๕มี^๕ก^๕ เขา^๕แต่^๕คึก^๕ ประ^๕ดึก^๕ประ^๕ท้อ^๕ ล้อ^๕สง^๕สาร
คน^๕ไร^๕อ่อน^๕ ข้อน^๕เหยื่อ^๕ นัก^๕เกอ^๕ทาน^๕ แท^๕เกอ^๕ครว^๕น^๕ เกอ^๕เขลา^๕ หย^๕น^๕เรา^๕เอ^๕ย^๕ ๖
พระ^๕ศรี^๕ นิ^๕พน^๕ธ

พลาดรัก

กรรม

“ผู้เขี้ยว” เรียบเรียง

—๑—

ยามนั้น — เป็นยามวิทติกาล อากาศ
หนาวสะท้าน และ นางสาวสมถวิล หาญวงศ์
ก็เริ่มรู้สึกใจคอสั่น ผิดปกติ ด้วยว่าคน
ถึงเวลากำหนดนักของหล่อนแล้ว ควรมิยว่า
ครั้งนี้เป็น ครั้งแรก ที่สุดใน ชีวิต น้อย ๆ ของ
หล่อนที่เริ่มมีนักพบ กับเพื่อนต่างเพศ ใจคอ
มันให้รู้สึกว้าวุ่น ๆ อย่างไรพอด

หล่อนเป็นถึงบุตรผู้มีตระกูล เป็นผู้
กำลังรับการศึกษาระดับสูง จากโรงเรียนสตรี ใน
พระนคร และระแคะระคายที่ระมาณนักพบกับ
นายประสิทธิ์ อรรถมนาน ซึ่งแม้แต่เพียงบุตร
ของนายช่างไม้สามัญ

จึงอยู่ ที่นายประสิทธิ์ผู้นั้น จะเป็นชายซึ่ง
หล่อนทราบใจ อย่างไม่ผิดแน่ว่า มิใช่เป็นธรรม
และมีนิสัยสลับสวาทอันฉ้อ คบประการทั้งปวง
สมกับที่ใด เป็น นักเรียน สำเร็จ ประโยค มีอายุม
บริบูรณ์ และกำลังอยู่ยอกันะแหละ ที่เขาก็

ยังสงสัยได้วิชากฎหมายภาค ๑ ได้ เมื่อขยท
แล้วมาน ออกด้วย แต่กระนั้นเขาก็ยังเป็นคนจน
จนในทรัพย์สิน และฐานะ ด้วยประการทั้งปวง
น่าจะเป็นวาสนาของประสิทธิ์ หรืออะไรสัก
อย่าง ที่หล่อนหาได้เคยยกเอาความจนของ
เขาขึ้นมาพิจารณาใคร่ครวญ ดังเช่นบุตรที่ท่าน
ผู้ใด มีทรัพย์ มีตระกูล ยางคนไม่

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคุณสมบัติทั้งหลาย
เหล่านั้นจะเกี่ยวแก่ประสิทธิ์ และมีใช้หล่อนนักก็
ระด้วยอะไรก็ไม่ทราบ ใจหล่อนมันก็ไม่วายที่
ระคิดถึงเขาอยู่เสมอ หล่อนพยายาม บอก
ตัวเองว่า อย่า ๆ แต่มันก็ไม่วายที่คิดไป
อยู่นั่นเอง

หล่อนได้มีโอกาสพบปะ กับเขา น้อยครั้ง
เพราะแม้ถึงว่าเขาจะเป็นญาติห่าง ๆ ของหล่อน
ผู้หนึ่งก็ตาม แต่เขาก็มิได้ประจำอยู่กันคร
ปฐมัน เขาจำต้องไปอาศัยอยู่ที่บ้านญาติห่าง ๆ
ของเขาผู้หนึ่งในพระนคร เพื่อสะดวกแก่การ

พ. ศ. ๒๔๗๔

พลตรี

ศึกษา หล่อนได้เคยพบกับประสิทธิ์แล้ว
สองสามครั้ง นับแต่ที่เขาได้กลับมาเยี่ยมบ้าน
ในคราว ร. ร. กฎหมาย หยุคนันท์ และใน
ทุก ๆ ครั้งที่ได้สนทนากันนั้น ก็ได้เพิ่มความ
ไว้วางใจในความเห็นสภาพของเขายิ่ง
ขึ้น เหมือนว่า ณ บัดนี้ภาพแห่งความสับสน
สับสนของเขานั้น ได้จางลงแล้วในความ
ทรงจำของหล่อนอย่างมีรูเลือน
ยิ่งกว่าอันหมก ก็คือ เมื่อวันเสาร์ ที่แล้ว
มานี้ ตอนกลางคืน หล่อนก็ยกหน้า กลับ
จากภูธร มาตามทาง หล่อนพบชายผู้ราย
ตงคน ซึ่งดอยนัยเคยหล่อนให้หยุคนันท์ และ
ให้ส่งทรัพย์สินให้แก่มานะเสียดไทยก็ ซึ่งเคอะ
ขวยที่เขาเผชิญเพ่งกลับจากยานแพน พยเขา
จึงตรงเขาทำการช่วยเหลือหล่อนทันที จน
เป็นเหตุให้ตัวของเขาเองนั้น ต้องถูกผู้ร้ายลอบ
ทำร้ายข้างหลัง ในระหว่างต่อสู้กันนั้น จนถึงแก่
สิ้นสติไป พอถูกยกตัววางรักษาของทมาดง
และหยุคนันท์ ก็ ตั้งแคว้นนั้นมา หล่อนก็ยัง
มิได้มีโอกาส กล่าวคำ ขอบใจ เขาเลย แม้สัก
คำหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ หล่อนจึงเห็นเป็นการ
จำเป็นที่จะต้องขอพบเขาเป็นครั้งแรก และ
หล่อนก็ได้กำหนดเวลาไว้เป็น ๒๐.๐๐ นาฬิกา
ตรง ณ สวนดอกไม้ หลังบ้านหล่อน

ประสิทธิ์ เห็นผู้ ทมาดงซึ่งกำหนดคนก่อน
สมมติแล้ว และเขาได้เผ่นร้ออยู่อย่าง สงบ
เสียงมยมน่ายาว แม้แต่ตัวเขาเอง ก็ยังไม่
ทราบ อย่างตระหนักกันว่า หล่อนจะต้องการพบ
เขาเพื่อเหตุใด เพราะซึ่งจะปล่อยให้ตัวเอง
สงสัยไปเช่น อย่างอนันท์ ความจน
และฐานะอันต่ำต้อยของเขาย่อมชักยักหัวใจ
ไว้มิให้คิดไปถึงกันนั้นได้ แต่ก็ให้ครุ่นคิด
อยู่ไม่วายว่า มัน มิใช่ เป็นการเหมาะ สมเลย ที่
หล่อนจะมานักพบกัยเขาอย่างนี้ ด้วยความ
รู้สึกถึงเกียรติยศเกียรติคุณของสัทธิประจักษ์
อยู่ในนี้สงสัย ประสิทธิ์ มิได้ มีความหวังเลย
แม้สักน้อย ที่จะให้นามเกียรติคุณของหล่อน
ต้องมาเกลือกกลั้วมัวหมองอยู่กับนามของเขา
เอง แม้จะเป็นโดยทางใดก็ตาม
ในที่สุด ขณะที่ได้รับสัทธิคล้ายคลึงคลา
ว่า ตน กำลัง เคลือบเคล็ด เพลิน อยู่ใน ความฝัน
เขาก็เหลือยเห็นสมมติแล้วเกิดตรงมา เขาลุกขึ้น
จากเก้าอี้ที่นั่งอยู่ มาขึ้นพียง เขามือเท้าคุกคา
หินตัวใหญ่ ข้างม้ายาวนั้นไว้ เพื่อกันล้ม ภาย
ใต้แสงรัชนีกรอันแจ่มรัส ส่องแสงขึ้นเป็น
สันวลสภาวะ เขาจึงเกิดหล่อนข้างทรงโลม
รัยกับเครื่องแต่งกาย อันขาวบริสุทธิ์เสียดไร
เขามิได้พบกับหล่อนมาหลายวันแล้ว นับแต่

ข
ณ
ย
เ
ย
ว

ข
ณ
ย
เ
ย
ว

ก่อนคืนเกิดการกรรโชกนั้น

แต่สำหรับสมถวิลนั้นเล่า หล่อนรับรู้ทันที
เหมือนกันว่า เวลาหน้าหล่อนออกกระผมแล้ว
ไป ด้วยความร้อนแรง กระแสโลหิตก็คึกเร็ว
แรงจนผิดปกติ และใจหล่อนก็เต้นแรงขึ้น
เท่าอาการภายนอกนั้น หล่อนพยายามสละก
กสินใจไว้ให้สงบเย็นปกติ นายประสิทธิ์
ธรรมมาน ก้าวลาหน้าออกไปอีกเล็กน้อย เพื่
ก่อนรับหล่อน

“คุณสมถวิล ขอรับ” เขากล่าวก่อนข้าง
ขา แต่ทว่าหนักแน่น “ผมกำลังคอยคุณอยู่
ที่นี่แล้ว”

หล่อนค่อย ๆ ยกมือกระพุ่มไหว้เขาอย่าง
นอบน้อม อาการเป็นไปค่อนข้างระส่ำระ
สะก้านอยู่บ้าง

“คุณยื่นมือเหลืเกินค่ะ ทททว่าอาการ
ป่วยของคุณค่อยทุเลาขึ้นบ้างแล้ว” สมถวิล
พก้วยความสนใจ อย่างปราศจากผลท จะมิให้
สิ้น หล่อนเกรงเข้ามาใกล้ซุ่มไม้แล้ว
นั่งลงบนม้านั่ง พลังก็เชื่องช้าให้เขานั่งลง
ข้าง ๆ หล่อน แต่ด้วยความสะดวกสบาย
เย็นตัว และด้วยเกรงจะเกิดการเกินสมควร
ประสิทธิ์ จึงยืนแต่นั่งอยู่ก้น

“คุณมเื่องทจะต้องพก มาก หลายเื่อง

ทเกี่ยวกับ” พก้วยเสียงเย็นกังวาน “มาก
จนไม่ทราบแน่ว่า จะคั้งทนพก้วยเื่องไหนก่อน
จึงจะดี ในส่วนข้อแรกที่สุดนั้น คุณนอยาก
จะแสดงความชอบพกคุณ ทคุณได้ กรณช่วยเหลือ
คุณให้พ้นจากเงื้อมมือของเงินผู้ร้าย ในเมื่อ
คุณทกลับจากทละคร และนยเื่องนั้นเป็น
คณมา คุณก็คั้งหน้าเฝ้าเฝ้าค้อย— คอยอยู่ก้วย
ความกระหายทจะแสดงความชอบพกคุณ คุณ
อยู่ทุกเมื่อ”

“มันเป็นเพียงเื่องเล็กน้อยทออกค้วย”
ประสิทธิ์ วยกล่าวว่าซิกซนโดยเร็ว “มันเกิดซน
เพื่อประทัยประกาศประทกของมนุยให้สทนสน
หรรษา และถึงผู้ช่ายอื่น ๆ เขาก็จะคั้ง
กระทำอย่างเกี่ยวกับมนทงสน”

แล้วท่างนั้งทนไปเป็นครใหญ่ ใน
ระหว่างนั้น สายคางซงหล่อนเฝ้ามองคเขา นั้น ก
ข้างมีกระแสแรงกลาฟงพิทวง และมีประกาย
แห่งความหมายอย่างหนึ่ง ซึ่งยอมทรมานกัน
อยู่ทัวไปในโลกหนุ่มสาวทังปวง แต่ประสิทธิ์
ก็จำค้องทำเป็นไม่รู้เื่องหล่อน— เพื่อเห็นแก่
ทัวหล่อนเอง ทั้งนยอมเพิ่มความไวเื่องและ
รักใครในทัวประสิทธิ์ซงซน โอ! ออกเื่อง
เลยทขอ จะเหมือนอกกับประสิทธิ์ซงซน ในเมื่อ
โอกาสถานวยให้แก่เขาทนลงป่านคณแล้วก้วย

พ. ศ. ๒๔๗๔

พลตรี

นั่งเฉยอยู่ได้ แน่แล้ว! ย่อมระหาได้โดย
ยากที่สุด

ในทันใดนั้น หล่อนก็เอาแขนเหยียดยื่น
ตรงมาทางเขา ด้วยอาการอันชวนหัวสวาทสุก
ว่าพัน หล่อนกล่าวท้อไปอีก พรอมนกขมิ
น้อย ๆ อย่างฉุน ๆ

“คิดน่ะ ยัง อยาก ที่ ระขอ อดัย ต่อคุณ อีก
เพราะมัน มาได้คิดว่า ในครั้งก่อน ๆ น
คิดน่ะ ยังได้เคยแสดงกิริยาไม่สุภาพ ต่อคุณไป
แล้วเป็นหลายครั้ง ขอโปรดให้อภัยแก่คิดน
นด้วยเถิด

กระแสน้ำแห่งหัวใจเธอยังวนไป ใน ตอน สุก
ท้ายของคำพูดของหล่อนนั้น เป็นสำเนียง
แถมระอโนกล ๆ จะร้องไห้โฮออกมาแล้วว้าไ

ประสัทธ ยัน นิ่ง เพราะ ตะลึง เป็น คว ใหญ่
นักอยากจะพูดอะไรบ้าง แต่คำพูดออกได้
สำเร็จประสัทธไม่ เพราะต้องพยายามสะก
กลั่นไว้ ด้วยยंत्रกรงเกรงอยู่ว่าน่าเสียดายน
จะพูดนั้น เกล็ดจะไปเผยแพร่งถึงนาใจจริง
แก่แห่งความรู้ สึกในอกของตนเอง ที่เรารู้
อยู่นั้นแก่หล่อนเขา และคนที่ไม่หาญพอ
จะเผยแพร่งไป ประคับประคองมือทั้งสองของหล่อน
ที่ไต่เหยียดยื่นตรงมายังตนนั้นได้ เพราะรู้
ไม่แน่ว่าใจจะยังคืบใจมิให้โอบอุ้มหล่อนมา

ไว้นั้นยกขึ้นได้ อ้า! พระรามเทพเจ้า ผู้
ทรงมหิทธิเดช พระองค์ข้างทรงบันดาลให้
จิตต์บุคคลกระสันขึ้นราว บัวว่ามีอาภรณ์ท
ได้ แลแต่ถนัดพระองค์ปรากฏร่างออกให้
เห็นเด่นชัดแจ้งได้ ด้วยตาแล้ว ก็ไม่ต้อง
สงสัยว่าพระองค์จะมีใครรับคำพรำพันจากหมู่
สาว อยู่ตกเป็นทาสแห่งพระองค์สักเพียงใด!

มือทั้งสองที่ยื่นเหยียดมานั้น ก็กลับตกลง
อีกข้างตัว สมถวิลดู สักตัวข้างแล้วว่าออก
จะไม่เป็นการสมควรอยู่สักหน่อย และคิด
ไว้ว่า อันประสัทธนั้น ยดนักยังมีโทษหนัก
แห่งการศึกษ เช่นเดียวกับหล่อนเหมือนกัน
รอย ๆ ชุ่มชื้นนั้น มีกระดากหลายทาง ๆ พ้น
ตั้งอยู่อย่างงามใส หล่อนปล่อยให้จิตต์
ลอบไปเรื่อย ๆ ด้วยความครุ่นคิดถึงชีวิตใน
อนาคตของหล่อน ส่วนมอธกทาหนักในม
ถึงกหลาย ถึงหนึ่ง ลงมา อีกมือ ก็ค่อย ๆ
บรรจงเก็กหลายคอกันนั้นมาจับไว้ที่เสื่อ แขน
กับมือประเทกของหล่อน แล้วจึงปล่อยให้ก
กะทอนกลบคืนไปยังที่เดิมของมัน

“ถ้าทำได้น่ะละ คุณระยอมให้คิดน
ได้ มี ส่วน ช่วยเหลือ คุณใน กิจการ บาง อย่าง
ใหม่?” หล่อนถามด้วยน้ำเสียง เหมือนกับ
พูดกับสหายที่สนิทสนม

ผู้เยาว์

ชิว

“คุณจะช่วยอะไรผมไม่ได้หรอกครับ”
ประสิทธิ์พูด “ผมเป็นคนยากจน และก็จะ
เป็นคนยากจนเช่นนี้ต่อไป.....”

“คุณพ่อของคุณทำอาชีพอะไร มีอำนาจมาก
ผู้หนึ่งในกระทรวงการทหาร” สมบัติพูด
อย่างร่อนรน “อะไรจะไม่มีหนทางเสียเลย
ที่เกี่ยวข้องหรือคะ?”

“คุณยังไม่เข้าใจทางการแห่งสมัยนี้แจ่ม
แจ้งหรือครับ ขอบอกกล่าวพุดถึงอย่างนี้”

“คุณรังเกียจ และจะไม่ยอมให้โอกาส
แก่คุณ ที่จะช่วยคุณละระมัง?” หล่อนพูด
อย่างน้อยใจ “โอ! นี่คุณจะทำอย่างไรก็
แล้วหนอ จึงจะทำให้คุณได้เห็นความหวังของคุณ
แท้จริงจาก ออกคตินบ้าง”

“อันความเชื่อมั่นในความกรุณาอันใหญ่
ยิ่งของคุณนั้น ก็ได้มีบรรพชอยู่กลางหัวใจของ
ผมแล้วโดยพร้อมมูล” ประสิทธิ์ตอบ นัยนาคา
เพ่งแลกลุ่หล่อนด้วยความกระตือรือร้น “แต่
อย่างไรก็ตาม ถ้าคุณกรุณาช่วยผมจริง ๆ
แล้ว ผมก็ยังอยากที่จะขอความกรุณาจากคุณ
สักอย่างหนึ่ง”

“คุณต้องการอะไรหรือคะ?” หล่อน
ถามด้วยความกระหาย

“โปรดให้อุญาตให้ผมผู้อาภัพวาสนา มี

สิทธิ์ใน คอกกุหลาย ที่ลี้ภัยอยู่เบื้องหลังคุณนั้น สัก
หน่อยเถิด” เขาพยายามพูดอย่างซัดถ้อย
ซัดคำ แต่ก็มีวาทะมีเสียงสั้น ๆ เจือปน
อยู่บ้าง

“คน วงพิกตร์ของหล่อนเริ่มเย็นรวิ ๆ ไป
ด้วยโลหิตแห่งความชวยชวยแล้ว อีกวาระหนึ่ง
เออ! กระไรเลย เขาช่างฉลาดทำอะไรหล่อน
อย่างนั้น หล่อนรู้ลึกถึงความหมายของเขา
ได้เป็นอย่างดี แต่ในที่สุด หล่อนก็หักใจห้าม
ความประมาท พยายามค่อย ๆ บรรจงปลุก
คอกไม้จาก ผนังประเทศของหล่อนนั้นออกขึ้น
ให้แก่เขาด้วยมืออันสันตะทาน

“ขอแค่เท่านั้นคอกหรือคะ?” แสร้งถาม
เป็นนัย

“กระผมยังไม่หาญพอ ที่จะขอให้ มากไป
กว่านี้หรอกครับ สำหรับในเวลานี้ และฐานะ
ของผมอย่างนี้” เขาตอบเป็นนัยเช่นเคยกับ
พอแขนอันประคองไปด้วยมือละเอียดย่อน
ขาวสะอาด ประคองข้างนั้น ทอดเทิก คอกไม้
ส่งมายังเขา ท่าคอกไม้ก็ประสพประสานกัน
อีกครั้งหนึ่ง อย่างจริง ประสิทธิ์ ครางอ้อย ๆ
ออกมากด้วยความสุข และด้วยสุกระทนกลั่น
ไว้ได้อีกต่อไป เขาก็ค่อย ๆ ไน้มศีรษะลง
ไปหา คอกไม้ ในมือหล่อน พลังสุทรสสัน

หอมหวาน จากบุปผชาตินั้น และในเวลา
เกิดวันนั้นก็เลยถือโอกาสรุมพิชิตมือหล่อนที่ถือ
คอกไม้แน่นด้วย มิใช่ว่าแค่เพียงครั้งเดียว
แค่นั้นได้เป็นหลายครั้งหลายครา ครั้นพอ
เขาแยกศีรษะขึ้น พร้อมกับกักตันทันโทษตัวเอง
ที่ยอมแพ้แก่ธรรมชาติฝ่ายคำ เมื่อครั้นเสียอย่าง
รวบคาย ก็พอกังเขยหน้าประสานสายตาล่อง
อันเย็นไปทั่วด้วยหยาดแห่งชัชสุชล

“มันเป็นการแสดงว่าคุณจะลากลับละ
อย่างนั้นหรือ?” ถามด้วยเสียงต้นแถมสะอื้น

“ขอรับ ผมจะขอลาไปพักผ่อนสักอิหรามณ
ที่บ้านเสียดสักครู” เขาว่าแล้วก็โค้งศีรษะให้
หล่อน ผลอะไรเห็นหลังให้หล่อน เกรียวเซ
ออกไปจาก สวน คอกไม้ ของหล่อน ด้วยความ
ลำยากยากเข็ญ ท่ามกลางความมืดแห่ง
รัตติกาล ในที่สุด ประสิทธิ์ของหล่อนก็ไ้
จากไปแล้ว และจากไปจากหล่อนด้วยอาการ
อันแสนจะน่าสงสาร

—๒๓—

วันเวลาผ่านไป ๑๐ เดือนเต็ม ๆ
และประวณกษัตริย์ต่างฝ่ายต่างอยู่ไกลกัน มิได้
ทำการติดต่อกันกันแต่ก่อน เหตุการณ์ระหว่าง
บุคคลที่เราสนใจอยู่นี้ ก็เปลี่ยนแปลงไป ด้วย

สุดแต่สภาพของความหมุนเวียนแห่งโลกวิสัย
สมมติว่า ลูกอันอ่อนแอกมชักกลาย ๆ จาก คุณ
พระฯ ผู้บิดาให้ยอมตกลงปลงใจสมัครสมรสกับ
นายร้อยโท สะอาด วิจิตร นายทหารหนุ่มผู้
มีใจอันซื่อ เขารับราชการอยู่ได้บังคับบัญชา
ของบิดาตลอดด้วยความสุภาพอ่อนน้อม จน
ทำให้คุณพระฯ เพิ่มความพอใจในเขายิ่งขึ้น
เขาเอง ก็รักหล่อนด้วยน้ำใสใจจริง และได้

พยายามอยู่ทุก ๆ ทาง ที่จะปรนเปรอให้หล่อน
ได้ความสุข หล่อนอยากเล่น แยกมันกัน
เพื่อออกกำลังในตนเองบ้าง ๆ ที่สนามหน้าบ้าน
เขาก็อุตสาหะฝึกหัดเขา จนพอเล่นเข้างับ
หล่อนได้ หล่อนอยากเล่นดนตรี ในคอนทิวคำ
หรือ เขาก็พยายามฝึกหัดตัวของเขาเองให้ม
นัสสยชอบดนตรีขึ้นบ้าง ๆ ละ ๆ ก็เมื่อเขาได้
ใช้ความพยายามทุก ๆ ทาง และด้วยประการ
ทั้งปวง ที่จะทำตนให้เป็นที่พอใจของหล่อนแล้ว
ปานฉะนี้ หล่อนจะเกลียดเขาได้ลงคอเจียว
หรือ? แน่ะ หล่อนต้องเกลียดเขาไม่ได้
และอย่างนั้นอีกต้องรู้สึกสงสารเขาอยู่บ้าง ที่
เห็นใจแล้วว่า เขาเฝ้าพยายาม เพื่อ หล่อนเอง
เพียงใด แต่ทว่าความสงสารนั้นย่อมผิดกับ
ไกลกับความรัก แม้ถึงว่าความสงสารอาจ
เป็นสะพานทอดนำไปสู่ความรักได้ก็ดี

ผ่เยาว์
๒

อินวิ

ในส่วนประสิทธิ์นั้นเล่า นัยแค้นที่ไคพย
กันในส่วน มาจนกระทั่งกัน หล่อนก็ยกหาไค
พยกับเขาอีกเลยไม่ หล่อนทราบแต่เพียง
ว่า รุ่งขึ้นจากวันนั้นมา ประสิทธิ์ ก็รับขึ้นรดกวน
กลัมายังบ้านใน พระนคร โดยพลัน จะเป็น
ด้วย เหตุผล กลไค ก็ ยาก จะทราบได้ ธนิก นัก
แต่หล่อนก็ยังอยากทราบว่า คงเนื่องมาจากความ
ที่เกรง จะหักห้ามใจไว้มิได้ นั้นเอง เช่น ชอห์น
จึงอยู่ ที่ทั้งสองฝ่าย ต่างยังมีไคโดย ปรีปาก
กล่าวขวญถึงความรัก ซึ่งกัน และกัน เลยโดย
ตรง แต่ต่างก็ยอมประนีประนอมเสียก็เคยมีได้
เต็มปากว่า ตนมิได้ทราบถึงความรู้สึก ภายใน
ใจ ราก ทาง กระแส สายตา ซึ่งกันและกันแล้ว
โดยปริยาย

นัยจำเดิมตั้งแต่หล่อนได้ผูกพันต่อคุณแม่
ที่จะห่วงเน้นการตกลงนักทำการสมรสของ
หล่อน กับ นายร้อยโท สะอาด มาแล้วเป็นหลาย
ครา ด้วยมุ่งหวังว่า คงจะได้ ทราบข่าวจาก
ประสิทธิ์บ้าง แต่ก็ไม่เป็นผล เรื่องราวของ
ประสิทธิ์ ทั้งหมก ข้างเงียบหายไป ถูกลับ ๆ
กับกลั่นทักทาย หล่อนอยากทราบเรื่องราว
ของเขานัก ? หล่อนอยากทราบทั้ง ๆ ที่ราวยก
ว่าหล่อนไม่มีสิทธิพิเศษอะไรเลย แต่หล่อน
ก็แน่ใจว่า ประสิทธิ์ คงจะไม่ใจดำ ดังกระชก

ความซื่อซนคนก่อนโดยแท้
อย่างไรก็ตาม ในที่สุดหล่อนก็จำใจต้องยอม
รับปากว่า จะยอมทำการ สมรส กับ นายร้อยโท
สะอาด วิรจิต ผู้ซึ่งหล่อนมิได้มีความเสนาหา
อาลัยฉันท์หนุ่มสาวเลย แม้สักน้อย ทั้งนี้ก็
เนื่องจากการเจ็บแค้นในใจว่า คงหมกหวังทาง
ประสิทธิ์แล้วเป็นแน่แท้ และเมื่อหมกหวัง
แล้ว ตนก็ควรพยายามสนองคุณบิดามารดา
เสีย โดยยอมคนทำตามความประสงค์ของท่าน
กล่าวคือ ยอม ทำการ สมรส กับ นายร้อยโท
สะอาด นั้นเสียไป เพื่อให้ท่านไคหมกหวัง
เข้าใจในตน

ต่อมาอีกไม่กี่วันนัก หนังสือพิมพ์รายวัน
ซึ่งลงข่าวกล่าวขวญการตกลงทำการ สมรส
ของหล่อนนั้น ก็ลงประกาศผลการสอยไล่
กฎหมายไคภาค ๒ ซึ่งมีนาม นายประสิทธิ์
ธรรมมาน ปรอยู่ด้วย

แม้ว่าน่าจะเป็นการขบขันคนเห็น อันเป็น
ธรรมดาของผู้ที่สอยได้ใหม่ ๆ แล้วก็ ก็ แต่
สำหรับประสิทธิ์ การกลับเป็นทรงกันขำ ขำ
ประกาศการตกลงทำการ สมรส ของ สมบัติ
จากหนังสือพิมพ์รายวัน มีผลทำให้ใจเขาสะล
เหียวแห่งถึงทันที โอ้! ออเอ๋ย! เวรกรรม
แท้ วันเวลาเพียง ๑๐ เดือน เต็ม ๆ นี้

ข้างประทุษร้ายแก่ชีวิต ของเขา ถึงปานนี้เขว
หนอ ? นังคิดนอนทอง อยู่ไ้สองวัน ก็
ตกสินใจ เกิดขาด ลงไปว่า จะต้องไป หาหล่อน
เพื่อสารภาพความจริงให้ หล่อนทราบไว้อย่าง
ดีกว่าที่จะมานั่งงอมืองอเท้า อยู่เปล่า ๆ เช่นนี้
ถึงแม้ว่า การมันจะสายไปแล้ว สัก เพียงใด ก็
ก็ควรจะขังดีกว่า

ด้วยเหตุนี้ รุดไปสายใต้ค้นหาจึงมีโอกา
สพานายธรรมมานมาสู่นครปฐม ได้อีกครั้งหนึ่ง
พอรถหยุด ถึงสถานนครปฐม ประสิทธิ์
รีบหอบหิ้วสัมภาระเล็กน้อย เกรี้ยวหน้ามุ่งไป
ยืนบานบิณฑาทิลาตาก่อน และพอตะวันบ่าย
คล้อยลงก็รีบนำคณกรมายังบ้าน “หาญวงศ์”
ทันที

บุคคลแรกที่เสด็จมาพบพานัน ก็คือ
ทองย้อย ประเสริฐภูมิ ญาติห่าง ๆ ของหล่อน
ผู้หนึ่ง ซึ่งเคยเป็นคู่แข่งขันกับเขามาแต่ก่อน
ทองย้อยเคยเป็นนักเรียนกฎหมายมาเหมือนกัน
แต่ทว่าสอยได้ตกอย่างไ้ไม่เข้าท่ามาหลายแล้ว
ตกจนทำให้เกิดละอายใจตนเอง ยิ่งหมกมานะ
หมกทรวงที่จะทำการเล่าเรียนเสียไป เหตุที่ตก
ก็เพราะหลาย อย่างด้วยกัน ไ้ไหนจะด้วยพ
เอาความโง่งมขึ้นมาไว้ประจักษ์ตลับ และไ้ไหน
ระยมีก่อกวนความขึ้นมาเป็น แม่เจ้าเรือน

อีกด้วย แต่เป็นผู้ที่มามีอันประเสริฐจริงสม
นาม หากแต่ว่ามีไ้เป็นภูมิในการเล่าเรียน
เป็นภูมิในสิ่งอกตัญญู มีสุรา นารี ภา
และกีฬาอีก พร้อมทั้งยังแถมเกมมิลเลี่ยน
อันเป็น เกม ที่นิยม อยู่ในหมู่ นักเลงการพนัน
สมัยใหม่ทั่วไป ยิ่งกว่านั้น ทควรจะทราบก็ค
โดยหาไ้เคยตกนักดูงานเองไ้ ทองย้อย
ก็ยังพยายามคิดระแคะระคายอยู่เสมอ แต่
หากทั้งตัวหล่อนเอง และบรรดาทำนุผู้ใหญ่ทาง
บ้านคอยเกลี่ยกกันไว้มิไ้เกิดโอกาสให้ เพราะ
เล็งเห็นภูมิในการเที่ยวเตร่ เจ้าชู้ ูลา ิยา
ของแกทั้งกล่าวแล้วว่า ข้างประเสริฐภูมิขอ
เพียงไ้

“อันก็ด้วย เทียวคริบ คุณประสิทธิ์”
ทองย้อย ร้องทักแต่ไกล บึม ๆ แต่ทว่าในใจ
ไ้ในกริยาอยู่เสมอ เป็นธรรมดาของคน
ซื่อไปคริบ “ผมไ้ทราบว่าคุณก็สอยไ้
กฎหมายไ้ใน ย น มิใช่หรือ ? ผมต้องขอ
ชมเชย เพราะมันเป็นการแสดงถึงความ
สามารถของคุณอย่างหนึ่ง”

“ขอบพระคุณมาก เทียวคริบ ที่ไ้แสดงความ
ชื่นชมกับผม ดังเช่นนี้” ประสิทธิ์ คอย
อย่างซื่อ ๆ “ความจริงโชค ออกระเจ้า
ข้างผมอยู่สักหน่อย ผมก็เสียใจด้วยเหมือนกัน

ผเวยว
๒

ชีนวิ

กันที่คุดโชควัย เห็นระไกรระเนนชาไป
ไม่เท่าไร กระมังครับ ยี่หน้า เาเอละ ถ้า
คุดระพยายามสอຍ ฝมอยากระพายว่าเอน
ไค้เก็ก

ลงมาพรอ้มด้วยอาการสันคัระอย่างหมดท้วง
“วันน คุดผู้หญิง ขอกว่าเวเอนคัระกะ”
พุดอย่างนอยนอม “ท่านรู้ล็กเสียใจที่ระพย
กับคุดเวลาณยังไมไ้

“กรบ” ทอຍຍ คอยอ้อมอ้อม ทั้ง ๆ
ที่รู้คุดยู่ว่าคนสอยไค้ไม่ลั้ง ๓๕% “วันน
คุดพระ ๑ ท่านยังไม้กลัยจากทำงานคอก และ
มีหน้าข้า คุดนาย ๑ ท่านก็ไป ช่วขงาน ชันยาน
ใหม่ ที่บ้าน คุดหญิงข้าเรอ ๑ เสียทะก วันน
คง เหลือ แต่ คุดสมถวิล เฝ้าย่านอยู่ คนเคยว
เจิญคุดขันไปนั่งเล่นนเร อ่อนก่อนเด็ก ขอ
อภัยที่ฝมระทอຍยไปอรุระล็กครุ นักกขวิลย
เขาไว้ว่า จะไปเล่นนเรกมินคัน”

ประสิทธี เกริคมอานลั้งประคไใหญ่ วันน
รู้ล็กว่าคนออกกระถล้าฝคัระรรคชา ซึ่งเคยมาแต่
ก่อน แต่กัຍยังโล่งใจ ที่มิไค้พยกับ คุดพระ
แกล้วเชิงขุทอຍ ขัยิกา และ คุดนายแกล้วเชิง
ขุทอຍด้วย อย่างไร ๆ เสีย กัระทอຍพคไ้
แตกหัก ออกไปนไค้ กาลังคิกอยู่เพลน
เท็กฝเมนคนไค้เห็น จำไค้ กัระยวงขนไปยอก
สมถวิล ทนท

ประสิทธี ออกกัใจ ที่เห็นการเอนไปกังคาค
หมาย หย่อนคัวันลงขนเกาอระยแฉก เกรียม
นคกททนทลืออยู่ กัพอกเ็กฝเมน เกริกลัย

คุดนภาพ เ็กขัน ช่วคัระท่ง ประสิทธี
แทยหมคท้วง เขาไม้นักเลยว่าระไค้พยเทก
การณช่นกินมาแต่แรก อย่างไรกัก็ กัจำ
คองพยายามหาทางทอຍไป

“แต่คณมาคัด้วยระสำคัญมาก และเป็น
อรุระอื่น” ประสิทธีพค “อย่าว่าระไรเลยนะ
ฝเมนช่วเอนอรุระให้ลนคัณคิเ็ก ค็อช่ว
นำเขากระคายนไปให้คุดนายท่านคัทนอยกั
แลวกันั้น ท่านคัระยินค็อชอกมาพคกับคณไค้
เคยวณทเคยว” พคพลาถ กัหยิภกระคายน
นามขัทร วาขนโคระ กังปาคกาปารักเกอร ที่
นเนขกระเ้าคิกมา ออกเขียนอักษร ๒-๓ ค้า
ลงไป คัณนี้ :-

ต้องการพบ เพื่อลาจากไป
ไม่มีกำหนดกลับ และเพื่อทำ
ความเข้าใจกันเสียให้แจ่มแจ้ง
โปรดอย่าปฏิเสธ การขออภัย
ครั้งสุดท้ายของ

ป. ส.

พ. ศ. ๒๔๗๔

พลาดรัก

เขียนเสร็จ เขากยันทิ้งให้เด็กเขียน พร้อม
ด้วยเหรียญสี่ลึง สองเหรียญ เป็นสินน้ำใจ

จ. ม. สัน ๆ ของเขา ออกจะมีผลคำพอใช้
สมถวิล รู้ว่าเขาหมายความเพียงใด และ
ใจเขานั่นหนักแน่นเพียงไร หล่อนไม่พอใจที่
เขาใช้คารุณแรงแก่หล่อนเช่นนั้น แต่กระนั้น
ซึ่งว่าหล่อนเกลียดเขานั่น หล่อนก็ระบอ
ออกไปให้ตนคียมิไ้

คดีย ๆ บุคคลซึ่งไม่มีบุญญา หล่อน
ค่อย ๆ ย่างเท้าลงมายังห้องรับแขก ซึ่งมา
ถึงก็ให้ทราบจากคนใช้ว่า ประสิทธิ์ไ้ไปคอย
หล่อนอยู่ก่อนแล้วในส่วน อันเป็นสถานที่ ๆ
เคยนัดพอกันมาแล้วครั้งหนึ่งนั้น ในกาลก่อน
หล่อนจึงเคียดกรงไปยังตัวนั้นค้อยไป

ประสิทธิ์ เหลียวเห็นหล่อน เคียดกรวนาคมา
แต่ระยะไกล เห็นแต่ทวิเวียง ๆ สวมถุง
สีน้ำตาลแก่ เสื้อสีขาว แขนคออย่างธรรมมา
ประจักษ์สัสย์ แต่กระนั้น ประสิทธิ์ ก็ยังคอง
เกลียดตัวเอง แทนจะไม่ว่าว่าเขาว่าหล่อน

สวยงามถึงเพียงนี้ ผมซึ่งเกิดเดิมไว้ไ้
ระเบียบ ฟู ท่าสนิท ประการสันติ ช่วยชูให้วง
พักตร์ของหล่อน อันขาวแล้มี ประการวงเกื้อน
อยู่แล้วณ เด็กโฉมยงเช่น เป็นพณพทว ครอบ
มาถึงระยะไกลเขาคอดหน้อย ประสิทธิ์ก็รู้สึก

สงสารและสลดใจ เมื่อสังเกตเห็นท่าทาง
หล่อน ออกจะซุกซน ลึกซึ้งมรคา มันเป็น
เครื่องหมายแห่งการระทมครมครอมใจนั่นเอง
มากกว่าอื่น

สายตาของ หล่อน สาว เริ่มประสานกัน เป็น
ครั้งแรก — เป็นครั้งแรกจากที่ไ้เร่ร่อนมา
เป็นเวลานาน ทั้งรู้สึกเสียวชายชานไปทั้ง
สรรพก่าย สมถวิล คองหลยสายตานั้น

ประกายแรงกล้าของเขาดังเบืองล่าง พร้อม
กียกมือกระพุ่มไ้ด้วยมรรยาทอนัก ซึ่งเขา
ก็คองหล่อนเช่นเดียวกัน เมื่อหล่อนนั่งลง
แล้ว ทั้งกั้นกันไ้ไปอีกเป็นครใหญ่ ประสิทธิ์
เป็นผู้เริ่มทำล้ายความเงียบขึ้นก่อน

“ขอบพระคุณอย่างยิ่ง” พกอย่างซ้า ๆ
แต่ก็ยังไม่วายสน “ที่ผู้ซึ่งเลวทรามคำซ้า
เช่นผมนี้ก็ยังไ้รับเกียรติยศอันใหญ่หลวงจาก
คุณทไ้ให้โอกาส ขอไ้ทวาลงถึงความรู้สึก
ถึงคุณอันนจากนไ้ไ้ใจจริงของผนี้ผู้ล้าสนน้อย
ด้วยเถิด”

สมถวิล นั่งอยู่ตามเดิม แต่หล่อนมิไ้
นั่งนิ่งอยู่เปล่า ๆ สมถวิลของหล่อนกำลังทำ
งานอย่างหนัก สมถวิลของหล่อนรายงานว่า
เขาพจน เนื่องจากความน้อยเนื้อ คำไ้โดยทวง
หล่อนก็ออกน้กแปลกใจไม่หาย ที่เขากียังมี

ผิวยาว

ขึ้น

หน้ามาแสดงต่อหล่อนได้ว่า น้อยใจ — ในเมื่อ
เขาเอง ก็ได้เห็นทางหล่อนไปเสียแล้ว เหนียว
เนิ่นนาน

เปลี่ยนไปแล้ว จะทำให้หมองมัวมากกว่าที่จะไม่
เปลี่ยน และคิดแล้วก็ไม่ได้อะไร พยายามสั่งให้เลิก
จากการเปลี่ยน เพราะมันเป็นการไม่มีค่า”

“เราไม่ได้พบกันมานานแล้วนะ”
หล่อนพยายามเปลี่ยนเรื่องสนทนาเสีย “ก็ฉัน
พลอยรู้สึกยินดี เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ทราบว่า
คุณสอบไล่กฎหมายได้ เป็นเนติบัณฑิตผู้หนึ่งใน
พ.ศ. นี้”

“ค่ะ” หล่อนตอบ พยายามทำให้แข็ง
ด้วยความเป็นมา

ประสิทธิ์รู้สึก เมื่อได้ยินหล่อนตอบอย่าง
เด็ดเดี่ยว และปราศจากเขินอาย เช่นนี้ เป็นอัน
ว่าความหวังของเขา คงจะเป็นอันล้มละลาย

“เป็นพระคุณอีกอย่างหนึ่ง ที่ยังไม่ลืมผม”
พจมานน้อยน้อม “ถูกแล้วที่เราไม่ได้พบกัน
มานาน และนานประมาณ ๑๐ เดือนเศษ
ตลอดเวลานี้ กระผมมีเวลาว่างอยู่แต่ใน
การเล่าเรียน ซึ่งผลของการนี้ย่อมเห็นได้
ประจักษ์อยู่แล้ว แต่การเป็นทนายชั้นนี้ มัน
กลัวยาวความระทมขมขื่นมาให้ผมอย่างสุดทน”
นี่อยู่คู่กัน จึงกล่าวต่อไป เสียงแผ่วเบา
สะท้อน แสดงความท้อเขินอย่างยิ่ง “ชั่ว
เวลาเท่านั้น ก็ทำอะไรต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป
ถึงเช่นนี้เทียวหนอ”

โดยแท้ แต่ก็ยังไม่ถึงความพยายามเสีย
ง่าย ๆ เขาเปลี่ยนวิธีใหม่เป็นวิธีสุภาพชนที่
“คุณสมถวิล” เขาสนใจพวกก้าวหน้าเสียง
อันน่าสงสารยิ่งขึ้น “ครั้งนี้ คงจะเป็น ครั้ง
สุดท้าย ที่เราจะได้พบกันอย่างแน่นอน ฉะนั้น
กรรมใด ๆ ที่ผมได้เคยล่วงละเมิดต่อคุณไปใน
ครั้งก่อน ด้วยกายก็ดี หรือด้วยวาจาก็ดี
ของโปรดให้ภรรยาแก้แค้นผู้กระทำความผิดไปแล้ว
ด้วยเถิด”

“ค่ะ, ถูกแล้ว” หล่อนผันตอบ “วัน
เวลาล่วงไป และทุก ๆ สิ่งก็จำต้องเปลี่ยน
ไปอยู่เอง”

เธอ, พวกนี้เรื่องสำคัญแล้วให้หล่อนหัน
สะท้อนไปด้วยความรักและสงสารเป็นหนักหนา
ทำให้น้ำเสียงที่พจมานได้ยินอ่อนลงทันที เหล่านี้
มิได้พ้นไปจากการสังเกตของ ประสิทธิ์ ใกล้เคียง
เขาปลื้มใจใน ทพธนะเห็นความสำเร็จ ลอยมา
อยู่แล้วที่ตรงหน้า ความระทมขมขื่นใจหาย
สายสูญไปทันที

“ครับ, เปลี่ยนไปคามธรรมดาโลก ย่อม
ดีกว่าที่จะไม่เปลี่ยนไป — สำหรับเรื่อง ที่ถ้า

พ. ศ. ๒๔๗๔

พลาตริก

“คุณจะไปไหน?”

“ไปยงที่ ซึ่งไม่มีใคร จะคอยมีโอกาสดู
พบเห็น” พุกอย่างเศร้า ๆ

“โฮ ! คุณจะไม่ส่งสารคืน บ้างหรือ
คะ ?” คำพุกนี้ ดูเหมือนหลุดปาก ออกมา
โดยผู้พุกมิได้ตั้งใจ

“ก็เพราะส่งสารนะซีครับ ผมจึงจะต้อง
ไปเสียให้พบตาคุณ ไปเสียมิให้คุณได้เห็น
ให้เป็นที่เกิดแค้นอีกต่อไป ผมสัญญาว่า
จะไม่กลับมาทำความเคียดแค้น ว่าคาญให้แก่
คุณอีกเลย” ประสิทธิ์ พุกช่วยเสียงแล้วเขา

“คุณสมถวิล ก่อนจะจากไปนี้ ผมใครจะ
แสดงความรักในใจแก่คุณสักอย่างหนึ่ง ถึงแม้
ว่ามันจะสายจะช้าสักเพียงใดก็ตาม คุณสมถวิล
ผมรักคุณ ผมบูชาคุณยิ่งกว่าผู้อื่นใดในโลก

แต่กรรมมันกาล ผมหรือผู้ใดจะรู้ได้
เรียน อย่างสุดความสามารถเพราะคุณ คุณ
เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความพากเพียร ในทุกสิ่ง
ทุกอย่างที่สามารถทำได้ เมื่อครั้งก่อน ผมรู้
สึกว่าผมมีท่าคอยในฐานะช่วยประการทั้งปวง
ผมจึงสู้พยายามหักห้ามใจไว้ มิให้แสดงความ
รักต่อคุณ แต่ถ่วงกันข้าม ผมกลับใช้
ความพยายามรีบทำการเล่าเรียนให้สำเร็จเร็ว
ยิ่งขึ้น”

ประสิทธิ์ พุกจนเพลิน และ สมถวิล ก็มิ
เล่าแต่พจนเพลิน ต่างจึงมีทนที่จะไปสังเกต
เห็นได้ว่า จากกอดฮัมพุดชาก เบื้องขวานั้น
มีร่างแห่งชายหนึ่ง แผลงอยู่ และเขาได้ยินได้
ทราวยเรื่องตั้งแต่แรกมาโดยตลอด เขาผู้นั้น
มิใช่ใครอื่น เขาคือ นายร้อยโท สะอาด
วรจิตต์ ผู้มิใช่คนเห็นสมถวิลนั่นเอง เขา
ยังหาทราวยไม่แน่แท้เลย ถึงความสัมพันธ์
สวาทอนุกุศลของหนุ่มสาวทั้งสองนี้ ซึ่งได้มี
มาแล้วก่อนคนไม่ และวันนั้นเขาก็ทิ้งโหมหา
สมถวิล ดังเช่นเคย ก็ได้ทราวยจากคนใช้ว่า
หล่อนอยู่ในสวนกับ ประสิทธิ์ เขาสงสัย จึง
ค่อย ๆ ย่อง แอบมาฟังดู เลยทราวยเรื่องได้
โดยกระจำจก

“แต่ ครั้นมา ณ คนเล่า โฮเฮย !”
เสียง ประสิทธิ์ สันเขื้อนไปด้วยความโศกสลด
“กรรมเวร สิ่งใดหนอ ! เสียแรงที่ผมได้
พยายามอย่างสุดกำลังแล้วด้วยชีวิต โดย
หวังว่า คงจะได้รักใคร่คอยแทน เป็นบำเหน็จ
บ้าง ก็กลับจะได้รับแต่ความระทมทรมน
เป็นเครื่องคอยแทนไปตลอดชีวิต อย่างไรก็
ตามเถิด ไหน ๆ การก็ได้ล่วงเลยมาแล้วถึง
เพียงนี้ ผมอยากทราวยสักนิด พอเป็นความ
หวานหล่อนเลี้ยวหัวใจไปกว่าจะตาย ว่าคุณได้

ผู้เยาว์

ขึ้น

เคยครุ่นถามบ้างหรือเปล่า ?”

หล่อนสงสัยว่าเขาคิดด้วยคำที่พูดข้างแวง
ใจหล่อนจริง ๆ หล่อนสงสัยว่าเขาคิดด้วย
อันไหนละที่อย และหล่อนสงสัยว่าเขาคิด
ทำทางอันปราศจากความสุข ความสงสัย
ทำให้หล่อนเพิ่มความรัก และความรักทำ
ให้หล่อนค่อยหายจากความกระตือรือร้น และ
เกิดความกลัว

“ ค่ะ, ก็ฉันก็รักคุณ ” หล่อนสำราญ
ความในใจออกในที่สุด แล้วก็โถมเข้าอก
คอเขาไว้นั่น โดยไม่รู้สึกรู้หา

ข้างสวมกอดและเริ่มพึดกันอย่างหนึ่งหนัก
เป็นเวลานาน.....

เหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งว่าเริ่มแต่ นายร้อยโท
สะอึก วิวิจิต แอบรู้เห็นแต่ผู้เดียว ก็หาไม่
แท้จริง จากทาง ตึกคาทอลิกใหญ่ ข้างสระน้ำ
อันอยู่ตรงกันข้ามกับ คุณสะอึก นั้น ก็ยังมี
ทองน้อย แอบคอยอยู่คนหนึ่ง แต่โดยทมิฬ
พระแสงแต่ละของคู่หนุ่มสาวทั้งสองอยู่นั่นเอง
ผู้ลอบดูทั้งสองนั้น จึงต่างก็มิได้เห็น ช่างกัน และ
กัน อันความรักของคนที่สองนั้นต่างก็กัน
ตรงข้าม นายร้อยโท สะอึก วิวิจิต ให้
รู้สึกสงสัยว่าหล่อน และนึกเห็นของของหนุ่มสาว
ทั้งสอง อย่างมาก และเห็นคำทักท้วงที่

ข้างประมาทมิได้สืบสวนเรื่องราวเสียให้ก่อน
อยู่ ๆ ก็มาทำตนพยายามจะทำลายความสุข
ของหญิง แม้จะไม่มีอาชญาเจตนาเลยก็
แต่โดยเหตุอันหนักหนาที่ยังได้ทราบเรื่องราวก่อน
ที่จะสายเกินกาล ทองน้อย นั้นตรงกันข้าม
ความริษยาอาชกรรมเข้าเส้นประจักษ์อยู่ในใจ สิ่ง
อยู่อย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย ถึงแม้ว่าตนเอง
จะหมกหมุ่นในสมมติแล้วก็ตาม ก็ยังคอย
ไม่ได้ ที่จะทำการแกล้งชักชวนผู้อื่น ถึงแม้
ตัวนายร้อยโท สะอึก เองก็ยังชักชวนผู้อื่น
ก็เข้ามาแล้วในเรือน ในทางโอกาส ฉะนั้น
ในตอนนี้ จึงไม่แปลกอะไรที่จะเห็นเขาแกล้ง
กระแอมก๊ว ๆ ครึ่งหนึ่ง แล้วก็หัวเราะ ๆ ครึ่ง
ไปทันที

หนุ่มสาวสองคนออกจากกันโดยพลัน ต่าง
หน้าแดงเหมือนกันทั้งคู่ ผิดกันแต่ สมมติ
หน้าแดงเพราะความอาย แต่ทว่า ประสงค์
หน้าแดงเพราะความโกรธ มือทั้งสองกำ
แน่น ๆ แน่น เกรี้ยวพร้อมที่จะใช้เขมือบ
สองคู่ประจักษ์ได้ทันที ทองน้อย ยิ้มอย่าง
ขี้น้อย

“ แม่สมมติ ” ทองน้อย เอียนนามหล่อน
หัว ๆ ประหนึ่งว่าลืมนึกเห็นหล่อน “ น
แปลว่าอย่างไรกันนะ ” คำว่าฉันมาพบเข้า

พ. ศ. ๒๔๗๔

พลาตริก

ถ้าว่าเป็น คุณสะอาก มา พยท่อน อย่างนี้แล้ว
อยากเห็นกว่า ท่อนจะแก้ด้วยงี้!”

ก็กรัแห่งความกรวไกรของประสิทธิ์แล่น
ขึ้นสู่ซีกสูงยั้งขึ้น พยชยัระคอบแทน สมนวล
ก็ชิงพุกเสียก่อน

“จะอย่างไรก็ช่างฉัน ไม่เกี่ยวอะไรแก่
คุณเลยสักนิด แต่ฉันคิดว่าคุณสะอาก คงจะ
ไม่ทำตามเหมือนอย่างคุณนทรอก อย่างน้อย
ที่สุดเขาก็คงเห็นอก และนึกสงสารเรายู้งาน”

“ฮะ, ฮะ!” ทองย้อย หัวเราะอีก อย่าง
เย้ยหยัน เสียทั้งกอง “นี่ถ้าเป็นฉัน ๆ จะ
เรียกแม่ทิวสว่าเป็นคนสองใจ แต่ถ้าเป็นคน
อื่นแล้ว เขาคงจะเรียกว่า.....”

“หยุด!” ประสิทธิ์ทวาด ปรีทแห่ง
ความโกรธแล่นถึงขีดสุด ทำลายหลอกแห่ง
ความอกทนแตกสลายไป “ฉันพุกอีกคำเดียว
ต่อไปผมเป็นตะคุณให้กิ้งไปทันที และต้อง
ของค์ยให้คุณถอนคำพุกที่แล้วมานั้นให้ที —
เดี๋ยวนี้” พุกแล้วก็ก้าวล้ำหน้าออกไปอีก
ก้าวหนึ่ง

ทองย้อย คำความด้วยโกรธ “หนอยแน่
ฮะ, ฮะ! อ้ายนอวกินัก มึงจะเอาด้วยข้า
หรือ?” พุกแล้วก็ตรงเข้าประชิด ต่อยมา
โดยแรง — ลำพองให้ตกได้เป็นเจ้าของเงินอยู่

แต่ประสิทธิ์ก็เบี่ยงตัวเล็งวงจิ้งจอกหนึ่ง เรือง
จะปล่อยให้ ทองย้อย เลื่อนกินเล่นง่าย ๆ อย่าง
หมั่น อย่าพึ่งหวัง ด้วยอาการอันสง่างาม
ประสิทธิ์ เขียวคว่หลยนึกเกี่ยว หมัก ทองย้อย
ก็แล่น ผ่านอากาศ ผิด ที่หมายไป จน เสียหลัก
คว่เซ เบ็ดโอกาสเซือเชิญให้ประสิทธิ์เลอก
ที่เอาอย่างงาม ประสิทธิ์ มิได้ละโอกาส
ในทันทีนั้น หมักชิงก้าวไว แน่น แน่น แน่น
ถึงแก่แรก ก็ถูกส่งแล่นผ่านอากาศผิวไป แต่
มิได้ผิดที่หมายเหมือนทองย้อย มันแล่นไป
ถูก ทรง หมายรู้ ผู้อารวมมัน อย่าง ดนัต ดน
ทองย้อย กระเด็นไปพอยอยู่ ทางโคนอก ต้นวาทวิ
คล้าย ๆ กับสุนัขที่ภายหลังจากถูกเจ้าของทำ
โทษ พอลุกขึ้นมาได้ จะเห็นเขาแก้มืออีก ก็
พอก นายร้อยโท สะอาก ผู้แอบคอยเหมือนกัน
นั้น วังถลนเข้ามาทิ่มไว้เสียทันที
การที่ นายร้อยโท สะอาก เข้ามาในเวลา
กะทันหันเช่นนั้น เช่นเหตุให้หนุ่มสาวทั้งสอง
อยู่ในอาการตกตะลึงพริ้งเพริศ ส่วนทองย้อย
โศกก่อน จึงรีบพุกแก้หน้าขึ้นว่า “คุณสะอาก
ขอรับ เจ้าหมอนกับคุณสมนวลลอบทำชู้กัน
ผมเข้าห้ามปรามโดยที่ แต่ผมกลับลอบทำร้าย
ผมใหญ่” แต่คุณสะอากไม่ฟังเสียง อัน
ปราศจากความจริงในเลย ทรงกินข้าม เขา

ผิเขียว

ขึ้น

หันหน้ามาทางคนทั้งสอง หันหลังให้ทองน้อย
อย่างไม่อยากเอาใจใส่ด้วย ไค้ทวนัย
อย่างสุภาพ พลังก็ยกให้ท่านั่งลง

“ผมมารู้สึกเสียใจไม่หาย ที่ไค้กลับเป็น
ผู้คนที่ให้ คุณ ทั้งสองได้ รัช ความ เด็ดขาด
ร้อนใจไปด้วยกัน โปรดทราบว่า ความความ
สลับแต่ผมยังไม่เคยมีความรู้มาแต่ครั้งก่อน ๆ
เลยว่า คุณทั้งสองได้ฝึกสมัครรักกันมาอยู่ก่อน
แล้ว” นายร้อยโท สะอาด วิจิตร พก ใน
ขณะซึ่ง ทองน้อย ผู้เริ่มแต่เห็นการ ผิดกับคน
คาบหมาย และสะอาด ก็มีไค้ถือโทษโกรธ
เคืองอย่างไร อันแสดงว่ากำลังจะประกาศตน
เป็นปรปักษ์กับคนอื่น ๆ จึงรีบถอย ออกหายไป
จากวงสนทนา

ประสิทธิ์และสมถวิลต่างยังมีว้าวจากการ
ตกตะลึง แต่มีไค้ด้วยความตระหนกตกใจ
อีกทั้งเก่า มันเกิดจากความขัดแย้งอย่าง
ไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รัชความปรานีเพียงนี้
นั่นเอง

“แต่ คุณไม่มี เหตุอะไร ที่ จะต้อง เสียใจ
ผมเองเป็นผู้ผิด ผมก็รู้ตัวอยู่” ประสิทธิ์ พก
ชิตอน “ผมต้องขอโทษต่อคุณด้วย ที่ไค้
ยังมีอาชวาระเมิดกิตติ.....”

แต่สะอาดโยกมือให้หยุดก่อน แล้วก็พูด

ต่อไป เสียงแจ่มใสกว่าเดิม “ผมขออภัย
ที่ไค้ลยพั้งคุณสนทนากัน และพรวนเรื่องราว
ก็แล้วโดยตลอด ผมเองรู้สึกเสียใจอย่างยิ่ง
จริง ๆ ที่ทำให้คุณต้องลำบากทั้งนี้ แม้แต่ว่า
มันจะยังไม่เป็นการสายเกินไปนักก็” นิ่ง
ครู่หนึ่ง แล้วกล่าวต่อไป “ผมรู้สึกในขั้น
แล้วว่า คุณทั้งสอง ต่าง ผิดสมัคร รักกัน อย่าง
แน่นแฟ้นเพียงใด ซึ่งนับว่าผิดกันกับความรัก
ของฝ่ายตัวผม ซึ่งมีแต่เผ่ารัก คุณสมถวิล
ข้างเดียว”

“แต่ก็นักไม่เกลียดคุณเลย” สมถวิล
ชัก

“นั่นเป็นสิ่งที่ทำให้ ผมรู้สึกภูมิใจตนเอง
อยู่อีกไซ้” นายร้อยโท สะอาด พกต่อไปอีก
แล้วถ่มน้ำลาย “ผมเองก็เกิดมาเป็นลูกผู้ชาย
คนหนึ่ง ผมรักคุณด้วยน้ำใสใจจริงโดยแท้
ยินดี และ อยากเห็น คุณได้ รัช ความสุขเสมอ
เท่าที่จะเป็นไปได้ ฉะนั้น ก็เมื่อถ้าภายหลัง
การสมัครรักผมแล้ว คุณจะไค้รัชความสุข
เพราะคุณไค้มีความรักกันหนุ่มสาวทั้งปวงใน
ตัวผมเลย แม้ถึงว่าคุณจะไม่เคยเกลียดผม
ก็ตาม ผมจึงเห็นว่าเป็นการจำเป็นอยู่เอง ที่
ผมจะยอมให้มันเกิดขึ้นไม่ได้” หันไปทาง

ประสิทธิ์ “และ ผม ขอ อวยพรให้ คุณ กับ

พ. ศ. ๒๔๗๔

พลาตริก

คุณสมถวิล จึงมีความสุข ความเจริญ ยิ่ง ๆ
ขึ้นไป ”

“ ผมรู้สึกยินดีแทบขอกไม่ถูก จนทำให้
รู้สึกว่าการที่คุณกรุณาแก่ผมในครั้งนี้
ออกจะเป็นการเหลือเกินกว่าที่ผมจะรับไหวได้ ”
ประสิทธิ์พูด “ ผมจะไม่ลืมว่า คุณเป็นลูก
ผู้ชายที่แท้จริงคนหนึ่ง ที่ผมได้เคยพบมา ”

นายร้อยโท สะอาด รับขอกว่ากลับทันที
แม้ว่าสมถวิล จะชวนให้อยู่คุยต่อไปก่อนเท่าไร
ก็ไม่ยอมอยู่ หม่อมสาวจึงต้องยอมให้จากไป
พอ นายร้อยโท สะอาด นั้น หายลับไปทาง
กษัตริย์แล้วสักครู่ สมถวิล ก็เอ๋ยขึ้น ทำลาย
ความเงียบด้วยกระแสนเสียงอันมีกวีานว่า

“ คุณ สะอาด ข้างใจก็ แก่เรา เหลือเกิน
นะคะ ? ”

“ รังช๊ะ ” ประสิทธิ์คล้อยตาม “ พี่เอง
ก็รู้สึกถึงบุญคุณเธออย่างยิ่ง ”

“ แต่คิด ๆ คุ ก็เป็นการจำเ็นที่แถมควร
ทำอย่างนั้นคะ ” สมถวิลพูดอีก “ ว่าแต่ว่า
ถ้าแกไม่สะดวกฉันให้ แก่คุณพี่แล้ว ก็ฉันจะ
พยายามทราบเกี่ยวกับคุณพี่จะเป็นอย่างไร ”

“ อัยการู้ ก็กระเถิบมานะ ชี พังงาจะบอกให้
ประเคียวใครเขา จะแถมมาเห็นเข้าอีกหรือคะ ”
ประสิทธิ์พูดวางทำเป็นปกติ

สมถวิล พาสื่อ กระเถิบเข้าไปหาแต่โดย
ก็..... ฝ่ายชายโอบอุ้มหล่ออ่อนไว้นั้น
กระซิบอีก แน่นรวกบิระมียอมให้พรางจาก
ไปได้ ค้างเฝ้าสุครสแห่ง ความหวาน แสน
หวานจากการรุมพิชิต โดยมิพักต้องพรางว่า
ใครจะมาทั้งหน้าแถมมอง อีกต่อไป

เพชรฆาต

หล่อนเกือบร้องไห้เมื่อส่งแหวนคืนให้เขา
หล่อนเสียใจเกรงเขาจะโกรธหน้าตาย หรือจะ
ฆ่าตัวตายโดยวิธีอื่น

“ก็ฉันเสียใจจริง แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร
เพราะก็ฉันรักคนอื่น”

“ใครกันล่ะ”

“โอ! และคุณจะไม่ทำร้ายเขาจนกระทั่ง”

“ฆ่าเขานะสิ” อ้อ ฉันไม่ทำออก แต่
บางทีฉันจะขายแหวนวงนี้ให้เขาได้”

“มีปลาทะไรบ้าง”

“ยังไม่รู้ได้ เพราะกันเองก็ยังไม่ได้ลัก
ตัวเก็บว”

ผู้พิพากษา... “เช่นครั้งที่ ๔๐ แล้วก็แก่
มาศาลด้วยเรื่องเมา ฉันหวังว่าจะไม่ได้เห็น
แก่ที่ยืนศาลนอก”

“จำเลย...” “ทำไมเล่าครัย ท่านจะลา
ออกเสียแล้วหรือครัย”

น.... “แหวนของเธอมามีจริง รวากา
เท่าไรละ”

ส.... “ไม่เท่าไรหรอกขอ เพียงสองอัน
เสียพอกับเขวเท่านั้นแหละขอ”

บุตรน้อย.... “แน่ะ คุณแม่ คนนั้น
หัวล้านด้วย”

มารดา.... “อย่าพูดกับ เขวเขาจะ
ได้ยินเข้า”

“พรุ่งนี้ทำอะไร”

“กบปลา”

บุตรน้อย.... “แต่เขารู้แล้ว ไม่ใช่
หรือครัย”

สารคดี

ชีวิตที่ล่วงไปแล้ว

ว. สารคาม

ขณะที่ท่านมีเวลาว่าง ถ้าท่านสงสัยย้อน
ไป คำนึงถึง เหตุการณ์ แห่งชีวิต ที่ ล่วงไปแล้ว
ท่านจะรู้สึก พอใจ, ละอาย, เกือบกลัว ฯลฯ

ในการกระทำของท่านที่แล้งมา ถ้าเป็นเรื่องที่
ท่านจะยึดปล่อยปลื้ม แต่ถ้าเป็นเรื่องร้าย
จิตใจของท่านจะเศร้าสลดลงทันที คิดเสียใจ
ว่า ที่จริงท่านไม่น่าจะกระทำเช่นนั้น ๆ

เมื่อเป็นเช่นนั้น เป็นการสมควรหรือไม่
ที่เราท่าน จะพากันมีพวงดวงความหลัง อยู่อีก
ความหลัง ซึ่งเมื่อคิดขึ้น ครังใดแล้ว จะย้อนทอน
ความสุข — ความหลังซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ร้าย
กาใน ชีวิตของท่านเอง

บางท่าน คงพยายามที่จะลืมความหลัง อัน
ร้ายกาจนี้ แต่โดยมาก มักไม่ใคร่สำเร็จ
ด้วยเหตุว่า เหตุการณ์ แห่งชีวิต ที่เกิดขึ้นใหม่
และมีสภาพอันคล้ายคลึงกัน คอยเร้าใจให้
หวนคำนึงถึงเรื่องเก่าแก่ ที่เคยประสบมาแล้ว
เสมอ ๆ

ในขณะนี้ ความคิดใหม่เกิดขึ้นว่า
ทุกคนไม่ควรลืมความหลังแห่งชีวิต มันจะ

เป็นความหลังที่น่าพอใจ หรือร้ายกาจ แต่มัน
ก็เช่นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว จะเปลี่ยนแปลงให้เช่น
อย่างอื่นไปไม่ได้

ความผิดที่ล่วงมาแล้ว ชีตทางให้เห็นว่า
เหตุการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้นใหม่นั้น ควร
จะพิจารณา อย่างไร คือไป และความหลังที่
ชั่วร้ายไม่น่าจะยังผลร้ายแรงให้แก่จิตใจ ถ้า
หากจะได้พิจารณาให้ต้องแท้

ชั้นแรกไม่มีใครทักคนในโลกที่กระทำกิจ
การถูกไปทุกสิ่งทุกอย่าง ความผิด, ความถูก
เป็นลักษณะธรรมชาติของความเป็นอยู่ ทุกวัน ๆ
เหตุการณ์บางอย่างอย่างเร็วหรือช้าให้มีการตัดสินใจ
โดยเร็วที่สุด เช่นตัวอย่างง่าย ๆ เมื่อท่าน
พบปะสหายที่ทักกันไปแล้วนาน ท่านไม่แน่ใจ
ว่าเขาจะจำท่านได้หรือไม่ บางครั้งจะมี
เวลาเพียงสองสามวินาที ที่อนุญาตให้ท่าน
ตัดสินใจว่า “ท่านควรทักสหายผู้นั้น
หรือไม่” ตัวอย่างที่เห็นได้ง่าย ๆ อีก
อย่างหนึ่ง ก็คือ ขณะที่ท่านได้เลี้ยงดองสหาย
บางที ท่าน จะต้อง ตัดสินใจในช่วง ๑ วินาทีว่า

เคยเห็นเห็นแต่เสื้อสา—
แต่ล้วนชั่วชาติกาลาการร
ท่านเคยท่านผู้ทรงธรรม
ทำหนักเคียนผิกไป
ไปรทข้าอย่าช่นเคื่องใจ
ผ่อนโทษอย่าโกรธเกลี้ยกลาย”

ฮารณทอองพนา

ทักขำจันรร์

ชอรงอภย์

อินทรวงคั่นที่

กาลนั้นพยักมา
จึงว่า “ ยุธธเอย!
เราสัควพทกษศีล
ไม่โกรธและเกลี้ยกลไกร
อกโทษมิโกรธเกลี้ยกล
เกรงเศร้างและเลื่อมค้ำ—
อาทยอมแหละเลือกน้อ
ทนคายก็ทผายนาม
ตามแต่จะเลือกเชือก
เหตุเราแะระจันง
จนคัวททา—
ให้มั่งสะจันเจียน
นั้นเทียวและท่านเป็น
จริงอยู่พยักมลาย
แท้จริงมิโนไม่
กายเป็นพยักมา

สวันาบุรุษเลอย
มนะทอระย้อยไณ
ยมิจินตนาฤไทย
เพราะเรวิญญชนกัม
ฤจะเคียดและชิงฤกั
ลเววิญจะลวงมีงาม
ผิวระเถิดลลก็ตาม
ระบุพาสืออาประสงค
มิกเคือกพระวัคพระง
พฤกคังอติคเือบร
ยสัมานะชนกิเพียร
จิตคัยยสณชัมลาย
คคิเช้นกุนภิปราย
ยมิลยก็ธรรมคา
ทฤษฎในมนษุย์คณา
ก็และใจกุศลผิพล ”

ว. สารคาม

ขี้นว

“คำพูดที่ จะกล่าว คอย ไต่ถาม เขา นั้น สมควร หรือไม่” หรือว่าเมื่อพูดไปแล้ว จะประหาร มิตรภาพทำลายลง

แต่ภายหลัง ที่ได้ ทำการผิดพลาดมาแล้ว ท่านถลันมาพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง ท่าน จะรู้สึกเสียใจว่า ท่านเองไม่น่าจะกระทำผิด พลาดถึงนั้นเลย มีทางอันใดต่อไปที่จะกระทำ ให้ดีกว่านั้นอีก แล้วท่านก็จะรู้สึกน้อยใจ ตนเอง

แต่ ความ เสียใจ ของท่าน จะสูญ หายไป หรืออย่างน้อยก็จะยิ่งหย่อนลง ถ้าท่านคิด ได้ว่า ความเสียใจที่เกิดขึ้นภายหลังนั้น เช่น ความผิดที่ท่านมีเวลาครัดครองมากมาย ทั้ง เป็นความผิดที่เกิดขึ้นในขณะที่ ปลดออกจากเหตุ การณ์แวดล้อมทั้งมวล จึงเป็นความผิดที่สุ่ม กว่าความผิดที่คงติดสัน ใจให้ เกิดเคยดวงใน บ้างขึ้นทันควัน และประภอยด้วยเหตุการณ์ ยิ่งยากมาเผชิญหน้า

แต่ทั้งนี้หาหมายความว่า ถ้ามีพฤติกรรม การณ์ที่คงติดสัน ใจโดยเร็วพลัน แล้ว ท่านจะเลือกติดสัน ใจไป ตามทาง ที่ท่านชอบใจ แล้วยกเอาความจำเอน ที่ มีเวลาเพียงเล็กน้อย สำหรับ ชีวชาค ทิรยา การกระทำ เป็น ข้อแก้ตัว ท่านจะต้องเลือกปฏิบัติให้ดีกว่านี้ เท่าที่ความ รู้สึกผิดชอบของท่านจะชี้ทางให้

เมื่อได้ ชีวชาค การกระทำลงไปแล้ว เช่นนั้น หาก การ กระทำนั้น ภายหลัง จะปรากฏว่าไม่ก็ ไม่ชอบด้วยค่านิยมของชุมชนคนอย่างไรว่า เป็นความผิดของท่านเอง แต่ก็ เป็นความผิด ที่บุคคลทุก ๆ คนในโลกน่าจะให้อภัยอยู่เสมอ และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ท่านจะไม่ให้อภัยแก่ตัว ท่านเองหรือหรือ

จริงอยู่ การให้อภัย เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ในเวลาหนึ่ง เพราะมนุษย์ มีความเห็นแก่ตัว มากกว่าสิ่งอื่น แต่ด้วยบุคคลผู้ใดลงโทษท่าน ในการกระทำผิดพลาดอันเกิดจากความโง่เขลา หรือความรู้สึกที่ถูกอำนาจภายนอกเข้าครอบงำ อย่างมากมายแล้ว ก็พึงทราบดีเถิดว่า เขา เป็นบุคคลที่ ไตร่ตรองที่สุก และท่านไม่น่าจะ หลีกเลี่ยงการให้อภัยจากบุคคลเช่นนั้น

อย่าล่งโทษตัวของท่านเอง ในความผิด พลาดที่แล้วมา การลงโทษ เป็นหน้าที่ของ ผู้อื่น หน้าที่ท่านจะมีต่อตัวท่านเอง ก็คือ จะเริ่มต้นในการกระทำที่ถูกสำหรับคราว ต่อ ๆ ไป

เมื่อท่านคิดได้เช่นนั้น ท่านจะไม่ขึ้นข้ออ้าง ในภายหลัง (ซึ่งเป็นสภาวะบริหารส่วนหนึ่ง) มากนัก และก็ความหลังก็เป็นสิ่งที่น่าจะยก จะจำและเอาใจใส่อย่างยิ่ง

พ. ศ. ๒๔๗๔

ชีวิตที่ล่วงไปแล้ว

ความจริงที่จะบรรเทาความเสียใจในความ
หลังที่ร้ายกาจอีกข้อหนึ่ง ก็คือ ไม่มีผู้ใดคอย
เอาใจใส่ต่อกิจวัตรของท่านเท่าใดนัก ผู้ที่
ชักใจ และลงโทษท่าน ก็คือ ผู้ที่ได้รับผลจาก
ความผิดของท่านเอง เป็นส่วนมาก ส่วน
บุคคลอื่นนอกจากนี้ จริงอยู่ เมื่อมีความผิด
ขึ้นใหม่ ๆ เขาจะเอาไปโทษกันว่ากล่าว
เพราะความผิด เป็นของแปลก สำหรับเขาเหล่านี้นั้น
แต่เขาจะกล่าวขวัญถึงความผิดของท่าน
ไปไม่นานนัก เขาก็พากันรู้สึกเขินอาย
และพากันเอาใจใส่ต่อความผิดของผู้อื่นต่อไป
ส่วน ความผิดใน ความ เอาใจใส่ ของ ท่าน จะ
ค่อย ๆ เลือน หายไป จาก ความ ทรง จำ ของ
บุคคลซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีด้วย นอก

จากนั้นเขาเหล่านั้น ยังมีกิจประจำวัน ที่จะยัง
กระทำอยู่เสมอ จะมาวิสาสะวนแต่ความผิด
ของท่านอยู่อย่างเกี่ยวโยงอย่างไร และเมื่อ
ท่านหวังจะให้บุคคลส่วนมากให้อภัยท่านแล้ว
ท่านก็มีหน้าที่ให้อภัยผู้อื่น เป็นการตอบแทน
กัน และถ้าบุคคลในโลกเกิดมีความผิดเช่นนั้น
พร้อมกัน ไม่ต้องสงสัย จะไม่มีความหลัง
ใจ ๆ ที่ทำอันทรยศแก่ชีวิตจิตใจของบุคคล
ทุกคนในโลกนี้

ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด เป็นความรู้สึกใน
ใจที่ผู้เขียนได้เคยประสบมาแล้ว เป็นความ
รู้สึกในใจ ที่เกิดจาก การ ลงโทษ ของ บุคคล
หลายคน และเป็นความรู้สึกในใจที่จะต้อง
กระทำระลึกไว้ จนกว่าจะผ่านแห่งชีวิต.

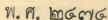
เลือกเดมาจำศีล

ของ นิตา—เพ็ชร

อินทรีเขื่อนจันท

ยังมีพิกษหนึ่ง
เที่ยวท่องมีวอว
จำจิตสถิตอยู่
แทบมรรคาจัน
แสนภาวผลาทราย
เสพลัดวันนัยชาน
คายกึ่งสุพรรณพฤก—
สุกงามอร่ามมี
หลอกลบคบคนาสัตว์
ไปมาทางหลวง
ทักทายพิปรายเช่น
ครองคิลพิสัทธิสม
มาไกลจะให้กึ่ง
ทนแค้นวิรุณ
ใครไคยใครครวญ
แนจิกคักเสียดกล
เข้าไกลเพราะใจของ
ไก่อัพยิกซ์ทวน

ยังมีพิกษนัย
เพราะสกันอุทพลลง
รุกขมฤตวิมก
ชุธาณอาหาร
มนะหมายจะรักวาน
เชอะชะมามีปราณ
ยะพลิกพิไลสี
กลุยาจะหมายลง
และสตรียุบยง
ก็ระลือและหลงลม
คนเ็นอิโรคม
สุคติมีมีพาล
ทวยังสุวรรณสาร
มีประทุษลายชนม์
ณสำนวนวีน—
ทฤษาติลลาคชวน
รุกขทองยังักว
ผะท้ำประหารคาย

[illegible]

ทารกที่ขี้เห็ดตกหาย
 ชีวิตเองจนเภา
 จรดจนท้อ—
 ขี้มันจะเลยไป
 ก็ประปรายประเนงใจ
 ทวีเสมือนกระเคยทำ
 จรพรอดพิลาสน้ำ
 วิประเทศะกังฉา
 แวะและผ่อนกำลังปรีช
 ทิพบุกซ์แขนงทอง
 นพามีข้อปอง—
 หินซากิฉภาหญา ”
 สู่กระวันแสงमान
 “ชะชะ! เฒ่าชราเสื่อ
 คุณเค้นะหลอกเคื่อ
 สักขัตพิศุคย์คำ”
 “อตกคามิอรรณ
 กลท้านฉงนเลย
 ก็ละนเค่ยรุษเอ่ย
 ฉะปะลิกชีวิทใคร”
 พิชัยแฉลงไซ
 มิคว่ำยมิเคยมัย”

เสียดอชระยอชอช
“เราเสียดอช—
จากองค์พระทรงอร—
ถอมาริวดกกาล

ไม่ฆ่าประสาธน์—
ให้สิ้นชีวิตอา—

ไม่ลักและเขี่ยขัง
ของใครมิให้ขัง

ไม่ล่วงละเมิดสิทธิ์
แสนชั่วมีมิวมา

ไม่กล่าวมุสาวาท
แข่งคลองคนองนาม

ไม่เสพสุราเม—
ว่าโลกนรกเข็น

ทั้งเขาลี้วทันคย
ทวยท่านจะได้ชม

ประกาศุราชา—
พระพานพิชัยรา—
เสาศิลแสงไสท—
วิมุตติสุทธิดล
ฉะนี้ และเราทั้ง
จะกอบปร้ประภิก ไผ—

ครุณชยเสนา—
ลพิศุทธมาทาน
มะสัพพัญญุตัญญาน
ชนุกรมนิยมา
วชยัตถ์เลาภา
ทรเชยเสมอกัน
ลพิศุทธมาทาน
กัมปารณนาเอา
ทจวิต ฌเมียเขา
มิละลายละวงลาม
กลชาติมะกอกสาม—
นยชนมิพลันเย็น
รยะเลห์ระแลเห็น
ยลน่ำสมาคม
จะประสพสุขารมณ
ณสุพรรณพฤกษา

อุเปนทรวีเชอรฉันท

มุขหมายมิให้มา
กฎแก้ววิสัยตน
ฉิประโยชน์แถมมรรคผล
คิวโมกษะมาลัย
ทวิคระนังมนต์ใน
บุละบุญญาพิญทาน

พ. ศ. ๒๔๗๔

เลื้อยเจ้าฟ้าสีล

เสมอมีซากหาก
แล้ววัดถองการ
เจริญตลอดชี—
สमानกรมเวียน

ฉบับ

มานพวงขรรณชนสม
ยีนกัในรสพรมาน
ชอบเชอเสือกกล่าวธรรมชาน
พยัคฆ์สำแดงแรงธรรม
ซาคีเสอเหลอร้ายแสนอ่า
ระย้อยของพวงชน
มามีคัลลิตยัคคทน
ทักโทษโทษร้ายทางเห็น
ทวีพลางทางกล่าวคำเย็น
“สาธุ! ท่านแท้ธรา
ข้าแต่ท่านผู้พิทักษ์
นคุณออกอุบายเพญ
พรตมรรยบวรธธรรมเป็น
ประจักษ์แจ้งใจไม่ระแวง
ทุกถวนมवलธรรมสำแดง
จำแนกรับใจโยเลือก
พบท่านแท้ท่านศักดิ์เคื่อน
โคกมอมฤควาร
เกิดมาข้าเคยเห็นมี
ทั้งท่านเคยเวทียมา

บริจาคนาสาว
อนุกุลศัลเพียร
ณทิกาและพาเหียร
นิรจาวนารมณ

ใจอ่อนนียม

เลื่อมใสในพาล

น่านำเยงข้า

ให้สิ้นกังวล

ขอเสอสรเสรีญ

ผู้ทรงคุณา—

แก่นสารข้าเห็น

ข้าพทานแรง

ให้ท่านธรรมเหมือน

เสอร้ายใจ

อุษณคประชาตฉินท์

กระทงลอยพักษัฒเฒ่า

นิยมชอยระบอบสาร

ประกาศความพิศุทธมา—

ข้าเพญทานประสานสัมิ—

เจริญขันคอกโทษ

พระกายสอักคัง—

สคัษเฒ่าเสนาะโสศ

มิกลัวเสื่อเพราะเชือกาม

สัมิขณนุยุริ่ง

รพันโถมานา—

“วิสัยสคัษบุรุษยอม

กระดยทวนพระพายบรร—

ณกาลันนุพักษัฒทัส—

บุรุษหลงมิสังสัย

ก็ปรีดาประทุไค

วิทกลลายสยายทรวง

บุรุษเส่วนาการ

พักษัฒ ฐัฒเลงธรรม

รยาทภาวนากรรม

ปยุคคัษญุคักิลทรวง

มิขังโกธระเสมของคั

เคระหะขันคัวิทนาม

ก็ปรีาโมทย์มิเกรงขาม

คักิเทศนิทเทศมา

อุทานขังกลาสา—

ระสรระวิญพักษัฒพลัน

ระทวนหอมหฤทรวง

ลพาศอกระพอโกล”

สนาซัคกระหนกัใจ

ณคำล่อและลมลวง

มณิไซติจินคากวง

จะไคร่กัณณพันไค

กาพย์สุรางคนางค์

เสื่อเฒ่าเจ้าเล่ห์ มุ่งหมายด่ายเท อยู่ภายในใจ ระออกอุบาย ให้หายสงสัย
แล้วจึงจักไคร่ ขยิกินอินทรี

คิดพลางทางกล่าว วาจาโน้มน้าว ออกไปทันที ว่า “มานพเอ๋ย อย่าเลยระลึ
ลงในสระศรี สรรพาล้างตัว

ให้แล้วสะอาศ มลทินสันปราศ ไม่หมองไม่มัว อยาแล้วขึ้นมา ท่านอย่าเกรงกลัว
หามากอกบัว บุชชาน่าน

นิดา—เพ็ชร

หน้า

มารยั้งไม้ ทองคำน้ไป เราให้ยื่นทาน ขอเชิญพ่อสง สรรพสนาน
ให้จิตเบิกบาน แล้วชื่นมา”

กาลนั้นหนุ่มน้อย พะเลือกล้ำด้วย อินทียักรา ท่วนเคิรลงสระ ชำระกายา
ด้วยใจปราดนา กิ่งไม้ทองคำ

โยราดย่อมว่า คนไร้ปัญญา ความโง่ครอบงำ ต้องทิดกลด้อ ทกข่อดลำ
คนพาลมันทำ ให้เสียสกลน

เหมือนคังบุรุษ โง่เง่าเขลาสุก ไม่ครองเหตุผล หลงเชื่อเสียเมา สักว้เจ้าเล่ห์กล
กล่าวขรรพจำคน ให้หลงลมนั้น

มานพหลงด้วย ถิลาศลาคล้อย ลงสู่สระพลัน แค่นี้แล้ว ก่อนเก่ากัปปักถัย
โคจรอาสัญญ์ คิกหล่มมรกาย

เข่นกัเทียวทอง ภูถิลทั้งผอง ผิเสือกหลาย พากันมาเล่น ยามเย็นสยาย
แล้วพากันหาย หลีกละสระไป

กันั้นชายหนุ่ม จึงต้องตกหลุม คิกหล่มมรกาย คะเกียกกระกาย วุ่นวายหัวน้ไหว
ทกออกกัใจ น้าเวทนา

น้ใจยังนัก เสาดอนคูกชัก ไม่เขยอนเคล่อนคลา ทนหล่มไม้พัน ยินจนปัญญา
คอยความมรณา ตัวสิ้นขวัญหาย

ภาพเขียนนี้

สุกร้องเรียกให้ ใคร
กันั้นกระวนกระวาย

เห็นแต่พยัคฆ์เฒ่า
พังพาในควาน

คิกแล้วจึงร้องชาน
ข้าพหล่มชลา

มาช่วยไค้ มิให้ตาย
กะสัยต่ำไม่สมประที

พอยกเข้าและเข่นกั
เพราะเพอนกัมีเมตตา

“ข้าแต่ท่านพยัคฆ์
เพียงชีวาจะยรรถัย

ขอท่านผู้ทรงพรค
เพราะข้าไม่เห็นใคร

หากท่านไม่มาช่วย
คิกหล่มต้องจมตาย

มานพิไรร้อง
เสียงร้องก้องกาศหล

แฉ่วคัพพิสาเนียงร้อง
ฟังแนบเนียนขาน
ยีนก็เขินสีก
คิกย่วงลงให้ง

มานพิกหล่มล็ก
จกกันให้สิ้นปอง

“ความานเพียบ—
เราช่วยให้ทัน

แต่ก่อนเคยมีคน
เห็นสระมีน้ำใส

ยังมีเอญเมือกัวชา
พลาทหล่มลงแก้วกัน

เสียงร้องอยู่แว้ง
เมื่อเราได้ยินจึง

แต่เราให้ช่วยไว้
เหลืออะไรจะคณนา

เถะท่านเราจะช่วย
จกกลงไปยักกล

มาเปลื้องปลกช่วยทุกขักขัย
จะช่วยให้ภัยนคาลัย

ข้าคงมีวัยดังมันหมา
เคราะห์ซ้ำร้ายต้องวายชนม์”

เสียงเพรียกพร้องอยู่อึ้งอล
พลาทกนรรคนเสียง

เลื้อยเดาขึงเอาทเสียง
ชายนั้นเปลื้องพลาทหล่มลง
ทขุรุมมาไหลหลง
คัวบประสงคักังไม่ทอง

สมใจนึกเฒ่าคนอง
คิกแล้วร้องคอขไปปลัน

ขย่ำกลวเลียบไม่อาสัญญ์
ท่านจะทวนไปทำไม

เคิรคันกันมาในไพร
ก็ลงไประอาขกิน

ลันดลาไลลกิน
เรียวแรงสันคองคิกครั้ง

เขี้ยวแซ่แข็งในสระบึง
ลงไปถึงช่วยขึ้นมา

รอกตายไปมากนักรหนา
นัยถ้วนว่าเขินคณ

มิให้ม้วยมลายชนม์
ยังสทนขให้คณคง”

อันถูกพวกนี้

ครั้นเมื่อเจ้าเล่ห์เพทุบาย

ลวงให้ข้าบึกท่อมส้มประสงค์

ตกจากทิวเขาคำเนี้ยว

มุ่งหมายลงสระนั้นด้วยทันใด

ทำที่ทว่าระคิดขริบช่วย

มิให้ม้วยชีวาหมื่นชากนัย

เพื่อระลวงมิให้ท่วงระงับ

มนะโคชขบกันซึ่งอินทรี

พลึงควชาชนมทินชา

เห็นได้ทำเลื้อโลกกะโคกร

เขาชบกกพิภพในทันท

เคยชวยกายແຫລກແຫລทำลาย

มันชบกกกายกันจนสิ้นเนื้อ

ไม่มีเหลือกินหมกเหมือนมันหมาย

มานพเสลาเขายัญญูทั้งมาคาย

เพราะมมายไ้ไ้ไ้ไม่เท่าทัน

เมื่อเสือกินสันกาย, กระคายค้อย

ควทนงน้อยนอนขวานาสนา

ไ้ไ้ไ้เห็นเหตุจริงทุกสิ่งอัน

ใครจักยบรลือข่าวแก่ชาววง

จึงเกรนรื่องก้องประกาศว่า “ชาติเลื้อ

นร่ายเหลือทำนให้คนหลง

อ้างคนก็มีธรรมพรา้ทะนง

ว่าคนทรงศีลสยัคคใดก็

คายกั้ไม่ทอ้งคำอันล้ำเลิศ

งามประเสริฐสุดใดวิไล

เพื่อระลวงปวงชนให้ขึ้น

ทำที่ทว่าระให้กั้ไม่ทอ้ง

นำส่งสารมานพมาพเจ้า

กัยเลื้อ.คว่าเขายัญญูนำสยของ

ไม่ทันเท่าเสลา.เชอ.เชอ.มน.ปอง

หลอกลวงกินคล่อง ๆ ไม่เห็นอแรง

น้อยฤ.เลื้อ.เลื้อ.ร่าย.อ.บาย.มาก

แก้.ล.าย.าก.าย.มัน.ไม่.จน.แข็ง

คล.าก.ล.้อ.มน.น.ย.ส.ัก.ว.ท.พล.กั้.พล.ง

หล.ง.มา.แ.ล.่ง.กิน.ได้.กั้.ย.ว.เ.า.ว.นั้

น.น.และ.ทน.อ.พ.อ.เห็น.เ.น.แ.ย.มา

อ.ย.่า.เห็น.ว.่า.เลื้อ.โ.ระ.โง.เ.า.ล.า

น.ำ.มา.อ.่าน.กั้.น.เ.่น.พ.อ.เ.น.เ.า

เร.อ.ง.เลื้อ.คว.่า.จ.ำ.ศี.ล.พ.อ.ส.น.เ.ย. ๆ

十八羅漢

จับโป๊ยล่อหัน

ของ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

หมายเหตุ

เรื่องเทพพรตนาในตำนานผู้ต้องการหลักฐานไปรภูทหนึ่งคือ:-

The Eighteen Lohan of Chinese Buddhist Temples by T. Watters.

Les Seize Arhat Protecteurs de la Loi by Sylvain Lévi and Ed. Chavannes
(*Journal Asiatique*, July-August 1916).

The Arhats in China and Japan by M. W. de Visser (*Ostasiatische Zeitschrift*
1917-1919)

P. Doré's Researches into Chinese Superstitions Vol. VII, translated by M. Kennelly.
Hand-book of Chinese Buddhism by E. J. Eitel.

บริเฉทหนึ่ง พระอรหันต์ชุดสิบแปด

เรื่องปัญมาฝ่ายจีนในไทยเขมรหน้า ๘๓๘
หมวดพระอรหันต์ เมื่อบรรยายพระเอกทศกระ
มหาสาวกสิบองค์แล้ว ไก่กล่าวถึงจับโป๊ย
ล่อหัน ว่ามีเรื่องราวมาก ควรบรรยายไว้
เป็นตอนหนึ่งต่างหากน่ะ จึงดึงควรวรรณนา
ในตอนนี้.

ในวัดมัจจกมลลาวาส วิหารกลาง มี
ปัญมากริชทองขนาดใหญ่ เวียงอยู่สองข้าง
ฝาผนัง ก้านละ ๕ รูป หมวดละ ๓ รูป มี
อักษรบอกชื่อ และหมายเลข ๑ ถึง ๑๘

สำหรับผู้ใดต้องการทราบชาตาราคีของคนว่า
จะเกิดหรือตาย ก็ให้ถ่ายรูปเหล่านี้เวียนเป็นลักษ์
ไปนครยามจำนวนอายุของผู้นั้น. เมื่ออายุ
ครบหรือใกล้ใกล้ซึ่งมีเลขออกไว้ข้างบน ก็ไปขึ้น
เอาใบเสงทายตามตำแหน่งเลขที่ตรงกัน. แต่
การนี้รูป มีวิธีกาหนดไว้ว่า ถ้าผู้นั้นเป็นหญิง
ให้ตั้งคันทันยแต่ซ้ายไปขวา, ถ้าเป็นชายให้ตั้ง
ขวามาซ้าย. แม้จะวานัยแทนให้กันก็ได้.

ถ้าถามพวกจีนว่ารูปเหล่านี้คือใคร, จะ
ได้รับตอบว่า จับโป๊ยล่อหัน ซึ่งแปลว่าพระ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ชั้นวิ

อรหันต์ลึงค์แปดองค์, สอนโคชองค์นี้—

หงายเพียงบุ) นาคเสน

๑ (๕) ยืนโท่ล่อ ขวกล่อตัว (นั่งวาง
สองมือทักเข้า) ยืนโจล ภารทวาช

๑๓ (๓) ยืนกิกโท (ถือยากร) อังค

๑๔ (๑๖) ขวกล่อโพซื่อ (ถือสมุก)

๒ (๑๐) เกยเนกเกย ขวซ้าย (นั่ง วันวาส

ห้อยขามือซ้ายขึ้น) กนกวาท

๑๕ (๒) โอชิต (มีหน้าคนถือ) อชิต

๓ (๘) เกยเนกเกย โปลัทธิ (นั่งคุกขา
ขึ้นซ้าย) กนก ภารทวาช

๑๖ (๑๗) บุเก ยืนโทเกย (มือขวา
ถือจอมนักบิ, มือซ้ายถือแก้ว) ขวขึ้นถก

๔ (๑๑) โชนันโท (นั่งยกมือขวาหงาย)

๑๗ (๑) เค้งอว (ข่มขืนถือแก้ว)

สุณณา

นนทิมิตร

๕ (๗) เนกเกยโล (แบมือทั้งสองข้าง)

๑๘ (๑๘) ยืนโทล่อ (ขึ้นถือ ขักกระษ)

นกุล

ยืนโจล

๖ (๑๒) โปโทโล (ขึ้นคว่ำขา ประณม
มือ) ภทร

ลักษณะรูป และเลขลำกัยในวงเล็บ บอก
ตามที่มีอยู่ในวัฏจักรกรรมลาวาส นัยหนึ่งแก่
ทางขวามือเมื่อหันหน้าเข้าไป. ส่วนเลขแถว
หน้า ลำกัยตามเขยหลัง.

๗ (๖) เกยลเกย (ถือผาย) กาลิก

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ในวัฏจักรกรรมลา-
วาส ตั้งยัยโยล่อขึ้นแถวละ ๕ รูป และนัยหนึ่ง
แก่ทางขวามือ เมื่อหันหน้าเข้าไบนั้น เมื่อ
พิจารณาเลขลำกัยในวงเล็บ และแบ่งแยก
ออกเป็นแถวซ้ายขวา จะได้ว่าความว่าคงเรียง
ตำแหน่งหน้าหลังตามเขยหลังนั้น เป็นแต่สลบ
เป็นพันปลาให้เกยวณทั้งสองแถว คือเช่น—

๘ (๑๓) ขวชื้อล่อชุกโตโล (ถือไม้

ขักกระษ) วิชชบุตร

๙ (๕) ชูปักเกย (สวมประจำ) สุปาก

๑๐ (๑๔) ยืนโทเกย (นั่งแนยสิงห์)

(มทา) ขึ้นถก

๑๑ (๔) ล่อเฮล (ถือตะคอง) พระ

เกย) ราหุล

๑๒ (๑๕) นากัยนา (นั่งยกมือซ้าย

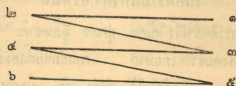
พ. ศ. ๒๔๗๔

จับโป๊ยล่อหัน

แถวซ้ายมือ

แถวขวามือ

๑ ๒ ๓

๑ ๒ ๓

ส่วนตัวเลขในวงเล็บ ซึ่งขีดห้อยประจํารูป
พระไว้เนั้น แม้ทำขึ้นภายหลัง ก็ไม่ใช่เป็นการ
ลักขโมยเอาใหม่ แต่เพื่อประโยชน์ไปขึ้นเอาไว
ซึ่งคงสลับกันอยู่อย่างนั้น
ยังไม่ทันได้ศึกษา.

แถวจับโป๊ยล่อหัน ในวัดมังกร ๑

(๑๐)	๒
(๑๑)	๔
(๑๒)	๖
(๑๓)	๘
(๑๔)	๑๐
(๑๕)	๑๒
(๑๖)	๑๔
(๑๗)	๑๖
(๑๘)	๑๘

แถวเลข

ทางเข้า

๑	(๕)
๓	(๘)
๕	(๖)
๗	(๖)
๙	(๕)
๑๑	(๔)
๑๓	(๓)
๑๕	(๒)
๑๗	(๑)

แถวขวามือ

[๑๐๖๕]

๘-๕-๑๓๔

บริจิตสอง ข้อความเบื้องต้น

เนื้อความแห่งคำ อรหันต์

พระอรหันต์เหล่านั้นประพฤติอย่างไร ไก่เคย ปุคแซ ผู้สันชาติ.
 พึงคำอธิบายของเพื่อนท่านบางคนว่า โดยมาก คำแปลนัยที่สองว่า ชวัชช-ผู้กำจัดอิน
 ฌิมเข็นนกกเลงหรือไร ภายหลังถึงใจได้ คำว่า-ชัค มีความหมายกว้างถึง-ชัคค,
 สำเร็พระอรหันต์ (อย่างหลวงจีนเล็กซิม ใน และไขว่ ชัคค คือ กิเลส, แล้วอธิบายว่า
 เรื่องซ้องกั). เพราะฉะนั้น พระอรหันต์ ผู้กำจัดกิเลสซึ่งชัคค คือ อาสวกิเลสอัน
 สิบแปดองค์ บางองค์ จึงต้องมีประพฤติเป็น หมักหมมอยู่ในทางจิต. แม้คำ-ชัคค นั้น
 อย่างของจีน, และรูปลักษณะที่สร้างขึ้น ก็ ที่ใช้พูดกันสามัญ หมายความว่า-โจร, ก็
 ย่อมสมานให้เข้ากับคำปรวัตกิม. เหตุฉะนั้น คงรวมความว่า ผู้กำจัดโจร คือ กิเลส. คง
 จึงเป็นการลำบากที่จะสอยสวนให้ไต่ความจาก ก็ตรงไปตรงมาซอกด้วยภูมิธรรม. แต่กระนั้น
 พวกจีนสามัญ. และปรวัตกิมพระอรหันต์ซุก สมัยล่วงมานานหนักเข้า, บางรายไปล้มคำ-
 สิบแปดองค์นั้น ตามที่จีนมีอยู่ ฉะนั้นตามรูป กำกั เสีย, ฉวยเอาเพียงคำทำว่า-โจร,
 ที่ใดเห็น คงเป็นเรื่องราวที่ชวนทราชมามาก เพราะ เลยเกิดความเข้าใจกันว่า พระอรหันต์เหล่านั้น
 บางองค์เป็นพระอรหันต์ที่มีศักดิ์ไล่ล่อออกมาดาง บางองค์เคยเป็นโจรเสียเองมาแต่ก่อน.
 ท้อง คงเป็นเช่นนั้น. แต่เหตุอะไรที่นำความเข้าใจ จำนวนพระอรหันต์ในชุดนี้-สิบหก
 ว่าบางองค์เคยเป็นโจรมา? พระอรหันต์ชุดนี้ ไก่ความว่า วัค ญูอัน

อรหันต์ คำนี้ สำเนียงจีนว่า ออล่อตัน เกาหลี่ ญวน และเถิบก ก็มีเหมือนกัน. ของ
 阿羅漢, แต่พวกจีนเพียงว่า ล่อตัน, บางที่ ญูอันมีสิบหกองค์ เรียกว่า ระกัน* ของ เถิบก
 เหลือแต่คำทำว่า หนี เช่น กันทำยอนัน. จีน ก็มีสิบหกองค์ เรียกว่า สดวี่ (เดร), แต่ที่
 แปลว่า (๑) 應供 เอ็งกั ผู้ควรบูชา, มีจำนวนสิบแปดก็มี ไก่ความว่าออกจากจีน.
 (๒) 殺賊 ชวัชชผู้กำจัดอิน, (๓) 不生 นักปราบผู้ชาวตะวันตก ไก่สอยเรื่องใน

* เห็นจากคำเดิม คือ (๑) วัณ (ตั). หนี-ถาเป็น-ก, ตั้งคำไว้, หนี, หนีเป็น ญูอัน (ซึ่งตกลงใจ
 เป็น ญูอัน).

୩. ୩. ୩୪୩୪

ไม้เท้าประคองรถ จีบไปยล่อหื่น

คิมกีวต่าง ๆ ของจีน ปรากฏว่าของเคิมกีมี
เพียงสิบหกองค์; ที่สิบแปดองค์ เป็นจำนวน
เพิ่มขึ้นในเวลาไม่นานนัก.

ต้นเหตุจำนวนสิบหก

In—

ฮุดช่วยกวนนั มพัสะ แอ้แซเกง

สูตรว่าด้วยประสูติแห่งพระศรีอารย
กถาลว่า พระพุทธเจ้า ตรัสว่า พระมหากษัตริย์
ว่าชีวิตเราจะหมดไป เพราะอายุจะถึงแก่พิราลัย
ในไม่ช้า. เวลา^๑ เราตกจากคัมภีรมาสว
กอบุสี (ช^๒ ไคเชยชน) ผู้สามารถรับหนาทประกาศ
ศาสนาธรรมแก่มนุษยชาติ, เป็นผู้^๓ มีญาณอันไม่
รู้จักสัน และเต็มด้วยบารมี. มหาสาวกทั้ง^๔
คือใครบ้าง? คือ ภิกษุมหากษัตริย์ (ไคเกีย
เชษะ), กุณฑิยาจารย์, บิณฑิล, และ วาสุ
คก่อน มหาสาวกทั้ง^๕ ๓, ท่านอย่าเข้าจับวิญพพาน
ก่อน. เมื่อใด พระธรรมของเราสิ้นไป, เม
ื่อนั้นแล ท่านจึงเข้าจับวิญพพานได้. อนึ่ง ฉะเพาะ
มหากษัตริย์ ผู้เดียวจะต้องคอย จนกว่า พระศรี
อารย ะมาตรัส^๖ จึงเข้าจับวิญพพานได้.”
ด้วยเหตุ^๗ พระมหากษัตริย์ จึงมีพระขวัญ
อยู่ในโลกนี้ สติที่อยู่กลางเขากองกฏยาทใน

แคว้นมคธ. พระศรีอารย เมื่อมาครัส ระทรง
ขึ้นทาลให้มหาชนเห็นพระมหากัศย. เมื่อ
มหาชนได้เห็นแล้ว จะบรรลุระหัทคผลทั้งสมา
คม. ครั้นแล้วพระศรีอารยจะทรงดิ้อเอาผ้า
สังฆาฏิ ของ พระกัสสยพุทเจ้า คุลุม องค์พระ
มหากัศย. ขณะนั้นองค์อาพพ พระมหา

กัศยปะระกระรายออกกัคงทวงทว. พระศรีอารย
ระนำบรรทมมาลาชาติทกษณัมคยา พระมหา-
กัศยปะ แสทงว่า พระศรีอารยเสมอโถมุชา
พระจรรम्मของ พระคากยมนพทอ ทียงเหลออยู่
คือธากพระมหากัศยปะเท้าน.

นักปราชญ์ผู้หนึ่งชื่อ โอมะระ มีความเห็นว่า
 เรืองพระอรหันต์ไม่เข้าปริณิพพาน คงอยู่ต่อไป
 ในโลกเพื่ออุปถัมภ์บุญอุเทศกั นกว่าจะถึง
 อวสานแห่งยุค กงนี้ นำพระชินพรอมกันกับ
 มติธรรมกายแห่งมหายาน ; และท้าวพระ
 อรหันต์สถิตอยู่ในสี่ทิศของโลก อาเป็นต้น
 เหตุให้เกิดมมหาสวาททั้งสี่ชน แล้วคือมา
 เหม เจ้า จน เชน จำนวน ๕๔๔ คิธ ๑๖ องค์
 เพราะฉะนั้น เรืองพระอรหันต์ลยหักองค์ จึง
 ออกกระเเอง ไปฝ่ายกเเยนของมหายานโดยแท้

๑ ซ่อนเรซกตามเลขจีน, ที่ถูกเป็น กาศขบ

๒ กล่าวต่อไปข้างหน้าใน ความที่ว่าด้วยแผนที่สถิติแห่งพระอรหันต์ สิบหกองค์ หน้า ๑๐๗๐

พระอรหันต์ สิบหกองค์ คือใคร ?

ถามคัมภีร์ว่า เป็นผู้ถวายพระศาสนา
ธรรม ตลอดจนบรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้บริษั
ของพระศาสดามุนีพหุ (เจ้าธรรมบาลของ
ฉิเบท).

เรื่องผู้ถวายพระพทธศาสนา ภายหลัง
เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว มีอยู่ใน
คัมภีร์—

舍利弗問經

เชียหฺลียฺค มิ่งเงง

สารีบุตรปริพฺจฉาสูตฺร

กล่าวว่า พระพุทธเจ้า ทรงมอบ พระธรรมไว้แก่
ท้าวสักกะและเจ้ากุมหาราช, กัยทรงมอบการ
ประกาศพระศาสนาในเมื่อเสด็จปรินิพพานแล้ว
แก่พระมหาสาวก ๔ องค์ คือ พระมหากัศยป
พระกุนเทฬยหฺน พระชัลโฆส และ พระ
ราหุล.

กุนเทฬยหฺน ถ้าเทียบกยฺสูตฺรที่นำมากล่าว
ในต้นเหตุจำนวนสิบหก จะตรงกับกุนโจปชาน
นีย. พระอรหันต์องค์นี้มีเรื่องว่าเป็นที่หนึ่งใน
การวิสาลกภิกค (ทำท้าวเคียอิก), ใน

เขตทศกยาลัมมิชื่อว่า กุนโจชาน.๒ ในวินัยของ
นิกายมูลสรรวาสติวาท กล่าวว่า พระบรม
กุนโจปชานีย ประสงค์จะ แสดง ฤทธิวิธิ ขึ้น
แขนอันใหญ่มหึมา และยาวค้งวงซ้งไปคว่ำ
สลาก (ทัว) ซึ่งเขาแจกภิกษุสงฆ์สำหรับ
นิมนต์ไปรับอาหารภิกค เพราะเมื่อจะเข้าไป
ในสถานที่นั้น จะต้องแสดงสลากท ำไว้. ท่าน
เหตุที่ พระบรมกุนโจปชานีย ขึ้นมือออกไปรับ
สลากมีว่า พระพุทธเจ้าและพระสาวกได้รับ
อาราธนาไปฉันอาหารที่ ในเมืองอันเป็นระยะทาง
ค้งแต่ที่ประทับไปถึงไกลได้ ๑๐๐ โยชน์ จะ
ต้องไปค้วยฤทธิงระทัน และค่างจะต้องนำ
สลากไปค้วย. พระบรมกุนโจปชานียเออ
มือระหิยสลาก, พระอรหันต์ท้วงไว้ว่าอย่าหิย
เลย เพราะไม่มีฤทธิที่จะไปค้งเมืองใด. พระ
บรมกุนโจปชานีย จึงเออมือไปหิยสลาก
โดยวิธีปราภิหารย เพื่อแสดง ให้พระอรหันต์
เห็นว่า ท่านก็ทรง ฤทธิญาหุก เหมือนกัน.

นอกจากนี้ ยังมีนามที่ โกลกยคำ กุนเทฬ
ยหฺน อีกคำหนึ่งว่า กุนโจวาหน ซึ่งแปลว่า
ทรงพรพอน. ของฉิเบทมีองค์หนึ่งชื่อ วุกุล

๑. คูณันทิก เลข ๑ หน้า ๑๐๐๕

๒. มีเรื่องพิสดารในธัมมปทฺฐกถาหัวค้งควัฒนาโกลกยธานัตเถรวัดค (ที่พิมพ์แล้ว ภาค ๕ หน้า ๕๖)

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับใบปลี่ยน

(นกุล) ถิ่นพ้องพอน, บางทีจะเขียนองค์โก.
(กฤตท ในบาลีปิฎกแปลว่า เทียบ)
อีกก็มีภรทง ชื่อ—
ยิปตัวเซ่งลิน

มหายานอวตารกาศาสตร์
กล่าวว่า พระอรหันต์นั้น มีจำนวนถึงเก้าสิบเก้า
โกฏิ, ก็มีพระมหาสาวกอีกสิบหกองค์ประจำ
ทวีปต่าง ๆ ทั่วไปเพื่อพิทักษ์ พระศาสนาธรรม.
แม้ผู้ใดกล่าววามหายานเป็นลัทธิของมาร อัน
เป็นการเสียหาย อย่างใหญ่ ต่อพระธรรม ของ
พระพุทธเจ้า, พระอรหันต์เหล่านั้นก็จักยอมถน
ไว้โดยบริบูรณ์. แต่ในคัมภีร์นั้นให้ชื่อไว้เพียง
สององค์ คือ พระปัจจุาล และ พระวราห.
ส่วนที่ประกาศชื่อและเรื่องราวของสิบหกองค์
มีอยู่ในคัมภีร์อันเรียกย่อว่า—

法住記

อวปจิก

ซึ่งพระนทิมิตรองค์หนึ่งเป็นผู้แต่ง และ
หลวงจีนเหียนจิ่ง (พระถังซำจั๋ง) แปลสู่
ภาษาจีน.

ในนั้นกล่าวว่า เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปริ
นิพพานแล้วได้ ๘๐๐ ปี พระอรหันต์องค์หนึ่ง

ชื่อ นทิมิตร อยู่ในนครพระเจ้าเซ่งคัว (ไม่ทราบ
แน่ว่าใคร, บางแห่งว่าพระเจ้าประเสนชิต หรือ
พระเจ้าชัยเสน) ในแคว้น จัปชัฏ (ว่าเป็น
ลังกา) แต่ก็ไม่แน่ชัดชื่อพระเจ้าประเสนชิต).

บรรดาพุทธศาสนิกชน วิตกว่า พระพุทธศาสนา
จะไม่ถาวรสืบไป. พระนทิมิตร ประจักษ์
ใจเทศนาว่า เมื่อพระพุทธเจ้าใกล้จะเสด็จเข้า
ปรินิพพาน ทรงมอบพระศาสนาไว้แก่พระมหา
สาวกอรหันต์สิบหกองค์ ให้เป็นผู้พิทักษ์รักษา
ให้ถาวรตลอดไป อย่าเพื่อยกยอเข้าปรินิพพาน
จนกว่าพระศรีอารยะมาครัส. บรรดาพุทธ
ศาสนิก จึงถามพระนทิมิตรว่า พระอรหันต์
สิบหกองค์นั้นคือใคร. พระนทิมิตร ได้แจ้ง
ชื่อพระอรหันต์ทั้งสิบหกองค์ (ทั้งมีรายนาม
อยู่ข้างกันนั้น), แล้วสรรเสริญคุณต่อไว้ว่า
พระอรหันต์ทั้งสิบหกนั้น เป็นผู้ทรงวิชาสาม
(ซัมเหม้ง), อภิญญาหก (ลักขินทอง),
วิโมกข์แปด (โยชเก็บทุก),* และมีขารัมมัม
(กงเท็ก), พ้นแล้วจากความเศร้าหมองใน
โลกสาม (กามภ รูปภพ อรูปภพ), รู้แจ้ง
ในพระไตรปิฎกตลอดจนพาฬลัทธิ (งัวเหียน).

* วิโมกข์แปด คือ (๑) รูป รูปานิ ปสสตี (๒) อรูปรูปต อรูปสสตี พหิทธา รูปานิ ปสสตี
(๓) สุกนเขวรา อมิตโตโหติ (๔) อากาณณญายตนิ (๕) วิญญาณญายตนิ (๖) อากัญญญายตนิ
(๗) เนวสุญญาณสสญายตนิ (๘) สญญาตพหิตนิโรโธ

เลขานุการโกศและนาคะประทีป

ชั้นวิ

พระนทิมิตรได้คอบคำถามถึงแก่น ๘ วิชารัตน มีพระอรหันต์พันร้อยองค์
ที่สถิตแห่งพระอรหันต์ สิบหกองค์ เป็นขริวาร สถิตขรรณทวีป (ไปถ่าน่า จิว)
คธ— ๕ สุปาก มีพระอรหันต์เก้าร้อยองค์เป็น

๑ บิณฑิลภารทวาช มีพระอรหันต์ ขริวาร สถิตกลางเขาคันธมาถน์ (เอียงซ้าย
พันองค์เป็นขริวาร สถิตอปรโคทาททวีป ทาง ขั้วตง)
ทิศตะวันตก (อมรโคยาน—ไซ คิโทน์ จิว) ๑๐ ขันถก มีพระอรหันต์พันสามร้อย

๒ กนกวัณ มีพระอรหันต์ห้าร้อยองค์ องค์เป็นขริวาร สถิตสวรรค์คัณฐิก
เป็นขริวารสถิตแคว้นกักมิระ ในภาคฝ่ายเหนือ ๑๑ ราชูล มีพระอรหันต์พันร้อยองค์เป็น

๓ กณภารทวาช มีพระอรหันต์ห้าร้อย ขริวาร สถิตปริยงค์ทวีป (ปักคัลเอียงคิ จิว)
องค์เป็นขริวาร สถิตแคว้นปุรพวิเทท ทางทิศ ๑๒ นาคเสน มีพระอรหันต์พันสองร้อย
ตะวันออก (คังเซ่งชิน จิว) องค์เป็นขริวาร สถิตเขาปาลงาพในแคว้นมคธ

๔ สุปินชา มีพระอรหันต์เก้าร้อยองค์ (ขันคูปอชวิ)
เป็นขริวาร สถิตอศตรกทวีป ทางทิศเหนือ ๑๓ อิงคท มีพระอรหันต์พันสามร้อยองค์
(ปัก กูโล่ จิว) เป็นขริวาร สถิตกลางเขาไวญลยบารคิ (กวาง

๕ นกุล มีพระอรหันต์แปดร้อยองค์เป็น เอียง ขั้วตง)
ขริวารสถิตชมพูทวีป ทางทิศใต้ (น้ำ คาโย่
จิว) ๑๔ วนวาสี มีพระอรหันต์พันสี่ร้อยองค์
เป็นขริวารสถิตกลางเขาคัธวะ (โคฐ ขั้วตง)

๖ ภัท มีพระอรหันต์เก้าร้อยองค์เป็น ๑๕ อชิต มีพระอรหันต์พันห้าร้อยองค์เป็น
ขริวาร สถิตคามะทวีป (เอียงมุกโล่ จิว) ขริวาร สถิตกลางเขาคิฆณฏ

๗ กาลิก มีพระอรหันต์พันองค์เป็นขริวาร ๑๖ ราชะขันถก มีพระอรหันต์พันหกร้อย
สถิตสังฆาฏทวีป (เส่งเกียแต จิว; ทวียน ซือ
คล้ายขุมมรณสังหาคะ) องค์เป็นขริวาร สถิตกลางเขาเนมินธร (คิต
ทิว ขั้วตง), ยางแห่งว่า อิชารธ (อิสินธร)*

๑ ที่สถิตพระอรหันต์เหล่านี้ บางแห่งไขว้เขวกับขณณิมต. คูณัทถเลข ๒ หน้า ๑๑๐๐

พ.ศ. ๒๔๗๔

จับใบปลิว

ครั้นพระนันทมิตร แสดกั ที่ สติค แห่ง พระ
อรหันต์สยทกแล้ว ก็กล่าวว่ ฆรรคผู้ แสดกั
ภักดีมีศรัทธากล้าแข็ง ในพระภิกษุสงฆ์ โดย
สร้างถวายเป็นวิหาร ปฎิมากร ธงจาริก เก้า
เศียร (เสนาสน) เครื่องนุ่งห่ม (ไตรจีวร)
ยารักษาโรค (คิลานยารักษา) และอาหาร
(บิณฑบาต) ก็จะได้ลบลุดภัยร้ายยิ่งนัก โดย
อาศัยพระบารมีคุณแห่งพระอรหันต์สยทกองค์
เพราะพระมหาอรหันต์กัสยทกกับพระอรหันต์
กัเป็นขีวราช ย่อมมีหน้าที่ ไปสู่สถานซึ่งมีการ
ทำบุญบ่อกุล, และมักจะมีอีกเขื่อนกายเป็น
สามัญญชน ไม่เล่าแก่ให้ ใคร ๆ เห็นแจ้งว่า
เป็นอรหันต์ โดยความมีกันขัยในอธิปไตย,
เข้าไปรับไทยทานโดยเจียร ๆ ไม่มีผู้รู้ สัก
กันั้น จึงเป็นบุญญเขตกัให้หายกและหายาก
ไกรยอันค่งส แห่ง บุญญกิริยา นั้น เป็นเครื่อง
คอยแทน.

ด้วยประการฉะนี้ พระอรหันต์สยทกองค์
ย่อมทรงพิทักษ์พระสถิตธรรมไว้ และอำนวยการ
ผลอันอุดมพึงใจแก่สาธุชนสักปฐม. เมื่อถึง
คราวที่มณเฑียรในชมพูทวีปมีอายุชัวยี่สิบสี่
ค่งเหลือเพียงสิบยี่สิบ ปี ก็มีการมีกัสนัญญวราชม่า
พณีสันตระกัณเฒ่าเลือกหน้า, เหมือนพระอรหันต์

กัจะเสื่อมลง. เมื่อถึงเมื่อกัสนัญญกัลยศแล้ว
อายุชัวยี่สิบสี่ค่งจะเขยิบขึ้นยาวจนเป็นลำดับ
จนถึงร้อยปี. ประชาชนในทวีปนี้จะเบียดหนาย
ในการสงคราม ฆรรคกัน อันเกิดขึ้นแต่ก่อน ๆ,
คั้งอยู่ในค่านคิภาพ ประพฤติคาคัมคัศธรรม คุณ
งามความดี. ครั้นแล้ว พระมหาอรหันต์สยทก
องค์กัยขีวราชจะกลับมามีมณเฑียรชาติ ประทาน
เทศนาและเผยพระสถิตธรรมอันล้ำเลิศ ช่วย
มหาชนอันมีปริมาณ เป็นอสงโษให้ เห็นเนก-
ขัมมคณ สัตระเทศสถานออกถือเพศพรหม-
จรรย์, ยังเกิดอธรรมอันคังสแก่มณเฑียรชาติทั้ง
มวล, และจะเป็นอยู่อย่างสยไป จนอายุชัวยี่
สิบสี่ค่งในทวีปนี้ยืนยาวถึงหกหมื่นปี. ครั้น
แล้ว พระอภิธรรมอันล้ำเลิศจะแผ่สว่างไสวไป
ทั่วโลก. ครั้นอายุชัวยี่สิบสี่ค่งก็แก่เทหมันย พระ
อภิธรรมอันล้ำเลิศจะสิ้นไป. พระมหาอรหันต์
สยทกองค์กัยขีวราชจะมา ชุมมณกัน ใน ทวีปนี้.
ด้วยอำนาจอภิญญา พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายจะ
นำเอาสัปปครันแก้วแก่ประการ มาสร้างเป็น
พระศคูปมโทพจารกงามยิ่งนัก มีขนาดกัสนัญญ
สูงใหญ่, แล้วรวบรวมพระบรมธาตุเข้าบรรจุไว้
ในพระศคูปมนี้. พระอรหันต์พรหมคัยขีวราช
จะเวียนพระศคูปมกระทำประภักคิณ ขุชาคัย

๑. เล่าเอาปฐมนิพนธ์ในบริเวณพุทธทาสแห่งประเทศไทย. ๒๕๐๓

เสด็จไปโกศและนาคะประทับ

ขึ้น

ขอเรียนและมาลา ตั้งร้อยรอบพระรอบ. และ
เมื่อได้กระทำบูชาอันควรแล้ว จงหาขันตั้ง
นภาภาศ กล่าวอภิวาทถวายแก่พระสัพพ
“ขอมมีศการแก่พระผู้อันโลกเคารพ พระ
ศาสดามุนีศาสดาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า. ข้า
พเจ้าทั้งหลาย ได้รับ พระธรรมโมกข และ พระ
บรมหาร พร้อมทั้งโคตพทกษแล้วซึ่งพระสัพ
พธรรม. ทวยเทพและมนุษย์ก็ได้รับธรรมมาซึ่งส
บบริบูรณ์แล้ว. บัดนี้ พระโคตพทกษสัน และ
นิทานกักรับแล้ว. ข้าพเจ้าทั้งปวงขอละ
โลกนเข้าสู่นิพพาน.” เมื่อได้เปล่งวาจาอัน
แล้ว พระเป็นเจ้าทั้งปวงก็พร้อมกันเข้าเค
ธาคูสมายักสู่ปรินิพพาน. ยังเกิดเพลิงเผาสร
แห่งพระเป็นเจ้าทั้งหลายจนมอดสิ้น เสมอ
เพลิงในกองประทุษร้ายไปแล้วฉะนั้น, แม้ผู้
ก็ไม่เหลือให้เห็น. ครั้นแล้ว พระสัพพ
ค้อย ๆ จมลงไปในดิน จนถึงแกนจักรทอง
(ไม่ทราบว่าจะแกนอะไรแน่) จึงระหุก. ขณะ
นั้น พระสัพพธรรม อันล้นเลิศ ของพระศาสดามุนี
พุทธอันโลกบูชา ก็เป็นอันหมดสิ้นอันครหา
ไป ด้วยประการฉะนี้.

ยังมีมคักรในหมวกปลัดถณะ ชั่วว่า—

เชกเกียบ ขี้ป

เรื่องศาสดายศ

กล่าวว่า พระมหาอรหันตพรหมคัวยบวิรา

ย่อมสถิตในสมพทวิปและในสวรรค์ และทิศ
อันอัสสัมทิศ, เป็นผู้ขึ้นกาลให้เกิดบุญเขตต์
และพิทักษ์พระธรรม. ต่อไปอีกกล่าวถึงนาม
และท สถิตแห่ง พระอรหันต สิบหกองค์ เหมือน
ตัวแวงมาแล้วในหนังสือ.

นิยายที่มาแห่งพระอรหันตสิบหกองค์

นักปราชญ์ผู้มีความ เห็นใน เรื่อง พระ
อรหันตสิบหกองค์นั้นว่า ในคัมภีร์ชวภกม
กล่าวไว้ ในเบื้องต้นว่า พระอรหันตคนที่มีศ
แสดงเรื่องนทลลกา. เพราะฉะนั้น พระอรหันต
สิบหกองค์นี้ น่าจะเป็นของนิยายฝ่ายทักษิณ
ยาน แต่ประสงค์ประกอบขึ้นเพื่อให้มคัถณะคล้าย
กับพระโพธิสัตว์ของมหายาน, และคงเป็นเรื่อง
อยู่ในคัมภีร์หมวกปลัดถณะ (เข็กเกิลต์).
เหตุกัวยพระมคัถเฑลซึ่งเป็นพระอรหันตองค์คน
หรือเป็นประธานในสิบหกองค์ ก็เป็นพระ
อรหันตของฝ่ายทักษิณยาน. ทั้งพระอรหันต
องค์อื่น ๆ โดยมากก็เช่นเดียวกัน. อีกอย่าง
หนึ่ง มหายานก็พระโพธิสัตว์เป็นผู้ พกษ
รักษาพระธรรม มากมายพออยู่แล้ว คงไม่
จำเป็นต้อง ผนวก พระอรหันต อันมี จำนวน เล็ก
น้อยเข้าด้วย. ความสงสัยเช่นนี้ น่าจะชี้ให้เห็น
ว่าเรื่องพระอรหันตสิบหกองค์ เคิมจะเป็นของ
ทักษิณยานแล้วจึงแพร่หลายไปเป็น ของ มหา-

ขาน. แต่ก็มีข้อแย้งอยู่อย่าง เช่นการนบถ
พระอรหันต์สิบหกลองค์เป็นพิเศษ มีอยู่เฉพาะ
ประเทศจีนญี่ปุ่นและทิเบต ซึ่งล้วนนบถมหา
ขาน, ทางนิกายทักษิณขานไม่ปรากฏเลย.
และที่ว่าพระอรหันต์นั้นก็มีครบ แลถึงเทศนาเรื่อง
นั้นในลังกาทวีป ก็ไม่เป็นเหตุให้สันนิษฐานได้ว่า
เป็นวาทะฝ่ายทักษิณขานฝ่ายเดียว, อาจเป็น
ของนิกายอื่นที่ อยู่ในลังกา มาแต่เดิม ก็ได้.
เพราะฉะนั้น ก็มีภรรยาชกซึ่งกล่าวถึงพระ
อรหันต์สิบหกองค์ อาจเป็นของมหายาน
เพื่อเชื่อมลทธิของตน และของ ทักษิณขาน ให้
เข้ากัน. มหายาน จึงเปลี่ยน ลักษณะพระ
อรหันต์ให้คล้ายคลึงไปทาง ลักษณะ พระ โพธิ-
สัตว์ คือไม่มีอุปปรนพพานที่เกี่ยว, แต่จะยึดเวลา
อยู่ในโลกคือไปเพื่อรักษา พระศาสนาธรรม และ
พุทธศาสนิกชน, ตามวิสัยลัทธิมหายาน.

รูปปฏิมา

ส่วนรูปที่สร้างไว้ที่ภูมุนั้น ได้แบบมาจาก
ภาพโบราณที่ช่างเขียนครั้นราชวงศ์ถัง วาดไว้.
ตามที่ทราบมาว่าเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๓ ช่างเขียน
ชื่อกววนฮิวมีความ เลื่อมใส วาครูปพระอรหันต์
สิบหกองค์ถวายไว้ ที่วัดแห่ง หนึ่ง ในมณฑล
ตี่เกียง. รูปทั้งสิบหกนั้นนบถกันว่าเป็นรูปพระนิ-
มิตเอก จึงรักษาสืบไว้ไม่สลายศูนย์ และ

เคารพนับถือกันมาก. มาถึงรัชกาลพระ
เจ้าเคียนหลงในราชวงศ์เซ็ง ชุนนางผู้หนึ่ง
ไปราชการผ่านไปทางภูมุน เห็นรูปพระอรหันต์
สิบหกองค์นี้ จึงสั่งให้ช่างเขียนที่ชำนาญ
จำลองรูปไว้ทั้งหมด แล้วนำมาถวาย. พระเจ้า
เคียนหลงพอพระหฤทัยมาก โปรดให้จำลอง
ขึ้นอีก แล้วพิมพ์พระราชทานไปรักษาวี ในที่
อันสมควรต่าง ๆ. ภายหลังปรากฏว่านาม
พระอรหันต์ที่ทักไว้ไว้ใจเขวกันไปหลายรูป จึง
โปรดให้ลอกอักษรของเดิม, แก้ไขแล้ว จึง
วางชื่อและลำดับคราวครั้ง เช่น แขนงหลวง มาจน
ทุกวันนี้. แต่ก็คงปรากฏว่า นามพระอรหันต์
มีลำดับและ ลักษณะไม่ลงกัน, จะเทียบให้ตรง
กันทุกแห่งไม่ได้, แม้ที่ในวัดมัจกรมลาวาส
ก็เรียงรูปสลับไปอย่างหนึ่ง ตลอดจน
ทำทางก็ต่าง ๆ กัน, ถึงกล่าวลักษณะประจำ
องค์ไว้ข้างตนแล้ว คือเลขแถวหน้า ลำดับ
ตามแขนงหลวงนั้น, ในวงเล็บ ตามที่เรียงอยู่
ในวัดมัจกรมลาวาสนั้น.

เดิมจำนวนพระอรหันต์เป็นชุดสิบแปด
องค์ที่สลับแก้กับของคัสยแปด เข้าไปรวม
ไว้กับชุดสิบหก ของเดิม แต่ครั้งไรไม่ ปรากฏ.
ตามมติข้างรายว่าแต่เดิม หน้าที่พักพระ
ศาสนาทุกแห่งที่พลับแปดองค์, ภายหลัง พระ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ฉันท

อรหันต์ สิบแปดองค์นี้ มารับตำแหน่งแทน. ความชอบพระลอเขาเป็นยุคที่ไม่ได้ เพราะไม่ปรากฏว่าเทพสียแปดคน คือคนไร่ข้าง, เช่นแต่อย่างมาลย ฯลฯ อีกอย่างหนึ่งว่า เมื่อ พ.ศ.

๑๑๖๕ พระเจ้าดังไทจง โปรดให้ตั้ง สภานักปราชญ์ขึ้นในบริเวณพระราชวัง. มีนักปราชญ์ประจำสถานสิบแปดคน ซึ่งเป็นลูกศิษย์การเลือกแล้ว คือ ล้วนเป็นผู้มีชาติสกุลสูง ความรู้สูง มีความซื่อสัตย์ซื่อตรงกักในพระเจ้าดังไทจงจริง ๆ. นักปราชญ์สิบแปดคนนั้น แบ่งประจำสภานี้เป็นวรรณะสามคนสำหรับพระเจ้าแผ่นดินจะทรงปรึกษาข้อความต่าง ๆ. พระเจ้าดังไทจงโปรดให้เขียนรูปนักปราชญ์ทั้งสิบแปดคนไว้ ในสภา. รูป ปุชชชวต เมืองทกเกก และเกียรติกุดโลว: เรียงรวมว่า ขยไชยทักสิล (นักปราชญ์ทั้งสิบแปด). ข้างทิศอาคัย

เคาน์ จึงได้เก็บจำนวนพระอรหันต์เป็นสิบแปดองค์เข้าข้าง, เพราะปรากฏว่า ข้างวัดเช่นวัดนี้ มีภิกษุมหาเถร มีท่าทางก็พระอรหันต์สิบแปดองค์เข้าเป็นซีกละสามองค์ เหมือนอย่างจำนวนนักปราชญ์ที่เข้าไปประจำสภากวาระสามคน.

ส่วนพระอรหันต์ที่อยู่ในลำดับที่สิบเจ็ดและที่สิบแปดนี้ต่าง ๆ กัน. ของเดิมมีเขียนชื่อสำหรับองค์ที่สิบเจ็ดว่า เก่งฮิว (นนทิมิตร).

พระนนทิมิตรนี้ คือพระอรหันต์คนที่หนึ่ง ซึ่งได้เทศนาถึงคนเทศแห่ง พระอรหันต์สิบหกองค์ กังกล่าวไว้ข้างต้น. และสำหรับองค์ที่สิบแปดเป็นพระยงค์โกลองคที่สอง, ในหนังสือ ข้างที่ไชยพระเจ้าเหลียงบูเตียขึ้นฮั้ว ศาสนาปดิมภัก หรือกุมารชีพ* พระภิกษุผู้แปลคัมภีร์ต่าง ๆ ออกเป็นภาษาจีน. ข้างแห่งเปลี่ยนทั้งนี้ เป็นรูปพระศรีอารย ปางอวการเป็นพระทองพลูย ถึงยามวิเศษ (บูโตฮัวเสียง) เป็นทนต์ต่อแห่งพวกชายาสาธุ, และอีกองค์หนึ่ง ไชยพระธรรมกร (ฮัวจิ่ว). สององค์หลังนี้ ตรงกับของเดิม. พระธรรมกร องค์นี้เป็นคนถาวรวิเศษทางงาน เกิดเมื่อสมัยราว พ.ศ. ๖๐๐, ของเดิมว่าเป็นชาวคันธาร เป็นขี้ดลางของวิมลกเร และเป็นผู้รณาคัมภีร์ อทานวรรค.^๑

หนึ่งในพระอรหันต์สิบหกองค์นั้น พระมหาทักสิป ซึ่งเป็นสาวก องค์สำคัญ ไม่เข้าอยู่ด้วย อาจเป็นเพราะท่านไปสถิตเสียดกลางเขา คอยเวลากว่าพระศรีอารยมาภักดี. นักปราชญ์จีนบางคนเห็นว่า ที่พระมหาทักสิปไม่มีชื่ออยู่ด้วยนั้นผิดสังเกต จึงได้เติมพระมหาทักสิปและพระมหาสาวก อีกองค์หนึ่งเข้าเป็นจำนวนสิบแปดองค์นี้.

๑. ดูประวัติในภาคผนวก หน้า ๑๑๐๓

๒. ดูประวัติในภาคผนวก หน้า ๑๑๐๓

ปริเฉทสาม

ประวัติพระอรหันต์ชุดสิบหก

ก่อนไปจะ กล่าว ประวัติ พระอรหันต์ สิบหก
องค์ก่อนมีรายนามอยู่ใน คัมภีร์ช่วยทุกข์ ข้างต้นนั้น
แต่ควรทราบไว้ด้วยว่า เรื่องที่ได้อ่านพบ บาง
องค์ก็พิสดารเหลือหลาย บางองค์หาเรื่องไม่
ได้เลย. นอกจากล้นด้วยเลขที่เรียงไว้ ในวาทัน
เช่นใน วัคฆิยกรกมลาวาส กับ วัคคิพาวรี

วิหาร ค่ายดงบ้านหม้อก็ไม่เหมือนกัน ความที่
กล่าว ไว้ ใน ข้อความ ที่ว่า ด้วย รูป ปฏิมาน แล้ว
ส่วนรูปที่สร้างขึ้นไว้ ตาม ลักษณะ ความนึก เห็น
แห่งช่างผู้ประสิทธิ์ ให้เข้ากับประวัติปางใด ปาง
หนึ่งก็ ได้ แล้วแต่เลื่อมใสศรัทธาไหน จึงมีท่าทาง
ต่าง ๆ กันไป.

๑ (๕)

ปิ่นโตหล่อ บัวดล่อตัว

บั้นโหด ภรรท้าว

ท่านองค์นี้เป็นเอกคฤศนมหาสาวกเลิศในการขบถสังฆนาท มีประวัติความเรื่องของท่าน

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ฉบับที่ ๖

ซึ่งคล้ายคลึงกับของบาลีว่า เป็นผู้เชียวชาญ
ในทางโคกขยและบ้องกันพระศาสนา มีเสียง
ดังเหมือนกลองสนธม

คราวหนึ่งพระบดินโจท
ถวาทวาช แสง ปราศิหารย์ เหาะ ขึ้น ไปหิย
ยาศรไม้นั้นทนนั่งอยู่บนปลายเสาสสูง แล้วเหาะ
ร้อน เหนือ มหาชน ซึ่งชวอง สักการ อยู่สักคร
หนึ่ง. ความทราญถึงพระพุทเจ้า ทรงคึกคื่น
พระบดินโจท และทรงบัญญัติสักขาบทห้าม
ภิกษุ แสง ปราศิหารย์ และ ไซ้ ยาศร ไม้นั้น.

ในคราวเดียวกันนี้ พระพุทเจ้าตรัสประณาม
พระบดินโจทว่า “เราต้องขยท่านให้ไปเสีย
จากชมพูทวีป. แม้ร่างกายสลายก็อย่าให้
เขาปรินิพพาน ต้องทำรงชนเอื้อยสืบไป เพื่อ
พิภพนี้ พระ ศาสนา น กว่า พระศรีอารย ะ มา
ภรล.”

เหตุที่ พระบดินโจทแสง ปราศิหารย์ เหาะ
ขึ้น ไปหิยยาศรไม้นั้นทนนั่งและต้องถูกคำทนนใน
อรรถกถาเอโกภักคราม ในอถิการตนนซึ่งแก่
ยารมี กล่าวขึ้นอีกทนนองทนนว่า ฤททนต์
คนหนึ่ง (เขียงเจีย) ชื่อ อธิก (อติช) อยู่
ในเมืองไพสาลี ประสงค์จะกำจัดภิกษุทั้งหก

จึงแขวนยาศรไม้นั้นทนนขึ้นไว้บนปลายเสาสองอัน
สูง แล้วเชิญพวกครูทั้งหก แสง ปราศิหารย์
พร้อมภิกษุสาวกพระพุทเจ้า ขึ้นไปหิยยาศร
บนปลายเสาสองมาให้โค. พวกครูทั้งหกไม่
สามารถ. พระบดินโจทแสง ปราศิหารย์ เหาะ
ขึ้น ไปหิยยาศรลงมาโค. เพราะฉะนั้น พระ
บดินโจทถวาทวาช จึงไคนามว่าเขียงคแรกท
ชจักพาหิรลทธิ, ไครบัสสรเสวณฺ ภาไซไครบิ
คำทนนไม่.

พระปฐมสมโพธิว่า เมืองที่พระบดินโจท
ถวาทวาช แสง ปราศิหารย์หิยยาศรไม้นั้นทนน
นี้ เป็นเมืองราชคฤท.

ยังมีเรื่อง พระบดินโจท ถวาทวาช ที่แปลก
ปรากฏในคัมภีร์—

ชุดช่วย ชัมม่อกัระ เกง

สูตรปรารภนางสุมาลสา

ว่านางสุมาลสาธิดาของนางยชชีก และเข็น
ชวาของราชกุมารแห่งกรุงนคัก (ไม่ทราบ
ว่าเมืองไหน) อารอาณาพระพุทเจ้าไปโยคพระ
ราชาและประชาชนใน กรุงนั้น. พระพุทเจ้า
มีพระภิกษุ ๑๒๕๐ องค์ พระโพธิสัตว์ ๕๐๐

๑ จำนวนนี้ปรากฏบ่อยๆ, ส่วนของเรปรากฏคราวเดียว ในวันจาตุรงคสันนิบาต.

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับไปปล่อยหั้น

องค์ ทวยเทพยักษ์มาก เป็นขีวรา เสกไปทาง
นภาภาศ. ขณะนั้น พระศากยาคเปลี่ยนระคัมแผ
ไปทั่วพิภพสวรรค์และมนุษย์โลกเสียบกับปนาท
หวนไหวไปทั่วท้องฟ้า. ส่วนพระอรหันต์ และ
พระโพธิสัตว์ ก็กระทำปราชัยหารยต่าง ๆ ก่อน
ที่จะลงจากอากาศ. มหาชนในกรุงนั้นชื่นชม
ยินดีมากนชัชร้องสาธุการ. พระอรหันต์องค์
หนึ่ง ชื่อมณฑโชตถาวรทวาช อยู่บนเขาจึงหวัค
สาวคิด กำลังเขียนจิวร่วนอยู่ลิมคามเสกพระ
พุทธเจ้า, พอถึงนั้นไค ก็เอาปลายเขมยักลง
ทักนยอกเขา ไม่ทันแก้ค้าย ขมิขมันเหาะขึ้น
สู่อากาศ นำเอาจิวรไปทิ้งที่ยงเย็บค่าง. ค้าย
ที่ตกอยู่กัจิวรก็วิ่งเขมยซึ่งยักนยอกเขา, ภูเขา
เลยหลุคจากแผ่นดินคิกปลายเขมลัว ๆ ขึ้นไป
ในอากาศคัวยคูกหมอนเขม. พระมณฑโชต
เหาะไปดังประเทศนั้น. หญิงมีครรภ์รู้สึกเห็น
ภูเขาลอยแคว่งมากก็ตกใจกลัวระทกทมิ เกิด
เหตุถึงแท้งลูกตายทันที. เวลานั้น พระพุทธ
เจ้าประทับอยู่ในพระราชวัง ทรงทราวยคัวยพระ
ญาณ จึงทรงสัให้พระโมคคัลลานเหาะขึ้นไป
ท้พระมณฑโชต และถามว่ามีอะไรตามมากับ.
พระมณฑโชตเหลียวหลังดู เห็นภูเขาคิกมาก
หยิบภูเขานั้น ปลกขว้างกลัยไปคั้อยู่กัเดิม

ซึ่งมีระยะทางไกล ๘๐๐ โยชน์. ครั้นพระ
มณฑโชตเข้าเฝ้า, พระพุทธเจ้าทรวา "มณฑ
โชต, เราสั่งสอนนิกรชนเพื่อประสงค์จะช่วย
ให้พ้นทุกข์ทั้งสิน. ยักัน คัวทานลิมคัาหมค
เวลาที่ระตามรามมา, เป็นเหตุให้มนุษย์ถึงตาย.
ชีวิตมนุษย์เป็นของสำคัญยิ่ง. ความประพฤติ
ของท่านที่เป็นไปนี้ ไม่ค้องคัวยหลักในลัทธิ
เรา. เพราะฉะนั้น แค้นไป เราไม่อนุญาตให้
ท่านตามเป็นขีวราเรา, จะเสพอหารกับเรา
หรืออยู่ระคนในหมู่สาวกเราไม่ได้. ท่านค้อง
ไม่อยู่ในแควนอีกค้อไป. และเมื่อใด พระ
ศิวารยลงมารคัส. เมื่อนั้น ท่านจะเข้า
ปรีนิพพานไค." พระมณฑโชตเสียบใจสัค ไค
สำนึกในความผิด, หลุคขึ้นจากอาสน์ ถวาย
อภิวาทพระพุทธเจ้า, อ่าลยบรรคาพระโพธิสัตว์
และพระอรหันต์แล้ว ก็ไปถือสำนักภายในภูเขา
แคว้นมคธ.

ยังมีพระวัคอีกแห่งหนึ่ง ใน—

賢愚因緣經

เคียงหงอ เวงลูกเือง

ทมมูกะนิทานสูตร

สูตรปรารภเหตุแห่งฉลาดและโง่

ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเสด็จ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

หน้า

ประทับอยู่ณเสถียรโกเศศ อารามของ อนาคต
 บิดจิก จังหวัดสกลนคร. พรหมมณเฑียรโกล
 ทวาช ไกวัลยารูปโกลมน่าเกลียดนักกรูกรวน
 คำว่าคน, ทั้งลูกหญิงเจ็ดคนซึ่งมีสามแล้ว ก็
 ยังก้องอาศัยการเลี้ยงดูจากพรหมมณเฑียร. คราว
 นั้น พรหมมณเฑียรโกลเพื่อนบ้านไปโกลนา. โกล
 ทกล่มคาย, ก็เกิดครันเสียใจมาก, เกร
 ฑุรภัยกู่เหวแหวเข้าไปในพระเศทวัน ขณะ
 พระพุทธเจ้าประทับอยู่ควงไม้, โกลเห็นพระพุท
 ธองค์บังเกิดเลื่อมใส ถวายคนออกบรรพชา,
 โกลเป็นพระมหาสาวก.

ล่วงแต่ พระพุทธเจ้าเสด็จ ปรินิพพานแล้ว,
 พระยโกลโกลมาปรากฏ องค์แก่ผู้มี ศรัทธา
 ถิ่นแจ้งในพระพุทธศาสนาหลายคราว, จนมี
 คติในประเทศอินเดียอยู่พักหนึ่งว่า ถิ่นมนต์
 พระภิกษุสงฆ์ในพิธีกรรม ก็ตั้งอาราธนาพระ
 ยโกลมากด้วย. วิชิตอาราธนา เป็ชยานประค
 ไว้, พระยโกลโกลมาไม่แลเห็นองค์, แต่ทรา
 ใคว่ามาหรือไม่โดยสังเกตดอกไม้ ทุบชาหรือ
 ทุบสาณะ ซึ่งลาคไว้ระเฝ้าท่าน. เมื่อพระเจ้า

อโกลมหาราชทรงชุมนุมพระอรหันต์ทำสังคา
 ขนา, พระยโกลซึ่งอยู่นเฝ้าท่านมอฬหรือ
 คันธมาทน์ (อยู่เทือกเขาทิมมอฬ, ทุมมาน
 เคยเอาหินทิ้งเข้าไป ของถนน) มีพระอรหันต์
 เป็นบริวารหกหมื่นองค์, เมื่อทราญเรื่อง ก็ทรา
 มามีอาการคั่งหงส์ร้อน สู้ที่ชุมนุม, อาศัยที่
 มีพระญาณแก่กว่าผู้อื่นในที่นั้น จึงได้เป็นประธาน
 ในที่ประชุม. เวลานั้น พระยโกลมีชันมายุ
 มากจนเถค่างหอกขาวพราว, ชนคิ้วขาวขี้ค
 ด้งก็บังเกิดแหวกเมื่อระมอญกุดเริ.

เพราะฉะนั้น รูปพระยโกล จึงมีชันค
 ขาว และมีสมญาอีกว่า เขียงไขโจง (พระ
 ชนคิ้วขาว). แต่รูปพระชนคิ้วขาว ไม่ใช่
 ระเฝ้าพระยโกล, รูปพระอรหันต์องค์อื่น ๆ
 ก็อาจมีชันคิ้วขาวเหมือนกัน แล้วแต่ผู้สร้างระ
 ประคิษฐ์. และข้อที่ชนคิ้วขาวก็หาได้เป็นการ
 ผิดวินัยไม่ เพราะพระพุทธรูปองค์มีเพียงว่า
 ให้อยู่สงมและทวนเท่านั้น ไม่รวมถึงคิ้วด้วย.
 เมื่อราว พ.ศ. ๑๒๐๐ มีเรื่องว่า พระ
 ยโกลไปประเทศจีน ปรากฏองค์แก่เจ้าส่วน

พ. ศ. ๒๔๗๔

ฉบับแก้ไขครั้งที่

ภิกษุในผู้ชำระพระวินัย, แสดงความพอใจใน
ความเพียรแห่งภิกษุรูปนั้น.

คำว่า บัณโจล นั้น หมายความว่า ถึง บุกต้อง
คือ ไม่เคลื่อนไหว แต่ใน—

五百弟子自說本起經

โง่แป๊ะ ตีจ้อ ซ้อช่วยบันคเอง

สูตรว่าด้วยพระอรหันต์ห้าร้อยองค์

เล่าเรื่องไว้ว่า พระบัณโจลนั้น ซากก่อนโพ้น
ไม่เลี้ยงดูบิดามารกา. เพราะความไม่สมนา
คุณ เมื่อตายแล้วจึงตกนรกได้รัยทุกข์ทรมาน
สาหัส. ในซากที่ก่อๆ มาเศษผลกรรมนั้นยัง
ตกค้างอยู่ ให้ได้รัยทุกข์ทวิกระหาย, บางซาก
ถึงกับง้ออาหารกาย. มาในซากหลังที่สุด ก็
กำเหนิดมาเป็นมนุษย์ หากได้พบพระพุทธรเจ้า,
ก็ใส่สัพพะธรรมเทคนา จึงบรรลุประอรหัตต
ผลพร้อมด้วยอภิญญา สามารถเหาะเหินไปได้
ในอากาศ. เพราะฉะนั้น บัณโจลจึงแสดง
ความเอื้อเฟื้อ มีกตัญญูสนองคุณบิดามารกา.

บัณโจล ในทันแปลว่า เคยมี มึง คือ

คนชอทานผู้บิ่พระคณยานอยู่แต่ลำพัง. ส่วน
ของดิเบก แปลว่า ผู้รักษาน คคล้ายกับของ
เงิน, ซึ่งคงเทียบเอาความจากคำปณท—ก้อน
ข้าว. แต่คำ บัณโจล อาจเลื่อนมาจาก
ชื่อเมือง หรือ หมู่บ้านในแคว้นโกศลครั้งพุท
กาล ซึ่งน่าจะเรียกว่า บ้านเก่า ก็ได้.

เรื่องบุรพกรรมแห่งพระบัณโจล มีอีก
เค้าหนึ่งว่าพระบัณโจลเกิดเป็นคนพาลสันดาน
หยาย ตายไปแล้วตกนรก เสวยทุกข์อยู่หลาย
กัลป์ กินกระเบื้องและหินเป็นอาหาร. แม้
เมื่อมาเกิดในซากหลังที่สุด สำเร็จเป็นพระ
อรหันต์ทรงฤทธิ์สามารถพิเศษ ก็ยังมีเศษวิบาก
หรืออกันยหนึ่งว่าวาสนาคิดามา จึงชอชณ
กระเบื้องและหิน.

เพราะฉะนั้น รูปของท่านที่สร้างไว้ จึง
มีกลิ่นฉุนฉอมโชเห็นชั้โครง. บางทีทำ
เป็นรูปนั่ง มีทนต์ฉอนทนต์ อีกข้างหนึ่งทรง
ยากร. บางรูปถือสุมทนต์สี่ทนต์สองมือ. บางที
มีรูปทนต์สี่แยกวางไว้บนเข่า และมีไม้เท้า
วางอยู่เบื้องข้าง, หรือนั่งวางสองมือทนต์เข่า.

๒ (๑๐)

เกียเนกเกีย ชวดข้า

กนกวัจฉ

ชอน เรียกตามสัสถกฤตว่า กนกวัจฉ, แปลว่าลูกโคทอง. ท่านผู้^{นี้}ลือว่าเข่นสาวก
พระพุทธเจ้าที่ขอกเขยมีในทาง^{นี้}รู้แจ้งบรรดา^{นี้}ทศ^{นี้}ต่าง ๆ ทั้งที่ชอยและฉิก, และว่าเป็น ผู้^{นี้}ทราบ
ร่างกายนั่งหาก^{นี้}นาคังไม่พ่น^{นี้}พรง^{นี้}ลมและฝน. ทราบ^{นี้}เรื่อง^{นี้}เพียงเท่า^{นี้}.

รูปนั่งห้อยขา มือซ้าย^{นี้}ชันว.

๓ (๘)

เกียเนกเกีย โปลิตัว

กนก ภารัตวาท

รูปเข็นคนแก่ล้มขาว นิ่งคุกขาขึ้นวัย. บางที่มีรูปยืนอยู่ข้างคนหนึ่ง. ของ
 ถีบคว่ำท่านองคิน ไปสู่ปรโคธานยทวีป. แต่มีอีกองค์หนึ่ง ให้ชื่อว่า ภารัตวาท ไปสู่แคว้น
 วิเทหะ; บางทีจะไขว่กันก็เป็นได้. ประวิคิท่านผู้นี้ หาที่ทราบยังไม่ได้.

๔ (๑๑)

ไชยบินโท

สุบินทา

ชอน ของติเบตเป็น ขี้ต๊ะ แปลว่า แยกไม่ออก, ซึ่งคำเกิมน่าจะเป็นว่า อภิทย.
ของจีนและญวนข้างแห้งก็ไม่มีชื่อ สุบินทา, แต่เปลี่ยนเป็นไชยบินโทว่า นนทิมิตรก็มี. ข้างที่
ท่านองคินะเป็น สุภัทร ก็ได้. ถ้าเป็น, สุภัทร ก็มีสององค์.

สุภัทร องค์หนึ่ง มีประวัติว่าเป็นพราหมณ์ชาวเมืองกุสินารา. เมื่อพระพุทธเจ้าประสูติ
หนักจวนเสด็จขณชิต, สุภัทรมีอายุ ๑๒๐ ปี ได้สภยพระธรรมเทศนาก็บรรลุประอรหัตตผล.
โดยเหตุที่ไม่ต้องการเห็นพระพุทธเจ้าเข้านพพาน พระสุภัทรรุ่งชิงเข้านพพานเสียก่อน. เพราะ
ฉะนั้น พระสุภัทรรุ่งชิงเป็นพระอรหันต์สาวกองค์สุดท้าย.

สุภัทรอภองค์หนึ่ง คือ ผู้เป็นคนเหตูปฐุมสังคายนา ซึ่งมีเรื่องแจ้งอยู่ในตำนานสังคายนา
โน้นแล้ว.

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับโป๊ยล่อหัน

รูปพระอรหันต์ผู้ขุดจากหิน มีลักษณะเป็นคนแก่ มือถือม้วนหนังสือในกิริยาสมาธิ. บางทีทำเป็นรูปนั่ง มีขาตรงและกระดูกงูอยู่ข้างหนึ่ง, มือซ้ายถือหนังสือ มือขวาทำมุทร (ท่า) คือนั่งเป็นเครื่องหมายขีปนาวุธ คือ เห็นแจ้งในธรรมได้รวดเร็วในลักษณะมือเดียว, หรือหนึ่งมือขาทางาย

๕ (๗)

เนกถือได้

นกุล

ท่านองคน ของเงินและเงินมีชื่อเป็น เกาหลอ หรือปาโกถ กัม.

คำว่า ปาโกถ นำตรงกับคำว่า วกุล หรือ พากุล ซึ่งเป็นชื่อพระเอกภคคัมมหาสาวกองค์หนึ่ง. ในหนังสือสัทคัมมหาสาวกนิพนธ์ กล่าวประวัติของท่านไวพิศการ, ที่นามว่า พากุล

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ขัน

เพราะท่านอยู่ใน ส่องกระจก ครั่งแข็งอยู่
ในเรือนนั้นแล้ว. ท่านมีนิสัยชอบขบขี้โคก
เคี้ยว ถอดการขบขี้เป็นพรก ไม่เคยมีคิ้วย
หรือเทศนาโปรดใคร เช่นผู้มีโรคพาณอย
ซึ่งเป็นเหตุให้ ได้ตำแหน่งเอกทศกระ จึงเป็นผู้
ทรงอายุยืนยาว. พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในคัมภีร์
เอโกทศกรามว่า บรรดาสาวกของเรา วกล
เป็นทนต์งามอายุมากที่สุด จะเป็นผู้มีอายุ
ยืนยาวเสวยความสุขอยู่ได้ในวิเวก หาพอใ
ระคนอยู่กับหมู่คณะไม่.

เหตุที่พระวกลมีอายุยืนยาว พระพุทธเจ้า
ตรัสแก่พระอานนท์ว่า พระวกลจะมีอายุยืนอยู่
ถึง ๑๖๐ ปี เพราะเมื่อชาติก่อนเป็นคนใจบุญ
เต็มด้วยเมตตาการุณา. เมื่อสมัยพระยชชชช
(วิสัยสัพพช) พระวกลเกิดเป็นคฤหบดี ถวาย
เภสัชแก่ภิกษุผู้เอาพาธด้วยโรคคัระ. กุศลนี้
ส่งผลให้คฤหบดีนั้นปราศจาก โรคค่อ เนื่องมา
ในชาติหลัง ๆ ได้ถึง ๕๑ กัลป์. ในปัจจุ
ชาติ เกิดเป็นบุตรเศรษฐี, เมื่อออกบรรพชา
เป็นพระสาวก มีอายุได้ ๔๐ ปีแล้ว. เวลาที่
พระพุทธเจ้าตรัสเล่าเรื่องนั้น พระวกลมีอายุ
ได้ ๑๐๐ ปี ซึ่งยังจะอยู่อีก ๖๐ ปี จึงจะ
ถึงชีพ.

ส่วนข้อที่ว่า พระวกลไม่เทศน์โปรดใคร

มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ข้างต้นว่า พระพุทธเจ้า
พร้อมด้วยพระสาวก ๕๐๐ องค์ เสด็จประทับ
บนเขาคิชฌกูฏใกล้กรุงราชคฤห์. ฝ่ายพระ
วกลนั่งประจำอยู่บนเขาแต่องค์เดียว. ครั้น
ท้าวสักกะผู้จอมทวยเทพจึงประหลาดพิศพิศว่า
เป็นไหนพระวกลผู้อรหันต์ พ้นแล้วจากสรรพ
กิเลส จึงไม่สั่งแกลงพระธรรมเทศนา ชอบอยู่
โคกเคี้ยว ท้าวสักกะคำนึงถึงแล้ว ก็ไปสู่
สำนักพระวกลกล่าวถามเป็นคำถามไวความทั้ง
ข้างต้นนั้น. พระวกลตอบเป็นคำถามมีความว่า

พระศรีวิตร พระอานนท์ และ พระมหาสาวก
องค์อื่น ๆ ก็สามารถแสดงพระธรรมเทศนาได้
แล้ว, จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเทศน์.

ส่วนที่เขียนว่า นกุล ในสัสถุค แปลว่า
พึงพอน ตรงกับของดีเขี้ยวดีพึงพอน. ใน
ข้างต้น (หน้า ๑๔) ได้กล่าวไว้ว่ามีนามพระ
อรหันต์องค์หนึ่งว่า คุณโจวหาหนะ แปลว่าทรง
พึงพอน. ถ้าไม่ใช่พระวกล ก็อาจเป็นพระนกุล
ก็ได้. พระนกุลนี้ บิภามีสมญาว่า นกุลนิกา
เป็นผู้เลือกมโนในพระศาสนาธรรมมาก. * ในบาลี
อังคุตตรนิกายว่า นกุลนิกาผู้คฤหบดี อันพระ
พุทธเจ้าทรงยกย่องในตำแหน่งเอกทศกระแห่ง
จำพวกวิสสาสะ. ส่วนพระนกุล เป็นชาวอุชชี
(อุชชี) อยู่ค้าขายลุลูเวลา. แต่มีเรื่องทราบ

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับโยยล่อหัน

ได้น้อยเต็มที. บางแห่งว่าพระนกุล เป็นเพียงชยาสก.

พระอรหันตของคณ นชกรากการปมควพพอนอยู่ด้วยเหมือนของดิเบก, บางที่การป
กยสามชาอยู่ได้รกร. บางที่เขนรูปเขานามมีเกณชยอยู่ข้าง, หรือแบมือทั้งสองข้าง.

๖ (๑๒)

ไปไท่ไต้

ภัทร

ท่านผู้ น บางที่นามตามแคว้นว่า ตามพระภัทร, นยัวเป็นพระญาติพระพทธเจ้า และเป็น
มหาสาวกองค์หนึ่ง. ในอัสสัมหาสาวกนิพพานว่าเป็นเอกทัคคะฝ่ายสกุลสูง, แต่ข้างจีนว่าเทศนา
มีโวหารดีนัก สามารถอธิบายธรรมทลึงซังให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน.

เพราะฉะนั้น รูปของท่าน จึงทำเป็นดือหนึ่งสื่อเสมอ และมือปัสืออยู่ข้าง แสกงว่า
ปรายสื่อไค. บางรูปมีขนคิ้วยาวทำท่าประณมมือ แต่ไม่มีสื่อ.

ในเอกทัคคะบาลว่า พระภัททีย กาฬิโคธายบุตร เป็นเอกทัคคะฝ่ายสกุลสูง, พระ
ลกฤษฏภัททีย เป็นเอกทัคคะฝ่ายเสียงเพราะ.

๗ (๖)

เกียสเกีย

กาลิก

พระอรหันตองค์นี้ ว่าเป็นเอกทัตตะมหาสาวก มีนามว่า ชัยอวัธ เกียโล่ แปลว่า
พระเจ้ากาลสิทธราช (สียไม่ออกว่าเป็นพระเอกทัตตะองค์ใด), เป็นที่นับถือแห่งพระเจ้าพิมพิสาร.

คำว่า ชัย ในชื่อพระอรหันตนี้ เช่นสำเนียงจีนเหนือเขียนมาจาก สัต, สำเนียงแต้จิ๋วว่า
ไซ. คำว่า เกียโล่ คือ กาล.

รูปที่สร้างไว้มีลักษณะการคล้มลงหงส์, หรือหงส์เข้านาน มือหนึ่งถือใบไม้, หรือบางที่
มีขนควายมากจนลากกิน ต้องเอามือถือไว้เสมอ, หรือถือฉาบ.

๘ (๑๓)

ฮวดซ้อล่อฮุดโตโล

วัชรบุตร

ฮ่อน ยางแห่งเขียนว่า วัชรบุตร ที่จะเลื่อนมาจากวัชรบุตร ซึ่งเป็นพระสาวกองค์หนึ่ง.
มักทำรูปเป็นผู้มีขนนก ผอมเห็นซี่โครง ถือไม้ชกขระ.

ชกขระ หรือไม้โปรยสัจจ์ เป็นชื่อไม้เถาที่สั่นให้เกิดเสียง. ไม่ชื่อนี้คน ในนิกายฝ่าย
ใต้ไม่มี, คงมีกล่าวแต่ในคัมภีร์มหายานหลายแห่ง. นับว่าเป็นของจำเป็นในบริกขารสืบแยก
อย่าง (ไม่ใช่แยก) ของภิกษุ โดยพระพุทธปฏิมาว่า ภิกษุผู้ไปองค์ในป่าก็ต้องมีไม้ชกขระ.
ถ้าเข้าไปในละแวกบ้าน มิให้ทำจัญญูคึกคักล่าววาทา, แดให้เคาะด้วยไม้ชกขระ. ถ้าคน
ในบ้านถาม, ก็ให้สั่นไม้ขึ้นเป็นอาตมคัสัญญาดตอบ. อนึ่ง การสั่นนี้ เป็นเหตุให้สัตว์เลื้อย
คลานได้ยินแล้วหนีไป จะได้ไม่ถูกเหยียบ. ถ้าไปในที่รกรกรหรือป่าสูง, สัตว์ร้ายหรือแมลง

[๑๐๘๓]

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ขันว์

ที่พึงไต่ขึ้นเสี่ยงระตกใจ หนีไป ไม่ทำอันตรายคือผู้ถือ. ไม่ชักชวนนี้ เป็นไม้ถือทุกเหลี่ยมขนาด ยาว ขอบมีโลหะตีฐานเป็นเกลียว มีช่องเป็นวงกลมสองช่อง สามช่องหรือสี่ช่อง สำหรับ ร้อยวงแหวนโลหะ. ในช่องหนึ่งใส่วงแหวนช่องละสี่ข้าง ทดบ้าง สิบสองข้าง. วงแหวน เหล่านี้มีความหมายทุกจำนวน. ถ้าเห็นไม้เท้าสำหรับภิกษุถือต้องมีวงแหวนสี่วง, หมายความว่า ถึงอริยสัจ. ไม้เท้าชนิดที่มีสามช่อง ร้อยวงแหวนช่องละหกอัน เป็นของพระภิกษุสี่ปทอเจ้า เป็นผู้คิดสำหรับพระโพธิสัตว์ ซึ่งหมายความว่าต้องบำเพ็ญบารมีหก (คือ ทาน ศีล ขันติ วิริย ฌาน ปัญญา). ชนิดที่มีสี่ช่อง ร้อยวงแหวนช่องละสิบสองอัน เป็นของพระศาสดามั่นทุกอัน เป็นผู้ทรงคิดสำหรับพระยาเทวโพธิสัตว์ ซึ่งหมายความว่าเป็นผู้สำเร็จสมุทัย สิบสองอาการ.

๕ (๕)

ชูปดเกีย
บ
สุปาก

ชื่อนี้ ข้างแห่งเขียนว่า โคยัก หรือ ศวปาก ก็มี. มักทำรูปถือหนังสือหรือพัด มีรูป พระอรหันต์ขนาดใหญ่อยู่บนขาขวาหรืออยู่ข้าง, หรือสวมประจำ.

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับโป๊ยล่อหัน

ในหนังสือเลวคาคา มีชื่อพระโสฬากอยู่องค์หนึ่งเป็นลูกของหญิงเขื่อนไฉในกรุงสาวกัถิ. มีเรื่องเล่าว่า เมื่อพระโสฬากอยู่ในครรภ์ มารดาสุดลไป ญาติเข้าใจว่าตาย นำไปเข้าชาจการ จะเผา. แต่มีภิกษุคนหนึ่งชื่อนาคาได้เกิดพายุ ฟ้าผ่าศพไม่ติด; และทั้งศพเสีย พากันกลับบ้าน. ขณะนั้น เกิดในท้องก็คลอดออกมา มีร่างกายแข็งแรง. แต่มารดานั้นตายเสียแล้ว. ภิกษุ จำแลงร่างเป็นมณเฑียร นาคามารที่เกิดใหม่ไปวางไว้ในบ้านคนยาม. คนยามมาพบก็รับเลี้ยง เป็นบุตร ให้อยู่ร่วมกับบุตรของคนคือพระสุปัชยเถระ. เหตุด้วยเกิดในข้าช้า จึงได้ให้ชื่อว่า โสฬาก—อันเขาทั้งแล้ว(?) เมื่อพระโสฬากมีอายุได้เจ็ดขวบ พึ่งคำพระพุทโธเจ้าสังฆนายกเลื่อมใส ได้รับอนุญาติศึกษาเลยออกบวช, ภายหลังบรรลุนิพพานได้ผล เป็นพระสาวกองค์หนึ่ง.

๑๐ (๑๔)

บันโดเกีย

บันดก

[๑๐๘๕]

๔-๕-๑๓๗

ชอน มักมีคำว่า มหา เคมีข้างหน้า เช่น ในบางแห่ง แปลขึ้นดก ว่า เกียรติทาง
มหายันดก เพื่อให้ผลทางองค์ที่สยท ซึ่งเป็น เรื่อยไป, คือ หมายความว่าถึงการเผยแพร่
นั้น. คำว่า ขึ้นดกแปลว่า ทาง. มีประวัติว่า พุทธศาสนา. ดิเขตแปลว่าลัทธิแห่งทาง.

พรหมณคณหนึ่งในกรุงสาวัดดี มีบุตรคลอด พระมหายันดกเป็นเอกศักดิ์สาวก ยอก
ออกมาตายทุกคราว. ครั้งหลังนางคลอด เข้มในทางพันสงสารวิภูทักด้วยปัญญา (ปัญญา
บุตรอีก ต้องทำเค็ดนำเอาไปวางไว้บนถนน วิภูทักกุล) สามารถแก้ความสงสัยและข้อ
ใหญ่ จึงไม่ตาย และรักษยี่เรือนแล้วให้ บ่งยากไต่อย่างแจ่มแจ้ง, และมีฤทธิ์อาชา-
ชื่อว่า มหายันดก—ถนนใหญ่. ต่อมากลออก แรกกายเข้าไปในช่องแจ้ง หรือพุ่งตัวไปใน
อีกคนหนึ่ง นำเอาไปไว้บนถนนเล็ก บุตรไม่ อากาศ นิรมิตไฟและน้ำให้เกิดขึ้นได้ หรือ
ตายอีก รัชคนมาและให้ชื่อว่า รุทธะยันดก ย่นกายให้เล็ดลงบนมองไม่เห็น. เหตุที่มี
—ถนนเล็ก. ฤทธิกึ่งนี้ พระพุทธเจ้า จึงตรัสให้ ไปปราย

อีกแห่งหนึ่งว่า จิตาเศรษฐีผู้มั่งคั่งมีทรัพย์ และ เทคนาโปรคพญานาคอันคุร้าย ชอธยาลาด
ไกรวัชทาส หนีออกจากบ้านไป. ภายหลัง อยู่ในคันทแม่น้ำศุภพิศุ แห่งแคว้นอุททยาน.
กลัยใจะมาย้าน, เกียรติทางคลอดบุตรแฝก รูปพระมหายันดก มักทำเป็นนั่งโคคันไม้
คือพระมหายันดกและรุทธะยันดก. นางได้ ถิ่นหนึ่งสี่, หรือเข้าฉานแก่อกมอ. ย่างที่
ฝากกระดูกอันเลี้ยงไว้บนเคียวโต ไคอุปสมบท ทำเป็นรูปกำลังทรงมานพญานาคให้เข้ามาอยู่ใน
ในพระพุทธศาสนา. ยาทกัม, หรือหนึ่งแนยสิงห์โต.

๑๑ (๔)

ลือเฮาส์

ราหุล

พุทธชินราชและเศกศักดิ์มหาสาวกในทางไคว่ศึกษาพระธรรมวินัย ประพฤติปฏิบัติเคร่งครัด เพราะฉะนั้น รูปพระราหุล ย่างแท้จริงทำเป็นผู้มีศีลระชนาคโสดฐานอย่างร่ม จักขุโตนาสิกเขนขอ. แต่ทำเป็นรูปธรรมคากัม, ถือละ คือ ถูปะ พระเจ้าย.

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จขยับขันธปรินิพพาน แล้ว พระราหุล ได้ เป็น ศณฺฑาคารยั แห่งนิกาย ไวภยิก,^๑ และเป็นทศาวพูชาแห่งบรรพชาสามเณร.

ตามมคิมหายาน พระราหุลจะต้องไปเกิดเป็นเชียงจือ (เซมฺยฺฮุอิธ) ของพระพุทธเจ้าที่จะมาตรัสในภายหน้าเสมอ. เพราะฉะนั้น กว่าจะได้เข้าวินิพพานจึงยังอีกนาน. และครั้งหนึ่งจะได้ไปเกิดเป็นเซมฺยฺฮุอิธของพระอรหันตซึ่งจะมาตรัสเป็นพระพุทธเจ้าทรงนามว่า สาครวรรพพุทธวิโรจิกชาติกษัตริย์. ด้วยเหตุนี้ ย่างคร่าว พระราหุลจึงมีสัญญาว่าโอสพระอรหันต.

๑ นิกายอันอาศัยคัมภีร์วิทยาศาสตร์เป็นหลักธรรม, คัมภีร์นี้รวบรวมสังคายนาราชสมัชชพระเจ้ากนิษกะ, ในภาคสามตอนหนึ่งกล่าวไว้พิสดาร.

๑๒ (๑๕)

นาเกียจน้ำ

นาคเสน

ท่านองค์นี้ นัยว่าเป็นสาวกพระพุทธเจ้าทรงนามว่า ช้อน (เสน), สามารถในทางอธิบาย
ข้อธรรมระรอนลักขง. ข้างที่จะเป็นองค์เดียวกับพระนาคเสนในมิลินทปัญหา. ข้างแห่ง
เรียกชื่อเพียงว่า เสน, เป็นผู้มั่งคั่งทางความรู้ลักขง มีปฏิภาณในการโต้ตอบแก้ปัญหารวม
กับพระเจ้านมเท ทวีธนนท. พระเจ้านนทะ เห็นจะเป็นพระเจ้านมธนนเอง.

เรื่องพระนาคเสนพระยามิลินท ว่ามีอยู่ในคัมภีร์งานข้อ อภิธรรมโกষวชาชยาศาสตร์ และ
ในคัมภีร์นาคเสนภิกษุสูตร; นัยว่ามีเรื่องคล้ายคลึงกับหนังสือมิลินทปัญหา แต่คำเนวณิทาน
วาทะไม่เหมือนกัน.

รูปนี้ยังมือซ้ายหงายเพียงหู.

๑๓ (๓)

ชินกิดโท

อิงคท

ชื่อท่านองค์นั้นเอาแนไม้ไผ่ บางทีเป็นอัญชก หรือองค์ช, ของดิเบกเป็น อังคิซ หรือ
องค์ศิริ. แต่บางทีจะเป็นพระองค์ช ซึ่งเขื่อนมหาสาวกองค์หนึ่งมีกลิ่นกายหอมและสะอาดมาก.
ยังพระมหาสาวกอีกองค์หนึ่ง ชื่อองค์ช ว่าเป็นผู้บริบูรณ์พร้อมในสิ่งทั้งปวง. พระอรหันต์องค์
ที่สี่สามในชุด จะเป็นองค์ใดองค์หนึ่งในสี่องค์นี้.

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

๖๖-๑๑๖ ๓๖๖

พระอังกษ มักทำเป็นรูปพระอ้วน มีหน้ากว้างอย่างรูปพระศรีอารยท้าวพลชัย, แต่ที่
ทรงกันขำม ทำเป็นรูปพระแก้มผอมผิโม่เท่าและหงส์อกมี. จะถือเขาอยู่แน่นไม่ไถ่กัน.
ข้างที่ถือบาตร.

๑๔ (๑๖)

ชวลลือโพธิ์

วันวาสี

องค์นี้ ยังทำเรื่องราวไม่ได้. มักทำเป็นรูปนั่งหลังคาอยู่ปากถ้ำ หมายความว่าอยู่ป่า,
หรืออย่างนี้ มีนิ้วทำมูทรา (ทำนิ้วหงิกงอ), หรือเขามีมือคนเจ้า, หรือถือสุมก. ข้างที่พระเป็น
พระวันวัชเณร ในแถวคาถาไก่, เพราะพระวันวัชเณรว่าเป็นผู้ชอบอยู่ในป่า.

[๑๐๕๔]

๑๕ (๒)

โอชิโต

อชิต

พระอชิต ในหนังสือมหาวงศ์มีกล่าวไว้หน่อยหนึ่งในตอนทศกัณฐ์สังคายนาว่าเป็นภิกษุหนุ่ม,
แต่ก็คงไม่ใช่องค์เดียวกับของจีนซึ่งว่าเช่นเงรเก้. ในเงรคาถา มีพระอชิตเฒ่าอยู่องค์หนึ่ง
ว่าเป็นบุตรพรหมณ์, ย่างท่าอาเป็นองคั่น. อีกอย่างหนึ่ง คำว่า อชิต เป็นนามพระศรีอารย
ซึ่งตามประวัติว่ายประทับอยู่ในสวรรค์ชั้นดุสิต, เพราะฉะนั้น จะมาอยู่รวมในชุดพระอรหันต์
สิบหกองค์เห็นจะไม่ไ้. อีกชื่อหนึ่งที่ใกล้เคียง คือ อสิตฤณ ผู้พยากรณ์ลักษณะแห่งพระ
สิทธารถมหายะรุช, แต่คงไม่ใช่พระอรหันต์ในชุดนี้ เพราะสันนิษฐานเสียก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้.

รูปท่านเป็นคนแก่ชราวัยว นิ่งนวลเข้า, หรืออย่างทักเข่าผาน, ที่หน้าอกมีหน้าคน.

๑๖ (๑๗)

จุติ บันโตเกีย

จุฑะบันถก

คำหน้า ขางที่ว่า จิวหลั หรือ จุหลั ซึ่งตรงกัยคำว่า จูฬ (น้อย) สำหรับเดิมให้ผลจาก
ของคัมภีร์ซึ่งชื่อว่า มหาบัณฑิต.

ประวัติว่า เมื่อแรกอุปสมบท มีปัญญาโง่ทึบ ท่องมนะไรแม้บรรทกได้ยาก็จำไม่ได้,
ภายหลังได้สำเร็จพระอรหัตต์ผลเป็นเอกทัตตะมหาสาวก เชี่ยวชาญในวิชชาสามโนมยิทธิ นิรมิต
กายต่าง ๆ ได้รวดเร็วทันใจ และเห็นชอบของบรรดาสาวกที่ฉลาดในการพันสังสารวัฏด้วยใจ
(เจโตวิวิฏฐกุลส), คู่กับพระมหาบัณฑิตผู้ชาญเ็น เอกทัตตะของบรรดาสาวกที่ฉลาดในการ
พันสังสารวัฏด้วยปัญญา (ปัญญาวิวิฏฐกุลส), มีเรื่องพิสดารในอัสสัมมหาสาวกนิพพาน.

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับโป๊ยล่อหั้น

ประวัติคามคมัณีนุสสรวาสทิวาของเงิน
แปลไว้ว่า เมื่อมีความการคายแล้ว ย้านเรือน
ก็พัง, พระมหากษัตริย์ชายสังสาร จึงพาไป
ให้อุปสมบท. ฝ่ายพระภูษะนันทกมัยัญญาทิษ
ฟ้าให้ทองคายทกเถียว ตั้ง สักเคื่อน กจำไม้ไผ่
เก็กเลียงโค เพียงแอบได้ ยินพระภูษะนันทก
ทอง กจำไผ่ในเวลาไม่ช้า. พระมหากษัตริย์
เกลียดชังว่าไม่มีแว้วัญญาเสียเลย จะขยไล่
ให้ไปอยู่เสียทอง; พระภูษะนันทก เสียใจ
ร้องไห้. พระพุทธเจ้าทรงเล็งพระทิพยเนตรเห็น
จึงทรงบันดาลให้พระภูษะนันทกหายใจ จำ
คายทกนั้นได้. ต่อมา พระพุทธเจ้าตรัสให้
พระภูษะนันทก ยักขุนธุดักทิกครองเท้าอาคันตุกะ
แล้วทรงแสดงสุนละของนั้นอุปไมยความเประ
เขื่อนที่มีอยู่ภายใน ไคแก่ รากะ โทษะ โมหะ
และให้ข่มมันให้พ้นไปจากใจ. พระภูษะนันทก
ก็บรรลุพระอรหัตผลพร้อมด้วยอภิญญา.

คราวหนึ่ง พราหมณ์ผู้มีความรู้ทราว่า
ภิกษุสามารถนอนยักตัก คือ พระภูษะนันทก,
ก็ไปไล่ขัฏฐาธรรม. พระภูษะนันทก จนด้วย
โวหารโคตอยไม้ไผ่ จึงแสดงปราจิตหาวัย
แทน โดยเหาะขึ้นไปยังขัฏฐิสมายลอยอยู่กลาง

อากาศ. ขณะนั้น พระศาวิบุตกรทราด้วยทิพย
โคตร ครั้นถึงขัฏฐิพราหมณ์ถามและพระภูษะ
นันทกจะจำแนกพราหมณ์แล้ว เห็นเหตุให้
พราหมณ์ไม่ยังเกิดความเลื่อมใสเห็นความจริง
ในพระศาสนา, จึงแสดงปราจิตหาวัยให้พระ
ภูษะนันทกหายว้างไปแล้ว, ท่านเองแปลงร่าง
เป็น พระภูษะนันทก กระทำการโคตอยอัญหา
ธรรมกับพราหมณ์ จนพราหมณ์ยอมแพ้ เห็น
ความวิศุทธสันเข็งแห่ง พระธรรมมิได้มีจิตค
หมั่นแคลนเหมือนแต่ก่อนอีก.

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเสด็จ
ประทับในเวฬุวันภวันดาบึงทวักวาชกฤท. เจ้า
มัวฐิ (แปลว่า หายใจหรือขังขมิ้น) กราย
ทูลพระพุทธเจ้าว่า ไคเห็นว่พระภูษะนันทกไม่
สามารถโคตอยอัญหาพราหมณ์ (ถึงกล่าวขัง
คั้น) เป็นผู้ไล่เขลาปราจิตอัญญา. พระพุทธ
เจ้าตรัสค้ำว่า พระภูษะนันทกทรงอภิญญา
ความรู้ยิ่งในโลกุตตรธรรม, แต่ไม่เประ
ในเวฬุโลกิยธรรม. เจ้ามัวฐิกราบทูลว่า ยัง
ไม่เห็นด้วย ว่เหตุไร พระภูษะนันทกผู้ทรง
อภิญญา จึงไม่สามารถโคตอยกับพราหมณ์
ผู้นอกศาสนาได้, กรายทูลแล้ว อารานาพระ

พุทธเจ้าเพื่อภคคิทธิในวัง พร้อมด้วยพระภิกษุ
สงฆ์ แต่ยกเว้นพระพุทธรูปนาค. พระพุทธเจ้า
ทรงรับอาราธนา, แต่ตรัสให้พระพุทธรูปนาค
เชิญบาทหลวง ของ พระองค์ คามเสด็จ เข้าไปในวัง
ประทับเรียบร้อยแล้ว. เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จ
ถึงในวัง และพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์แล้ว, เจ้า
มัญญู ขอรบียาตร ของ พระพุทธเจ้า เพื่อ จัก พระ
กระยาหารด้วยตนเอง. พระพุทธเจ้าตรัสว่า
ทรงมอชยาตรไว้แก่พระพุทธรูปนาคแล้ว ให้เจ้า
มัญญูไปรับจากเธอ. ขณะนั้น พระพุทธรูปนาค
ยืนศาลาให้เกิดคนไม่มกอดขึ้นหาวอัยคน มี
รูปพระพุทธรูปนาคนั่งอยู่ทุกคืน. เจ้ามัญญูออก
ไปก็ไม่สามารถจะทราบได้ว่า พระภิกษุหำรือ
องค์นั้น องค์ไหนเป็นพระพุทธรูปนาค, จึงกลบ
ไปกราบทุกประพุทธิเทศ. พระพุทธเจ้าทรงแนะ
ให้ ออกไป กลางสวน ที่มีต้นไม้หำรือย ต้น นั้น
แล้ววงขึ้นของคทออยู่ใต้ต้นไม้. ถ้าองค์ใดกล
ขึ้น, ก็คือพระพุทธรูปนาค. เจ้ามัญญูทำตาม ก็
สมจริง จึงนิมนต์พระพุทธรูปนาคมาเส้าพระพุท
ธูเจ้า, แล้วสารภาพโทษที่ในชั้นต้นไม่เชื่อพุท
ธูว่าพระพุทธรูปนาคมิฤทธิ์สามารถ.

ใน—

ช่วยยกเกียยุ่ง

ธรรมปทาทานสูตร

อีกแห่งหนึ่ง กล่าวว่าเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จ
ประทับในกรุงสาวัตถี พระภิกษุมิชาชูชวรารูป
หนึ่ง ชื่อขันธก (คือพระพุทธรูปนาค) ใจหำ
มาก. แม้พระพุทธเจ้าทรงสั่งให้พระอรหันต์
หำรือยองค์สอนภิกษุชวรารูปนั้นทุกวัน ทั้งสาม
เธอจักจำคาถาขบเกี่ยวไม่ไ้, จึงขันธกขบไป
ในกรุงสาวัตถีว่าเป็นภิกษุขบอยู่ทุกคืน. ภายหลัง
พระพุทธเจ้าทรงส่งสาธว ก็ประทานพระ
อนุศาสน์ด้วยพระองค์เอง จึงได้บรรลุพระ
อรหัตตผล. สมัยหนึ่ง พระตถาคตตรัสให้พระ
ขันธกแสดงโอวาทแก่บรรดาภิกษุ. เมื่อ
ภิกษุหนึ่ง ทราบว่าพระโง่ จะมา เทศนา ต่างก็หัว
เราะ, แต่เมื่อได้ฟังธรรมแล้ว กลยชื่นชมยินดี.

ในพระคัมภีร์—

นี้ชั่วก็ไปโง่ฮุนลุด

มหาสาสกวินัย

กล่าวเรื่องข้างต้นพิสดารออกไปว่า พระ
ขันธก แสดง เทศนา แต่ใน ศาลา เกี่ยว ที่ หำ
ทราบ, แล้วแสดงปราคิหารย์หลายประการ
จนบรรดาภิกษุฉงใจมาก. ปราคิหารย์นั้น

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับไปปล่อยหั้น

พระขันตก แสดงอิทธิวิธอันเนื่อง ประการคันใน
อิทธิญาหุท: แสงสว่างออกนัยจำนวนไม่ถ้วน
แล้วให้กลับเขาร่วมกันขึ้นหนึ่ง, กระโดดข้าม
กำแพง, เติมน้ำประหนึ่งไปขึ้นกิน, ชั่วแรก
กินประหนึ่งกำลังในน้ำ, แสดงสว่างให้เห็นแต่
ครึ่งท่อน หรือให้เห็นเป็นทองคำทั้งแท่ง ให้มี
ความไม่ฝันนี้ออกจากร่าง, นั่งนอนอยู่ท่าม
กลางอากาศ, ร้อนถึงนกบิน, เอื้อมมือไปดูลู
คล้าพระอาทิตย์พระจันทร์, หรือขยายร่างไป
ถึงพรหมโลก; เสริ้งแสดงปรากฏหารยแล้ว ก็
กลั้มมายังอาสน แสดงเทคนาในศาลาบทเคมี
อีก.

วันหนึ่ง พระเจ้าประเสนชิตธาวรอนาพระ
พุทธเจ้าพร้อมด้วยพระอรหันต์ไปฉันในพระราช
วัง. นายทวารไม่ยอมให้พระขันตกเข้า. พระ
พุทธเจ้าทรงประสงค์จะให้โลกเห็นฤทธิ์สามารถ
แห่งพระขันตก, ตรัสให้พระขันตกเชิญยาตร
ของพระองค์ตามเสด็จด้วย. ครั้นพระขันตก
ล่วงทวารวังไม่ไค้, ก็ยกมือยวเข้าไปถวายน
ยาตรแก่พระพุทธเจ้าในระยอันไกลมาก. พระ
เจ้าประเสนชิตก็เสนามาตย์คักกระดิ่ง ที่เห็นแต่

แขนยักยาว เข้ามถวายนยาตรโดยไม่ปรากฏ
เจ้าของแขน, ก็ถวายตุลตามพระพุทเจ้า. พระ
องค์ตรัสว่า แขนนั้นเป็นของพระขันตก. พระ
เจ้าประเสนชิตจึงไปทอวารอนาพระขันตกเข้า
ฉันในพระราชวัง

พระพุทเจ้าขันตกนี้ มีบุรพกรรมว่า เคยเกิด
เป็นคนเลี้ยงสุกร, ผลปากสุกรคือนลงขำน้ำ
ด้วยความโง่เขลา. สุกรหม่นน้ำตายหมด.
เพราะกรรมนั้น จึงมีบุญญาทิย์ในชาติหลัง.
ส่วนที่มฤตของ เพราะเมื่อชาติหนึ่งได้รับคำสั่ง
สอนจากฤษี มีจิตเลื่อมใสออกถือพรตพรหม
จรรย์, ครั้นสิ้นชกตภาพนั้นแล้ว ไปเกิดใน
สวรรค์ เสวยสุขอยู่เป็นเวลาช้านาน, ทุจริตมา
เกิดเป็นมนุษย์ในชาติที่สี่นี้ จึงได้เป็นเอก-
ทัคคะสาวกองค์หนึ่ง ฝ่ายที่มฤตอุบคิเขื่อนกาย
ไค้ถึงใจทุกประการ.

องค์ที่ ๑๗ (๑) และ องค์ที่ ๑๘ (๑๘)

อันเนื่องจำนวนที่เดิมใหม่อีกสององค์ อยู่ท้าย
บริเวณสองหน้า ๑๐๗๓ แล้ว.

๑๗ (๑) เค่งอ้ว นนทิมิตร

๑๘ (๑๘) ปั้นโท่ล่อ ปั้นโทล

ภาค ผนวก หนึ่ง

เรื่อง เบ็ดเตล็ด

- ยังมี พระอรหันต์ สืบแปะกองค้อ อิก ชุก หนึ่ง ๑๒ ช่งชะวะ ชินซื่อ
 ช่งมีรายช้อเป็นชาว ต่างประเทศและ จัน ปณกัน ๑๓ ล้อฮูล้อค้อ จุนเจ็บ วาหลัดคิ คณาวารบ์
 ไม่เหมือนกันยกกล่าวมาแล้ว คือ— ที่สียทกในมหาขาน
- ๑ เจียวเข้า ชินซื่อ ภิษุในรงนก ๑๔ เซ่งจัน ชินซื่อ
 ๒ จ้อไ้ ชินซื่อ อิศวร เป็นช้อภิษุ ๑๕ จีโมโลยี้ กุมารชีพ
 ชินเกบ ผู้แปล คัมภีร์ ๑๖ โมโท เกบเหย่ จุนเจ็บ มหากคัยป
 สัฎกตภิธรรมเหตุย ๑๗ มาเม้ง จุนเจ็บ อิศวโฆม
 ศาสตรเป็น ภาษา จัน ๑๘ ปู้ไ้ ฮัวเสียง พระทองพลู
 อยู่เขาทยกมอง มีประวัติดางองค์หนาพง คือ—
- ๓ เก้าทง ชินซื่อ (๑) เจียวเข้า ชินซื่อ มีประวัคว่า ใน
 ๔ ชงกัน ชินซื่อ สมัยพระเจ้าเจียวเต้ (ก่อนพุทธศก ๑๘๑๔ บ
 ๕ ฮุยเฮียง ชินซื่อ อยู่ในเรื่องโคเพก) ฤษัคนหนึ่งทำท้อคัยอยู่บน
 ๖ ชิบคิกจ้อ คันไม้ ไค้สมญาว่าเข้าเป้ แปลว่าอาหารบ
 ๗ ฮันชัวจ้อ รังนก (องค์ันกระมังทในไซ้อวเรียกกว่า โอเข้า
 ๘ ฮุยชาง ชินซื่อ ยอดมนตร์กันภัยแก่พระฉิมชั่ง). วันหนึ่ง
 ๙ กุก ฮัวเสียง คณมทิ ภิษุอินเคีย พระเจ้าแผ่นดินพยฤษัคนันในแคว้นทางใต้แม่น้ำ
 ผู้รนาคัมภีร์ลัทธิฉิน ไลโท ทรสดามว่า เหตุไฉนจึงประพฤติกความ
 นุสาวศาสตร อยู่เกาะทอง อยู่น้อยผู้คปลกคิฉิน. ฤษัคยว่า เพื่อะหลัด
 ๑๐ เก้งววย ชินซื่อ มนทินของโลก และหนัน้ำท่วมอย่างใหญ่
 ๑๑ ชีจ้อฮักก จุนเจ็บ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ฉันท

ที่เกิดขึ้นในเวลาไม่นานนัก. ความกตัญญู
กษัตริย์ เพราะต่อมาก็ก่อกทกถกถัย
แรงเย็นมหาวินาศ (กุเรื่องโคเพก).

(๒) จอโซ ชินซอ ชอเคิมว่า อิศวร
เป็นชาตินันเต, ทกมาถึงน กลายเป็นจอโซ.
ภิกษุปรนอยู่ในสมณียาขวงค์ทวง นัยว่า
ฤทธิสามารถมาก. แต่ก้องทว่าขวงส่ง

เสริมให้ก่อกการกษณ, ถูกขบลงโทษ
ประหารชีวิต พรหมกษณขวยคน. เมื่อ
เพชฌามาถึงภิกษุอิศวร, พชคคิระชา,
ทวักถกถกขณทวัก.

(๕) ชยเอียง ชินซอ— ครึ่งเมื่อพระพุท
ศาสนาไปประภณฐานในประเทศจีน ไคประมาณ
สอรรณบ มคณาจารย์ชาคนผู้ทง กระทำ
ให้พระพุทศาสนา ของ จันเพองฟู เป็นผล คล
กลายขยารูปออกไปอีก. ทานผู้คช ชยเอียง
(ชุนเยน) ชาว มณฑล เซียมไฮ (ชุนซี).

ชยเอียง เคิมเป็นทักทิน ภายหลังเลื่อมใส
ในพระพุทศาสนา และส่งเสริมกษณชงไท
ชุน ชนเป็นกษณใหญ่พิเศษยิ่งกว่ากษณ
ชนในลัทธิมหายาน. แท้จริงกษณชงไท
ไคมีมาก่อนสมัยชยเอียงแล้ว. แต่ชยเอียง
นำเอาความคึกความอ่านคคท ทนชอ และ คำ
บัญญัติของลัทธิไคเข้า ไปแทรกไว้ด้วย.

(๑๐) เถงวัย ชินซอ มีประวัติว่า ครึ่ง
จักชยเป็นแม่ทัพไปรบกับกษณคคท เมื่อยก
ทัพไปถึงแม่น้ำเคงกิง สันว่าเห็นเมฆพวยมค
มคคทของพา แล้วมคคทกสอขควมาไคค
จนคังทนถึงแม่น้ำ. จักชยอยากทรายเท
การณในความฝัน จึงไปหาเฒ่าขวยชงอยู่
เกาะทองให้ช่วยทำนาย. เฒ่าขวยพยากรณ์
ว่าผันราย จะไคทุกชอข่าไคคททค่อไป,
มิฉะน จะถึงความตาย. จักชยไม่เชอ คงยก
ทัพค่อไปจนถึงเมืองชงเจียว. แต่ไม่เข้า จักชย

๑. เสงให้ แปลว่า ประเทศสุกโส คือแดนสุวรรณภูมิ. นิกายนี้นับถือพระอมิตายะพุทธ (อินทโศก) และ
อวโลกิตศวรโพธิสัตว์ (กวนอิม) กับพระมหาสาธนะปรปตโพธิสัตว์ (ใต้ซู้) มากกว่าพระอื่น ๆ จึงสร้าง
ปฏิมากรทั้งสามนี้สำหรับบูชาในวิหาร.

๒. คือ ลัทธิพรหมณ์ มีหลักการปฏิบัติเป็นทางกณสมบัต, มาภายหลังกลายเป็นลัทธิที่เนื่องด้วยเวทมนตร์
อาคมอย่างในเรื่องทองสัน. นักพรตในลัทธินี้เรียกว่า เต้าหั่น หรือ เต้าสือ. คนต้นลัทธินี้ในเมือจีน คือ เหลาจื่อ
(เลิควรตนพุทธกาล). ลัทธินี้มีอธิบายไว้ละเอียดในลัทธิของเพื่อน ภาคสี่ ตอนที่หนึ่ง. หรือ โทษเขม.

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับโป๊ยล่อหั้น

ก็ถูกจีนไควไ้้วยหาว่าเ็นกบฏ ท้องร่งจำ
แล้วถูกประหารชีวิต.

(๑๕) จีโมโลชัย กุมารชีพ — ท่านผู้นั้น
เ็นภิกษุชาวอินเดีย, เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ถูกจับ
เ็นชะเลยไปจากประเทศอินเดีย. เมื่อไปถึง
ประเทศจีน ก็มุ่งแปลคัมภีร์ต่าง ๆ ด้วยความ
เพียรกล้า. คัมภีร์ต่าง ๆ ที่ท่านผู้นั้นแปล นยลือ
กันว่าชัดเจนถูกต้องที่สุด (พระวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าอาณัติวิท ไททรงแปลคัมภีร์อัมิตา
ยุสสุทธนะขัยของ กุมาร ชีพ วั ไว ใน พากย์ไทย
เล่มหนึ่ง).

(๑๖) ม้าเม้ง รุนเจ็ย—อศิวโฆษ ชาว
เมืองสาเกทในแคว้น อโยธยา เกิมเ็น
พราหมณ์เคียรดิย. ครั่งหนึ่งพระปารัศวะ
มหาเดร (ซึ่งเ็นประธานในการทำสังคายนา
ครั้งพระเจ้ากนิษะ) ออกจากภาคเหนืออินเดีย
ลงไปสู่มัยมยประเทศ, เ็นพระภิกษุสงฆ์
ไม่สามารถจะลงมือคือ ไม่กล้าที่จะลงสัญญา
รับโดยัญหาธรรมแห่ง ศาสนา กับเคียรดิยต้น
หนึ่ง ซึ่งมีความสามารถใน ธรรมกถึก.
เคียรดิยคนนั้นคืออศิวโฆษ. พระปารัศวะทรา
พฤกติกการณคนนั้น จึงสั่งให้ลงมือ, แล้ว
ทำการ ไทกอย แก่ขัญหา ธรรม กับ อศิวโฆษ.
อศิวโฆษแพ้ยอมตนเ็นศิษย์พระปารัศวะ. พระ

มหาเดรจึงสั่งสอนให้มีความเชื่อความเลื่อมใส
ในพระพุทธศาสนาแล้วก็กลับไป. ส่วนอศิวโฆษ
ยังอยู่ในมัยมยประเทศ เ็นราชครูอยู่กับ
พระเจ้ากรุงปาลัญคร มีชื่อเสียงเ็นปราชญ์
เ็นเงินกถึกเ็นธรรมกถึกอย่างยอดเยี่ยม และ
เ็นผู้ค้นคว้าใหม่คนครั่งหนึ่งในลทอพิช. สมัยหนึ่ง
พระเจ้ากนิษะเสด็จรราชทัพลไปล้อม กรุงปาลัญ-
คร. พระเจ้ากรุงปาลัญครไม่ทนเคียรกับ
ทัพของกันพระนคร ก็จึงขอขอมอ้อนน้อม.
พระเจ้ากนิษะก็จึง ประสงค์คำด้วยเ็นเงินเก้า
โกฏิรูบ, พระเจ้ากรุงปาลัญครไม่สามารถ
จะให้ได้. ภายหลัง ทำความปรานีประนอม
กัน โดยพระเจ้ากรุงปาลัญครยอมยกอศิวโฆษ
ซึ่ง พระเจ้ากนิษะ ทรง คร่ำคร่าเท่า กับ เงินสาม
โกฏิ, กับถวายยาครของพระพุทธเจ้าขึ้นเ็น
มหาราชเ็นราชบริวารทัชชา คร่ำคร่าหกโกฏิ.
ก่อนหน้าจะส่งตัว พระเจ้ากรุงปาลัญคร
ประสงค์จะแสดงความสามารถ แห่ง อศิวโฆษ,
ไ้ททรงเลือกม้าเก้ศตัว ครั่งให้จกที่ไว ในแห่ง
หนึ่ง และให้ม้าอกอาหารเลียหกวั้น, แล้ว
นำม้าไป ยัง ลานัก ซึ่ง อศิวโฆษ กำลังแสดง
เทศนาอยู่. ครั้นนำหญ้าอาหารไปให้ม้าทั้ง
เก้ศตัวกัน, ม้าก็ไม่กิน กลับมีอาการน้าคาไหล
เพราะ ไ้กิน กระเส่เสียง แสดง ธรรมเทศนา.

เลขุยปรโกเศศและนาคะประทีป

ชั้นวิ

เพราะฉะนั้น จึงไ้ถามว่า อัครโฆษ คือ
เสียงจับใจมา. แต่ในท่ียงแห่งวามเสียงท
เสียงมา คือ กังวานไกลจึงไ้ถามว่า
อัครโฆษ.

อัครโฆษ รณาคัมภีร์ ไ้เรื่องหนึ่ง ชื่อ
ศรัทธาโรคาท (การเกิดขึ้นแห่งศรัทธา), จึง
เรียกว่าคัมภีร์—

起信論

ชินลัน

กล่าวด้วยหลักสำคัญในลัทธิมหายานทั้งหมก.
คัมภีร์มกฤษซอปรมวล (จีนให้ชื่อว่า จีนที่
真諦) ชาวนครอุชเชนในอินเเคีย ซึ่งไป
เผยแผ่ศาสนาในประเทศจีนเมื่อ พ.ศ. ๑๐๕๑
ไ้แปลออกสู่ภาษาจีน เมื่อพ.ศ. ๑๐๕๓.
ประชาชนจีนทไ้รยการศึกษา ข้อมคึกษา
คัมภีร์น ทเหมือนมากกว่าคัมภีร์น. แต่คน
ฉะมัยเคิมคืบเสียแล้ว.

พระอรหันต์จีระตรัสเป็น พระพุทธเจ้า

พระอรหันต์หำรของค ซึ่งไ้โยนกล่าว
ถึงเสมอ ๆ นั้น (เช่นในหน้า ๑๐๗๕) คไ้ไป
ภายหลังว่าไ้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าอนเรียกว่าม
ว่า พระสมันคประสาทพุทธ. ท่านเหล่านั้น
เทาทคนพหคคือ—

พระคารุยตร ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า ทรง
นามว่าพระยัคมประภา ในแคว้นวิรัช สมัย
มหารัตนประภัต-จิตกถป

พระมหาโมคคัลลน ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า
ทรงนามว่า พระคมาลยัครจันทคนอ
พระมหากคยป ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า
ทรงนามว่าพระวิคัมประภาส

พระมหากัจจาน ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า
ทรงนามว่าพระชมพพนประภา

พระอรันท์ ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า ทรง
นามว่า พระสาครวรรตพุทธวิวรจาทกภิชญ มี
พระราหูไปเกิดเป็นพุทธโอรส

พระปุลณมันคานยตร ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า
ทรงนามว่าพระธรรมประสาทพุทธ ในรคณา
ภาสกสปี ซึ่งในสมัยนั้น มนุษย์ะไม่ปรากฏ
เพศหญิงเพศชาย

พระอนรุธ, พระเรวติ, และพระนฤ
(จีไปยล่อหนึ่งคกั ๕) กิระไ้ตรัสเป็น

พระสมันคประสาทพุทธเหมือนกัน แต่ไ้
ปรากฏนามไ้โดยเฉพาะ

พระนางพิมพา ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า ทรง
นามว่า พระวิคัมคะสัทธะบริยุดธอวิชพุทธ
ในภัทททวีป

๑ คำท้ายที่ว่า ประภา นี้ กล่าวตามความเคอชินในเสียงไทยเรา. ที่จริงในคัวรตเป็น ประกะ ตามเพศาษา-

พระมหาประชาบดี ตรัสเป็นพระพุทธรูป
ทรงนามว่า สรรพสัตว์ปรียทรรคนพุทธรูป
พระเทวทัต (อยู่ในพระอรหันต์ห้าร้อย
เหมือนกัน?) ตรัสเป็นพระพุทธรูป ทรงนามว่า
พุทธรเทวราช (โคอิ้ง) ในทวีปเทวโลปยาน
(เทียนเก๋า)

บันทึก ๑ หน้า ๑๐๖๘: ธรรมบาลของดิเบต.

ธรรมบาลเป็นเสนาमार กำนันการคาม
คำสั่งของยักษิณ, แต่ละคนมีรูปร่างหน้าตา
เกลี้ยงเกลาผิว ไม่แพ้ยักษิณผู้เป็นนาย, และ
ทำงานหนักทุกมณฑล ศาล แต่ละกองมีจำนวน
เหลือคณนา. ธรรมบาล เป็นของลัทธิพุทธ
คันถะ มีตำแหน่งเทียบโพธิสัตว์, เป็นที่
เชื่อกันว่าต้องทำ สงครามปรายปราม ยัศ
ยักษิณารซึ่งเป็นศัตรูต่อพระพุทธศาสนา โดย
มีขอมล่อนฉนยกโทษให้. ธรรมบาลนั้นมียุ
แปดคน เรียกว่าจ้าวทุกทั้งแปด. ธรรมบาล
เองไม่มีพนคราย, ทมหนาครายกเพื่อให้มาร
เห็นแล้วตกใจกลัวเท่านั้น. เหตุที่ระเกะกม

ธรรมบาลขึ้น กล่าววาท่านครุฑยัถมสมภพ
เมื่อครั้งไปสอนพระศาสนาในดิเบต ต้อง

ต่อสู้รบกับ พวกมาร จนมัน พ่ายแพ้ถูก ประหาร
วินาศ, คงคงไว้แต่ยกยทให้สัญญาว่าพระย

มหาเป็น ผู้ของ กัน รักษา พระธรรมแห่ง พระ
พุทธรศาสนา (ธรรมบาล); และเพื่อคอยแทน
ยัถมสมภพให้สัญญาว่า ระ ทักให้เข้า อยู่ในหมู่
เทพที่มนุษย์ต้องเคารพบูชา.

ธรรมบาลทั้งแปด คือ—

(๑) ลหโม (กาลเทว หรือ ศรัมคเทว)

เป็นธรรมบาลเพศหญิง มีหน้าที่ของกันพระ
ศาสนา, เทพทั้งหลายจึงมอมเทพศัสตราไว้
ให้. กล่าวคือ ท้าวเทวชีร ประทานลูกยา
สำหรับทอศกฐาความเป็น ความตาย แห่ง มนุษย์,
พระพรหมประทานพิทธานกยุง, พระวิฆ
ประทานมณี, ท้าวเวระประทานสิ่งตึงนางห้อย
ไว้ที่กรรณขวา, นันทนาคราชให้นางซึ่งนาง
ห้อยไว้ที่กรรณซ้าย, ท้าววิระปาดิประทาน
ขวาน, และเทพองค์อื่น ๆ ก็ประทานสิ่งต่าง
ซึ่งช่วยกันยักษิณ มีศรัพย เป็น สายยังเห็น.
ความปลุกคินางทรงลาแคนั่งให้ช้าง มีจักกัณ
หนึ่งชื่อ มกรพิทตรา (หนามักร) รุ่งลา,
และจากนอกคณหนึ่งชื่อ สิงพิทตรา เคียง
ข้างดลิมักโร, เกร็ดไปไปในทะเลสาบโลติค
ซึ่งมี ทะเลดก และกระดูก มนุษย์ ลอย เป็น แพ
ระกระระ.

(๒) ตสังคะสะปะ หรือพรหมลัชาว

มีลพิทตร ทรงม้าขาวเป็นพาหนะ, มีพระแสง

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ขันนวิ

ภาพ และงานที่ใช้วิธีเขียนเทพศักดิ์ครา, หน้า
ที่ไม่สู้ดูร้ายเหมือนธรรมบาลคนอื่น ๆ.

(๓) เขาคะสั เป็นผู้พิทักษ์มา ไม่
ปรากฏชื่อเป็นภาษาสันสกฤต, เพราะฉะนั้นจึง
เข้าใจว่าจะไปปน ๆ อยู่กับหัยควิพ ซึ่งเป็น
ธรรมบาลคนที่หกในลำดับก็มิใช่. มีประวัติ
เล่าว่า เขาคะสัธรรมบาลนี้ เมื่อยังไม่ได้อ
ถวายตนในพระพุทธศาสนา, ก็ยังกตพมาร
จำแลงเป็นสัตว์ต่าง ๆ เข้าไปขัดขวางทโลดามะ
ซึ่งจะไป ประการศาสนา แก่ ซากิ ทาก มงคด.
ทโลดามะจึง ร่าย คาถา กลายร่าง เป็น พระ
ขอโลกเทศวรทกกร: สักกรทวงเทพศักดิ์ครา,
อีกคนหนึ่งอยู่ในประณมมุตรา (ท่าไหว้). รอย
เท้ามาทพระขอโลกเทศวรนั้นทรง ยังเกิด
เป็นอักษระมนตร์ของพระองค์ว่า โอม มณิ
บัทเม หู. เขาคะสัพญามารเห็นความอัศจรรย์
ดังนี้ จึงกลับใจจากความชั่วร้าย มาเลื่อมใสใน
พระศาสนา รัยเป็นธรรมบาล.

(๔) พระขมธรรมบาล. พระขมน ตาม
ประวัติในดิเบตไม่เหมือนกับของอินเดีย, มี
เรอเป็นก้น: มันคนหนึ่ง เข้ามานอยู่ในถ้ำ
มีกำหนด ห้าสิบปี จึงจะสำเร็จเข้าสู่ nirvana. ใน

คันทัน ในขัตติยเก้า สิบเอ็ดเดือนกับ
ยี่สิบเก้าวัน (คือหอยอนอ้วนเกิดพระกรรมเจ้าสิบ
ปี), โจรสองคนนำโคที่ลักมา เข้าไปในถ้ำ,
ขณะตกศิระโยค, เหลียวไปเห็นมันอยู่ในถ้ำ,
เกรงว่าจะเป็น อกคพยานใน การ ที่มัน ทั้งสอง
โคกระทำโจรกรรม จึงระฆ่ามันเสีย.
มันอ่อนวอนขอชีวิต บอกเหตุว่า ในไม่ช้าตน
ก็จะเข้าสู่ nirvana, ถ้าถูกประหารเสียในขณะนี้,
ผลคือจะได้เข้าเพญไวกัง ทำสิบ หอยอนเพียงวัน
เดียวก็จะคืนขึ้นเสีย. โจรทั้งสองไม่เชื่อถื
คศิระโยคนั้นจนได้. ทันทีนั้น ร่างมันก็กลาย
รูปเป็นพระขมเคียวซาก สันฐานชั่วร้าย เอา
ศิระโยคเข้าใส่แทน, แผลก็เลี้ยงถึงสันแล้วฆ่า
โจรทั้งสองคาบ, เอากระดูกโจรทำเป็นด้วย
ตัดโลหิตโจรกิน, แล้วยังเกิดความกระหาย
เข้าเลือก จะทำลายล้างชีวิตมันเสียให้หมดทั้ง
ดิเบต. ชาวดิเบตอ่อนวอนพระโพธิสัตว์มีญ
สุศรี ให้ช่วยป้องกัน. ร้อนดังพระมีญสุศรี
ก็แปรร่างเป็น ยมมานักระ (ที่คาบแห่งพระขม)
ลงมาปราบ, พระขมก็อ้วพ่ายแพ้ รัยหน้า
เป็นธรรมบาล.

มัญชุสว

(๕) ท้าวภูเวระ มีประวัติในลัทธิชินทูลอย่างไร ทราบกันอยู่แล้ว. ในลัทธิ ท้าวภูเวระ มีหน้าที่เช่นทั้งโลกบาล ชรรรมบาล และยักษิณี. ถ้าเป็นยักษิณี มีชื่อว่า สมพล.

(๖) หัยศรีพ (ค่อม) มีฐานะเสมอพระโพธิสัตว์, แต่ปางที่เป็นยักษิณี ซึ่งมีฐานะเสมอ กัวยฉานพท. พวกชายมีในลัทธิชินทูลบูชาหัยศรีพธรรมบาล, เชื่อว่าอาจขับไล่ผีร้ายไปสิ้น เพราะมีเสียงร้องเหมือนม้า. ถ้าฮั่นฉานพท, จะได้ยินเสียงร้องเหมือนม้าแสดงว่าฮั่นฉานพท. มีรูปร่างมากเคียดมากกรเหมือนธรรมบาลอื่น ๆ.

หัยศรีพ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ชั้น

(๗) มหากาล ผู้เป็นทั้งธรรมบาลและยักษ มีรูปร่างหลายประการ ตัวมีเศียร
มากตามตามเคย, สักกายา.

(๘) ยมائنกะ คือ ปางหนึ่งของพระมีนุชศรี ซึ่งขอการมาปรายพระยมมอรรณมาลกล.
ยมائنกะ ยางที่มีเศียรเป็นโคอย่างพระยม, และมากเศียรมากกรไม่แพ้ผู้อื่น.

ยัคฆ์

ยัคฆ์ที่กล่าวถึง บ่อย ๆ ในธรรมบาลนั้น คือ เทพผู้พิทักษ์จำพวกหนึ่งของเทเวศ, มี
อำนาจปรายปรามภูติผีให้ทำอันตราย. บรรดาพระณานิพทและพระณานิโพธิสัตว์ มักขอการ

ณานิพท

มาเป็นยัคฆ์ในบางคราว เพื่อปรายปรามสัตว์ร้าย. กับยังมีพญากุญส์และบางตนที่เลือกใส่
ในพระพุทธรูปศาสนา ไทโยเกยรคยกลอนเช่นเช่นยัคฆ์มีกม. ลักษณะยัคฆ์ เกิดขึ้นในสมัย
พุทธทศวรรษ. ยัคฆ์แต่ละตน มีหน้าตาที่ร้ายน่ากลัว; ชาติกัทรอเมื่อยกมยังมีลักษณะที่ร้าย
จนไปอีก.

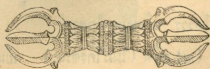
อีกมีอยู่หลายคนด้วยกัน, ที่มีชื่อคือ—
 (๑) เหวซัว ลักษณะแปลกเศียร สิบหก
 กร สิบบาท. เศียรนเรียบตามยาวเป็นแถวข้าง
 ละสาม, เศียรกลางมีขนาดใหญ่มากกว่าเพอน,
 เหนือเศียรกลาง มีขนน้อยขึ้นอีกเศียรหนึ่ง.
 เศียรเหล่านี้ล้วนมีสามดวง. ข้างที่ก้มเศียร
 เศียร จักเป็นแถวละสามขนกัน แล้วขน
 ข้างบนอีกเศียรหนึ่ง. มือทั้งสองถือถือกระโถล,
 ที่มีแถวขวามือปลีคว่ำและมนุญ คือ ข้าง
 มา ลา โค อูญวู มนุญ กวาง และ แมว;
 แถวซ้ายมือปี่ เทพประจำน้ำสี่เหลื่อ (วรุณ),
 เทพประจำลมสี่เขี้ยว (วายุ), เทพประจำไฟ
 สี่แครง (อคน), จันทรสี่ขาว, สร้อยสี่แครง,
 เทพประจำความตายสี่นางเงิน (ยม), เทว
 ประจำทรัพย์สี่เหลื่อ (วสุนธรา), และเทพ
 อีกคนหนึ่งสี่เหลื่อ (ไม่ทราบชื่อ). ภายของ
 เหวซัวเป็นสี่นางเงิน, ศีรษะทออยู่ทางขวาเป็น
 สี่แครงนางเงินและขาว, ทางซ้ายออกสามศีรษะ
 เป็นสี่เหลื่อสี่นางกาลและนางเงิน, ศีรษะกลาง
 เป็นสี่นางเงิน, ศีรษะทอขึ้นเป็นสี่แครงเขม,
 มีอาการเหยียบอยู่บนร่าง มนุญสองบาท, อีก
 สองบาทอยู่ในท่าเท็นว้า.

(๒) คุดทะสมมาช เป็นอีกมีชนิดไม่
 ร้าย มีรูปเหมือนอย่างโพธิสัตว์ และมี
 ตำแหน่งเสมอกับขนิมพิทอ, มีสามเศียร

ล้วนทรงเทริดเขนโยไม้คงเรียงกันห้าใบ (คือ
 มาลาโพธิสัตว์ อย่างที่พระอวณเคยใช้สวม
 ในพิท, ที่เขนห้าใบ มีความหมายว่าพระ
 ขันัญญาบารมี แห่ง พระ พทอเจ้า ห้า พระ องค์),
 และมีกรทงพิททงเทพคัสตรา.

(๓) มหามายา มีสี่เศียรสักร หักถ
 หนึ่งอุ้มคักก (เมียบ) นอกนั้นทรงเทพคัสตรา.

(๔) สังวร มีตำแหน่งเสมอขนิมพิทอ,
 ลักษณะร่างยังยากมาก, มีสี่เศียร กลางเป็นสี่
 นางเงิน ขวาวขาว ซ้ายเขี้ยว, อีกเศียรหนึ่งอยู่
 ข้างหลังสี่แครง, บนเศียรมีมงกุฎประดับด้วย
 กระโถลคนห้ากระโถลๆ หนึ่งมีมุกดาฉายรัง
 กังเปลวเพลิง, เหนือมุกดาเม็กกลาง มีรูป
 วนานพิทขนาดเล็ก, อุดหีส (มงกุฎ) มีมุกดา
 ฉายเม็กหนึ่ง, ข้างซ้ายมือปี่บรรจจันทร, ข้าง
 หนา มีวชิระแฝด (อย่างที่เราเรียกว่า วชิรวุธ).
 พักตร์ทั้งสี่มาทวงทั้งสี่ทุกหน้า. ธรรมภา
 อีกมียอมมีคักก (เมียบ) ปรากฏอยู่ด้วยในท่า
 กอกลั่น. เพราะฉะนั้น รูปของสังวรจึงมีกม
 คักกประจำไว้ด้วย. รูปคักกนั้นน้อยมีลักษณะ
 คุร่ายทารุณเช่นเดียวกับคน.

วชิระแฝด

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ฉันท

พุทธคัมภีระ

ในยุคหลัง เมื่อเกิดลัทธิคันถะ ขึ้นใน
อินเดีย คือในลัทธิฮินดู มีพระอิศวรและพระ
อุมา ทั้งปางกึ่งและปางกรำยำ เช่นพระอิศวร
มีปางเป็นภูเขศวรนายผี และภีระผู้มากลัว,
ฝ่ายพระอุมาก็เป็นพระกาลีกรำยำ เป็นต้น; จึง
เกิดมีพุทธคัมภีระขึ้นบ้าง คือเกณฑ์ให้พระ
พุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ มีปางกรำยำนำกลัว
เพื่อปราบปราม ภูตผีปีศาจ ให้ตกใจ พ่ายแพ้ ไป,
แล้วให้มันตกใจ ประจักษ์ว่า พระพุทธเจ้า และ พระ
โพธิสัตว์ทักขัย. เสฐียร ขาสส์ เอลยัคกล่าวไว้
ในหนังสือเรื่องพุทธคัมภีระว่า ไม่สมควรจะ
เรียกคัมภีระว่าพระพุทธศาสนาเลย.

บันทึก ๒ หน้า ๑๐๗๐: พระธรรมคัมภีระ
สืบทอดของอินเดีย.

(๑) อังคิระ (เกิดจากแขน) ถือหม้อ
เผือกำยานของหอม และเสี้ยมขันทองโค,
ไปประกาศศาสนาแก่คนเขาเถร อยู่รอบสระ
มันโสรวร หรือชนเขาไกลาส

(๒) อชิต (ไม่มีใครชนะ) เป็นฤๅ
ฆ่าเพื่องานอยู่เขาอุสึ

(๓) วันวาส (อยู่บ้าน) ถือเสี้ยมขันทองโค

ไปสู่คนเขาเถร (สัททบริกษณ์)

(๔) กาลิก (ตามเวลา) มีคัมภีร์ทองเป็น

เครื่องหมายไปสู่คนตามมรทวีย์

(๕) วิชชบุต (ลูกสายฟ้า) ถือเสี้ยมขันทองโค
ถึงกาทวีย์

(๖) ภักธ (เจริญ) ถือสมุทหนังสือ ไป
ยมุนาทวีย์

(๗) กณกวัธ (ลูกโคทอง) ถือข้าย
มณี ไปสู่ยอดเขาทณาสวัน แคว้นกัมมิระ

(๘) กณกภรทวาช ไปสู่ปรโคอานย
ทวีย์.

(๙) วฤต ถือพังพอน (นฤต) ไปสู่
อุคตรกฐทวีย์

(๑๐) วาทุส ถือเทวคัมภีร์ ไปสู่ปรียังคทวีย์

(๑๑) จูชชันทก ไปสู่เขาชิตกณฏ ใน
แคว้นมคธ

(๑๒) ภรทวาช ถือหนังสือและยาตร ไป
สู่ภาคะวันออกแห่งแคว้นวิเทห

(๑๓) ชันถกะ ถือหนังสือ

(๑๔) นาคเสน ถือแก่นและไม้เท้า

(๑๕) โคปถ ถือหนังสือ ไปสู่ภูเขากิ

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับไปยล่อหั้น

(๑๖) ไม่มีชื่อในสังคฤก, ถิเขตให้ ชื่อว่ามีเขตไปสู่อุทธาสิมาลย. เพิ่มขึ้นในภายหลัง
คือ—

(๑๗) อรรคมรค หรือ อรรคมกร ถิอแรกนและแลบ่ก หลงแยกหนังสือ มอญ
พระพุทธรูปอมิการะ, เป็นคฤกหัตถ์ เพราะฉะนั้นจึงมีผลยาว, เกิดกคนฉาร เป็น บัณฑุของ
วสุมิตร, และเป็นผู้รณาคัมภีร์อุทานวรรค และสัณฐกทาวิธรรมศาสตร์

(๑๘) อ้วนัง (ปู่โต อ้วนเสียง) เป็นชื่อจำแปลว่า ภิกษุมิยาม และเป็นทานบักแก
สาณคิยย์, มักทำรูปเป็นคนใจกในท่าง อ้วนใหญ่พุงพลั้ย มีเครื่องหมายคือถุงและลูกประคำ
อยู่ในมือขวา ถิผลทอในมือซ้าย มีคำน้อยเล่นอยู่รอบกัว. บางทฤษู้เรียกว่าพระศรีอารย—

ภาค ผนวก สอง

คำทำนายอันเนื่องด้วยจับใบยล่อหน

~~~~~

สำหรับ ท่านผู้อ่าน ต้อง การใช้ภาคผนวก
 ตอนนั้น ขออธิบายชาวอศกรงหนึ่งว่า เมื่อต้อง
 การ ทราบ ชาวอศกรง ของ ตน ว่า จะทำ หรือร้าย
 ประการใด จึงทำพอ คือคง ใคร่ลัดถึงพระ
 ศาสน์มุนีพุทธให้แน่วแน่ ลง ไป (แน่วแน่
 จริง ๆ) แล้วถามเมตติการว่า “นาย เช็ก-
 เกียมอน ชุก” คุยใจอันเคารพ แล้วนิมิต
 เหล่านี้ อย่างที่เรากล่าวว่า “นัยพระ” หรือ
 เพื่อดูใจกันยท แล่นท แล่นท ปรียใบยล่อหน

(หน้า ๑๐๖๕) ไปนครยทตามจำนวนอายุ
 ของผู้นั้น. เมื่ออายุครบทุกปีองค์ใดซึ่งมีเลข
 ยอกไว้ ในวงเล็บ ก็ลัดไปดูคำทำนายต่อไป
 นั้นตามเลขที่ตรงกับวงเล็บนั้น. แต่การนิมิต
 มิวัดกำหนดไว้ว่า ทัญให้เนยคันทถแลว
 ชายมิช ชายทแลวชวมิช. แม้จะวานนัย
 แทนกันก็ได้. เช่นตัวอย่างแม่สาวนัยอายุ
 ๑๕ ปี ตกที่ (๔) ทำนายว่าเนอคู่อยู่ไม่ไกล.
 หรือชายอายุ ๒๔ ปี ตกที่ (๖) ทำนายว่า
 จะได้คู่ที่มทรพย เกิดบุตรสุทกรก.

แต่ขอเตือนว่า ควรทำพอให้ตรงตามคำรา

ที่แนะนำไว้ อย่าปล่อยใจให้วอกแวก คำ
 ทำนายจะได้ชัดเจนที่สุด. และข้อสำคัญ
 ต้องเข้าใจว่า โชคก็ภัย โชคร้ายมีอาการ
 ธรรมดาด้วยกัน คือโชคร้ายแม้จะมีให้ทำอะไร
 เลยก็มีมาสู่ เช่นการหิวข้าว ซึ่งอยู่เฉย ๆ ก็
 เกิดหิวกระวนกระวายขึ้นมาได้. ส่วนโชคก็
 เราอยู่หนึ่ง ๆ ทำอะไรมาไม่ ต้องบำเพ็ญให้สม
 ส่วนกัน เช่นการอิ่มข้าวซึ่งเย็นความสุข ถ้า
 ไม่ทำการกินแล้ว อยู่เฉย ๆ ข้าวจะลงท้องให้
 อิ่มไม่ได้เลย. เพราะฉะนั้น เมื่อพบคำทำนาย
 คมฉาดและอยากได้ก็ควร ก็อย่าอนถลึงอยู่
 เปล่า จึงพยายามแสวงหาจนสุดความสามารถ,
 และเมื่อพบคำทำนายว่าร้าย ก็อย่าโถมมันเสีย
 เสียใจแล้วอยู่ จึงพยายามแก้ไขจนสุดกำลัง.
 ถ้าจะมีบุญหาว่า เมื่อต้องทำการพยายาม
 ทั้งทางดีทั้งร้ายแล้ว จะเอาใจใส่ต่อคำทำนาย
 เพื่อดูอะไร? ขอตอบว่า ถ้าเราทราบล่วงหน้า
 ว่ามีโชคก็ จะดีทำการพยายาม, เพราะ
 เมื่อไม่มีโชคก็ดำเนินวิถีทางแล้ว ถึงพยายาม

พ. ศ. ๒๔๗๔

จับใบปลิวสั้น

กัน เมื่อทราบล่วงหน้าว่าโชคร้ายจะมา จะ
ได้รู้ตัวเตรียมขงกันเสียแต่เนิ่น อะไรที่รัก
ว่าไม่ทำอะไรทำต่อไป.

เมื่อเข้ใจแล้ว, ก็เชิญบูชาตา
วาศตามความในเข้ยมช้ตอไปนี้ ซึ่งอายุของ
ท่านตกมากตอภัยเลขในวงเข้ยนั้น ๆ.

เนื้อความในเข้ยมช้ มิได้แก่ โชเลย, แต่
ได้ช้อมคอไว้ในวงเลย เพราะล่ำฟงทอช้อ
ในเข้ยมช้ันั้น ระทราบได้ยากว่าใครเข้ยใคร.

(๑) ๑๓ (รูปหน้า ๑๑๐๐)

พระอรหันตองค์ ลี (เนทิมิตร)
ช้ม้งกร. จะได้ลาภยศแก้วแหวนเงิน
ทองสมประสงค์ และบุตรภริยาคู่สรวง.
ถ้ามีละนั้น ก็จะได้ส้วต้วส้วท้าวสองเท่า.
ถ้าเป็นความ เราชะชะนะแล.

(๒) ๑๕ (รูปหน้า ๑๐๕๕)

พระอรหันตองค์ อะสะโต (อชิต)
หัวใจเป็นหน้าพระ. จะได้ลาภของอัน
พึงใจ และสรรพสิ่งดังใจหมาย. ถ้า
ต้องโทษจะพ้นทุกขภัยอันตราย. แม้น
เจ็บไข้ จะมีหมอดูตำรักษา หายวัน
หายคืน.

(๓) ๑๓ (รูปหน้า ๑๐๕๓)

พระอรหันตองค์ อิกะโต (อิกต)
อุ้มบาตร. จะได้ลาภโดยทางเตีร. ถ้า
ไข้เจ็บ จะมีหมอดูตำรักษา. สรรพการ
อาศัยความหมั่นจึงจะได้ดี. เนอ์คู้บู่
ไกล. จะได้รับประโยชน์ส่วนตัวแล.

(๔) ๑๑ (รูปหน้า ๑๐๕๑)

พระอรหันตองค์ ลาวาโล (ราหุล)
อุ้มเจดีย์. จะได้ลาภโดยทางดังใจหมาย.
ถ้าไข้เจ็บ จะหายช้. เนอ์คู้บู่ไม่
ไกล. ถ้าเป็นความจะนานเสร็จ เพราะ
เหตุช้, ถึงชะชะชะกันอก. ลาภผล
ดีแล.

(๕) ๕ (รูปหน้า ๑๐๕๕)

พระอรหันตองค์ ไคบักขา (สุปาก)
สวมลูกประคำ. จะได้รับความร้อนใจด้วย
เสียงพูดเรื่องคู้ทุกข. อุดส้าห้ปากหน้า
เข้าหาพระ ขอเดชะพระพุทธรูปเป็นพึ่ง.
อย่าเอาธุระของผู้อื่นมาเป็นธุระ, ร้าย
นั้นจะได้กลับเป็นดีแล.

(๖) ๗ (รูปหน้า ๑๐๘๖)

พระอรหันตองค์ คักกะขาติ (กาลิก)
ถือฉาบ. จะได้รับความสรรเสริญลาภยศ
สรรพสิ่งบริบูรณ์ดังใจหมาย. ถ้ามีฉนั้น
จะได้คู่ที่มีทรัพย์สมบัติบริบูรณ์, จะ
เกิดบุตรสุดรักสมประสงค์. สรรพคุณ
อุดมแล.

(๘) ๑ (รูปหน้า ๑๐๘๕)

พระอรหันตองค์ ขิดลาปะโลโต
(บัณฑิตถาวรท้าว) ข้อมมือวางบน
ตัก. จะต้องได้รับความเดือดร้อนใจ
ด้วยถ้อยความ ของที่รักจะเป็นศัตรู.
แม้มีฉนั้น จะเสียของที่สุดรัก. ถ้า
ค้าขาย ขาดทุน. สรรพการ ขอยบยั้ง
จะดีแล.

(๗) ๕ (รูปหน้า ๑๐๘๓)

พระอรหันตองค์ ยาสะโล (นกุล)
ยกมือห้าม. จะได้รับความร้อนใจ. สรรพ-
สังการงานอย่าบริบูรณ์. จะมีภัยอันตราย
ถึงขั้นโรงศาล. จงระมัดระวังตัวเพื่อ
เหตุไว้ แม้ถึงเหตุใหญ่กลับเป็นเหตุ
น้อยแล.

(๑๐) ๒ (รูปหน้า ๑๐๘๐)

พระอรหันตองค์ ขายะเตชะ (กนก
วิจนะ) ขันมือ. จะได้ลาภข้าทาส
ชายหญิง ทั้งทรัพย์สินเงินทองบริบูรณ์
ยศฐาบรรดาศักดิ์, ไม่มีภัยอันตราย,
สรรพสิ่งสมหมายสมประสงค์ ดีนกแล.

(๘) ๓ (รูปหน้า ๑๐๘๑)

พระอรหันตองค์ กะยะขาปสุติจารย์
(กนกถาวรท้าว) ยกมือชู. จะได้
ได้รับความร้อนใจเพราะผู้อื่น. มีฉนั้น
จะมีผู้ให้โทษ. เจ็บไข้เสียทรัพย์เสีย
ของรัก. ระมัดระวังหูไว้ให้ดี อย่าฟัง
เสียงซึ่งไม่ควรฟัง นั้นแล.

(๑๑) ๔ (รูปหน้า ๑๐๘๒)

พระอรหันตองค์ สุพะโท (สุบัณฑิต)
ยกมือขวาขออนุ. จะบังเกิดความร้อน
ใจ. จะทำการสรรพสิ่งไม่สมประสงค์.
ลาภยศหายาก จะเสียของรัก. มีฉนั้น
จะบวชเจ็บ. ถ้าขายหาผลยากแล.

(๑๒) ๖ (รูปหน้า ๑๐๘๕)

พระอรหันต์องค์ ปะโตโล (ภัทร)
ประณมมมือ. จะได้ลาภยศบริบูรณ์สม
ประสงค์. ทั้งอายุจะยืนยาว. แม้
เนื้อคู่ จะได้เนื้อคู่ที่ประเสริฐเป็นมหา
อุดม. ทั้งทรัพย์สมบัติสรรพสิ่งบริบูรณ์
ด้นักแล.

(๑๕) ๑๒ (รูปหน้า ๑๐๘๒)

พระอรหันต์องค์ ลาขานะ (นาค-
เสน) ถือไม้เกาหล้ง. จะร้อนใจด้วย
ลาภยศ. จงระมัดเหตุที่ควร. มิฉะนั้น
จะมีอันตราย. มีบุตรเลี้ยงยาก. เนื้อคู่
ไม่ดี เหตุที่ปากเสียงไม่ปรองดองนั้น
แล.

(๑๓) ๘ (รูปหน้า ๑๐๘๗)

พระอรหันต์องค์ วัจฉารย์โตสุโข
(วัชรบุตร) ถือไม้โปรดสัตว์. จะได้
ยศได้ลาภบริบูรณ์ และอายุจะยืนยาว.
จะได้บุตรสุดรักสมประสงค์. จะมีผู้
จงรักภักดีกัน จะมีผู้อุปถัมภ์อุ้มชูดีแล.

(๑๖) ๑๔ (รูปหน้า ๑๐๘๔)

พระอรหันต์องค์ วัตนะจุ (วันาส)
ถือสมุดหนังสือ. จะได้ลาภยศสรรพสิ่ง
บริบูรณ์เพราะความเพียร. ถ้ามิฉะนั้น
จะได้คู่อยู่กินด้วยกาลนาน. จะได้บุตร
เกิดผลอันมหาอุดม. จะได้รับความสุข
ทุกเมื่อ ด้นักแล.

(๑๔) ๑๐ (รูปหน้า ๑๐๘๕)

พระอรหันต์องค์ บัณฑะ (บันถก)
ขึงสังข์โต. จะได้ลาภยศ แก้วแหวน
เงินทอง สรรพสิ่งบริบูรณ์. จะได้
สัตว์สี่เท้า สองเท้า. ถ้าเป็นความจะ
ชนะ จะมีความสุขทุกเมื่อไปแล.

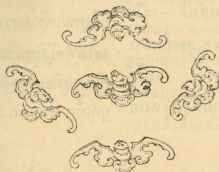
(๑๗) ๑๖ (รูปหน้า ๑๐๘๖)

พระอรหันต์องค์ กุจะบัณฑะ (กุ-
ชะบันถก) เลี้ยงนก. จะได้ลาภ แก้ว
แหวนเงินทองผ้าผ่อนสมประสงค์. จะ
ได้สัตว์สี่เท้า สองเท้า, ทั้งยศฐาบรรดาศักดิ์
สรรพสิ่งบริบูรณ์. ถ้ามิฉะนั้น
จะได้คู่หรือบุตรสุดรัก ด้นักแล.

(๑๘) ๑๘ (รูปหน้า ๑๑๐๐)

พระอรหันต์องค์ บัณฑิต (ปั้น- จะสมประสงค์ดังใจหมาย. แม้นมีผู้คิด
โทษ) ชี้เสีย. จะได้ทุกขลาภ แต่ต้อง ให้ร้าย กลับเป็นดี. จะได้สัตว์พาหนะ
ระมัดเหตุให้ดี ขสฺฐาบรรดาศักดิ์จิ่ง สี่เท้า สองเท้า สรรพบริบูรณ์ ดินกแล.

ความยุ่งยากในแมนจูเรีย

จากแง่ความรู้สึกรของญี่ปุ่น

เทพสุคนธ์

ในสมัยที่โลกก้าวขึ้นสู่อารยธรรมอย่างสูง เช่นในเวลานี้ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่างก็พยายามที่จะยังสันติสุข ให้เกิดขึ้นแก่โลก และชวนชวนำความเสมอภาคและเสรีภาพสู่ประเทศตนเท่าที่จะพยายามได้.

ในญี่ปุ่นนี้ บรรดาประเทศมหาอำนาจทั้งหลาย รวมทั้งประเทศรัสเซียด้วย ก็คงจะใช้ลทธิเพื่อพิทักษ์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ มิยอมให้เกิดมีการรุกรานขึ้น. การที่ญี่ปุ่นได้กระทำการรุกรานในแมนจูเรียเมื่อเร็ว ๆ นี้ และจำเป็นต้องไปยั้งสันนิบาตชาติโดยค่านั้น เกิดเป็นขั้วปัญหาสำหรับชนชาวยุโรปขึ้นว่า ในบรรดาประเทศทั้งหลายนั้น มีแต่ญี่ปุ่นประเทศเดียวเท่านั้น หรือที่จะต้องอธิบายให้โลกเข้าใจถึงกฎแห่งการช่วยตัวเอง ในเมื่อผลประโยชน์รายได้ของตนถูกทำลายไป. กฎอันใดที่ใช้ในส่วนหนึ่งของโลกอย่างใด ก็คงนำเอาไปใช้กับส่วนอื่น ๆ ของโลก อย่างนั้นด้วยเหมือนกัน. มิใช่เลือกสรรกัน

ใช้ทางตะวันตก อย่างหนึ่ง แล้วนำไปใช้ในตะวันออกอย่างหนึ่ง ถ้าจีนใช้ละเอะไ้มิเช่นล้าเช่นนั้น เครื่องมือต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดขึ้น เพื่อบริการด้านของโลก ก็หาประโยชน์มิได้เลย. สิ่งอะไรที่ยุติธรรมและดีสำหรับ

อังกฤษในอินเดีย, ในไคคุปคุ และใน เมโสโปเตเมีย, สำหรับฝรั่งเศส ในแอลจีเรีย และมออคโค, สำหรับอิตาลีในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และสำหรับ ส.ป.ร. อเมริกาในทะเลคาริบเบียนนั้น ก็คงเป็นสิ่งยุติธรรมและดีสำหรับญี่ปุ่นในแมนจูเรียด้วย. และเหตุผลที่สำคัญกว่านั้น คือ ความสัมพันธ์แห่งดินแดนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ยิ่งห่างเหินคือเหตุการณ์ และยังไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อันใดหรือไม่ แต่ในแมนจูเรียนั้น เหตุการณ์ได้มาถึง และเป็นจริงเป็นจังเข้าแล้ว การกระทำของรัสเซียกำลังกระชั้นชิดกับญี่ปุ่นเข้าทุกที ๆ หากแต่ญี่ปุ่นรีบจัดการป้องกันตัวโดยเร็ว, ทั้ง ๆ ที่สันนิบาตชาติ, ศาลโลก, สันญา

เคล็ดลัทธิ, สัญญา หรือ เก้าประเทศ อย่างใด
อย่างหนึ่ง สามารถจะจัดให้แตกกว้างได้. ใน
เวลานี้ รัสเซีย กำลัง ทำ สงคราม อยู่ กับ โลก,
และการสงครามนี้ ได้ เริ่มต้น ด้วย โครงการ ๕ ปี
และการผจญทางเศรษฐกิจของรัสเซีย. เมื่อ
ได้โอกาสเหมาะเมื่อใด กองทัพใหญ่ มหา
ของรัสเซีย คง จัก เคลื่อนทัพทันที และทุก
หมาย จัก แรก ของ กองทัพนั้น จะ คง เป็น จีน.
รัสเซีย มี กองทหารพิเศษ อยู่ ทาง ตะวันออกไกล
กองหนึ่ง เพื่อ แลดู ฐานะ ของ ประเทศ จีน.
กำลัง แห่ง กองทัพ ถูก ปกป้อง ไว้ ด้วย ความ มั่นใจ. แต่
เท่าที่ เห็นกัน กองทัพนั้น ได้ คง มั่น อยู่ บนฝั่งแม่น้ำ
เออรุกสค์สกี และ ธิชา, พร้อมทั้ง มี ทางรถไฟ
จาก ที่มั่น แห่งนี้ ถึง กับ รัสเซีย ใน ยุโรป สอง
สาย. นอกจากนั้น ยังมี โรงทำเหล็ก ใหญ่ มหา
๒ แห่ง แห่งหนึ่ง อยู่ ที่ เมือง กุกเนทซ์ และ อีก
แห่งหนึ่ง อยู่ ที่ เมือง แมกนโคกอร์สกี ทั้งสอง
แห่งนี้ สามารถ ทำ เหล็ก ให้ เป็น ขาว อยู่ ๓๐ ล้าน ตัน
ต่าง ๆ ได้ กว่า ๓,๐๐๐,๐๐๐ ตัน. ไม่มี ทาง
ที่จะ รู้ ถึง กำลัง ของ กองทัพนี้ ได้, แต่ ผู้ สามารถ
ทาง ยุทธวิธี ทุกคน ย่อม ทราย อยู่ ว่า ฐานะ การ รุก
ของ โซเวียต รัสเซีย อยู่ ที่ รัสเซีย ต้อง ได้ มอง
โกเลีย จะ ได้ ถึง ฐานทัพ ประชานิยม ภูมิ ไคกัน.
เท่าที่ กล่าว แล้ว การพิพาท ระหว่าง จีน และ ญี่ปุ่น

ถึง เรือง ว่า สัญญา จะ ใช้ บังคับ ได้ หรือไม่ และ
ปัญหาอื่น ๆ ที่ เกี่ยว กับ แผน ที่ นั้น, ทุก
ประเทศ ย่อม มี สิทธิ ที่จะ โต้แย้ง การ ที่ ประเทศ
อื่น มา ทำลาย ความ ปกติ ของ ตน ได้.
มี เรือ เล็ก น้อย ที่ จะ กล่าว ถึง หวัง ว่า ไร่
ข้างบนนั้น. และ ในการ ที่ กล่าว ถึง ความจริง
แห่ง เรือ นั้น ก็ คือ กล่าว ถึง คดี ที่ เสนอ อยู่ ใน ข้าราชการ
นั่นเอง. ด้วย ความ มั่นใจ ของ มั่นใจ อานา
แห่ง ตน ที่ จะ สงวน ความ เย็น กลาง ไร่ และ ก่อ ก
อัน มี ใน เคียง ของ พระ เจ้า ชาร์ก ให้ สงวน มงโกเลีย
ไว้ เป็น ประเทศ กัน กลาง ระหว่าง ชนชาติ สลาฟ
และ ชนชาติ มองโกเลีย ซึ่งเป็น เจ้า ของ กัน แคน
ที่จีน จะ พยพุ่ม เขา เข้า ไป และ คง เป็น เมือง จีน
ได้ง่าย ๆ นั้น, โซเวียต รัสเซีย ได้ กัก ทอน พิน
คินตอน ๕ จาก จาก พิน แล่น คิน ส่วน ใหญ่ ของ จีน
และ รวม เขา เข้า ไร่ เป็น อาณาจักร ส่วน หนึ่ง ของ
รัสเซีย ในการ ทำ ทาง ไร่ นั้น รัสเซีย ได้ ยึด
คิน แคน มงโกเลีย เสีย มี ให้ ชาว จีน พยพเข้า
ไป, จน เกือบ ๓๐ ล้าน และ นัก สังเกตร ๓
ชาว ต่าง ประเทศ ก็ เช่น กัน. ไม่มี ชาว ต่าง
ประเทศ คน ใด จะ เข้า ไป เยี่ยม หรือ ชม, ไป พัก
อาศัย อยู่, หรือ เทียว เติร ทาง ใน แผน ที่ เจริญ ได้
โดย ไม่มี หนึ่ง สัตว์ เติร ทาง ของ รัฐบาล โซเวียต—
มิใช่ แต่ เท่านั้น แม่น้ำ เคียง สุด ต่าง ประเทศ ทั้ง หลาย

พ.ศ. ๒๔๗๔

ความยุ่งยากในแมนจูเรีย

ที่เข็นที่ไว้ในเอเชียของจีนเข้าไปไม่ได้ด้วย.

เป็นที่ปรากฏชัดกว่าความที่รัสเซียเข้าไปอยู่ในแมนจูเรีย ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๘๒ ถึง ค.ศ.

๑๙๐๔ นั้น รัสเซียมีได้เกี่ยวข้องกับอยู่เฉพาะแต่แมนจูเรียเท่านั้น ยังได้เกี่ยวข้องกับเข้าไปจนถึงมองโกเลียด้วย. แมนจูเรียได้กลายเป็นมณฑลหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ทะเล คัสเซียและ

ทาง คมนาคม กับ ต่าง ประเทศ ของ รัสเซีย. มาในสมัยมองโกเลียได้ถูกโซเวียตรัสเซียยกไว้เป็นของตนแต่ผู้เดียว ในการทำการยึด

ประชุมของโกเลีย และมีให้ ใครเข้าไปได้นั้น รัฐบาลโซเวียตรัสเซียได้จัดตั้งกองทหาร ชาตินมองโกเลียขึ้นกองหนึ่ง เพื่อเป็นด่านกระหนาบด่านหน้าคักของญี่ปุ่น คือแมนจูเรียใด. นัก

เป็นการใช้กันแทนของเงินเตรียมการเคลื่อนทัพรุกรานคราวหน้า เพื่อให้ถึงวัตถุประสงค์หมายของคน คือให้ โกลังทะเลที่ถูกหนาน่าไม่แข็ง

อย่างทำ เวลาที่วอดสก็อก อันเป็นของรัสเซียอยู่แล้ว เหนือแมนจูเรียขึ้นไป.

อันเป็นประเทศ ที่ ไม่มี อำนาจ ที่จะ ยิงกัน อาณาเขตคักของคส ให้พ้นจากการกระทำเหล่านี้ ในการที่มองโกเลียถูกกระทำเช่นนั้น อัน

มิได้ ไคแย้งแก่รัสเซีย, แก่สันนิบาตชาติ, หรือประเทศต่าง ๆ ที่เซ็นนาม ในสัญญาเคิล-ลิสก, อย่างใดอย่างหนึ่ง, จีนยอมออกใจไว้

การรุกรานของรัสเซีย แต่ไม่ยอมรับความเกอหนุนทุกอย่าง ของญี่ปุ่นที่ ระบองกัน จีน ต่อ “การกระทำที่ทางแม่น้ำเอชวูเกา” คือการกระทำของรัสเซียนั่นเอง. นายทหารบก,

ราชวรสามัญ หรือสสมาคมักวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่นที่เกรทางไปตามกินแดนมองโกเลีย เพื่อจะรวบรวมข่าวสารต่าง ๆ ว่าความกำเริบอยู่

ภายหลังฉาก (คือมองโกเลีย) เป็นไปอย่างไรมัน ถ้าไม่ถูกจับที่ถูกฆ่าตายโดยหว่าวเป็น

จาระบรรจุ เช่นในคักของ นายร้อยเอกนาการมูระ. และทั้งนี้ไม่ใช่โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลโซเวียตรัสเซียหรือมองโกเลีย,

แต่โดย นายพลจันผู้ ยิงคักขัญชา กองทหาร ชายแคนนั่นเอง. สำหรับความประสงค์ทั้งหลายที่เห็น ๆ อยู่จะแจ้งนั้น, จีนได้ถูกไมควักกับรัสเซียเพื่อต่อสู้กับญี่ปุ่น, โดยจีนยอมให้รัสเซียมีโอกา

เทพสุคนธ์

ธินว

ปฏิเสศสิทธิของญู๋นที่ระบียงกันตัว. การทงจัน เจ้าหัก ไค่นญู๋น. คำเจรจาลัย ๆ ของจัน
ไค่ปญุ่กไปเช่นนั้นกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เช่น เมื่อ ค. ศ. ๑๘๕๖ และเห็นค้ในการกระทำ
การ ที่ประเทศ ที่มี กำลังแสนยานุภาพ และ ต่อมาของรฐเซียวมทั้งความไม่สามารถของ
รักเกียรติยศ ของคน อยู่อย่าง จะออกทนไม่ จันทำให้ประเทศต่าง ๆ เคารพต่อสิทธิแห่ง
ไค่เลย. ตามจริงภาวอย่างนั้นเกือบเหมือนกัน ชชาติ หรือบงกันความเย็นกลางของคนไว้
ควรที่เกกขณโดยความเชื่อถอของญู๋น คำคำ เหล่านี้ เป็นเหตุยังค้ให้ญู๋นเข้าไปยค้มันอยู่
เปรียบเทียบของ เฮีย ในปี ๑๘๕๘ ซึ่งเป็นเวลา ยน พนคิน แห่ง แมนจูเรีย เมื่อ ค. ศ. ๑๘๐๔.
ทงจันไค่มีอยแมนจูเรียให้แกรฐเซีย เพื่จะให้ ค้กน ประวัคการ ย่อม ทบทวน กลับ มาใหม่ อีก
รฐเซียคำเนิรยทศศาสตรคาม ความพอใจ เพื่อ ร้าไป.

บทนำบางเรื่อง

วรรณคดีในเมืองไทย

(บางกอกเคลิเบล วันที่ ๓ ธันว.)

นำสังเกตว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมพระยาทิพาราชานุภาพ ผู้ทรง เสนอแปลศิลป
ต่าง ๆ กำลังทรงพิจารณาถึงสมาคมวรรณคดี
ขึ้น เพื่อช่วยบำรุงการแห่งหนังสือไทยในยุค
นี้. มีข่าวว่าพระองค์ ได้รับสั่งว่า ทรงเชื่อว่า
วรรณคดีแห่งสยามเกิดช้า เพราะเหตุที่
นักหนังสือเล่นอย่าง เบ่งบาน อีก
เพราะยังขาดความช่วยเหลือ ทำเช่น เพื่อให้
การแห่งหนังสือเกิดเป็นอาชีพขึ้นได้จริง ๆ.

เมื่อกล่าวถึงการบำรุง วรรณคดี แห่งชาติ
ก็มีส่วนต้องพิจารณาหลาย เหลือที่จะ
จดจำ. ฟังกล่าวได้ว่า แม้ทุกวันนี้ ส่วน
ทั้งหลาย เหล่านี้ ยังมีคนอยู่ เป็นอันมาก.
เราทราบ อยู่ ว่าบาง สมัย ใน ประวัติการ แห่ง
โลกหนังสือ เรื่อง สำคัญ ๆ ย่อม อยุ่กันขึ้นได้
และเราก็ย่อมทราบ อยู่อย่างว่า ในสมัย เช่นนั้นมี
อะไรเป็นเครื่องอุปการให้หนังสือ ๆ เกิดได้.

แต่จะวางลงเป็นกฎเกณฑ์หาได้ ไม่ รากเง้า
ทั้งออกมาเป็นของมีค่าย่อมมีอีกนั้น และ
กฎทุกข้อที่มนุษย์พยายามตราไว้ ย่อมมีที่
ยกเว้น และมีทางแก้กันได้ทั้งสิ้น.

อย่างไรก็ดีมีบางอย่างซึ่งเราควร ทำได้
เพื่อช่วยเหลืวรรณคดีของชาติเช่นนี้. สมเด็จพระ
กรมพระยาทิพาราชานุภาพ ทรงตระหนักในพระ
หทัยเช่นนี้ และทรงเชื่อว่า วรรณคดีแห่ง
สยามย่อมเป็นสมบัติมีค่าของชาติ. เรา
เห็นทางที่จะช่วยบำรุงวรรณคดีสยาม มีทางทำ
ได้อยู่อย่างหนึ่ง คือ ออกทุนให้บรรณารักษ์ของ
สยาม. เราเห็นว่าคงจะมีเสียงคัดค้านว่า
“นั่นหาใช่ศิลปะไม่”. แต่เราเชื่อว่าบรรณารักษ์
ในเวลานี้ เป็น วรรณคดี ที่คนไทย จำนวน
มากชอบอ่าน เพราะฉะนั้น ก็ควรยอมมอบ
เงินเป็นวรรณคดีของชาติได้ส่วนหนึ่ง. ในยุค
นี้บรรณารักษ์ไทยยังต่ำต้อยอยู่มาก ถ้า
เปรียบกับของยุโรป, อเมริกา, ญี่ปุ่น หรือ จีน.
แต่บรรณารักษ์ไทย อาจยังไม่ถึงครึ่งค่อน
ถ้าจะเปรียบกับบรรณารักษ์ของประเทศอื่น ๆ

บทนำบางเรื่อง

ขึ้น

จะต้องเปรียบกับ ของเขาเมื่ออายุยังอ่อนเท่ากับ
ของเรา จึงได้เห็นได้ว่าไม่ต่างอะไรกันนัก.

ในคำว่าอุททมนั้น เราไม่ได้หมายความว่า
ว่าให้ ๆ เงินสักสิ่ก หรืออะไรทำนองนั้น. ความ
ตกต่ำแห่งเศรษฐกิจย่อมไม่อนุญาตให้ ทำเช่น
นั้นได้ และเราหวังว่าต่อไปจะไม่มีการออก
ทุนเช่นนี้อีก ถึงแม้ ในเบื้องต้นเมื่อให้
เงินอุททมนั้นถึงสองตัว จะให้ทำด้วยความ

ปรารถนาที่ก็ตามที. ความอุททมนั้นที่เราแนะนำ
นี้ เราหมายถึงความสนใจของผู้หลักผู้ใหญ่
เช่นสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ ในทางบำรุง
เยาวชนลัทธิ ของประเทศสยาม ให้ชาวสยาม
ชั้นที่ไตร่ตรองการศึกษาจนแล้ว มุมติกาจิตร
ก่อนนักเขียนผู้ทำงานหนักเหล่านี้. เรื่องต่าง ๆ
ที่เขาเขียนนั้นถึงจะย่ำแย่ด้อยปานใดก็เป็น เรื่อง
ที่ประชาชนอ่าน ยิ่งจำนวนผู้อ่านหนังสือออก
มามากขึ้น และราคาหนังสือชาวกลางเข็น
ละยั้งละ ๒-๓ สดางค์ ก็ยังเป็นส่วนสำคัญ
ซึ่งผู้เห็นแก่ วรรณคดีสยาม จะละเมินเสีย มิได้
เป็นอันขาด. ถ้าต่อไปในยุคหน้าจะเกิดนักเขียน
ผู้สามารถ ถึงเป็นผู้มีอำนาจสูง ใจผู้อ่านทั้งหลาย
ได้ ไซ้ เราอาจกล่าวได้ว่า เขาเหล่านั้นจะ
เกิดขึ้นจากนักเขียนในสมัยของเรา. ความสนใจ
แห่งชาวสยามชั้นสูงมิใช่ควรระหุค อยู่เพียง

อุททมนั้นวรรณคดีส่วนสำคัญชั้นเบื้องต้นเท่านั้น
เมื่อไร ยังควรจะช่วยชักจูงเยาวชนลัทธิสมัย
ให้เข้า หนทางที่ เป็น ประโยชน์และ เป็น ความ
ปรารถนาของบ้านเมืองไทยยิ่งขึ้นไปด้วย.

๐ ๐ ๐

เพาะอุปนิสัย

(สยามมอบเซอร์ฟเวอร ๓๐ พฤศจิกายน.)

เมื่อไม่ชำนาญมากนัก เราได้กล่าวถึงร้าน
ขายเครื่องกีฬาที่เกิดขึ้นเกลื่อนกลาด ทำให้
เรานึกว่าวรรณคดีเล่มเล็กก็พำนักอย่างจริงจัง
อันเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งควรน้อมใจไปอย่างจาก
ตะวันตก. เราเชื่อว่าทางปฏิบัติของโรงเรียน
ใน ๒-๓ ปีที่แล้วมานี้ เป็นเหตุให้เกิดการ
นิยมอย่างนี้. ผู้มีหน้าที่อบรมจิตใจเด็กได้
หาทางฝึกหัดพลศึกษา ประกอบกับการ
เล่าเรียน เพื่อเพาะอุปนิสัยให้บรรดาทั้ง
ส่วนกายและใจ กว้างขวางขึ้นการกีฬา
ฟุตบอลได้มาก่อนกีฬาอื่น ๆ ถ้าฟุตบอล
ได้ ให้ผลเป็นต้นเสียขายอยู่บ้าง ก็ยังปฏิเสธ
ไม่ได้ว่า ฟุตบอล ได้ช่วย ทำประโยชน์ ให้แก่
เด็กสยามเข็นอันมาก. บางทีในการเพาะ
อุปนิสัยนั้นจะมีอะไร เป็น เครื่องมือ ให้สำเร็จ
ยิ่งไปกว่าการแข่งขันชมมวยประจำตัวของโรง-

พ. ศ. ๒๔๘๔

บทนำบางเรื่อง

เรียน. สิ่งที่น่าวิตกแก่ผู้ไปทำการแข่งขัน
เหล่านี้ คือ หน้าที่ของนักเรียน นักมวย ที่เล่นนัก
กีฬาพวกอื่น เป็นเครื่องอวดใจของเจ้าหน้า
ผู้ได้มี เกียรติยศ กับการ หักมวย ใน โรงเรียน
กับของชาวสยามทั่วไปด้วย. เป็นธรรมดา
อยู่เองที่ผู้ชกมวยจะเอาชนะ แต่เราควรชก
กันเท่าไร ๆ ก็ไม่เห็น บรรดาไทยะ หรือไม่
เห็นผู้แพ้แล้วจะไร่นอกไปจากความเสียใจ
เพราะแพ้.

น้ำใจเช่นนี้เป็นสมบัติประเสริฐแห่งชาติก็
จริงปรากฏผลในข้างหน้า. เกิด เหล่านี้
ชกเพื่อเอาชนะ ใดแสดงความกล้าหาญ
และความสามารถ เมื่อยามถูกชกก็ปฏิบัติ
อย่างลูกผู้ชาย และเมื่อต้องแพ้ก็แพด้วยใจ.
ฝ่ายผู้ชนะแล้ว ก็จะเบิกบานตามสมควร
เบิกบาน ก็ไม่โอ้อวดหรือแสดงความกษม
เหยียบย่ำ. เมื่อใดเห็นน้ำใจของเด็กนักเรียน
เป็นเช่นนั้น ใครเล่าจะปฏิเสธว่าในภายหน้าเรา
จะไม่ได้นักกีฬาผู้องอาจ จาก โรงเรียน เหล่านี้
เอง? ในขณะนี้เราไม่มีผู้เล่นงานเสียงาน แต่
ให้เพราะอุปนิสัยอันดีแก่เด็ก มีอาทิ คือ ควบ
วชิรศักดิ์มวณ เป็นที่หวังว่าอนาคตแห่ง
ประเทศกำลังดำเนินไปใน ทางที่น่าพอใจ อย่าง
ยิ่ง. แต่ก่อนนี้เคยมีความสงสัยกันว่า

แข่งขันเหล่านี้จะมีคุณคุ้มแก่ไทยหรือ ต่อมา
สมัยความสงสัยเช่นนั้นหมดไปแล้ว. คิดป
ศาสตร์ของลูกผู้ชายกำลังเป็นที่ยอมรับ อย่าง
น้อยก็ทั่วกรุงเทพฯ. เด็กจะต้องได้ฝึกหัดให้
รู้จัก แพ้ โดย ไม่ ต้อง โกรธ หรือ บ่น หรือ ผูก
พยาบาท. การฝึกสอนเช่นนี้กำลังเป็นไปใน
โรงเรียนทั้งหลาย. อุปนิสัยเด็กกำลังกล้า
แข่งขัน เมื่อถึงเวลาที่เคยโต และออกไปสู่
เวทีแห่งโลก ก็จะสามารถประสพโลกธรรม
ทั้งหลาย บรรดาที่มีใจพอประลองกับชีวิต
มนุษย์.

๑ ๑ ๑ ความเจริญแห่งการบิน

(บางกอกเดลิเมล์ วันที่ ๑๑ ธันว.)

ซึ่งจะสิ้นสุดลงมีคน โยนมาซึ่งชัยชนะ
แห่งการท่องอากาศมากขึ้นอีก. ในประเทศ
ทั้งหลาย ตั้งแต่นายพลเรือตรีไบรด์ ไฮเคอร์
บินไปตรวจทั่วโลกได้ และนายคอสตักกับ
เฮลย์องค์ บินข้าม มหาสมุทร แอตแลนติก มา
แล้ว ไท่ชวนให้คิดว่าการบินทางไกล ไม่มี
อะไรเหลือที่จะต้อง ก้าวหน้า ออกก มาก่อนนัก
แต่ถูกท่องอากาศรอมย นักไต่ของด้วยการบิน
รอบโลกภายในเวลา ๘ วัน ๑๕ ชั่วโมง กับ

บทนำบางเรื่อง

๖๓-๖๗ ชันวี

๕๑ นาฬิกา โดยฝีมือนายโพลก็กับนายแกตก
รายหนึ่ง; การบินทางไกลโดยไม่ต้องหยุด
นายบอร์ก็แมนกับนายโปลเดนโก ได้ชนะประ
วัติการ โดยบินจาก นิวบอร์ค ถึง อิสแทนบูล
รายหนึ่ง กับนายแยงฮอรัน นายเฮนคอน ไค
ร่วมมือกันบินข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกจากญี่ปุ่น
มาถึง ส.ป.ร. อเมริกาอีกรายหนึ่ง.

ในเรื่องนี้เท่าที่ได้มีการ ชะนะความเร็ว ที่
แล้ว ๆ มา. ประเทศอังกฤษ ได้ชนะการ
แข่งขันด้วยเครื่องบินเคอร์ ได้บินเร็วถึงชั่วโมงละ
๔๐๘.๘ ไมล์ และเครื่องบินทะเลของอังกฤษ
ใช้เครื่องยนต์รอสส์สูรยส มีกำลัง ๒,๓๐๐
แรงม้า ได้บินเร็วถึงชั่วโมงละ ๔๑๕ ไมล์.
ใน ส.ป.ร. อเมริกา นายพันตรีคูลิคกุล ได้
บินจากฝั่งแปซิฟิกมาถึงฝั่งแอตแลนติกใน ๑๑
ชั่วโมง ๑๖ นาฬิกา กับ ๑๐ วินาที เร็วกว่า
เวลาของนายร้อยเอก ฮอคส์ เกือบชั่วโมงหนึ่ง.
นายร้อยเอก ฮอคส์ ได้ชนะประวัติการในทาง
บินเร็วมากมาย หลาย ครั้ง ๆ หนึ่ง ได้บินข้าม
เข้ที่ลอนดอน ไปกินข้าวกลางวันที่ เบลิน
แล้วไปกินดินเนอร์ที่ปารีส. เครื่องบินยักษ์
DO-X ได้บินข้าม มหาสมุทร แอตแลนติก ไปสู่
ประเทศบราซิล แล้วบินกลับมาที่ทวีปอเมริกา
พักวันตก. ภาที่สุกแห่งการบินจาก

นอร์ฟอล์ก ถึง นิวบอร์ค มีผู้โดยสารไปด้วย
รวมกันทั้งหมดถึง ๗๑ คน ระหว่างที่บินเลย
ฝั่งนิวเจอร์ซีย์นั้น ได้มีการเล่นกันเป็นคู่ ๆ
อยู่บนอากาศด้วย. เมื่อเครื่องบินแล้วมานะ
เครื่องบินลำใหญ่ที่สุดในโลก ของ อเมริกา ได้
บินไปทาง อินดิส กระวันตก. อนึ่งกระทรวง
ทหารเรืออเมริกัน ได้สร้าง โปมมหนาว ใหญ่
ที่สุดในโลกชื่อว่า อาครอน สำเร็จแล้ว ในนี้
เอง. ในพวกโปมมหนาวนี้ กร้าฟเซปเปดิน
ของเยอรมันได้บินรอบโลก และบินระหว่าง
เยอรมันกับบราซิล ๔ ครั้ง. คราวบินรอบโลก
ได้ไปทางขั้วโลกเหนือ รอบระยะทาง ๖,๐๐๐
ไมล์. ในเรื่องท้องอากาศนั้น ทั้งเครื่องบินเขา
กว่าอากาศและหนักกว่าอากาศได้ก้าวหน้าไป
มาก จนเป็นที่หวังได้ว่า ต่อไปข้างหน้าจะ
ก้าวหน้าอีกมากมาย.

การบินโลกใสมันมีคนเล่นน้อยลง ได้พากัน
สนใจในการบินเป็นการเป็นงานมากขึ้น. ได้มี
คนเที่ยวทาง ๆ อากาศระหว่างกรุงนิวบอร์คกับ
วอชิงตัน เป็นจำนวนถึง ๑,๐๐๐ ทุกสัปดาห์...
สิ่งที่ มา ชัดขวาง ต่อ ความเจริญแห่ง การ บิน
พาณิชย์ ก็คือ อุบัติเหตุ ที่เกิด ขึ้น บางครั้งบาง
คราวแก่สหายการบินซึ่งรักที่สุด เช่นอุบัติเหตุ
ที่ทอนม็อง เมื่อวันอาทิตย์ที่แล้วมานี้ ถึง

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ขณะนี้เรายังเชื่อว่า มหาชน ได้รู้จักการ ท่องอากาศดีแล้วในเวลานี้ จนกระทั่งจะไม่ลงโทษการบินทั่วไปด้วย อุตสาหกิจที่ชั่ว ครุร้าย ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ ถ้าตรวจสถิติเขาแล้ว เราเชื่อว่าในสายการบินที่สำคัญ ๆ เหล่านี้ จำนวนผู้ต้องอันตราย เมื่อเปรียบกับจำนวนผู้โดยสารที่ผ่านไปมาอยู่ในอากาศเสมอ จะน้อยกว่าจำนวนผู้ต้องภัยในส่วน การเคียว ทางควัย รถไฟ ภัยรถบัส หรือภัยเรือกลไฟทางทะเลเสียอีก. อุตสาหกิจที่ก่ออันตรายถึงแก่ชีวิตเป็นครั้งแรก ที่สายการบิน เนโรเคแลนดุก ได้ประสบ. สายการบินโดยมาก รวมทั้งสายการบินทางเหนือของสยามด้วย ยังห้ามมิให้อุตสาหกิจอย่างใดไม่. คราวใดที่บุคคลหรือรัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอากาศ ได้มีการไต่สวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้ ได้ ความจริง แจ่มชัดแล้วประกาศให้มหาชนทราบ คราวนั้นเป็นที่หวังได้ว่า การบินพาณิชย์จะดำเนินและเจริญต่อไปในไม่ช้าที่จะมาถึงข้างหน้า.

เมื่อเม็กซิโกขึ้นทอ้ออก
(นิวซอร์คไทมส์ วันที่ ๑๘ ตุลาคม)

ตอนที่ขึ้นออกจาก อเมริกา ใน ๔ สัปดาห์ที่แล้ว มา เป็น จำนวน ถึง ๖๔๕,๐๐๐,๐๐๐

เหรียญทองนี้ เนื่องแต่ความคึกคักแห่งเศรษฐกิจในที่อื่น ๆ. ธนาคารกลางแห่งอังกฤษและเยอรมนีไม่สามารถเก็บทองสำรองไว้ ให้เพียงพอได้. ประเทศอังกฤษ กับ สแกนดิเนเวีย (นอร์เวย์สวีเดน). หยุ่กจ่ายทองคำ โดยออกเสียจากมาตราทองคำ ทำให้ความไว้วางใจของโลกหวั่นไหวไปตามกัน เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงความมั่นคงแห่งธนาคารกลางของประเทศอื่น ๆ ทั่วยุโรป. เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นในระหว่าง เวลาที่ ธนาคารกลางแห่งฝรั่งเศสและอเมริกา มีทองสำรองอันเหลือมากกว่าความต้องการ. เมื่อพิจารณาจากแง่เศรษฐกิจเหล่านี้ การชนทอง ออกจากอเมริกาก็เป็นธรรมดา. แต่ทำไมประเทศอื่น ๆ จึงสามารถ ชนทองออกจาก อเมริกาได้ และผลแห่งการ ชน ไป เช่นนี้ จะ เป็น อย่างไรบ้าง. ?

ในประวัติศาสตร์ แห่ง ธนาคาร ของ อเมริกา ยังไม่เคยมีทองออกจากประเทศมากมายใหญ่หลวงถึงเพียงนี้. อย่างมากที่สุดที่ทองออกภายในระยะเดือนหนึ่ง ก็เพียง ๕๕,๓๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง เมื่อเดือนมิถุนายน ๑๙๒๔. ในระหว่างเวลาที่ทองไหล ออกจาก เยอรมนีและอังกฤษเมื่อฤดูร้อนก่อนนั้น ธนาคารกลาง

บทนำบางเรื่อง

ชนวิ

แห่งเยอรมันได้เสียทองไป ๒๔๗,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทองใน ๗ สัปดาห์ และธนาคารกลางของ อังกฤษ เสียทองไป ๗๗๕,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง ในชั้กเดียวกัน ในจำนวนทองของอเมริกาที่เสียไปคราวนั้น เป็นทองที่ขุดลงกำบั้น ไปจาก ประเทศ ฝรั่ง ๆ เพียง ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง นอกนั้นเป็นการโอนมัญชั้กันในประเทศอเมริกาเอง คือโอนจ่ายให้เป็นเครดิตของนานาประเทศไว้ ธนาคารแห่งอเมริกา ตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมาตั้งแต่เกิดมหาสงคราม.

น่าระถามว่านานาประเทศได้เครดิตเหล่านี้จากอเมริกาอย่างไร ทั้งจำนวนทองที่ฝากไว้ในอเมริกาเอง และทองที่ขุดลงกำบั้นไป? ทดยว่าถึงแม้ยุโรปเป็นลูกหนี้อเมริกา อยู่ มากมายก็จริง แต่ก็มีเครดิตยุโรปได้มาลงทุนไว้ในตลาดอเมริกาด้วยเหมือนกัน. ตัวเลขตามสถิติ ของ กระทรวงพาณิชย์ แห่ง อเมริกา แสดงว่า เครดิตที่นานาประเทศมีอยู่ในอเมริกาเมื่อสิ้นปี ๑๙๓๐ มีถึง ๑,๖๗๑,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง. ไม่ใช่ว่าเครดิตเหล่านี้ทั้งหมด อยู่ในนามของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป แต่ตลาดยุโรปมีเครดิตอยู่ในอเมริกาเป็นอันมาก ในรูปเงินกู้เวลาสั้น ก็ยเป็นเจ้าของพันธบัตร

ต่าง ๆ ของอเมริกา ซึ่งอาขายไ้เงินสดทันที ถึงแม้จะเป็นการขายขาดทุนมากในเวลา นั้น. ความจริงนั้นธนาคารแห่งประเทศทั้งหลาย มีทางขึ้นเงิน สำรอง ของเขา ขึ้นโดย แลกทองจากธนาคารอเมริกัน อันเป็นทอง เกีย สำรองไว้เหลือใช้มากมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ขายอเมริกา ก็ไม่มีความรังเกียจที่จะจ่ายไ้. การที่ขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางแห่งอเมริกา จาก ๑๐๐ ถึง ๑ ครั้ง เป็น ๑๐๐ ถึง ๓ ครั้ง ก็เท่ากับผ่อนให้ทองสำรองไหลออกไ้บ้าง ก็ยเป็นการที่แสดงว่าอัตราเก่าต่ำเกินไป

ไปจนเกือบจะไม่มีกิสเคาน์เสียเลย. ไม่ควรทำความเข้าใจว่ากรขึ้นอัตรา ใหม่ ซึ่งยังนับว่าต่ำอยู่อีกมากนั้นเป็นการทำผิด

ภาวะ แห่ง ทอง สำรอง ของ อเมริกาทั้งระกล่าวคือไป เป็นสัคติดียันอยู่ในทวีปคือ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน จำนวนทองไ้มากขึ้นกว่าเมื่อสิ้นศัค ๑๙๓๐ ถึง ๕๕๔,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง. ถ้าเทียบกยทองที่มีอยู่เมื่อ ๑๙๑๘ จำนวนก็ไ้ทวขึ้นถึง ๑,๔๐๐,๐๐๐ ๐๐๐ เหรียญทอง (จำนวนทองที่มีเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายนนั้น เป็นมากที่สุด ในประวัติศาสตร์แห่งธนาคารของอเมริกา คือ มีทองสำรองอยู่ในธนาคารกลางแห่ง ส.ป.ร. อเมริกา ถึง

୩. ୩. ୩୪୩୪

บทนำบางเรื่อง

๓,๔๘๕,๐๐๐,๐๐๐ เหวียนทอง.) ถึงแม้
จะให้มีการ ขนทอง ออก มากมาย ในเร็ว ๆ น
กติก ทองสำรองรวมทั้งหมด ตามจำนวนท
ประกาศแล้ววันพฤหัสบดี แล้วมา ยังมีมากกว่า
จำนวนสำรองค่าสุก ทั่วทุกฝ่ายยังคงให้มี
ไว้ ๑,๐๒๗,๐๐๐,๐๐๐ เหวียนทอง. การ
ปล่อยให้ทองออกในภายหน้า จำเป็นจะต้อง
มีจำกัดข้างอยู่เอง.

ไม่คงสงสัยเลย การที่ทองไหลออกมามากมาย และรวดเร็ว ย่อมแสดง อารมณ์แห่งเศรษฐกิจของโลก. และ เพราะเหตุนี้เอง การปฏิบัติแห่งธนาคารอเมริกาใน เวลาสำคัญ เช่นนี้ย่อมสำคัญมาก และเป็นการเตือน ใจระลอก ใ้ว่าเมื่อครั้งเกิด มหาสงครามเกิดขึ้น ก็นใหญ่ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔ ธนาคารอเมริกัน ได้กระทำที่ร้ายเงินให้แก่ ยุโรปใน ระยะยี่สิบปีถัดมาโดยมีไคห่วนไหว อันย่อมจะร่ำรวยอยู่ในประวัติการต่อไป. ฉากเศรษฐกิจที่เยือกเย็นของเข่นจำนวนมาก ทั้ง โอนยั้งชัวยภายในประเทศ และเงินเงิน ออก นอก ประเทศนั้นมิใช่จะเพียง แต่ให้ เกิด ความไว้วางใจในัน จะมือง่ายให้โตทุกเมื่อเท่านั้นเมื่อไร ย่อมเป็นทางช่วยประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปซึ่งกำลังพยายามอยู่ในภาพรทของค่า ให้ ได้มีทอง่าย

อยู่เสมอกับ. ปารัสได้รับทองของอเมริกา
มากที่สุด ตั้งแต่กลางเดือนกันยายนมา แต่
ประเทศอื่น ๆ ก็ได้รับไม่น้อยเหมือนกัน คือได้
เงินไปสวีเดน ๒,๘๐๐,๐๐๐ เหรียญ
ทอง เงินไปเบลเยียม ๖๕,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ
ทอง และเงินไปเนเธอร์แลนด์ ๑๗,๐๐๐,๐๐๐
เหรียญทอง ทองของ อเมริกา ที่เข้าไปปารัส
ก็ใช้ช่วยในทางอื่น เพื่อแบ่งความหนัก
แก่กลางยุโรปทั้งหลาย.

© 1994 © 1994 © 1994

๔๖
รถแท็กซี่ของเรา

(สยามออบเชอร์ฟเวอร วันที่ ๑๐ ธันว.)

จำนวนรถแท็กซี่ในกรุงเทพฯ ที่ลดลงทำให้ถนนสะดวกขึ้น. ความเสื่อมของรถแท็กซี่ไม่น่าประหลาดใจ. เมื่อแรกเกิดมีรถแท็กซี่ไม่มีการเอาอย่างกันมากมาย. คุณหมอใคร ๆ ก็เห็นว่าเส้นทางหลักที่รวบรวมเมื่อพวกมันทำมากขึ้น การแข่งกันมากขึ้น คำโดยสารก็ยังลดลง จนเกือบจะหายไป. เมื่อแรก ๆ ที่ออกถนนนั้น ไม่ได้คิดถึงความดีหรือเลวแต่อย่างใด. คิดว่าไหนแค่เพียงหลีกเลี่ยงมันจากสายไว้นั่นแหละ. การเป็นเช่นนั้น จะให้อะไรทางที่ยาว อย่างไร

บทนำบางเรื่อง

๑๑๒๘ ชันวี

ไ้? พอรอดโชมลงก็ต้งเลิกใช้ เจ้าของรด
ไม่มีเงินเสียค่าซ่อมและ ค่าภาษี มีเงินจำนวน
มาก. ด้วยเหตุนี้เอง จำนวนรดแท็กซ์ จึงไ้
ลดน้อยลง. เวลาค้าโดยสารไม่ยุติ ไม่
มีการขงคัย เป็นการ ที่แล้วแต่คนชยกับ
โดยสารจะตกลงราคากันเอง. ความเห็น
ทั้งสองฝ่ายมักจะไม่ตรงกัน การยื่นปากเสีย
กันจึงมีน้อย. เวลาถึงจะมีรดแท็กซ์อยู่
ตามถนนมากกว่าความต้งการอยู่ข้าง แต่
ส่วนที่ไ้ลดจำนวนน้อยลงไปนั้น ไ้ช่วยให้
ปัญหาของรดคัยถนนงว้เข้า.

เคยมีเสียงแนะนำให้รัฐบาลกำหนดจำนวน
อนุญาต. ความรู้ที่ไ้จากการปฏิบัติมา
๒-๓ ปีแล้ว ควรเป็นสถิติให้ทราบไ้ว่า
ควรให้มีแท็กซ์จำนวนเท่าไรจึงจะพอค้แก่ความ
ต้งการ. แล้ววางกำหนดลงไป ไม่อนุญาต
ให้เกินจำนวนนั้น. เรารับรองคำแนะนำเช่นนี้.
การที่มีรดแท็กซ์ในถนนมากเกินไป ย่อมเป็น
อันตรายแก่การไปมานั้น เป็นของที่ปฏิเสธไม่
ไ้. คนขายรดแท็กซ์ทุกวันนี้ ค้นกว่าเมื่อ
แรก ๆ มีรดแท็กซ์ เช่นอื่นมาก เขารู้จัก
สัญญาอาณัติ และรู้จักระวังรดอื่น ๆ ที่จะ
ผ่านกันด้วย แต่หน้าที่ของเขา ค้จะหาค่า
โดยสารให้ไ้มากที่สุด เพราะฉะนั้นขงที่เขา

ก็แสวงงวนไปตามถนน ให้กลายเป็นที่ก้คขวาง
แก่การเกิรทางไม่ใช่น้อย. เห็นกันว่าเมื่อเขา
แสวงหาผู้โดยสารในถนนเรื่งูกรัง เขา
ย่อมก้คทางรดที่มาข้างหลังเป็นแฉว ๆ. นอก
จากนั้น ถ้าเขาขายค้อมองหาผู้โดยสารทั้งซ้าย
และขวา จะไม่เกิดเป็นภัยแก่มอเขาที่ขายรด
ด้วย ความทั้งใจน้อยไป เป็นเหตุให้ไ้
อันตรายบ้างหรือ? อันที่จริงรดแท็กซ์ไ้
เป็นประโยชน์แก่พระนครมาก เราหวังว่า
รดนี้จะไ้มีอายุยืนยาวอยู่ในหมู่บ้านพาหนะทั้ง
หลาย. แต่ถ้าเราขงมีรดแท็กซ์ มากเกินต้ง
การ (ไม่นับเทศกาลพิเศษ เช่นวันมีแข่งม้า)
ก็น่าจะถามว่า หากจะกำหนดจำนวนอนุญาต
ให้พอค้เสียขง จะไม่ค้กว่าหรือ? เราเชื่อว่า
เป็นค้กว่าเป็นแน่ แต่เราก็คิดว่า ถึงหาก
เจ้าหน้าที่จะไม่ทำอะไร เศรษฐกิจก็คงเข้ามา
ค้กรอนให้จำนวน แท็กซ์ มีเหลือ แต่พอไ้
เหมือนกัน.

เรื่องเงินอีก

(บางกอกไทมส์ วันที่ ๕ ธันวาคม)

นาย สติสส สดวอน ผู้เป็นสมาชิกแห่ง
คณะกรรมการของ อเมริกา ในพาณิชย์สภา

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ระหว่างชาติ ได้กล่าวเมื่อเดือนก่อนว่า
 ยกัน กำลังเตรียมการ เพื่อให้สำเร็จตามคำ
 นำของสถาบันในอันจะมีประชุมระหว่างชาติ
 เพื่อบริหารการ และ คงให้ เป็นยุคที่เสีย
 ภัย. กับเมื่อเดือนก่อน สมาคมรวมแห่ง
 อุตสาหกรรมอังกฤษ กับสมาคมการค้า
 กิจแห่งจักรวรรดิบริติช ได้ร่วมกันแนะนำ
 จักรวรรดิ บริติช ใช้เงินตรา เป็น อย่างเดียวกัน
 ทั้งจักรวรรดิ แต่อาศัยเหตุผลคำแนะนำนั้น
 ไม่น่าจะเป็นผลได้ในเวลาเร็ว เขาจึงแนะนำให้
 รัฐบาลใหม่ของอังกฤษเรียกประชุมนานาชาติ
 โดยเร็ว เพื่อบริหารการและคงราคา
 ให้เป็นยุคที่ก่อน. อนึ่ง กรรมการน้อย คณะ
 ทั้ง (มีอังกฤษ, เนเธอร์แลนด์ และอเมริกา)
 ซึ่งพาณิชย์ระหว่างชาติได้ทงขึ้น ก็ได้
 รายงานเมื่อเดือนก่อนว่า เขาเชื่อว่ามีทาง
 ที่จะบริหารการเงินให้พอเหมาะ ทั้งสำหรับผู้ซื้อ
 และผู้ขาย. นอกจากนั้น ปัญหาเรื่องความ
 ตกต่ำแห่งเงินนี้ ผู้มีชื่อเสียงได้ยกขึ้น
 ในเวลาต่าง ๆ และที่ต่าง ๆ ย่อย ๆ ยก
 ตัวอย่างคือ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ
 อเมริกัน ได้กล่าว คงเราได้ สรุปลความลง เมื่อ
 วานนี้แล้ว. คนเขียนอันมาก อยากจะให้ทำ
 อย่างไร อย่างหนึ่งเสียทันที แต่คนเขียนก็ยัง

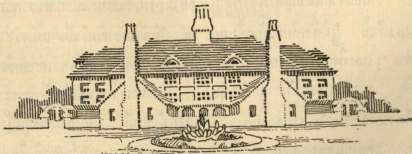
ไม่มีรัฐบาลใดเข้าสนธิสนัน. รัฐมนตรีใน
 สภาสูงแห่ง ส. ป. ร. อเมริกาได้พยายามจะให้
 ประธานาธิบดี ฟูว์เลอร์ เฮาเวอร์ เรืองนี้ แต่ท่าน
 ประธานาธิบดี ก็ยังคลุมเครืออยู่. รัฐบาลใหม่
 ของอังกฤษได้เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ แต่ก็ได้
 เคย ปฏิเสธว่า ยังไม่ยินดีใน การจะมี ประชุม
 ระหว่างชาติ เรื่องการเงิน. เราเข้าใจว่าภายใน
 ใน ๖ เดือนข้างหน้า คงจะได้มีการประชุม
 เศรษฐกิจของโลก ซึ่งปัญหาเรื่องการเงินจะ
 ได้เข้ามาเป็นข้อประชุมเล็กน้อยเรื่องหนึ่ง.
 มีหวังอยู่แต่เพียงเท่านั้น. ดูช่างน่ารำคาญ
 จริง ๆ แต่ทำอะไรได้. พวกเราที่อยู่ใน
 บริพาศ มีความเสียสละมาก ยิ่งในสยาม ยิ่ง
 ยาวนานให้มีการประชุมเช่นนี้มาก เพราะ
 ถึงแม้ว่า เงิน จะเป็นส่วนน้อยใน ความตกต่ำ
 แห่งเศรษฐกิจ แต่ถ้าเงินได้มีราคาปกติ
 ที่เป็นราคาสมควร การค้าขายของประเทศ
 สยามก็จะขึ้นอีกมาก. การราคาทองเปานุก
 คด ก็ทำให้ราคาเงินขายขึ้นจริง แต่เรา
 ใครเห็นราคาเงินขึ้นสูงเท่าแต่ก่อนอีก.
 ผู้ชำนาญ ที่พาณิชย์ระหว่างชาติ ได้
 เลือกลงขันนั้น ได้สังเกตเห็นอยู่แล้วว่า การ
 จะให้ เรียกประชุมระหว่างชาติ เรื่องการเงิน คง
 จะยังไม่สำเร็จ และถาวรให้โลกใช้ทั้งทอง

และเงินเข้ามาตรา รวมกัน หรือให้กลยใช้
 แร่เงินเป็นเงินตราอย่างแต่ก่อน ยังไม่มีทางที่
 จะทำได้สำเร็จ. แม้แต่จะให้ประเทศอังกฤษ
 ฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ ใช้แร่เงินทำเงินตรา
 ให้มากขึ้น ก็ยังไม่ทางสำเร็จเหมือนกัน.
 อย่างไรก็ตาม มีโครงการอย่างหนึ่ง ที่แนกกันขึ้น
 ซึ่งพอจะใช้ได้ทันที คือให้ประเทศอเมริกาเหนือ
 ผู้ทำแร่เงิน ทำสัญญากับรัฐบาลอินเดียเรื่อง
 การขายเงิน เมื่อเศรษฐกิจเริ่มตกต่ำ เจ้าของ
 เหมืองแร่เงินเหล่านั้น ใ้ร้องขอให้ อินเดีย หัก
 ขายแร่เงิน แต่รัฐบาลอินเดียหาฟังไม่. การ
 ทำสัญญากันในเรื่องขายแร่เงินนี้ ถ้าให้มีข้อ
 แผลไว้ว่า เมื่อฝ่ายใดไปวางตนจะเลิกสัญญา
 ก็ให้บอกล่วงหน้าเล็กได้ ดังนั้น ก็น่าจะสำเร็จ
 ได้. จำนวนแร่เงินที่ตกมาถึงท้องตลาด
 เกยวัน ก็คงท่อยู่ ถ้าได้สัญญากันดังว่าแล้ว

คงจะไม่เป็นการยากที่จะคุมครองขังกัน ราคา
 แร่เงินมิให้ตกต่ำได้. นอกจากภาคแห่ง
 สัญญาทั้งสองฝ่ายนั้นแล้ว ใครทำเหมืองแร่เงิน
 ที่ไหน จะเข้ามาสมทบในความตกลงนั้นด้วย
 ก็เป็นการดี. คำแนะนำเรื่องนี้ จะเป็นผลให้
 โลกเรียบร้อยหรือไม่ ยากที่จะพยากรณ์ได้
 ได้แต่หวังให้เป็นเช่นนั้น เท่านั้น.

คำแนะนำอีกอย่างหนึ่งนั้นว่า อาศัยเหตุที่
 แร่ทองหายากเข้าทุกที่ รัฐบาลใด ซึ่งไม่มี
 แร่ทองใช้พอ ก็ควรซื้อแร่เงินไว้เป็นทุนสำรอง
 เพื่อออกอนบัตย์ย่อยใช้ให้พอเหมาะแก่ค่าของ
 เงินสำรองนั้น ที่คิดตามราคาทองปรัศยุคนั้น.
 เมื่อทำได้ดังนี้ เศรษฐกิจทางธนาคารก็จะค่อยขยาย
 ทั่วกว้างขวางออกไป และจะช่วยให้แร่เงินมี
 ราคาขึ้นด้วย. เหล่านี้ เป็นเรื่องที่สาหรณก
 กันเล่นในเวลาว่าง.

ความดำเนิรของโลก

การประชุมของสันนิบาต
อวสานแห่ง
การประชุม
การจัดตั้ง
คราวนี้

ชาติ แผนก พิจารณาเรื่อง
กำลังการสู้รบในโลก ที่
ได้มาประชุมกันในพระมหา
นครตั้งแต่วันที่ ๕ โคโลสสุ
ลงเมื่อ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน
ยน เป็นการประชุมที่นาน
วันและได้สำเร็จไปเป็นที่เรียบร้อยทุกอย่าง ทั้ง
เราได้อภิปรายมาแล้วว่า เราได้ทำหน้าที่ ของ
เจ้าของบ้านดี แลกเมืองผู้มาเข้าประชุมได้รับ
ความสะดวกสบาย และควรจะได้ความพอใจ
ในทางสมาคม และในทางความรู้ทุกอย่าง.
ฝ่ายเรา มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีวิสารวาท
ผู้ ได้รับเลือกเป็นประธาน แห่งที่ ประชุมคราวนี้
ตามหน้าที่ซึ่งเจ้าของบ้านควรจะได้รับ ก็ได้
ปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี ได้รับชมเชย
และความพอใจอยู่ทั่วกัน เป็นเกียรติยศแก่
ประเทศสยามอย่างยิ่ง.

ประชุมคราวนี้ ก็อยู่ที่ผลแห่งความพยายาม
จะกำจัดกาฬโรคให้สูญสิ้นไปจากโลก เพราะ
จะกล่าวไม่ได้เลย ว่าการ ประชุม คราวนี้ ได้ผล
สมความปรารถนา. ความเห็นของผู้แทน
นานาประเทศที่มาเข้าประชุมเห็นร่วมกันทุกคน
ว่า ถ้ายังมีการปลุกปั่นโดยไม่จำกัดอยู่ใน
บางประเทศ เช่น จีน, เปอร์เซีย, และ ตุรกี
การกำจัดกาฬโรคก็เป็นการเหลววิสัย. เมื่อ
กำจัดกาฬโรคไม่ได้ การกำจัดกาฬโรค
ด้วยวิธีใด ๆ ตลอดจนทะเลาะเบาะแว้ง ผู้คิดจะทำ
กันอยู่ทุกประเทศ มากมายน้อยบ้าง ก็ย่อม
จะถึงผลสำเร็จในทางกำจัดกาฬโรคไม่ได้
เอง. ในการประชุมคราวนี้ ผู้แทนทั้ง ๓
ประเทศนั้นก็ทำให้มาเข้าประชุมไม่.

ความสำเร็จยังได้ปรากฏในระหว่างการประชุม
ประชุมอีกรูปหนึ่ง คือ สันนิบาตชาติได้ตั้งผู้
ชำนาญคณะหนึ่งออกมาสอบสวนวิธีการสู้รบ
ในยุทธพิภพ เพื่อ หาคำความรู้ และให้ความ
แนะนำอันจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาเรื่อง

ถ้ามีความไม่สำเร็จ อยู่ข้างในเรื่องการ

ไทยเขมร

ขันธ์

ถ้าจัดการสุขสันต์. กรรมการสอยสวนโค
เสนอรายงานไว้เสร็จแล้ว การประชุมคราวนี้
ที่ประชุมก็ยกรายงานนั้นขึ้นพิจารณาเป็นข้อ ๆ
แก้ไขที่ถูกต้องแล้ว นำแห่งรายงานนั้น หาได้เป็น
ประโยชน์แก่ไม่ แทนที่เรย์เขาเป็นทาง
ปฏิบัติโดยมาก ที่ประชุมกลับปฏิเสธ. ทาง
การที่แนะนำความรายงานนั้น เช่น เลี้ยง ของคน
กลาง ผู้มุ่งแต่ผลสำเร็จของการจัดการ
สุขสันต์เท่านั้น แต่ความเห็นของผู้แทนนา
ประเทศที่มาเข้าประชุม เป็นความเห็นของ
เจ้าหน้าที่รัฐบาลแผนกการผ่านของประเทศนั้น ๆ
การเมืองและผลประโยชน์ ของ ประเทศ จึงเข้า
มาเป็นหน้าหนักที่รอนต่าง ๆ. ผู้เข้ามาประชุม
เหล่านั้นล้วนเป็นหัว เจ้าหน้า ที่โดยตรง เช่นนั้น
จริง ๆ ดังนั้นคือธรรมชาติของการเมือง (คือ ผล
ประโยชน์รายได้ของประเทศ) ใ้มาปะทะ
กันเข้า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝ่ายชนะ? อย่างไร
ก็รัฐบาลก็ไม่ได้เสียใจ ผู้สุขสันต์ก็ไม่ได้เสียใจ
แม้ประชาชนทั้งหลายก็ไม่มีอะไรที่จะเสียใจ ใน
เรื่องความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ แห่งการ จัดการ
การสุขสันต์ เพราะฉะนั้น เมื่อเรย์เจ้าของบ้าน
ได้ทำหน้าที่แล้ว ให้ความสะดวกแก่การ

ประชุมทุกอย่างแล้ว เก็บรียคอันควรไว้
รับ เรย์ได้เรียบร้อยแล้ว เราจึงควรจะยกเรื่องนั้นไว้
พร้อมกันด้วยส่วนแห่งการประชุม.

ประธานาธิบดี วิลสัน แห่ง ส.ป.ร.
สันนิบาต อเมริกาในระหว่างมหาสงคราม
ชาติ กับ เป็น คน สำคัญ ของ โลก คนหนึ่ง
แมนจูเรีย ซึ่งจะได้มีชื่อเสียงอยู่ประจำโลก
มีรู้จัก ล้ม เลื่อน ตลอด กัดปาว-
सान. ไม่ใช่เพราะเหตุที่เป็น

ประธานาธิบดี แต่เพราะเหตุที่เป็นผู้ช่วย
มนุษย์, ปรารถนาที่จะก่อมนุษย์, พยายามยก
ภูมิธรรมของมนุษย์ให้สูงขึ้น โดยออกความ
คิดทั้งสันนิบาตชาติ และเพียรทำด้วยคน
เองจนเป็นรูปสำเร็จ. เมื่อคราวเลิกสงคราม
โลก มหาประเทศทั้งหลายจะต้องทำสัญญา
เพื่อ ศานติ ของ โลก ที่ เรียก ว่า สัญญา
แวร์ซายส์. กรุงปารีส ก็ เป็น ที่ประชุม
ร่างและเซ็นสัญญานี้. ทุก ๆ ประเทศมอ
อัครมหาเสนาบดีเป็นผู้แทน ฝรั่งเศสเจ้าของ
บ้าน ก็คือ เคลม็องโซ ผู้มีฉายาว่า เสือเขี้ยว
อังกฤษ ก็คือ นายลอร์ดบอรัช อเมริกา ไม่มี

พ. ศ. ๒๔๗๔

ความดำเนียรของโลก

อิทธิพลเสนาบดี แต่ก็มิเสนาบดีว่าการต่าง-
ประเทศเป็นท้าวสำคัญอยู่ หาก ส.ป.ร. อเมริกา
จะปฏิบัติอย่างพุทธวิธี มีเทพนิทัศน์หลวง ก็
คงต้องส่งเสนาบดี คิวเซมาเข้าประชุมแทน คิว
ประธานาธิบดีก็อำนวยความสะดวกอยู่ในแนวหลัง ฅนประ-
เทศของตน. แต่ประธานาธิบดีวิลสัน ไม่ชอบ
ใช้วิธีเช่นนั้น อยากจะทำเอง ทำความความ
นึก ของตัว ซึ่ง ปรารถนาให้แกโลก ให้เป็น ผล
สำเร็จ และมีความกล้าหาญเชื่อตัวเองพอใน
อินจะเข้าสู่สนามแนวหน้า จึงข้ามมายุโรปเข้า
ประชุมที่ปารีส แทนประเทศของตน. ผลสำเร็จ
แห่ง การ ประชุม นั้น คือ สัญญาแวร์ไซยลส์
กับสันนิบาตชาติ ซึ่งได้ทิ้งชนที่ กรุงเยนัว
และได้ทำประโยชน์ให้แก่โลกมากมาย ทั้งมี
ความพิสดารแจ้งอยู่ในปาฐกถา ของหม่อมเจ้า
วรฉลวไชยภกร แสดงที่จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย เมื่อเร็ว ๆ นี้.

สันนิบาตชาติซึ่งประธานาธิบดีของอเมริกา
เป็นผู้คิดได้ และเพียรชิงชนะเป็นรูปสำเร็จ
แล้ว ประเทศทั้งหลายทั่วโลกเห็นชอบ และ
พร้อมเพรียงกัน สมควรเข้าเป็น ภาคีเกือบทั่วกัน
แล้ว เมื่อประธานาธิบดี วิลสัน นำผลสำเร็จ

นั้นคืนสู่ประเทศของตน แทนที่จะไว้บริการ
ก่อนรบอย่างสิ้นใจ กลับลัทธิรัฐสภาปฏิเสธ
ว่า ส.ป.ร. อเมริกาไม่ยอม เข้าเกี่ยวข้องกับ
ทั้งหมด เพราะเหตุเป็นกิจการของยุโรป
อันเป็นความเย็นไปภายนอกอเมริกา. ตาม
ลัทธิมอนโร อเมริกา ต้องไม่เข้าไปยุ่งด้วย
ดังนั้น ส.ป.ร. อเมริกา ยังไม่ได้เป็น ภาคี แห่ง
สันนิบาตชาติจนกระทั่งบัดนี้ ถึงแม้ได้มีประเทศ
วิบุลธิ์ในทวีป อเมริกา หลายประเทศ เข้าเป็น
ภาคีแล้วก็ตาม

จำเดิม ตั้งแต่ เลิก มหาสงคราม
ญี่ปุ่นกับจีน และคงสันนิบาตชาติขึ้น นับถึง
คงไม่ถึง ๑๐ ปีแล้ว สันนิบาต
อำนาจ ชาติมีสำนักงานเป็นศูนย์กลาง นอก
สันนิบาต จากศูนย์กลาง ยังมีกรรมการ
ชาติ ที่ได้ตั้งขึ้นเพื่อ พิจารณาสาธารณ
ประโยชน์ต่าง ๆ อีกหลายแขนง
หลายกรรมการ มี อุทาหรณ์ คือ กรรมการ
กำกับ ซึ่งเข้ามาประชุมกันในพระมหา-
นครคราวนี้. สันนิบาตชาติได้ทำอะระสำเร็จ
ไปแล้วก็มาก ยิ่งกำลังทำอยู่ก็มาก และที่

ไทยเชอชม

อินวิ

ซึ่งจะก่อเกิดเป็นหน้าที่สันนิบาตชาติทำต่อไปใน
อนาคตอีกมากมาย. แต่ก็พิพาทระหว่างประเทศ
ที่โดยปกติจะต้องทำสงครามกัน สันนิบาตชาติ
ได้เป็นผู้ห้ามให้เลิก แล้วกันไปก็หลายราย
และยังกำลังห้ามสงครามระหว่าง ญี่ปุ่น กับ จีน
อยู่ด้วยกัน ก็อภัยหนึ่ง. ต่อไปภายหลังการ
พิพาทใน วิวาทกัน จนถึงประจวบกัน ระหว่าง
ประเทศกับประเทศ อันหาเป็นเชื้อเพลิง
ให้เกิดยุ่งเหยิงทั่วโลก หรือถึงเกิดเป็น
สงครามโลก ก็ยังจะมีต่อไป เพราะฉะนั้น
การที่สันนิบาตชาติไว้ เป็นเจ้าหน้าที่คอย
สงครามแห่งโลกเช่นนี้ โลกจึงควรได้มีความ
อุ้นใจอย่างเดียวกับตลาดใหญ่ได้มีความอุ้นใจ
เพราะเหตุนี้เอง คับเพลิง ที่สามารถถึง ประจำ
คอยทำหน้าที่อยู่ทุกเมื่อ. เมื่อมองกว้าง ๆ ถึง
ประโยชน์ของโลก และของมนุษยชนเช่นนี้ ถ้า
เราเป็นญี่ปุ่นหรือจีน หากไม่เป็นผู้มีอคติครอบ
งำอยู่เต็มที่แล้ว เราจะช่วยให้การห้ามของ
สันนิบาตชาติเป็นผลสำเร็จ หรือว่าเราจะดู
อำนาจแห่งอคติ และประจวบโลกว่าสันนิบาต
ชาติห้ามไม่สำเร็จ ซึ่งเปรียบเหมือนเพลิงที่กอง
กับเพลิงเอาไว้ ไม่อยู่ เพราะสุกความสามารถ

ตลาดจะต้องไหม้เป็นผืนใหญ่ไปหมด และชาว
ตลาดต่อไปในอนาคต จะต้องปราศจากความ
อุ้นใจต่อกันอีก เพราะเหตุที่กองกับเพลิง
ซึ่งไม่สามารถ ?

ถึงแม้ชาวโทรเลขจะได้ ทำให้เรา เห็น
และขวัญหายย่อย ๆ ว่า สันนิบาตชาติระหัด
กันกับญี่ปุ่นไม่ไหวเสียแล้วก็ตาม ในที่สุดเรา
เชื่อว่าสงครามโลกเวลานี้จะมีไม่ไป แม้
สงคราม ระหว่าง ญี่ปุ่น กับ จีน ที่ไม่เรียก ว่า
สงครามก็จะสงบลงแล้วกันไป ทั้งเราได้
เคยยืนยันเช่นนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว. ต่อ
เมื่อไรที่ญี่ปุ่นและจีนดูอำนาจอคติเสียเหลือเกิน
จนถึงแก่ระหัดล้างความขัดข้องของสันนิบาตชาติ
ประจวบแก่โลกว่าสันนิบาตชาติ ห้ามไม่สำเร็จ
เมื่อนี้ เราจะต้องยอมว่าเราทำนายผิด.

การประชุมโต๊ะกลมที่ ลอนดอน
อนาคต เพื่อร่าง อรรถมณูการ ปกครอง
แห่งพะม่า ประเทศพะม่า เป็นการสำเร็จ
ง่ายกว่าการการประชุมโต๊ะกลม
ร่างอรรถมณูการปกครอง ประ
เทศอินเดียนมาก เพราะเหตุประเทศพะม่าเป็น

พ. ศ. ๒๔๗๔

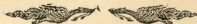
ความดำเนียรของโลก

ประเทศเล็ก มีล้ามะโนครัวเพียง ๑๔ ล้าน เคยรวมอยู่กับประเทศอินเดีย ไท้เป็นประเทศ
มีราษฎรเกิดขึ้นชาติเดียวกันหมด คล้าย
ประเทศสยาม ไม่ต้องแย่งกัน เพราะต่าง
ชาติ ต่างศาสนา และต่างตระกูล Caste อย่าง
ในอินเดีย.

การประชุมได้กล่มเรื่องประเทศพม่าได้
เริ่มเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ในห้องทรง
บัญชาแห่งรัฐสภาของอังกฤษ. ปรีณชอพอ
เวลล์ อองเคิร์ชทายาท มกุฎราชกุมารอังกฤษ
เสด็จทรงเป็นประธานเปิดการประชุม. ในท่าม
กลางผู้มาเข้าประชุมทางฝ่ายพม่าและอังกฤษ
พระองค์ไกรยส์ถึง พระราชประสงค์ แห่ง พระ
จักรพรรดิราชเจ้าในอินเดียทรง ทระนุบำรุง ประ
เทศพม่าให้รุ่งเรืองเป็นศรีแห่งจักรวรรดิต่อไป
ได้การสังเกตความทรงจำ เมื่อครั้ง พระบรมชนก
ชนนีได้เสด็จประพาส ประเทศพม่า เมื่อ ๒๖ ปี
มาแล้ว ก็ทั้งคราวที่พระองค์เองได้เสด็จเมื่อ
๑๐ ปีมาแล้วว่า ราษฎรทั้งหลายในประเทศ
พม่าได้ จักการ รัชเสด็จ ค่ายน้ำใจ จงรักภักดี.
บัดถึงเวลาอัน สมควร จะให้ ประเทศพม่า ซึ่ง

อิสสระ และมีธรรมานุการปกครองสมแก่
ประเทศอิสสระภาพ้องขึ้น จึงทรงตั้งพระทัย
ประธานพรให้การ ประชุมนี้ บรรลุผล สำเร็จสม
พระราชประสงค์ทั้งทุกประการ. เสร็จการเปิด
ประชุมแล้ว ได้มีการเลือกผู้เป็นประธานแห่ง
ที่ประชุม. ลอร์ดฟิดลเป็นผู้นับได้รับเลือก และได้
นั่งเป็นประธานตลอดเวลาประชุม ซึ่งอาจสุก
สันลงได้ ในเดือนธันวาคมนี้.

อินเดียก็ พม่าก็ กว่าจะสามารถ
ปกครองตนเองได้เต็มที่ เหมือนคานาดาหรือ
อัฟริกาได้ คงจะต้องกินเวลาอีกนาน. อำนาจที่
อังกฤษจะต้องยึดไว้ก่อน เพื่อยั้งกันความระส่ำ
ระสาย และเพื่อผูกพันให้แน่นอยู่ในจักรวรรดิ
บริติช คงจะเข้าไปในทางการทหารกับการ
เกี่ยวของกับต่างประเทศ. ส่วนงานแผนกอื่น ๆ
คงให้อิสสระภาพิดเต็มที่ทีเดียว อำนาจทั้ง ๒
อย่างต้องถอยออกห่างไว้วัน ฝ่ายอินเดียยัง
ไม่ยอม แต่ฝ่ายพม่าคงยอม.

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
กานาดา	(๑)	วันที่ ๑๘ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๒๕
เนเธอร์แลนด์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๓ มกราคม ค. ศ. ๑๙๓๐
เนเธอร์แลนด์อินเดีย และ ประเทศราชของ เนเธอร์แลนด์ในอเมริกา	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)	วันที่ ๓ มกราคม ค. ศ. ๑๙๓๐
นอร์เวย์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๗)	วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ค. ศ. ๑๙๓๐
ไอสแลนด์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)	วันที่ ๕ มีนาคม ค. ศ. ๑๙๓๐

อินทวาที

เราเห็นว่าแผนกพิมพ์รายงานว่า ไทยเซียมฉะยททานถ้อยอยู่คน หนึ่งสัปดาห์ว่างเปล่าอยู่
ประจวบกับข้าพเจ้ามาขอความทุกข์อยู่ข้าง อินทวาที ซึ่งทางเห็นกันมาเสียนานจึงมีขึ้น

การคร่ำเคร่งอยู่ก็ยาวนาน ๆ วัน ร่างกายจำเป็นระก้องพักผ่อนเสียบ้าง ฉะนั้นใน
ยหนึ่ง ๆ จึงต้องหาโอกาสไปเที่ยว เพื่อหย่อนใจไปตามจังหวัดต่าง ๆ เสียครั้ง ๑. จึงเห็น
โอกาสได้พบปะเพื่อนฝูง ได้เร่ร่อนวิสาสะกับบุคคลต่าง ๆ ในสมาคมที่ผ่านไปด้วย เมื่อท่าน
เหล่านั้น รู้จักข้าพเจ้าเช่นใครแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของเราซึ่งงานที่ระก้องหาเรื่องพูดเรื่องคุย
กับแขก คือข้าพเจ้า ให้เหมาะแก่นิสัยและกรงาน แต่ระก้องขอทศยาศย์ไมคร หรือด้วย

ความจริงใจ อย่างไรก็ตาม ถ้อยคำที่ข้าพเจ้าได้ยินมากที่สุด ก็พากันแสดงความเสียคาย
ที่ไม่มีโอกาสได้ร่วมการกุศลซึ่งคณะไทยเซียมฉะยททานประจำมาแล้วนั้น คือการ
แสดงละครเกียเงินสังสารวัฏกุศล เพื่ออุทิศถวาย สันเกล้า ฯ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เป็นความจริง เท่าที่คณะไทยเซียมฉะยททานได้เคยแสดงละคร เพื่อเกียเงินให้แก่สถานที่ และ
กิจการอันเกิดขึ้นเช่นครั้งคราวมาแล้วนั้น เมื่อหมดเขตคราวแสดงแล้ว ก็ต้องรวบรวมเงินส่ง
ทันที แม้จะมีผู้เลื่อมใสศรัทธาจะส่งเงินมาสมทบบ้างก็หมดโอกาสร่วมส่วนกุศลเสียจริง ๆ ด้วย
เมื่อได้รับคำวิจารณ์หาเหตุเช่นนั้น คณะจึงตกลงพร้อมกันว่า ต่อไปถ้าไม่มีเหตุการณ์อย่างไ
พิเศษ ที่จะช่วยเหลือแล้วไซ้ จะให้ส่งสมทบทุน วชิราวุธ โดยเฉพาะแห่งเกียเท่านั้น

ฉะนั้นในงานแสดงละคร ใน วันที่ ๑ มกราคม อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพแห่ง
สันเกล้า ฯ ใน พ.ศ. นี้ จึงแสดงเกียเงินเพื่อสมทบทุน วชิราวุธ ตามที่ตกลงกัน

ในที่สุดนี้ จึงขอเสนอข่าวแก่ท่านที่มิจกศรัทธา ทั้งได้เคยปรารภกับข้าพเจ้าและผู้อื่น ๆ
หรือแม้แต่เพียงปรารภอยู่ในใจก็ว่า ท่านจะมีโอกาสร่วมกุศลนี้ ได้ด้วยเงินจำนวนความ
ศรัทธาของท่าน สิ่งนี้ สภาอากาศสยาม เพื่อสมทบทุน วชิราวุธ ได้ทักเมื่อ อันไม่มีเวลาสาย

ในเวลาที่ข้าพเจ้ากำลังเขียนอินทวาทีอยู่คน หนึ่งวชิราวุธ อันเป็นทุนของ สมเด็จพระเจ้า
แผ่นดิน มีอยู่เพียง ๓๓๒๔๑ บาท ๗๑ สตางค์ เท่านั้น.

หลวงสรสารกิจ.

ประกาศกระทรวงการต่างประเทศ

เรื่องสัญญาสากลไปรษณีย์

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า อาศัยความ
ในข้อ ๒ และข้อ ๑๓ แห่งสัญญาสากลไปรษณีย์ ซึ่งได้ลงนามกันที่ กรุงลอนดอน
เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๕ นั้น รัฐบาลสวิสและรัฐบาลอังกฤษ ได้
แจ้งรายชื่อประเทศต่าง ๆ ที่ได้มอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติแห่ง

๑. สัญญาสากลไปรษณีย์

๒. ความตกลงว่าด้วยการส่งจดหมายและ หีบห่อพัสดุไปรษณีย์มีประกัน

๓. ความตกลงว่าด้วยการส่งพัสดุไปรษณีย์

๔. ความตกลงว่าด้วยการส่งไปรษณีย์ธนาณัติ

๕. ความตกลงว่าด้วยการเรียกเงินคืน

๖. ความตกลงว่าด้วยการโอนบัญชีตัวเงินทางไปรษณีย์

๗. ความตกลงว่าด้วยการรับหนังสือพิมพ์และหนังสือที่ออกจำหน่ายเป็น

คราว ๆ เพิ่มเติมมาอีก คือ

พ. ศ. ๒๔๘๔

ประกาศ

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ให้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
เดนมาร์ก	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๖ มีนาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
สวีเดน	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๑๒ มีนาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
สหปาลีรัฐอเมริกา	(๑)	วันที่ ๕ เมษายน ค. ศ. ๑๙๓๐
หมู่เกาะที่เป็นประเทศราชของสหปาลีรัฐอเมริกา นอกจากหมู่เกาะฟิลิปปิน	(๑)	วันที่ ๕ เมษายน ค. ศ. ๑๙๓๐
เมกสิโก	(๑)	วันที่ ๑๖ เมษายน ค. ศ. ๑๙๓๐

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนที่ได้สัต์ขำบนแล้ว	วันมอบสัต์ขำบนหรือให้ภำคขำบนวุตติ
สวิตเซอร์แลนด์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๑ เมษายน ค. ศ. ๑๙๓๐
เบลเยี่ยม	(๑)(๒)(๔) (๕)(๖)(๗)	วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
กองโกเบลเยี่ยม	(๑)(๒)	วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
เบลเยี่ยมและกองโกเบลเยี่ยม	(๓)	วันที่ ๒๕ สิงหาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
ตูนิส	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐
ออสเตรีย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๑๓ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้สัต์ขานแล้ว	วันมอบสัต์ขานหรือให้ภาคยานุวัติ
สเปนและประเทศราชของสเปน	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๑๖ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐
แคว้นซารร์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๑๗ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐
ฟินแลนด์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๓ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐
รัฐเวทิกัน	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๖ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐
มอโรกโก (นอกจากแคว้นของสเปน)	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๔ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๙๓๐

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้ตั้งย้านแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
เฮซาชและเนซด์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๗ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
ออสเตรเลีย รวมทั้งปาปัว, นิวกินี และนอร์อินอาณัติ	(๑)	วันที่ ๕ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
อินเดีย	(๑)(๒)(๓)	วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
ฮังการี	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
สหราชอาณาจักร เวียดนาม และโซเชลลิสต์	(๑)(๒)	วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
เอสโตเนีย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๐

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ให้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
ลูกซัมบูร์ก	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๖ สิงหาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
นิวซีแลนด์ และ ซามัวตะวันตก	(๑)(๒)	วันที่ ๙ สิงหาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
อิตาลี และ ประเทศราชของอิตาลี	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๑๐ กันยายน ค. ศ. ๑๙๓๐
จีน	(๑)(๒)(๓) (๔)	วันที่ ๓ ตุลาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
เยอรมนี	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๑ ตุลาคม ค. ศ. ๑๙๓๐

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
สหรัฐอเมริกา และ อาณาเขตท้องที่ฟริกาตะวันออก ตงเฉียงใต้ ในอาณัติ	(๑)	วันที่ ๒๕ ตุลาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
ยูโกสลาเวีย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๓๑ ตุลาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
ญี่ปุ่น ไชเซนและอาณา เขตตอนทชนอยู่	(๑)(๒)(๓) (๔)(๖)	วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ค. ศ. ๑๙๓๐
รูเมเนีย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖)	วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ค. ศ. ๑๙๓๐
อิรัก	(๑)(๒)	(ยังไม่ได้มอบสัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ แต่รับ ใช้แต่วันที่ ๒๐ มกราคม ค. ศ. ๑๙๓๑)

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้สัถยบันแล้ว	วันมอบสัถยบันหรือให้ภาคยานุวัติ
ไอชุกุสต์	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖)	วันที่ ๒๗ มกราคม ค. ศ. ๑๙๓๑
เปอร์เซีย	(๑)(๒)(๓) (๔)	วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ค. ศ. ๑๙๓๑
ปารากวัย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๙ มิถุนายน ค. ศ. ๑๙๓๐
เกรตบริเตน และ ไอร์แลนด์เหนือ	(๑)(๒)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
บาฮามาส	(๑)	"
บาร์บาโดส	(๑)(๒)	"
เบคูอานาแลนด์ในอารักขา	(๑)	"

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
เบอร์มูดา	(๑)(๒)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
เกียนาอังกฤษ	(๑)(๒)	"
ฮอนดูราสอังกฤษ	(๑)(๒)	"
สิงหล	(๑)(๒)	"
ไซปรัส	(๑)(๒)	"
หมู่เกาะฟอล์กแลนด์ และอาณาเขตที่ขึ้นอยู่กับ	(๑)(๒)	"
ฟีจี	(๑)(๒)	"
แกมเบีย (ประเทศราช และในอารักขา)	(๑)(๒)	"

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
ยิบรอลตา	(๑)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
โกลด์โคสต์—	(๑)	—
(ก) ประเทศราช	(๑)(๒)(๑)	,,
(ข) อาซันติ	(๑)(๒)	,,
(ค) อาณาเขตต์ภาคเหนือ	(๑)(๒)	,,
(ง) ไทโกแลนด์ซึ่งอยู่ในอาณัติของอังกฤษ	(๑)(๒)(๑)	,,
ฮ่องกง	(๑)(๒)	,,
ชาไมคา (รวมทั้งเกาะเตอรกส และ ไคคอส และหมู่เกาะ เคชแมน)	(๑)(๒)(๑)	,,

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้ตั้งขึ้นแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
เคนยา (ประเทศราชและในอารักขา)	(๑)(๒)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
หมู่เกาะลีวาร์ด— แอนติกัว	(๑)(๒)	" เลมเบ (๓)
โตมินิกา	(๑)(๒)	" จินา (๔)
มอนตเซอร์เรต	(๑)(๒)	" (๕)
เซนต์คริสโตเฟอร์ และ เนวิส	(๑)(๒)	" (๖)
หมู่เกาะเวอร์จิน	(๑)(๒)	" (๗)
รัฐมะลายู— (ก) สหรัฐมะลายู— เนกวิเสมบิลัน	(๑)	" (๘)
ปาห์	(๑)	" (๙)

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
เปรู	(๑)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
สโลวาเกีย	(๑)	,,
(ข) มะลายูนอกสหราชอาณาจักร	(๑) (๒)	,, (รับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๑)
ไทรบุรี	(๑)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
กัลลันตัน	(๑) (๒)	,, (รับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๙๓๑)
ปลิส	(๑)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
ตรังกานู	(๑) (๒)	,, (รับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๙๓๑)

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนนี้ที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
บรูไน	(๑) (๑) (๒) (๑)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐ (รับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๙๓๑)
มอลตา	(๑)(๒)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
มอริซัส ไนเซเรีย-	(๑)(๒)	"
(ก) ประเทศราช	(๑) (๑)	"
(ข) ในอารักขา	(๑) (๑)	"
(ค) คาเมรูนส์ ใน	(๑) (๑)	"
อาณัติของอังกฤษ	(๑) (๑)	"
รัฐบอร์นีโอเหนือ	(๑)(๒)	"
โรตตีเซียเหนือ	(๑)(๒)	"
นซาซาแลนด์ในอารักขา	(๑) (๑)	"
ปาเลสไตน์ (รวมทั้ง เทรนสจอร์แดน)	(๑)(๒)	"

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนที่ได้สัตยาบันแล้ว	วันมอบสัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
เซนต์เฮลีนา	(๑)(๒)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐
แอสเซนชัน	(๑)	"
สาร์วัก	(๑)(๒)	"
เซเชลล์	(๑)(๒)	"
เซียร์รา ลีโอน (ประเทศราช และในอารักขา)	(๑)(๒)	"
โซมาลีแลนด์ ในอารักขา	(๑)(๒)	"
สเตอร์คสเสตเคิลเมนต์ส์	(๑)(๒)	"
สวาซิแลนด์	(๑)	"
ตังกันบีกา (อาณานิคม)	(๑)	"
ตรินิแดด และโตบาโก	(๑)(๒)	"

รายชื่อประเทศ	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนที่ได้สัทยาบันแล้ว	วันมอบสัทยาบันหรือให้ภาคยานุวัติ
อุกันดาในอารักขา	(๑)(๒)	วันที่ ๓ ธันวาคม ค. ศ. ๑๕๓๐
หมู่เกาะในแปซิฟิก ภาคตะวันตก— หมู่เกาะโซโลมอน อังกฤษในอารักขา	(๑)	”
หมู่เกาะกิลเบิร์ต และ เอลลิส (ประเทศราซ)	(๑)	”
หมู่เกาะวินด์วาร์ดเกรนาดา	(๑)(๒)	”
เซนต์ลูเชีย	(๑)(๒)	”
เซนต์วินเซนต์	(๑)(๒)	”
แซนชิบาร์ในอารักขา	(๑) (๒)	” (รับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ค. ศ. ๑๕๓๑)

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

ราชอาณาจักรไทย	สัญญาและความตกลงตามเลขหมายข้างบนที่ได้สัต์ขำบันแล้ว	วันมอบสัต์ขำบันหรือให้ภำคขำบันวุฒิ
โคลอมเบีย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๗)	วันที่ ๑๕ มีนาคม ก. ศ. ๑๕๓๑
คอสตาริกา	(๑)(๓)	วันที่ ๒๗ มีนาคม ก. ศ. ๑๕๓๑
เอติโอเปีย	(๑)(๒)(๓) (๔)(๕)(๖) (๗)	วันที่ ๒๖ เมษายน ก. ศ. ๑๕๓๑
ลิเบีย	(๑)(๒)(๓) (๔)	วันที่ ๑๑ มีนาคม ก. ศ. ๑๕๓๑
ลิบง	(๑)(๒)(๓) (๔)	"

วังสราญรมย์

ประกาศมา ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เทววงศวิโรทัย

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

ประกาศ

เรื่องเรปบลิกโปลันด์เข้าเป็นภาคีแห่งโปรโตคอล

ระหว่างประเทศว่าด้วยข้อตกลงการมอบให้

อนุญาโตตุลาการ^๕ระหว่างราชอาณาจักรสยาม

~~~~~

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

เลขาธิการสันนิบาตชาติได้มีจดหมายลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ. ศ. ๒๔๗๔ (ก.ศ. ๑๕๓๑) แจ้งมายังรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็ม ผู้แทนรัฐบาลโปแลนด์สันนิบาตชาติ ได้มอบสัตยาบันสารของท่านประธานาธิบดีเรปบลิกโปลันด์สำหรับ โปรโตคอลว่าด้วย ข้อตกลง การมอบให้ อนุญาโตตุลาการ^๕ ละครับเมืองเยเนวา ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ. ศ. ๒๔๖๖ (ก.ศ. ๑๕๒๓) แก่สำนักเลขาธิการสันนิบาตชาติ แต่เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ. ศ. ๒๔๗๔ (ก.ศ. ๑๕๓๑) แล้ว

ตามข้อ ๖ แห่งโปรโตคอลฉบับที่อ้างมาแล้วข้างต้น^๕ มีความว่า ให้เป็นอันใช้แก่ประเทศที่ได้มอบสัตยาบันแก่สำนักเลขาธิการสันนิบาตชาติแล้ว ๑ เดือน ภายหลังวันที่เลขาธิการสันนิบาตชาติได้แจ้งความการรับมอบสัตยาบันนั้น ฉะนั้น เมื่อจดหมายแจ้งความการรับมอบสัตยาบันของเลขาธิการสันนิบาตชาติ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ. ศ. ๒๔๗๔ (ก.ศ. ๑๕๓๑) โปรโตคอลฉบับนั้นจึงเป็นอันใช้แก่ประเทศโปแลนด์ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ. ศ. ๒๔๗๔ (ก.ศ. ๑๕๓๑) เป็นต้นไป และเป็นอันนับว่าได้เป็นภาคีแห่ง โปรโตคอลที่อ้างมาแล้วข้างต้น^๕ ร่วมกับกรุงสยาม นับตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ. ศ. ๒๔๗๔ (ก.ศ. ๑๕๓๑) เป็นต้นไปตงกันด้วย

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

อนึ่งในเวลาที่จะลงนามในโปรโตคอลฉบับนี้ ฝ่ายโปแลนด์ได้ทำข้อสงวนไว้ดังต่อไปนี้

ความในข้อ ๑ แห่งโปรโตคอลให้เป็นอันใช้แต่สำหรับข้อตกลงซึ่งตามกฎหมายพื้นเมืองนับว่าเป็นข้อตกลงทางพาณิชย์

วังสราญรมย์

ประกาศมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เทววงศ์โรทัย

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓๑)

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น

เพื่อตัดถนนเชื่อมคมนาคมกรุงเทพมหานคร

กับจังหวัดนนทบุรี

~~~~~

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาฯ ทรงพระราชดำริเห็นสมควรให้ตัดถนน
พระราชูปถัมภ์ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มี เชื่อมคมนาคมกรุงเทพมหานครกับ
พระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้การจราจรทาง
ให้ประกาศงทราบทั่วกันว่า บกสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

โดยที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้
ให้ย้ายเมืองนนทบุรีลงมาตั้งตามแผนผัง ประกาศพระราชกฤษฎีกาไว้ มีข้อความ
ใหม่ ณ ตำบลบางขวาง ทั้งให้สร้าง ดังต่อไปนี้
เงื่อนไขใหญ่ขึ้นใหม่แล้วนั้น บัดนี้ มาตรา ๑ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็น

พระราชกฤษฎีกา

ขึ้น

เจ้าหน้าที่จัดการที่ดิน ๑ สาย
เขตต์แนวทางตั้งจะกล่าวต่อไป

ตั้งต้น แต่ ถนน พระราม ที่ ๕ ตอน
ข้ามคลองบางซื่อ ผ่านทางรถไฟใกล้
ชิดกับบริเวณ สถานีรถไฟ บางซื่อ ตรง
ไปถึงวัดลานวัด เป็นถนนขนาดกว้าง
๒๕ เมตร ยาวประมาณ ๖,๔๐๐ เมตร

มาตรา ๒ เมื่อได้ประกาศพระราช-
กฤษฎีกานี้แล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้
หน้าที่ทำถนน จัดการบักกรุยถนนสาย
ตาม เขตต์ แนว ทาง ซึ่ง กําหนด ไว้ ใน
มาตรา ๑ และตามแนวประเมินตั้ง
ได้หมายไว้ ใน แผนที่ ต่อท้าย พระราช-
กฤษฎีกานี้ และห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดปลูก
สร้างโรงเรือน หรือทำการอย่างหนึ่ง
อย่างใดลงในที่ดินภายใน เขตต์นั้น นอก
จากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร
จากราชการเจ้าพนักงาน

เมื่อเจ้าพนักงานผู้ หน้าที่ได้ลงมือ
จัดการบักกรุยแล้ว ให้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน
ภายในเขตต์ ที่ได้บักกรุยไว้แล้วนั้นกลับ
คืนมาเป็นของรัฐบาล และเจ้าพนักงาน
มีอำนาจที่จะเข้า ยึดถือ ครอบครอง จัด-
การทำถนนได้ทันที

มาตรา ๓ บุคคลผู้ชอบที่จะขอร้องให้
เจ้าพนักงานพิจารณากำหนด ราคา หรือ
ค่าทดแทนให้ เนื่องแต่การที่รัฐบาล
ตัดถนนไปในที่ดิน ตั้ง ที่กล่าวไว้ใน
คือ เจ้าของที่ดินกับผู้ถือกรรมสิทธิ์ ใน
สิ่งที่ก่อสร้างในที่ดินและผู้เช่า แต่ห้าม
มิให้ยกเอาข้อโต้เถียง ใน เรื่อง กำหนด

ราคาหรือค่าทดแทนมาเป็นเหตุขัดขวาง
ต่อการทำถนน ส่วนผู้ใดควรจะได้
รับราคาหรือค่า ทดแทนเพียงไร หรือไม่
นั้น ให้เป็นไปตามลักษณะดังนี้ คือ

(๑) ถ้า ที่ดิน ของ ผู้ใด ที่ ต้อง ถูก
ถนนนั้นยังมีเนื้อ ที่เหลือ อยู่ไม่น้อยกว่า
กึ่งจำนวนของเนื้อ ที่ ติดต่อกัน อยู่กับ ถนน
ทั้ง ๒ ข้าง หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่ง และ
เนื้อที่ที่เหลือ นั้น ไม่ เป็นที่ ซึ่ง ยาว ตาม
ถนนต่ำกว่า ๘ เมตร กว้างขึ้นแต่ถนน
เข้าไปต่ำกว่า ๑๐ เมตร หรือรวมเนื้อที่
ดินทั้งสันต่ำกว่า ๘๐ ตารางเมตร แล้ว
รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ราคาหรือค่าทดแทน
ให้สำหรับที่ดินแปลงนั้น เพราะเหตุ
ว่าการทำถนน เข้าไป ในเนื้อที่ของผู้ใด
เจ้าของที่ดินอาจได้รับผลจากการทำถนน
อยู่ด้วย เช่นกระทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้น

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

โดยทำการก่อสร้างตึก บ้าน โรง เรือน
ที่อยู่หรือให้พัก ให้เช่าเก็บผลประโยชน์
ได้มากเป็นต้น ซึ่งเป็นการทดแทนกัน
อยู่แล้ว

(๒) ที่ดิน ของ ผู้ใด ถูก ทำ ถนน
เสียหาย หมด จำนวน เนื้อ ที่อย่าง หนึ่ง
หรือที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวนเนื้อที่
ที่ถูกทำถนนอย่างหนึ่ง หรือที่ดิน
ชนโคกที่เหลือ ติดต่อกัน ยาวตาม ถนน
ต่ำกว่า ๘ เมตร กว้างขึ้นแต่ถนนเข้า
ไปต่ำกว่า ๑๐ เมตร หรือรวมเนื้อที่
ทั้งสิ้นต่ำกว่า ๘๐ ตารางเมตรอย่างหนึ่ง
ให้เจ้าพนักงานรับซื้อที่ดิน ที่ ต้อง ถูก ทำ
ถนนรวมทั้งที่ดินที่เหลืออยู่นั้น ตาม
ราคาธรรมดาที่ซื้อขายกัน ในที่ใกล้เคียง

ใน ครั้ง ที่สุด ก่อน วัน ประกาศ พระราช
กฤษฎีกาฉบับนี้ เว้นไว้แต่ถ้าเจ้าของ
เห็นว่าจะยึดถือ กรรมสิทธิ์ที่ดิน ที่เหลือ
อยู่ไว้จะได้ ประโยชน์คุ้ม แก่ การ ที่ ต้อง
เสียหายไปในการทำถนนแล้ว จะไม่
ขายที่ดินที่เหลือนี้ให้เจ้าพนักงานก็ได้
เมื่อเจ้าของได้เลือกเอาทางที่ไม่ขายแทน
ที่จะได้รับราคาหรือค่า ทดแทน สำหรับ
ที่ดินที่ เจ้าพนักงาน จะ ซื้อ เช่น นั้น แล้ว

รัฐบาลก็ไม่ต้องจ่ายราคาหรือค่าทดแทน
ให้สำหรับที่ดินแปลงนั้น

(๓) ที่ดินที่ต้องถูกทำถนนนั้น จะ
แยกเป็นที่ใดหนึ่งแปลงก็แปลงก็ตาม ถ้าเนื้อ
ที่นั้นติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันไปรวมอยู่ใน
กรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดียว ห้ามมิ
ให้แยกวินิจฉัยเป็นรายแปลง เว้นแต่
ที่ที่ไม่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันได้ จึงให้
วินิจฉัยเฉพาะแปลงที่ต้องถูก ทำถนน
เสียหายเท่านั้น ให้เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทยเป็นผู้วินิจฉัยเด็ดขาดในข้อได้
เถียงทั้งหลายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ และที่
เกี่ยวกับเรื่องที่ระบุไว้ในข้อ (๑)-(๒)
ข้างต้นบรรดาที่มิได้กำหนดลงไว้ชัดแจ้ง
ด้วย

(๔) สิ่งก่อสร้างลงในแนวเขตต์
ที่จะทำ ถนน ก่อน วัน ประกาศ พระราช
กฤษฎีกานี้ หรือสิ่งก่อสร้างลงภายหลังวันประกาศ แต่ได้รับอนุญาตเป็น
ลายลักษณ์อักษร จาก เจ้าพนักงาน โดย
ปราศจากเงื่อนไขอื่น ถ้าเป็น สิ่งถาวร
ซึ่งหากจะรื้อลงจะเสียหายเกินควร และ
ไม่อาจ ทำให้ กั้น คง สภาพเดิม ได้ แล้ว
ให้ เจ้าพนักงาน คิด ค่า ทดแทน ให้ แก่

พระราชกฤษฎีกา

ชั้นวิ

เจ้าของพอสสมควรแก่ราคาตามอายุของ
สิ่งก่อสร้างซึ่งปรากฏอยู่ในเวลานั้น เจ้า
ของต้องออกจากที่ไปภายใน กำหนดซึ่ง
เจ้าพนักงานจะได้บอกล่วงหน้าให้ทราบ
อย่างน้อยหกสัปดาห์

ส่วนสิ่งก่อสร้างไม่เป็นสิ่งถาวรคง
กล่าวไว้ในวรรคก่อนนั้น เจ้าของต้องรื้อ
ถอนไปให้เสร็จภายใน กำหนด เวลาซึ่ง
เจ้าพนักงานจะได้บอกล่วงหน้าให้ทราบ
อย่างเดียวกัน ให้เจ้าพนักงานคิดค่า
ทดแทนให้ละเพาะการรื้อถอน และค่า
ที่จะต้องก่อสร้างขึ้นใหม่พอสสมควร

การกำหนดราคาหรือค่า ทดแทนให้
เป็น หน้าท่นายช่าง กรมนคราทร เป็นผู้
ตรวจตราและกำหนด

แต่สิ่งทีก่อสร้างลงภายหลังวันประ
ภาศ พระ ราชกฤษฎีกานี้โดยมิได้รับ
อนุญาตเป็น ลายลักษณ์อักษรจาก เจ้า
พนักงาน เจ้าของจะเรียกรื้อราคาหรือ
ค่าทดแทนอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้เลย
เจ้าพนักงานจะสั่งให้ย้ายถอนไปให้เสร็จ
ในเวลาอันสมควรได้

(๕) ผู้เช่า ต้อง นำหนังสือสัญญา
เช่า ที่ได้ทำ ไว้โดย ชอบ ด้วย กฎหมาย

มาแสดงเป็นหลักฐาน สัญญาเช่า
นั้นต้องปรากฏว่าได้ทำไว้ก่อน วันประ
ภาศพระราชกฤษฎีกานี้ หรือได้ทำขึ้น
ภายหลัง แต่ได้รับอนุญาตเป็นลาย
ลักษณ์อักษรจากเจ้าพนักงานโดยปราศ
จากเงื่อนไข ค่าทดแทนนั้นพึงกำหนด
ให้ละเพาะเท่าที่ผู้เช่าได้เสียหายไปจริงๆ
เนื่องแต่เหตุที่ต้อง ออกจาก ที่เช่าก่อน
ครบกำหนดตามสัญญาเช่านั้น

(๖) การกำหนดราคาหรือ ค่าทด
แทนนั้น ให้เจ้าพนักงานแจ้งความ
เป็น ลายลักษณ์อักษร แก่ เจ้าของ ที่ดิน
หรือผู้ถือกรรมสิทธิ์ในสิ่งก่อสร้าง หรือ
ผู้เช่าโดยชอบ ด้วย กฎหมาย อัน จะต้อง
เสียหายเพราะการกำหนดนั้น ให้ไปทำ
ความตกลง กับ เจ้าพนักงาน โดยมี เวลา
อันแน่นอน ณ ที่ใดที่หนึ่งแล้วแต่
เจ้าพนักงานจะกำหนดตามสมควร และ
เพื่อการนี้ จะแต่งตั้งผู้แทนโดยมีหนึ่ง
สัปดาห์นับเป็น หลักฐานไป ทำความ
ตกลงแทนก็ได้

ถ้าเจ้าพนักงานได้แจ้งความไปแล้ว
อีกฝ่ายหนึ่งไม่มาตามกำหนดนัด ก็ให้
เจ้าพนักงาน แจ้งความ บอก กำหนดไป

พ.ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่สุด ให้ทราบ ฝ่ายละคน ถ้าและอนุญาตตุลาการไม่
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้ ตกลงกันก็ให้อนุญาตตุลาการนั้นเลือก
บอกไปด้วยว่า ถ้าไม่มาเองหรือตั้งผู้ ตั้งผู้ขาดคนหนึ่ง ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
แทนมาเพื่อทำความ ตกลง ดังกล่าวข้าง ไม่ตั้งอนุญาตตุลาการที่ดี หรืออนุญาต
ต้นแล้ว เจ้าพนักงานจะเป็นผู้กำหนด ตุลาการ ไม่ ตกลง กัน ตั้งผู้ ขาด ก็ดี
ราคาหรือค่าทดแทนแต่ฝ่ายเดียว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสอง ฝ่ายมีสิทธิ

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งละเลยไม่มา หรือ ขอลี้ภัย ตั้ง อนุญาตตุลาการ หรือ ผู้
ไม่ตั้งผู้ใดมาแทนตามกำหนดครั้งหลังนี้ ขาดได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่ายหรือ
แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคา เสียค่าธรรมเนียมเนื่องในการนี้ ฝ่ายใด
หรือค่า ทด แทน ตาม ที่ เห็น สมควร ได้ ที่กำหนดราคา หรือค่า ทดแทน ไกลจาก
เมื่อเจ้าพนักงานได้กำหนดเป็น จำนวน ค่าขาดของอนุญาตตุลาการแล้ว ก็
เงินเท่าใดก็ได้ ถือเป็น บุติ เพียง เท่านั้น ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้าหากกันให้
แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้อีกฝ่าย เสียฝ่ายละกึ่ง
หนึ่งมารับเงินนั้น ๆ ไป

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งมาตามกำหนด ก็ให้ มาตรา ๔ บรรดาที่ดินและ อสังหา-
เจ้าพนักงานใกล้เคียงให้ตกลง ราคากัน ริมทรัพย์สินอื่นที่รับซื้อไว้ตามพระราช
เมื่อปรองดองตกลงกันได้ก็ให้จบบันทึก กฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือจากที่ได้ทำถนน
ข้อตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ แล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่าย
ทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อ มี พยานรู้เห็น ขายเสีย เมื่อได้เงินมากน้อยเท่าใด
เป็นสำคัญ ถ้าไม่ตกลงกันก็ให้ตัดสิน ให้ นำ สิ่ง กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ
โดยวิธีอนุญาตตุลาการ คือให้เจ้าพนักงาน หักใช้รายจ่ายในการ ทำถนน หรือ จะส่ง
งานกับอีกฝ่ายหนึ่ง ตั้ง อนุญาตตุลาการ ที่ดินนั้นต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ สุดแล้วแต่เสนา

พระราชกฤษฎีกา

ฉ. ๖๖๖ ช. ๖

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทย กับ เสนาบดี ได้ทูลมาลงไว้เป็นหลักฐานในแผนที่ ๒
กระทรวง พระคลัง มหา สม บัด จะ เห็น ละดับ ซึ่ง จะได้ เก็บ ไว้ ณ กรม นคราทร
สมควรร ละดับหนึ่ง และกรมทะเลขึ้นที่ดินอีก
มาตรา ๕ ให้ถือว่า แผนที่ ต่อ ท้าย ละดับหนึ่ง
พระราชกฤษฎีกานี้ เป็น แต่ เขตต์ แนว ประกาศมา ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม
ทางถนนโดยประมินเท่านั้น เมื่อ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ใน
เจ้าพนักงานได้บังคับกรุขแน่นอน แล้วจะ รัชกาลปัจจุบัน

ประกาศตั้งอภิรัฐมนตรี

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า ทรง
พระราชดำริเห็นสมควรตั้งซ่อมตำแหน่งอภิรัฐมนตรีขึ้นให้บริบูรณ์ ทรงพระราช
ดำริว่า พระเจ้าฟ้าเธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน กับ พระวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นเทววงศวโรทัย เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย และได้สนองพระเดชพระคุณ
มาด้วยดี จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรมพระกำแพงเพชรอัคร
โยธิน กับ กรมหมื่นเทววงศวโรทัย ทรงดำรงตำแหน่งเป็นอภิรัฐมนตรี ตั้งแต่วัน
สืบไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศตั้งสมุหเทศาภิบาล

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามประกาศกระแสพระบรม
ราชโองการ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้อำมาตย์เอก พระยาภัลลยานวฒนวิศิษฎ์ (เขียร ภัลลยานมิตร) เป็นผู้รั้ง
ตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรีนั้น

บัดนี้ ทรงพระราชดำริว่า อำมาตย์เอก พระยาภัลลยานวฒนวิศิษฎ์ ได้รับ
ราชการสนองพระเดชพระคุณมาเป็นที่ยาวนาน สสมควรจะตั้งเป็นสมุหเทศาภิ
บาลได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อำมาตย์เอก พระยาภัลลยานวฒนวิศิษฎ์
เป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี ตั้งแต่วันนี้ไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗
ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓๓)

พระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓)

พุทธศักราช ๒๔๗๔

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทรงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ พิทักษ์ตรา
ภาษีศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบทมาตรดั่ง
ต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากร
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๗๔

มาตรา ๒ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นไป ให้
ยกเลิกใบแนบแสดงพิทักษ์ตราภาษีศุลกากร ต่อท้ายพระราชบัญญัติพิทักษ์ตรา
ภาษีศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๓ นั้นเสีย และ
ให้ใช้ใบแนบแสดงพิทักษ์ตราภาษีศุลกากรใหม่ในพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๓ ของอันต้องด้วยพิทักษ์ตราภาษีใน หมวด ๔, ๕, ๖ และ ๘ และ
เป็นของซึ่งได้พิสูจน์เป็นที่พอใจอธิบดีกรมศุลกากรแล้ว ว่าจะรับทุกก่อน
วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ (ของนั้นศุลกากรยังมีได้นำมารักษาไว้ตาม
มาตรา ๔๓ แห่งราชบัญญัติศุลกากร หรือว่าได้นำเข้า เก็บไว้แล้วใน คลังสินค้า
ซึ่งได้อนุมัติตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร) ก็จะคืนให้ซึ่งเงินค่า
ภาษีส่วนที่ผิดกันระหว่างจำนวนค่าภาษีสตามพิทักษ์ตราใบแนบฉบับนี้ กับ
จำนวนค่าภาษีสตามพระราชบัญญัติพิทักษ์ตราภาษีศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

ที่ ๒) แล้วต้องยื่นใบคำขอ เพื่อขอคืนเงินค่าภาษีที่วานต่อกรมศุลกากรภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันซึ่งเจ้าหน้าที่ได้รับใบขนสินค้าไม่บริบูรณ์สำหรับของนั้น หรือ ถ้าเจ้าหน้าที่ยังมิได้รับใบขนสินค้าไม่บริบูรณ์ ก็ให้นับแต่วันซึ่ง เจ้าหน้าที่รับใบขนสินค้าบริบูรณ์สำหรับของนั้น

หมวด ๑

เหล้าเบียร์ เหล้าไวน์ และสุรา

๑. เหล้าเบียร์ รวมทั้งเหล้าเอล เหล้า ลิตรละ ๑๕ สตางค์หรือ ตามราคาร้อย สะเตาต์ เหล้าปอร์เตอร์ และน้ำ ละ ๓๐ สตางค์แต่ว่าภาษีอย่างใดจะสูง ไซเดอร์ และน้ำเมาอย่างใด ๆ กว่ ภาษีในลักษณะชนิดของ เหล้านี้ หรือเป็นสิ่งใช้แทนชนิดของเหล้า นี้ และซึ่งไม่ต้องด้วยพิกัดภายใน อัตราที่สูงกว่า ตามพิกัดอัตราภาษี ละฉบับนี้
๒. เหล้าไวน์..... ตามราคาร้อยละ ๑๒
๓. บรันดี วิสกี้ เหล้ารัม อินยี่นว่า ตามจำนวนแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ลิตรละ หรือของเทียมสุราเหล่านี้ ๕ บาท แต่ค่าภาษีที่เรียกเก็บอย่างต่ำ หมายเหตุ ถ้าบรรจุขวดหรือโห ที่สุดนั้น ต้องไม่น้อยกว่า ๒ บาท ๕๐ และใส่หีบห่อนำเข้ามา เพื่อการ สดางค์ต่อลิตร ประเมิน เก็บภาษี ของ จำนวน รวม แห่่น้ำสุราทั้งหมดในหีบห่อเช่นนั้น ให้ถือว่าจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ลิตร

พระราชบัญญัติ

ฉบับที่ ๖๖

๔. สุรากลับบริสุทธ์แล้ว สำหรับใช้ใน ตามจำนวน แอลกอฮอล์ บริสุทธ์ ลิตร
ศาลาแยกธาตุของรัฐบาล หรือโรง ละ ๑ บาท ๖๐ สตางค์
พยาบาลของรัฐบาล หรือในสถาน

แยกธาตุ หรือโรงพยาบาลอื่น ๆ

ที่เสนาคืออนุมัติให้ใช้ ตามเงื่อนไข

ไป การควบคุม ซึ่ง เสนาคือ อนุมัติ

เมื่อไม่ได้นำสุรากลับบริสุทธ์แล้ว

ไปใช้ในการปรุงเป็นของต่าง ๆ ซึ่ง

สิ่งของนั้น ถ้าได้นำเข้ามาจากต่าง

ประเทศ ก็จักต้องเสียภาษีตาม

พิกัดภาษีฉบับนั้นในอัตราที่สูงกว่า

๕. สุราอย่างอื่นทุกชนิด ซึ่งมีได้ระบุ ตามจำนวน แอลกอฮอล์ บริสุทธ์ ลิตร
ไว้ ที่อื่นในหมวดนี้ ละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ค่าภาษี

ที่เรียกเก็บอย่างต่ำที่สุดนั้นต้องไม่น้อย

กว่า ๑ บาท ๕ สตางค์ต่อลิตร

๖. น้ำหอม และ ของ ปรุง สำหรับ เป็น

เครื่อง ปลูกได้หรือ ชำระ อันมี แอล-

กอฮอล์บริสุทธ์อยู่ด้วย เกิน กว่า ๕

ส่วนในร้อย

ก. ถ้ามีแอลกอฮอล์บริสุทธ์ ลิตรละ ๕ บาท หรือตามราคาซื้อขาย

๔๐ ส่วนในร้อยหรือมาก ๓๐ สตางค์ว่า ภาษีอย่างใดจะสูงกว่า

กว่านั้น กัน

ข. ถ้ามีแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ลิตรละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ หรือตาม
ต่ำกว่า ๕๐ ส่วนในร้อย ราคาร้อยละ ๓๐ สุดแต่ว่าภาชนะอย่าง
ใดจะสูงกว่ากัน

๓. สุราซึ่งก่อน ที่จะขนไป หรือรับ จาก ลิตรละ ๓ สตางค์ หรือตามราคา
คลังสินค้าที่นั่น ได้แปร ร้อยละ ๑๕ สุดแต่ว่าภาชนะอย่างใดจะ
ธรรมดาแล้ว เป็น ที่พอใจอธิบดี สูงกว่ากัน
กรมศุลกากร

หมายเหตุ การขึ้นสูตรดีกรีแอลกอฮอล์นั้น ให้ใช้เครื่องวัดดีกรีแอล-
กอฮอล์ชนิดเกล็ดสัณ

หมวด ๒

ของต้องพิกัดภาษีอัตราเฉพาะ

๑. น้ำมันเบนซิน..... กัลลอน (๔.๕๔๖ ลิตร) ละ ๓๐ สตางค์
๒. ฟิล์มภาพยนตร์ (ชนิดบอสติฟ) กว้างตามขนาด นิยม ๓.๔๕๒๕ เซนติ-
มีภาพซึ่งจะได้ล้างแล้วหรือไม่ก็ตาม เมตร (๑ ^๓/_๘ นิ้วฟุต) ๓๐.๔๘ เมตร
และนำเข้ามา เพื่อแสดงภาพ หรือ (ร้อยฟุต) ต่อ ๑ บาท
เพื่อแสดงให้คนดูด้วยประการใด ๆ
โดยอาศัยเครื่องฉายภาพยนตร์ หรือ
เครื่อง อย่างอื่น ที่มีลักษณะ คล้าย
คลึงกัน
๓. น้ำมัน เคโรซีน..... กัลลอน (๔.๕๔๖ ลิตร) ละ ๑๒ สตางค์
๔. ไม้ขีดไฟ และวัตถุทำไม้ขีดไฟ

พระราชบัญญัติ

ฉบับที่

- (๑) ไม่ขีดไฟทุกชนิด
- ก. ถ้ายรรจุถัก ถักถัว ถักถัก ร้อยถักถัก ๓๐ สดางค์
หนึ่งมีจำนวนไม่เกินร้อย
อัน
- ข. ถ้ายรรจุ ถักถัก ถักถัก ร้อยถักถัก ๓๐ สดางค์
หนึ่งมีจำนวนเกินกว่าร้อย
อัน
- กับคิดค่าภาษีเพิ่มขึ้นดังนี้ คือ
จำนวนไม่ขีดไฟที่เกินกว่าร้อย
อันในถักถักหนึ่งเพิ่มค่าภาษีขึ้น
ทุก ๆ ๕๐ อัน หรือเศษของ
๕๐ อัน ร้อยถักถัก ๑๕ สดางค์
- (๒) ชักไม้และเวเนียร์ (ไม้ที่
ได้ทำแล้วเป็นแผ่นบาง)
ซึ่งโดยปกติใช้สำหรับทำ
ไม้ขีดไฟ
๕. สะบู่ซึ่งไม่ได้รวมอยู่ที่อื่น ใน พิกัด กิโลกรัมละ ๘ สดางค์
อัตราภาษีฉบับนี้
๖. น้ำตาลรวมทั้งคลุโกส แต่ไม่รวม กิโลกรัมละ ๕ สดางค์
สักขารินเข้าด้วย
๗. ใบชา..... กิโลกรัมละ ๑๕ สดางค์

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

หมวด ๓

ของต้องพิกัตภายในอัตราตามราคา ร้อยละ ๕๐

๑. บุหรี่ซิการ์เรตต์ บุหรี่ซิการ์ และยาสูบทุกชนิดที่ทำขึ้นแล้วและที่ยังไม่ได้ทำขึ้น แต่คำภาษาที่เรียกเก็บอย่างต่ำที่สุดนั้น ต้องไม่น้อยกว่า บุหรี่ซิการ์เรตต์ กิโลกรัมละ ๑ บาท บุหรี่ซิการ์ กิโลกรัมละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ยาสูบอย่างอื่นทุกชนิด กิโลกรัมละ ๘๐ สตางค์
๒. อารูบนและเครื่องกระสุนบนทุกชนิดรวมทั้งส่วนและเครื่องประกอบ
๓. ดอกไม้เพลิง รวมทั้งกระดาษาใช้ไหว้เจ้า รูป และประทัด
๔. โสม แต่คำภาษาที่เรียกเก็บอย่างต่ำที่สุดนั้น ต้องไม่น้อยกว่ากรัมละ ๕ สตางค์
๕. ไฟ แต่คำภาษาที่เรียกเก็บอย่างต่ำที่สุดนั้นต้องไม่น้อยกว่าลำรับละ ๒ สตางค์

หมวด ๔

ของต้องพิกัตภายในอัตราตามราคา ร้อยละ ๓๐

๑. กล้องถ่ายรูป และของทุกชนิดสำหรับใช้ในการถ่ายรูป เว้นแต่ฟิล์ม ซึ่งเก็บภาษิตามอัตราในหมวด ๒ แห่งพิกัตภาษีน
๒. นาฬิกา และส่วนของนาฬิกา
๓. วัตถุระเบิด
๔. ภาษณะทอง ภาษณะเงิน และสิ่งของที่ทำด้วยทองเงิน หรือแปลตินัมรวมทั้งที่เป็นลวดเป็นเส้น และของที่หุ้มเงินหุ้มทอง
๕. เครื่องประดับกาย และอัญมณี รวมทั้งของเทียมสังเหล่านี้
๖. เครื่องดนตรี และส่วนของเครื่องดนตรี รวมทั้งภาษณะถาวรสำหรับใส่ของนั้น

พระราชบัญญัติ

ฉันท

๓. เครื่องหอบซึ่งไม่รวมอยู่ในข้อนี้ ห้วนนั้น เครื่องทาแต่ง สีย้อม แป้งผัด และของปรุงอย่างอื่นอันใช้ในการแต่ง รวมทั้งยาสีพื้น สะบู่ถูตัว สะบู่ โทนหนวด และแชมพู
๔. แพรและของอื่นทั้งปวงที่ทำขึ้นด้วยไหม หรือที่ไหมเป็นส่วนประกอบสำคัญ ในคำ เว้นแต่ของนั้นทำขึ้นเพื่อใช้ในการแพทย์
๕. สิ่งที่ใช้ในการสุขาสุข ซึ่งมิได้ระบุไว้ก่อน

หมวด ๕

ของต้องพิกัดภาษีอัตราตามราคาร้อยละ ๒๐

๑. ขนบับบิสกิต และขนมเค้ก
๒. เนยเหลว
๓. เนยแข็ง
๔. ขนมห่าง ๆ
๕. น้ำมัน ไขมัน และของดมอย่างอื่นทุกชนิดซึ่งมิได้รวมอยู่ก่อน
๖. เนยใส
๗. มาร์กะรีน และอื่น ๆ ที่ใช้แทนเนยเหลว เนยใส
๘. เนื้อ ปลา ผัก และผลไม้ รวมทั้งผักตอง น้ำซอส เอสเสนส์ เอกส-
แตร์กส์ เปลเลต เปสต์ แยม และมาร์มะเลต ซึ่งบรรจุรักษาไว้ใน
กะบ้องหรือภาชนะอย่างอื่นที่ปิดไว้ไม่ให้ลมเข้าได้
๙. เครื่องเทศ และเครื่องปรุงรสอาหาร

หมวด ๖

ของต้องพิกัดภาษีอัตราตามราคาร้อยละ ๑๐

๑. แอสเบสตอสที่เป็นแผ่นและที่ไข่อัด ใย และที่เป็นเครื่องประกอบ
หม้อน้ำ

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

๒. สื่อย้อมที่ใช้ในอุตสาหกรรม
๓. หมวก
๔. น้ำมันเชื้อเพลิงหนักสำหรับใช้ในเตาหม้อน้ำและเครื่องยนต์
๕. รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน (นอกจากที่เป็นของเล่น) และบรรดาส่วนและเครื่องประกอบสิ่งเหล่านั้นรวมทั้งยางนอกและยางใน
๖. กระดาษพิมพ์สำหรับใช้กับพิมพ์แท่น
๗. กระชกแผ่น
๘. เครื่องกระเบื้องที่ใช้ในวิชีสุขาภิบาล รวมทั้งท่อระบายน้ำ

หมวด ๗

ของต้องพิกัดภาษีอัตราตามราคาร้อยละ ๕

๑. เครื่องมือและเครื่องใช้การเพาะปลูก
๒. เครื่องบินและส่วนของเครื่องบิน
๓. เครื่องใช้ เครื่องมือ และสิ่งของซึ่งแพทย์ทางผ่าตัด ทางขา ทางฟัน หรือทางสายตาใช้โดยเฉพาะ ทั้งนี้เมื่ออธิบดีกรมศุลกากรได้ออกคำสั่งระบุนชื่อของเหล่านั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา
๔. เครื่องและเครื่องมือที่ใช้เฉพาะในการวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เมื่ออธิบดีกรมศุลกากรได้ออกคำสั่งระบุนชื่อของเหล่านั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา
๕. ด้ายทำเทียมไหม
๖. กระสอบ และวัตถุทำเป็นกระสอบสำหรับใส่สินค้าออก
๗. โกลโรฟอร์ม อีเธอร์ บิวทิเฟกต์ส สัลเฟอร์วิกิเอเตอร์ และไอโอโดฟอร์ม
๘. ของทอดด้วยฝ้าย
๙. บัญ
๑๐. รถดับไฟ
๑๑. ยากำจัดแมลงและกำจัดรา

พระราชบัญญัติ

ฉบับที่

๑๒. เหล็กและเครื่องเหล็ก ซึ่งมีได้ระบุไว้ ก่อน ยกเว้นเครื่องตัดและ เครื่องใช้ที่ไม่ใช่ภาชนะ
๑๓. เครื่องจักรและส่วนเครื่องจักร (ซึ่งมีได้รวมไว้ก่อน) และสายพานเครื่องจักร
๑๔. นานมัททาชนหรือทำแห้ง รวมทั้งนานมปนมอลต์และอาหารนมสำหรับทารก
๑๕. เครื่องแทรกเคอร์
๑๖. เครื่องโทรเลข โทรศัพท์ และวิทยุ
๑๗. พิมพ์ดีดและส่วนของพิมพ์ดีด

หมวด ๘

ของต้องพิกัดภาษีอัตราตามราคาร้อยละ ๑๕

ของทั้งปวงอันมิได้รวมอยู่ในหมวดต่าง ๆ ข้างต้น และซึ่งมิได้ยกเว้นค่าภาษีให้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๙

ของยกเว้นค่าภาษีเข้า

๑. หีบห่อของคนโดยสารซึ่งนำเข้ามาพร้อมกับคนสำหรับใช้ส่วนตัว นอกจากยานพาหนะยนตร์ น้ำสุรา และของอันบริโภคหมดเปลืองได้

หมายเหตุ ข้อยกเว้นนี้ให้รวมของที่เป็นสมบัติโดยสุจริต ที่ใช้แล้ว และที่เป็นของส่วนตัวของผู้โดยสาร และเครื่องใช้ในวิชาชีพของตน อันส่งมาจากท่าเรือ หรือประเทศที่ผู้โดยสารนั้นอยู่มาก่อน และซึ่งมาถึงภายหลังตัวผู้โดยสารนั้น ในเวลาไม่นานกว่า

๒ สักดาหะ ถ้ามาจากประเทศเศตรดเศตเศลเมนต์ สหรัฐ
มลายู หรืออินโดจีน

๕ สัปดาหะ ถ้ามาจากภาคอื่นในทวีปเอเชีย

๑๐ สัปดาหะ ถ้ามาจากท่าเรือ หรือประเทศอื่น ๆ

๒. สมุดหนังสือ หนังสือพิมพ์ออกตามเวลากำหนด หนังสือพิมพ์ บทเพลง
ที่พิมพ์ขึ้น แผนที่ทะเล แผนที่ และใบพิมพ์แจ้งความ

๓. ยามาเชื้อโรค คือ กรตนามันดินปนกันกับต่างอัลกาลีส เป็นยาผสม
ซึ่งถ้าเติมน้ำลงไปจะเป็นยาฆ่าเชื้อโรคอย่างคล้ายน้ำสบู่ และยาฆ่าเชื้อโรค
อย่างอื่น ๆ ตามที่อธิบดีกรมศุลกากรได้ออก คำสั่ง ระบุชื่อประกาศใน ราช-
กิจจานุเบกษา

๔. นาอ้อยโมลัสส์

๕. ดินไม่เป็น

๖. ควินิน และแอลกาลอยด์อื่นของเปลือกชิงโกนา

๗. ตัวอย่างสินค้าซึ่งใช้เฉพาะเป็นตัวอย่างเท่านั้น

๘. เมตติพันธ์ ไม่สำหรับเพาะ

๙. เชรุม วิกซีน และของที่ได้และทำมาจากสัตว์ สำหรับการใช้อย่างฉีดเข้าได้
ผิวหนัง

๑๐. ใหม่ดิบ สำหรับใช้ทำเป็นเส้นไหม หรือใช้ทำเป็นเครื่องทอต่าง ๆ ได้

๑๑. เนื้อเงิน เนื้อทอง เหริยธาตุต่าง ๆ และทองใบ

๑๒. ของดังกล่าวไว้ข้างต้น ถ้าจะต้องส่งกลับภายใน ๖ เดือน นับแต่วันนำ
เข้ามา ในกรณีเช่นนั้น อธิบดีกรมศุลกากรจะเรียกประกันตามแบบและตาม
จำนวนเงินที่เห็นสมควร อธิบดีกรมศุลกากรจะคืนเงินหรือให้ถอนหลัก
ประกันที่วางไว้เมื่อได้ปฏิบัติกิจทั้งปวง ตาม ที่ได้ สัญญา ไว้ครบถ้วน แล้ว
ก่อนหมดกำหนด ๖ เดือน จะยื่นคำร้องขอต่อ กำหนดต่ออธิบดีกรมศุล-
กากรก็ได้ ในกรณีพิเศษอธิบดีกรมศุลกากรอาจอนุญาตให้ต่อ กำหนดได้
ไม่เกิน ๖ เดือน

พระราชบัญญัติ

ขึ้นว่า

- ก. ของที่ใช้ในการแสดงละคร หรือการแสดงอย่างอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้แสดงที่ท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยสยามเป็นครั้งแรก
- ข. เครื่องมือและสิ่งของใช้สำหรับการทดลอง หรือการแสดงซึ่งบุคคลอยู่ในประเทศไทยสยามชั่วคราวนำเข้ามา เพื่อจัดการทดลอง หรือการแสดงเช่นนั้น
- ค. ยานพาหนะสำหรับเดินทางบก เรือยัด และเครื่องบิน ซึ่งเจ้าของนำเข้ามา
- ง. ของไม้ขาย ที่ตั้งใจนำมาเพื่อการแสดงในลักษณะที่มหานดูได้ทั่วไป

๑๓. ของส่งออก ซึ่งนำกลับเข้ามาภายในเวลา ๕ ปี โดยไม่เปลี่ยนลักษณะหรือรูป และในเวลาที่จะออกนั้นได้รับใบรับรองสำหรับการนำกลับเข้ามา

อัตราค่าภาษีออก

๑. เข้าเปลือก	หาบหลวงละ ๑๒.๕ สตางค์
๒. เข้ากลิ้ง	หาบหลวงละ ๑๘.๔ สตางค์
๓. ปลายเข้ากลิ้ง	หาบหลวงละ ๕.๔ สตางค์
๔. ไร่เข้ากลิ้ง	หาบหลวงละ ๕.๔ สตางค์
๕. เข้าขาว	หาบหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์
๖. ปลายเข้าขาว	หาบหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์
๗. ไร่เข้าขาว	หาบหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔
เป็นปีที่ ๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๑๔)